

Helsingin kaupunki

Tilinpäätös 2009

HELSINGIN KAUPUNKI
TILINPÄÄTÖS 2009

Julkaisija:
Helsingin kaupunki
Talous- ja suunnittelukeskus

Painettu tilinpäätös:
ISBN printti 978-952-223-669-2
ISBN verkko 978-952-223-670-8
ISSN 1457-3083

Tilinpäätöksen aineisto:

Taloushallintopalvelu (Talpa)

- Tuula Jäppinen
- Maija Voutilainen
- Mithu Abul Kashem

Talous- ja suunnittelukeskus

- Birgitta Rickman
- Ari Hietämäki
- Sirpa Jyrkänne

Ulkoasu ja taitto: Innocorp Oy

Paino: Helsingin kaupungin digipaino, 2010

Kannen kuva: Päiväkoti Toivo valmistui
Apteekkarinraitille Viikkiin vuonna 2009.
Kuvaaja : Tilakeskus / Vladimir Pohtokari

Helsingin kaupunki

Tilinpäätös 2009

Sisällysluettelo

1 TOIMINTAKERTOMUS	3	3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	124
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3	3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma	124
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	3	3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma	125
1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla	4	3.3 Helsingin kaupungin tase	126
1.1.3 Kaupungin henkilöstö	6	3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma	128
1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa	8	3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma	129
1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	9	3.6 Helsingin kaupungin konsernitase	130
1.1.6 Ympäristötekijät	10	4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	132
1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä	11	4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	132
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	12	4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	132
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	12	4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	133
1.3.2 Toiminnan rahoitus	14	4.2 Tuloslaskelman liitetiedot	139
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	16	4.3 Tasetta koskevat liitetiedot	142
1.5 Kokonaistulot ja -menot	18	4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	142
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	19	4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	146
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	19	4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	150
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	19	4.5 Ympäristövastuut	153
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	20	4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	153
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	20	5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	155
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	22	5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset	155
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely	26	5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat	187
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	27	6 ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	198
2.1 Käyttötalouden toteutuminen	27	7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA	199
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	97		
2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma	97		
2.2.2 Virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetty tuloslaskelma	99		
2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen	100		
2.3 Investointiosan toteutuminen	104		
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	120		
2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma	120		
2.4.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty rahoituslaskelma	121		
2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen	121		

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Maailmanlaajuinen talouden taantuma vaikutti vuonna 2009 voimakkaasti kuntien talouteen. Muutaman verotulojen kehityksen kannalta hyvän vuoden jälkeen verotulot kehittivät heikosti vuonna 2009. Helsingin kaupungin verotulot jäivät selvästi talousarviosta ja olivat 0,4 prosenttia vuoden 2008 tasoa alempana.

Tulopohjan heikentymisestä huolimatta Helsinki monista muista kunnista poiketen päätti olla tekemättä äkillisiä leikkauksia toimintamenoissaan vuonna 2009. Tämä nähtiin elvyttävänä ratkaisuna ja osana koko kansantalouden tukemista. Toimintamenojen kasvu ilman liikelaitoksia ja vertailukelpoisilla luvuilla tarkasteltuna oli vuonna 2009 hieman vuotta 2008 alaisempi. Kasvu oli kuitenkin noin 6,5 prosenttia. Verotulojen lasku ja toimintamenojen selvä kasvu heikensivät kaupungin rahoituksellista tasapainoa. Vuosikatteen jäädessä kaupungin ydintoimintojen osalta negatiiviseksi tasoitettiin rahoitusvajetta lisäämällä kaupungin lainanottoa. Elvyttävänä toimenpiteenä investoinnit pidettiin suunnitellulla korkealla tasolla.

Vuoden 2009 alussa aloitti nelivuotiskautensa syksyn 2008 kunnallisvaaleissa valittu kaupunginvaltuusto. Valtuusto hyväksyi strategiaohjelman vuosiksi 2009–2012 huhtikuun lopussa. Strategiaohjelma oli lähtökohtana jo keväällä vuoden 2010 talousarvion valmistelussa.

Toinen keskeinen vuoden 2009 alussa toteutunut merkkipaalu oli kuntajaon muutos Sipoon kunnan, Vantaan kaupungin ja Helsingin kaupungin välillä. Helsinkiin liitettyjen alueiden uusien kaupunginosien nimiksi valittiin Östersundom, Ultuna, Karhusaari (Björnsö), Talosaari (Husö) ja Salmenkallio (Sundberg). Helsingin kaupunki vastasi palveluiden järjestämisestä liitosalueella onnistuneesti heti vuoden 2009 alusta alkaen.

Maailmankartalle vuonna 2009 Helsinki pääsi erityisesti World Design Capital 2012 -valinnan myötä. Valinnan teki maailman muotoilujärjestö ICSID. Designpääkaupungin asema tuo Helsingin seudulle laajaa kansainvälistä näkyvyyttä. Vuonna 2009 selvisi myös Helsingin valinta isäntäkaupungiksi yleisurheilun vuoden 2012 EM-kisoille.

Kulttuurikentällä vuonna 2009 toteutunut merkittävä tapahtuma oli syyskuussa Ateneumissa avautunut Picasso-näyttely. Helsingin kaupunki oli näyttelyssä mukana yhteistyökumppanina ja osarahoittajana. Näyttely oli menestys, ja se keräsi ennätysyleisön, 314 755 kävijää, tammikuun loppuun 2010 mennessä. Elokuussa 2009 Helsingin Jätkäsaaressa järjestettiin Pohjoismaiden suurin maksullinen rocktapahtuma, Madonnan ulkoilmakonsertti, johon osallistui 85 000 henkeä. Ulkoilmatapahtuma järjestettiin konsertinjärjestäjä Live Nation Finlandin ja Helsingin kaupungin tiiviissä yhteistyössä. Konsertti lujittaa Helsingin asemaa kansainvälisesti omaleimaisena tapahtumakaupunkina.

Kaupunki valmistautui huhtikuussa maailmalla levinneen sikainfluenssaepidemian varalta. Terveyskeskukset olivat valmiustilassa ja Laakson sairaalasta tehtiin influenssaterveysasema loppukesästä. Kaupunkilaisia alettiin rokottaa tehokkaasti sikainfluenssa H1N1-virusta vastaan loppuvuodesta 2009.

Myös kaupungin palvelutuotannon rakenteita kehitettiin. Kaupunginhallituksen konsernijaosto aloitti toimintansa vuoden alussa. Uusi rakentamispalvelu-yksikkö perustettiin myös vuoden 2009 alussa. Siihen yhdistettiin pääosa HKR-Tekniikan ja HKR-Ympäristötuotannon tehtävistä ja henkilöstöstä sekä osia kiinteistöviraston geoteknisestä osastosta ja Helsingin Sataman teknisestä osastosta. Vuoden 2010 alusta alkaen rakentamispalvelu jatkaa nimellä Stara.

Uusina kunnan liikelaitoksina aloittivat 1.1.2009 Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitos (Talpa) ja Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia). Vuoden 2009 alussa Helsingin Tekstiilipalvelu -liikelaitoksen toiminta siirtyi Uudenmaan Sairaalapesula Oy:lle.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Seudullisen yhteistyön osalta vuonna 2009 päätettiin Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) perustamisesta yhdessä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien kanssa. Kuntayhtymässä yhdistettiin 1.1.2010 alkaen Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vesi- ja viemärlaitostoiminnot ja YTV:n jätehuolto sekä YTV:n seutu- ja ympäristötieto.

Vuonna 2009 päätettiin myös Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perustamisesta 1.1.2010 alkaen. Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava ja Kirkkonummi. Kuntayhtymä vastaa jäsenkuntiensa joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta sekä Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta.

Pääkaupunkiseudun kaupungit allekirjoittivat joulukuussa yli puolitoista vuotta kestäneiden neuvottelujen päätteeksi maahanmuuttajien työllistymisen tehostamista tukevan aiesopimuksen. Sopimuksen tavoitteena on saumaton palveluprosessi maahanmuuttajien ohjaamiseksi koulutukseen ja työmarkkinoille.

Vuonna 2009 tehtiin päätös Helsingin ja Vantaan mahdollisen yhdistämisen etuja ja haittoja koskevan selvityksen toteuttamisesta vuoden 2010 aikana. Vuoden 2009 aikana päätettiin kaksipuolaisen seutuhallintomallin etuja ja haittoja koskevan selvityksen toteuttamisesta Helsingin seudun 14 kunnan kesken.

Helsingissä pyrittiin taloudellisesta taantumasta huolimatta toteuttamaan investoinnit suunnitellun mukaisesti. Vuoden 2009 toteutuneet investoinnit toteutuivat noin 633 miljoonan euron tasolla, kun vuoden 2008 toteuma oli 701 miljoonaa euroa. Haartmanin sairaala aloitti toimintansa syksyllä 2009, siellä toimivat pääosin päivystys sekä sisätautien poliklinikka. Myös Kontulan uusi vanhustenkeskus valmistui vuonna 2009.

Liikennepuolella valmistui monia avainhankkeita. Hakamäentien sekä sitä ympäröivien liittymäsiltojen valmistuminen on helpottanut merkittävästi kaupunkilaisten liikkumista Pasilan ja Ilmalan alueella. Raitioliikenneyhteys Kampin metroasemalle (linja 3) parantaa keskustan raitiolinjaverkostoa. Keskusta-alueen huoltoliikennettä parantaa vuoden 2009 aikana valmistunut maanalainen huoltoväylä. Myös kevyen liikenteen silta Oulunkylä–Viikinmäki valmistui. Vuonna 2014 liikennöintinsä aloittavan Länsimetron louhintatyöt aloitettiin syksyllä 2009.

Tietotekniikkapuolella julkaistiin uudenlainen Helsingin palvelukartta -portaali. Palvelukartta sisältää kaikki kaupungin toimipisteet ja palvelutiedot. Sen avulla kaupunkilaiset voivat muun muassa etsiä, täydentää ja kommentoida kaupungin tuottamia palveluja.

1.1.2 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla

Talouskehitys

Maailmantalous syöksyi voimakkaaseen taantumahan vuonna 2009. Yhdysvaltojen asuntolainamarkkinoilta liikkeelle lähtenyt finanssikriisi horjutti syyskuusta 2008 lähtien vakavasti koko kansainvälistä talousjärjestelmää. Loppuvuodesta 2008 alkaen finanssimarkkinoiden kriisi siirtyi reaalitalouteen. Maailmantalouden taantumana seurauksena Suomen teollisuuden vienti heikentyi merkittävästi vuoden 2009 aikana. Viennin, rakentamisen, muun investointitoiminnan sekä vuoden 2009 aikana osin jo palveluidenkin supistuminen johti työttömyyden kasvuun.

Helsingin seudun talouden kehitys oli koko maan kehityksen mukainen. Vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä Helsingin seudun tuotanto supistui vähintään seitsemän prosenttia edellisvuodesta. Päätoimialojen talouskehitys oli kaksijakoista: teollisuudessa, rakentamisessa, tukku- ja autokaupassa sekä liikenteessä lasku oli jyrkkää, mutta muilla palvelualoilla tuotannon lasku oli pienempää.

Työllisyys ja työttömyys

Helsingissä oli vuonna 2009 työpaikkoja kaikkiaan 408 400. Koko Helsingin seudun luku oli 738 010. Helsingin osuus koko maan 2 457 229 työpaikasta oli 17 prosenttia ja koko Helsingin seudun osuus 30 prosenttia. Helsingin työpaikkamäärä väheni 4 800:lla ja muulla seudulla työpaikkoja oli 7 900 vähemmän kuin vuosi sitten.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Työllisten määrä kääntyi Helsingissä prosenttien laskuun vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä. Työllisten määrä kasvoi kuitenkin koko vuoden keskiarvon mukaan puoli prosenttia vuoden takaisesta.

Työvoimatoimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä putosi Helsingissä keskimäärin 37 prosenttia vuoden takaisesta. Koko Helsingin seudulla avoimien työpaikkojen määrä pieneni 39 prosenttia.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömien määrä lisääntyi Helsingissä vuonna 2009 keskimäärin 30 prosenttia edellisestä vuodesta. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi 84 prosenttia, 25–49-vuotiaiden työttömyys lisääntyi 36 prosenttia ja yli 50-vuotiaiden työttömien määrä oli 12 prosenttia korkeampi kuin vuoden 2008 lopussa. Koko Helsingin seudulla työttömien määrä kasvoi kertomusvuoden joulukuussa 36 prosentilla vuoden takaisesta.

Helsingin pitkäaikaistyöttömyys kääntyi vuoden 2009 lokakuussa nousuun yli neljän vuoden laskun jälkeen. Vuoden 2009 lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli 17 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Väestökehitys

Vuodenvaihteessa 2009/2010 Helsingissä asui Helsingin kaupungin tietokeskuksen ennakkotiedon mukaan 583 900 asukasta. Helsingin väkiluku kasvoi ennakkotiedon mukaan vuoden 2009 aikana noin 6 500 asukkaalla.

Helsingin edellisvuotta hieman suurempi väestönkasvu johtui pääosin lisääntyneestä kotimaan muuttovoitosta. Ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 3 000 hengellä ja muiden kuin suomen- tai ruotsinkielisten määrä 4 300 hengellä. Myös lapsia syntyi noin 135 edellisvuotta enemmän. Syntyneiden enemmistö kuolleisiin nähden oli korkeampi kuin kertaakaan sitten vuoden 1994.

Helsingin saama muuttovoitto oli yhteensä vajaa 4 900 asukasta, edellisenä vuonna 4 350. Kotimaasta Helsinki sai 1 680 hengen muuttovoiton, joka oli 650 edellisvuotta enemmän. Ulkomailta muuttoja oli 6 200, mikä oli 1 000 vähemmän kuin edellisvuonna. Ulkomainen muuttovoitto, 3 200 henkeä, säilyi kuitenkin lähes edellisvuoden tasolla, koska vuonna 2008 poismuutto oli poikkeuksellisen suuri vaalivuonna tehtyjen väestörekisteritarkistusten vuoksi.

Päivähoitoikäisten eli 0–6 -vuotiaiden määrä kasvoi vuoden 2009 aikana 1 200 hengellä. Peruskouluikäisten 7–15-vuotiaiden määrä väheni 750 hengellä. Lukio- ja ammattiopetusikäisten 16–18-vuotiaiden määrän kasvu pysähtyi ja työikäisiä oli 19–64-vuotiaita oli 4 100 henkeä edellisvuotta enemmän. Yli 65-vuotiaiden määrä oli 2 100 suurempi, yli 75-vuotiaita oli vajaa 450 ja yli 85-vuotiaita 260 enemmän kuin edellisen vuoden alussa.

Päivähoitoikäisten määrän kasvu oli kantakaupungissa kuusi prosenttia ja suhteellinen kasvu oli selvästi suurempi kuin esikaupungeissa. Myöskään peruskouluikäisten määrä ei juuri vähentynyt kantakaupungissa, vaan koululaisien määrä väheni eniten läntisessä ja kaakkoisessa suurpiirissä.

Suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden määrä kasvoi vuoden 2009 aikana. Suomenkielisten määrä on nyt noin 2 500 ja ruotsinkielisten 60 henkeä edellisvuotta korkeampi. Ruotsinkielisten määrä on nyt 35 250. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä kasvoi noin 4 300 hengellä vuoden 2009 aikana. Vieraskielisen väestön määrä Helsingissä on nyt lähes 60 000, noin kymmenen prosenttia väestöstä.

Rakentaminen

Rakentaminen vähentyi Helsingissä vuoden 2009 aikana. Rakentaminen supistui erityisesti toimitilarakentamisessa, asuinrakentamisessa on ollut muutoinkin koko 2000-luvun paria vuosikymmenen vaihteen vilkasta rakentamisvuotta lukuun ottamatta hyvin hiljaista. Toimitilarakentamisen suureen muutokseen vuoteen 2008 verrattuna vaikuttaa myös se, että Helsingissä oli poikkeuksellisen vilkas toimitilarakentamisen kausi vuodesta 2007 aina vuoden 2008 lopulle.

Vuonna 2009 myönnettyjen toimitilarakentamisen rakennuslupien kerrosala väheni 46 prosenttia ja asuinrakentamisen lupien kerrosala seitsemän prosenttia vuoteen 2008 verrattuna. Uusia toimitilarakennuksia (kerrosala) alettiin puolestaan rakentaa 27 prosenttia vähemmän ja asuinrakennuksia 25 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008. Huolimatta asuinrakentamisen kerrosalan suhteellisen suuresta vähenemisestä, ei aloitettujen asuntojen määrä kuitenkaan vähentynyt kuin kolme prosenttia. Tämä johtuu viime vuonna aloitetun asuntotuotannon asuntojen keskikoon

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

pienenemisestä. Pieneneminen johtuu asuntotuotannon hallintaperuste- ja rahoitusrakenteen muutoksesta. Rakenteilla olevien toimitilojen kerrosala puolestaan supistui 28 prosenttia ja asuinrakennusten kerrosala 19 prosenttia.

Valmistuneen tuotannon osalta vähennys oli kuitenkin maltillisempi. Uusia toimitiloja valmistui vain kahdeksan prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008, sillä toimitilarakentamisen huippuvaiheessa aloitettuja toimitiloja valmistui vielä vuonna 2009. Asuinrakentamisessa valmistuneen tuotannon kerrosala oli yhdeksän prosenttia edellisvuotta pienempi. Uusia asuntoja valmistui 2 522, joista uudistuotannon ja laajennusrakentamisen osuus oli 2 255 asuntoa ja korjausrakentamisen käyttötarkoituksen muutoksiin liittyvän tuotannon osuus 267 asuntoa.

1.1.3 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin palveluksessa oli vuoden lopussa 39 746 henkilöä, joista 33 035 oli vakinaisia ja 6 711 määräaikaista. Henkilöstön määrä oli 831 henkilöä (2,14 prosenttia) suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Henkilöstömäärän kasvuun vaikuttaa laskevasti se, että vuodenvaihteessa 2008/2009 siirtyi valtiolle holhustoimen edunvalvontatoimisto ja kuluttajaneuvonta sekä myös pois kaupungin organisaatiosta Helsingin Tekstiilipalvelu. Kun nämä muutokset huomioon ottaen, on henkilöstömäärän kasvu edellisestä vuodesta noin 1 000 henkeä. Työllistettyjä oli kaupungin palveluksessa vuoden aikana yhteensä 1 878 henkilöä. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä ostettiin lyhytaikaista työvoimaa yhteensä 761 henkilötyövuoden verran.

Henkilöstön määrä kasvoi erityisesti sosiaali- ja terveystoimessa, väheni kaupunginjohtajan toimialalla ja pysyi lähes ennallaan muilla toimialoilla. Sosiaali- ja terveystoimessa myös määräaikaisten osuus kasvoi, mutta koko kaupungilla osuus pysyi lähes ennallaan.

Talous- ja suunnittelukeskuksesta siirtyi henkilöstöä 1.1.2009 perustettuun Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu (Talpa) -liikelaitokseen, henkilöstökeskuksesta siirtyi henkilöstöä 1.1.2009 perustettuun Helsingin kaupungin kehittämisspalvelut (Oiva Akatemia) -liikelaitokseen ja rakennusvirastosta, kiinteistövirastosta ja Helsingin Satamasta siirtyi henkilökuntaa 1.1.2009 aloittaneeseen rakentamispalveluun.

Holhustoimen edunvalvonnan henkilöstö siirtyi hallintokeskuksesta valtiolle 1.1.2009 ja Helsingin tekstiilipalvelun toiminta siirrettiin 1.1.2009 Uudenmaan Sairaalapesula Oy:öön.

Vuoden 2009 aikana terveyskeskuksen yritystyöterveydenhuolto yhdistettiin uuteen liikelaitokseen nimeltään Vantaan Työterveys -liikelaitos ja terveyskeskuksen hammashuoltohenkilöstöä siirtyi Pääkaupunkiseudun suun erikoishoidon yksikköön.

Vuoden loppuun mennessä kaikki kiinteistöviraston, Helsingin Sataman ja Korkeasaaren eläintarhan tuntipalkkaiset työntekijät siirtyivät kuukausipalkkaisiksi työntekijöiksi.

Vuoden 2009 palkkasumma oli 1 284 miljoonaa euroa, mikä on 6,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Palkkoja korotettiin 0,3 prosentin suuruisella järjestelyerällä ja keskimäärin 0,5 prosentin suuruisella samapalkkaisuuserällä 1.5.2009 lähtien. Syyskuun alussa palkkoihin tehtiin 2,4 prosentin suuruisen yleiskorotus.

Tulospalkkiojärjestelmä oli käytössä 30 virastossa tai liikelaitoksessa, vuonna 2008 vastaava luku oli 25. Tulospalkkiojärjestelmän piirissä oli noin 20 500 (18 739) henkilöä. Keskimäärin 1 140 euron suuruisia tulospalkkioita sai noin 19 200 (17 453) henkilöä.

Kaupungin palveluksesta vuonna 2009 erosi 868 henkilöä (1 272) ja siirtyi eläkkeelle 792 henkilöä (702). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,36 vuotta (61,14). Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 46,4 vuotta (46,5). Määräaikaista henkilöstöä oli 6 711 (6 642). Määräaikaisten henkilöstön määrän kasvuun vaikuttivat erilaiset tekijät, kuten projektien ja hankkeiden toteuttamiseen palkattu henkilöstö.

Tarkempia tietoja henkilöstöstä löytyy kaupungin erikseen julkaisemasta henkilöstöraportista.

TAULUKKO: KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN VUOSIEN 2009 JA 2008 LOPUSSA ¹⁾

Toimialat	Vakinainen henkilöstö		Määräaikainen henkilöstö ²⁾		Koko henkilöstö	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
1 Kaupunginjohtajan toimiala	2 465	2562	156	151	2 621	2 713
2 Rakennus- ja ympäristötoimi	5 860	5 690	499	602	6 359	6 292
3 Sosiaali- ja terveystoimi	17 279	16 742	4 205	3 965	21 484	20 707
4 Sivistys- ja henkilöstötoimi	6 530	6 390	1 810	1 877	8 340	8 267
5 Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	901	889	41	47	942	936
Yhteensä	33 035	32 273	6 711	6 642	39 746	38 915

1) Luvuissa ei ole mukana työllistettyjä.

2) Luvuissa on mukana oppisopimussuhteiset työtekijät. Tietoja työllistettyjen määrästä on liitetiedossa numero 40.

Kaupunginjohtajan toimialan henkilöstömäärän väheneminen 92 henkilöllä johtuu edellä kuvatuista organisaatiomuutoksista.

Rakennus- ja ympäristötoimen henkilöstömäärän lisääntymistä 67 henkilöllä selittävät pääosin edellä kuvatut organisaatiomuutoksista johtuvat siirrot toimialojen välillä. Tekstiilipalvelun 99 henkilöä siirtyi Uudenmaan Sairaalapesula osakeyhtiöön. Palmian henkilöstömäärän lisääntyminen 105 henkilöllä johtui Palmian voittamista kilpailutuksista ja toiminnan laajenemisesta. Turvapalveluiden henkilöstömäärä lisääntyi 26 henkilöllä. Cateringin koulupalveluiden henkilöstömäärä lisääntyi 34 henkilöllä. Cateringin hoivapalveluiden henkilöstömäärä lisääntyi 46 henkilöllä johtuen koko Helsingin kaupungin kotiateriapalveluiden siirtymisestä Palmian hoidettaviksi. Puhelin- ja hyvinvointipalveluiden henkilöstömäärä lisääntyi 39 henkilöllä johtuen siitä, että erityisryhmien kuljetuspalvelut käynnistettiin kaupungin omana toimintona 1.7.2009 yhteistyössä sosiaaliviraston kanssa. Muissa kohteissa ja palveluissa henkilöstömäärä laski 40 henkilöllä.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstömäärä lisääntyi 777 henkilöllä, josta sosiaaliviraston osuus oli 496 henkilöä.

Lasten päivähoidon vastuualueen henkilöstömäärä lisääntyi 154 henkilöllä. Suurimmat syyt lisäykseen olivat Sipoon liitosalueiden aiheuttama noin 50 päivähoidon työntekijän lisäys sekä kasvavilla asuinalueilla neljän suuren päiväkodin (Arabia, Aalto, Toivo ja Vikkeri) käynnistäminen, mikä aiheutti lisäystä noin 70 henkilöä. Lisäksi hoidossa olevien lasten määrän lisääntyminen aiheutti noin 34 henkilön lisäyksen päivähoidon henkilöstöön.

Lapsiperheiden palvelujen vastuualueella henkilöstömäärä lisääntyi yhteensä 64 henkilöllä. Uuden toiminnan käyttöönotto ja toiminnan laajentaminen aiheuttivat henkilöstölisäystä vuoden 2009 aikana. Nopean puuttumisen ja päivähoidon perhetyön ja avohoidon henkilöstölisäys oli 23 henkilöä. Uuden leikkipuisto Arabian ja Kannelmäen nuorisokodin laajennuksen aiheuttamat lisäykset olivat 10 henkilöä. Asiakasohjausyksikön uudet vakanssit aiheuttivat kahdeksan henkilön lisäyksen ja perhehoidon laajentamisesta aiheutui viiden henkilön lisäys. Lisäksi täyttämättömille vakansseille saatiin rekrytoitua 18 henkilöä vuonna 2009. Vakansseja täytettiin etenkin perhekeskustoiminnassa ja perheneuvolaan.

Aikuisten palvelujen vastuualueella henkilöstömäärä lisääntyi 105 henkilöllä. Vastuualueen henkilöstölisäyksissä vuonna 2009 merkittävässä osassa olivat viraston kaksi suurta kärkihanketta: kehitysvammahuollon yksilöllisen asumisen (ASU) hanke ja pitkäaikaisasunnottomuuden hanke.

Vanhusten palvelujen vastuualueella henkilöstömäärä lisääntyi 139 henkilöllä. Vanhusten palvelujen vastuualueen henkilöstömäärän lisäys perustuu vanhuspalveluohjelman ja hankkeiden toteuttamiseen sekä päivätoiminnan vahvistamiseen. Helsingin vanhuspalveluohjelman 2006–2009 yhtenä strategisena linjauksena oli henkilöstön pysyvyyden ja riittävyden varmistaminen.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Terveyskeskuksen henkilöstömäärän lisäys 281 henkilöllä johtuu pääosin seuraavasta:

Kotihoidossa on vähennetty vuokratyön käyttöä ja lyhyisiinkin sijaisuuksiin on otettu ja saatu enemmän omaa työvoimaa. Hammashuollossa lisäystä aiheuttaa pääkaupunkiseudun yhteinen suun erikoishoidon yksikkö 46 lisävakanssia.

Akuuttisairaalan lisäystä selittää Haartmanin sairaalan lisähenkilöstö, noin 30 henkilöä, sekä pienessä määrin akuuttisairaalan talousarviolisäykset mm. kuntoutukseen.

Psykiatriosaston vakinaisen henkilöstön pitkäaikaisten poissaolojen takia määräaikaisen henkilöstön määrä oli vuoden 2009 lopussa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Sivistys- ja henkilöstötoimen henkilöstömäärä lisääntyi 73 henkilöllä, josta opetustoimen lisäys oli 49 henkilöä. Sipoon alueliitoksen yhteydessä siirtyi opetustoimeen Sakarinmäen koulun ja Östersundoms lågstadie skolan henkilökunta, yhteensä 27 henkilöä. Edellä mainitun lisäksi opetushenkilöstön määrää lisäsi erityisopetuksen ja ammatillisen koulutuksen oppilasmäärän kasvu, positiiviseen diskriminaatioon varatun määrärahan lisäys ja viimeisten tuntikehysleikkausten purkamisen lukioista.

Nuorisoasiainkeskuksessa otettiin vuonna 2009 käyttöön yhdeksän uutta vakanssia. Kuusi niistä tuli kahteen valmistuneeseen nuorisotaloon ja kolme vakanssia perustettiin Sipoon alueliitoksen yhteydessä. Määräaikaisten henkilöiden määrän kasvu johtuu pääasiassa ulkopuolisella rahoituksella rahoitettavien hankkeiden laajentumisella.

Henkilöstömäärät kasvoivat myös taidemuseossa, kulttuurikeskuksessa ja liikuntavirastossa. Työterveyskeskuksen kaikkia virkoja ei saatu täytettyä, vaan palvelujen varmistamiseksi jouduttiin turvautumaan ostopalveluihin.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen henkilöstömäärä nousi kuudella henkilöllä uusien alueiden suunnittelutehtävien vuoksi.

1.1.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa

Vuoden alussa aloitti toimikautensa syksyn 2008 kunnallisvaaleissa valittu kaupunginvaltuusto. Kaupunginvaltuuston 85 jäsenestä oli naisia 49 ja miehiä 36. Puolueittain paikat jakaantuivat seuraavasti: Kokoomus 26, Vihreä liitto 21, Sosialidemokraattinen puolue 16, Vasemmistoliitto 7, Svenska Folkpartiet 5, Perussuomalaiset 4, Suomen Keskusta 3, Suomen Kristillisdemokraatit 2 ja Suomen Kommunistisen puolueen ja Helsinki-listojen ryhmä 1.

Kaupungin organisaatiossa tapahtui useita muutoksia vuoden 2009 alusta. Kaupunginhallituksen konsernijaosto aloitti toimintansa. Rakentamispalvelu aloitti nettobudjetoituna yksikkönä, johon oli yhdistetty HKR-Tekniikan ja HKR-Ympäristötuotannon tehtävät ja henkilöstö lukuun ottamatta käsityöpajaa ja ajoneuvojen siirto -yksikköä sekä osia rakennusviraston hallinto-osastosta, kiinteistöviraston geoteknisestä osastosta ja Helsingin Sataman teknisestä osastosta. Uusina kunnan liikelaitoksina aloittivat 1.1.2009 Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitos (Talpa) ja Helsingin kaupungin kehittämispalvelut -liikelaitos (Oiva Akatemia).

Vuoden 2009 alusta toteutui kaupungin alueen laajeneminen. Valtioneuvosto oli 28.6.2007 antanut päätöksen kuntajaon muuttamisesta Sipoon kunnan, Vantaan kaupungin ja Helsingin kaupungin välillä. Kaupunginhallitus päätti uusiksi kaupunginosien nimiksi Östersundom, Ultuna, Karhusaari (Bjösö), Talosaari (Husö) ja Salmenkallio (Sundberg). Uuden kahdeksannen suurpiirin nimeksi päätettiin Östersundomin suurpiiri (Östersundoms stordistrikt). Helsingin kaupunki on vastannut palvelujen järjestämisestä kuntalaisille liitosalueella 1.1.2009 alkaen. Palvelutarjonta kuntalaisille on jatkunut kunnanosalitoksen jälkeen keskeytyksettä mm. Helsingin kaupungin ja Sipoon kunnan välisten sopimusten turvin.

Kuntajakolaissa säädetystä taloudellisesta selvityksestä ei päästy Helsingin kaupungin ja Sipoon kunnan välillä yksimielisyyteen. Kaupunginhallitus päätti 9.2.2009 panna vireille taloudellista selvitystä koskevan hallintoriita-asian Helsingin hallinto-oikeudessa. Helsingin hallinto-oikeus teki asiasta päätöksen 26.2.2010. Päätös on pääosin Helsingin vaatimusten mukainen.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.4.2009 strategiaohjelman vuosiksi 2009–2012. Strategiaohjelma oli lähtökohtana valmisteltaessa vuoden 2010 talousarvioehdotusta ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosiksi 2010–2012 sekä muita valtuustokauden suunnitelmia ja toimenpiteitä.

Seudullisen yhteistyön osalta kaupunginvaltuusto päätti 27.5.2009 hyväksyä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän perustamisen yhdessä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kanssa siten, että Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vesi- ja viemärlaitostoiminnot ja YTV:n jätehuollon sekä YTV:n seutu- ja ympäristötiedon tehtävät yhdistetään perustettavaan kuntayhtymään (HSY) 1.1.2010 alkaen.

Joukkoliikenteen organisointi muuttui Helsingin seudulla 1.1.2010. Uusi kuntayhtymä Helsingin Seudun Liikenne (HSL) aloitti tuolloin toimintansa. Kuntayhtymän perussopimus oli hyväksytty Helsingin ja muiden kaupunkien valtuustoissa Keravaa lukuun ottamatta vuoden 2008 puolella. HSL:n perustajajäseniä ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kerava ja Kirkkonummi.

Satamalta vapautuvien alueiden toteutus eteni vuoden 2009 aikana. Kaupunginvaltuusto päätti 3.6.2009 asema-kaava- ja asemakaavan muutosehdotuksesta Länsisatamassa sekä osin Kampissa, joka mahdollisti pääosin tavarasatamakäytössä olleen alueen osan muuttamisen asuin- ja työpaikka-alueeksi. Jätkäsaari täydentää merkittävästi Helsingin kantakaupunkia osana haluttuja merellisiä asuinalueita. Tämä asemakaavan muutos oli ensimmäinen, joka valmisteltiin kesällä 2006 voimaan tulleen Jätkäsaaren osayleiskaavan pohjalta.

Organisaation kehittämisen osalta kaupunginvaltuusto päätti 9.9.2009 Kustaankartanon vanhustenkeskuksen ruokapalvelutehtävien siirtämisestä sosiaalivirastosta Palmiaan 1.1.2010 alkaen ja lasten päiväkotien ruokapalvelutehtävien siirtämisestä sosiaalivirastosta Palmiaan 1.8.2010.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.11.2009, että terveyskeskuksen pysyväisluonteinen pitkäaikaissairaanhoito siirretään 1.1.2010 lukien sosiaalivirastoon sosiaalihuoltolain mukaiseksi toiminnaksi. Siirto koski Koskelan, Kivelän ja Myllypuron sairaaloita. Suursuon sairaala jäi terveyskeskukseen vahvistamaan akuuttisairaalan kuntoutus- ja jatkohoitotoimintaa.

1.1.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävin riski on edelleen taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja sen vaikutukset kaupungin talouteen. Rahoitusvajeen kattamiseksi ja taloudellisen tasapainon saavuttamiseksi on seuraavina vuosina sekä sopeutettava merkittävästi toimintamenoja pienentyneeseen tulopohjaan että vahvistettava tulopohjaa. Taloussuunnitelmakauden kaikille vuosille 2010–2012 on suunniteltu suurta lainanottoa.

Henkilöstöön liittyvät riskit muodostuvat muun muassa eläköitymisestä ja osaamisen varmistamisen haasteista. Riskien toteutuessa on uhkana toiminnan jatkuvuuden vaarantuminen. Omaisuus- ja vahinkoriskejä on tunnistettu monilla toimialoilla, joissa toiminta on riippuvaista kiinteistöjen ja laitteiden kunnosta että lämmön, sähkön- ja vedenjakelun häiriöttömyydestä. Edellä mainittujen lisäksi monet prosessit ovat myös hyvin riippuvaisia tietoliikenneyhteyksistä. Näiden riskien hallinta edellyttää vahvaa toiminnan sujuvuuden ja jatkuvuuden hallintaa.

Muina riskeinä on tunnistettu mm. liikelaitosten toimintaympäristöön liittyviä liiketoimintariskejä, pelastustoimintaan ja turvallisuuteen liittyviä riskejä sekä ympäristötekijöihin liittyviä riskejä.

Merkittävin yksittäinen vuonna 2009 toteutunut vahinkoriski oli vesijohdon rikkoutumisesta seurannut Rautatientorin metroaseman vesivahinko, joka aiheutti arviolta noin viiden miljoonan euron vahingot sekä muita välillisiä vaikutuksia.

Kaupunkitasoisten riskien järjestelmällinen kokoaminen ja arviointi käynnistettiin 2009. Merkittävien riskien ja hallintakeinojen arviointia jatketaan vuonna 2010. Kaupunkikonsernin riskienhallintaa edistetään yhtenäistämällä riskienhallinnan toteuttamista virastoissa, liikelaitoksissa ja tytäryhteisöissä sekä kehittämällä käytössä olevia menetelmiä ja malleja.

1.1.6 Ympäristötekijät

Helsingin kaupunki on ympäristön kannalta alueen merkittävimpien toimijoiden joukossa esimerkiksi liikenteessä, energiatuotannossa ja jätevesihuollossa. Suomen hiilidioksidipäästöistä kaupunki tuottaa noin viisi prosenttia. Viikkinmäen jätevesipuhdistamo puolestaan vastaa lähes miljoonan ihmisen jätevesien puhdistamisesta.

Kaupungin organisaatiot kuluttavat paljon luonnonvaroja ja energiaa, mutta virastoilla on myös paljon välillisiä ympäristövaikutuksia esimerkiksi kaupungin kehittämisen ja hankintojen välityksellä. Välilliset vaikutukset voivat olla sekä positiivisia että negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Kaupungin oman toiminnan ympäristöasioiden hallinnan keskeiset ohjausvälineet ovat kaupungin strategiaohjelma, ympäristöpolitiikka, ympäristösuojelun osa-alueiden ohjelmat (mm. ilmansuojelun toimintaohjelma, pääkaupunkiseudun ilmastostrategia ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma) sekä virastojen ja liikelaitosten ympäristöjärjestelmät ja -ohjelmat.

Kaupungin ympäristökulut ovat viime vuosina olleet noin 86–100 miljoonaa euroa vuosittain. Lisäksi kaupunki on vuosittain investoinut ympäristösuojeluun 25–45 miljoonaa euroa. Ympäristökuluista merkittävimpiä ovat olleet ympäristöperusteiset verot, jätevesien käsittelyyn, yleisten alueiden puhtaanapitoon ja ilmansuojeluun liittyvät toimet sekä investoinneista pilaantuneiden maiden kunnostukset ja jätevesien käsittelyn ja viemäröinnin tehostamisen hankkeet. Ympäristötuottoja on kertynyt vuosittain noin 60–70 miljoonaa euroa.

Tulevaisuudessa lisääntyviä kustannuksia tulevat aiheuttamaan ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, energiatehokkuuden velvoitteet, paikallisen ilmanlaadun parantaminen, meluntorjunta sekä pilaantuneiden maiden kunnostus ja esirakentaminen.

Energia ja ilmastopolitiikka

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian mukaan asukaskohtaisia kasvihuonepäästöjä alennetaan 39 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030. Kaupunginvaltuuston energiapoliittisten linjausten 30.1.2008 mukaan energiatuotannon kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vuoden 1990 päästöistä 20 prosenttia ja lisätään uusiutuvan energian osuus energiatuotannossa 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Helsingin Energia on laatinut kehitysohjelman kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Ohjelmassa on tarkasteltu mahdollisuuksia ja toimenpiteitä päästä energiapoliittisten linjausten tavoitteisiin sekä arvioitu toimenpiteitä hiilineutraalisuudelle lähestyttäessä vuotta 2050. Kehitysohjelman jatkovalmistelu ja päätöksenteko ovat vielä kesken.

Ilmansuojelu

Ilmanlaadulle annetut EU:n raja-arvot ovat ylittyneet viime vuosina vuosittain. Tämän vuoksi kaupunki on laatinut ilmansuojelun toimintaohjelman 2008–2016 (Khs 19.5.2008) ja raportoinut sen EU:n komissiolle. Ohjelmassa on esitetty toimenpiteet, joilla ylitykset voidaan jatkossa välttää. Valtaosa kustannuksista kuluu raidehankkeisiin ja joukkoliikenteen edistämiseen.

Meluntorjunta

Lähes puolet helsinkiläisistä asuu alueilla, joilla melutason ohjearvot ylittyvät. Kaupunki on laatinut EU:n ympäristömeludirektiivin mukaisen meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2008–2012 (Khs 17.11.2008). Suunnitelmasa esitetään toimenpiteitä, joilla melutilannetta pyritään parantamaan. Kustannuksia muodostuu suorista meluntorjunnallisista toimenpiteistä, mm. hiljaisen asfaltin käytön lisäämisestä, melusteistä ja kaluston vähämeluisuuden vaatimuksista sekä laajemmista hankkeista kuten joukkoliikenteen edistämisestä ja raideliikennehankkeista. Melu aiheuttaa kaupungille kustannuksia myös mm. terveysvaikutustensa kautta. Ympäristökeskus aikoo vuonna 2010 selvittää näitä melun aiheuttamia välillisiä kustannuksia.

Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Maaperän ja kaatopaikkojen kunnostaminen

Helsingissä otetaan uuteen käyttöön alueita, joiden maaperää joudutaan esirakentamaan ennen uutta käyttöä. Osa esirakentamisesta on pilaantuneen maan kunnostamista. Helsingissä on myös joitakin entisiä kaatopaikkoja, jotka ennallistetaan ympäristösuojelulainsäädännön mukaisesti.

Entisten kaatopaikkojen kunnostamiseen kaupunki on varautunut taloussuunnitelmassa 2010–2012 yhteensä 26,7 miljoonaa euron määrärahavaroituksella. Myllypuron entisen kaatopaikan kunnostamiseen, Hanasaaren A-voimalaitoksen alueen uuteen käyttöön ottamiseen ja Helsingin Veden Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen sakka-altaiden ja alueen puhdistamiseen on myös tehty varaukset. Muiden pilaantuneiksi arvioitujen alueiden kunnostuksista laaditaan vuosittain suunnitelma.

Suurimmat kohteet olivat Viikmäen ampumaradan alue 2,2 miljoonaa euroa, Suvilahden kaasulaitoksen alue 1,6 miljoonaa euroa ja Arabianrannan alue 1,0 miljoonaa euroa.

1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

Helsingin kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kaupunginhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan yleisohjeen ja riskienhallinnan yleisohjeen linjausten mukaisesti. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat toimialoillaan sekä virastojen ja liikelaitosten johto vastaavat riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Taloussäännön mukaan kaupungin toiminnot on järjestettävä ja tehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu virastoilta ja liikelaitoksilta sekä sisäiseltä ja ulkoisen tarkastukselta saatujen arviointitietojen perusteella. Merkittäviä puutteita ei ole havaittu vuonna 2009.

Vuoden 2009 aikana virastot ja liikelaitokset ovat toteuttaneet vuoden 2008 selonteissa ilmoittamia suunnitelmia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan parantamiseksi. Vuoden 2009 aikana virastot ja liikelaitokset ovat päivittäneet riskiarvioitaan ja toteuttaneet toimenpiteitä riskien vähentämiseksi. Lisäksi keskeisiä toimintaprosesseja on parannettu aktiivisesti. Riski- ja itsearviointeihin perustuvaa kehittämistyötä sekä merkittävien kaupunkitasoisten riskien arviointia ja taloustilanteen kehityksen arviointia jatketaan vuonna 2010. Lisäksi edistetään kaupunkitasoisten ohjausryhmien työskentelyä ja yli hallintokuntarajojen menevien prosessien toimivuutta.

Riskienhallinnan näkökulma on yhä selkeämmin mukana koko kaupunkikonsernin toiminnan ohjauksessa, suunnittelussa ja seurannassa. Helsingin kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Helsingin kaupungin sisäinen tarkastus toimii osastotasoisena yksikkönä talous- ja suunnittelukeskuksessa. Se avustaa kaupungin ylintä johtoa tarkastamalla ja arvioimalla virastojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta kaupunginjohtajan hyväksymän vuosisuunnitelman ja kaupungin johdolta saamiensa erillistoimeksiantojen perusteella. Päättyneellä tilikaudella tarkastuksissa ei ole tullut ilmi merkittäviä kaupunkitasoisia sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita. Sisäinen tarkastus on antanut raporteissaan virastoille ja liikelaitoksille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
Toimintatuotot	1 623 019	1 592 621
Valmistus omaan käyttöön	148 163	125 182
Toimintakulut	-4 063 896	-3 834 510
TOIMINTAKATE	-2 292 714	-2 116 707
Verotulot	2 403 574	2 412 743
Valtionosuudet	160 926	179 827
Rahoitustuotot	63 997	105 156
Rahoituskulut	-20 477	-41 265
VUOSIKATE	315 306	539 754
Poistot ja arvonalentumiset	-333 520	-297 704
Satunnaiset erät	32 362	48 678
TILIKAUDEN TULOS	14 148	290 728
Tilinpäätössiirrot	7 981	1 581
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	22 129	292 309

Vuoden 2009 tilikauden tulos oli 14,1 milj. euroa ja ylijäämäksi varausten ja rahastojen muutosten jälkeen muodostui 22,1 milj. euroa. Liikelaitosten osuus tilikauden tuloksesta oli 214,1 milj. euroa ja ylijäämästä 222,6 milj. euroa. Tilikauden tulos ilman liikelaitoksia ja rahastoja oli -193,3 milj. euroa ja alijäämä -200,5 milj. euroa.

Toimintakate oli -2 292,7 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakate pieneni 176 milj. euroa. Toimintatuotot olivat 1,9 prosenttia ja toimintakulut 5,6 prosenttia suuremmat kuin vuonna 2008. Liikelaitosten toimintatuotot kasvoivat 3,9 prosenttia toimintakulut 8,2 prosenttia. Ilman liikelaitoksia ja rahastoja tarkasteltuna toimintatuotot pysyivät edellisen vuoden tasolla ja toimintakulut kasvoivat 4,6 prosenttia.

Toimintakulujen kasvuprosenttia pienensivät tapahtuneet organisaatiomuutokset. Vertailukelpoinen toimintakulujen kasvu ilman liikelaitoksia ja rahastoja tarkasteltuna oli 6,5 prosenttia.

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta: $100 \cdot \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$. Tunnusluku on kehittynyt seuraavasti:

	2009	2008	2007	2006
Toimintatuotot toimintakuluista %	41,4	42,9	43	44,9

Verotuloja kertyi 9,2 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2008. Kunnan tuloveroa kertyi 53 milj. euroa ja kiinteistövero 6,7 milj. euroa enemmän, mutta yhteisöveron tuotto jäi 69,0 milj. euroa pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet jäivät 18,9 milj. euroa pienemmiksi kuin edellisenä vuonna.

Rahoitustuotot ja -kulut romahtivat edellisestä vuodesta poikkeuksellisen alhaisen korkotason vuoksi.

Vuosikate jäi 315,3 milj. euroon. Laskua edellisestä vuodesta oli 224,4 milj. euroa. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletuksena pidetään, että kunnan tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate kattaa poistot. Tilikauden vuosikate ei kata poistoja ja nettoinvestoinneista vain 50,8 prosenttia.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Vuosikatteesta laskettavat tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2009	2008	2007	2006
Vuosikate, milj. euroa	315,3	539,8	544,8	470,7
Vuosikate % poistoista	94,5	181,3	182,4	158,8
Vuosikate, euroa/asukas	541	942	958	834

Kaupungin talous vuosikatteella mitattuna ei tilikaudella ollut tasapainossa. Kun tunnusluja tarkastellaan ilman kaupungin liikelaitoksia, on tilanne vielä heikompi. Vuosikate ilman liikelaitoksia oli negatiivinen, -14,2 milj. euroa ja -24 euroa/asukas. Koska vuosikate oli negatiivinen, jouduttiin muun toiminnan investoinnit kattamaan lainanotolla.

Kaupungin talouden tasapaino on perustunut liikelaitosten ja erityisesti Helsingin Energian hyvään tulokseen. Vuonna 2009 toteutettiin 250 milj. euron siirto Helsingin Energian vuoden 2008 ylijäämästä kaupungin ylijäämä-eriin. Helsingin Energian johtokunta esitti, että myös vuoden 2009 ylijäämästä vuonna 2010 siirretään 200 milj. euroa kaupungin ylijäämäeriin.

Liikelaitosten yli-/alijäämät, lainojen lyhennykset ja tuloutukset kaupungille olivat vuonna 2009 seuraavat:

1 000 euroa	Energia	Vesi	Satama	Talpa	HKL	Palmia	MetropoliLab	Oiva
Peruspääoman tuotto	47 429	12 987	6 317	56	8 442	168	94	12
Lainojen korot	20 721	14 342	338	-	1 157	-	-	-
Lainojen lyhennykset	8 409	7 324	1 880	-	1 987	-	-	-
Tilikauden ylijäämä	201 951	1 779	14 778	-317	1 518	2 510	389	-31

Kaupungin sisäiset tuloutukset eliminoituvat ulkoisen kirjanpidon tuloslaskelmassa, mutta ne vaikuttavat lukuihin, kun kaupungin taloutta tarkastellaan ilman liikelaitoksia.

Satunnaiset tuotot, 34,5 milj. euroa ovat pääosin pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoittoja.

Tarkempaa erittelyä tuloslaskelman eristä löytyy luvusta 2, Talousarvion toteutuminen.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	315 306	539 754
Satunnaiset erät	32 362	48 678
Tulorahoituksen korjauserät	-50 654	-74 948
	297 014	513 484
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-632 293	-700 777
Rahoitusosuudet investointimenoihin	11 645	8 150
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	45 652	61 941
	-574 996	-630 686
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-277 982	-117 202
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-63 392	-61 978
Antolainasaamisten vähennykset	82 466	83 852
	19 074	21 874
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	290 000	1 100
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-58 720	-58 842
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-1 100
	231 280	-58 842
Oman pääoman muutokset	-254	-284
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4 289	-16 622
Vaihto-omaisuuden muutos	15 113	-11 098
Saamisten muutos	4 794	8 141
Korottomien velkojen muutos	15 471	77 929
	31 089	58 350
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	281 189	21 098
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 207	-96 104
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	687 656	684 449
Rahavarat 1.1.	-684 449	-780 553
	3 207	-96 104

Toiminnan rahavirta oli 297,0 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 216,5 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2008. Nettoinvestointeihin käytettiin 72,0 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2008. Toiminnan ja investointien rahavirta -278,0 milj. euroa katettiin 290,0 milj. euron lainanotolla. Rahavarojen kokonaisuutos oli 3,2 milj. euroa ylijäämäinen.

Investoinneista liikelaitosten investoinnit olivat 204,3 milj. euroa, joista huomattavimmat olivat Helsingin Energian 92,2 milj. euron, Helsingin Veden 40,7 milj. euron, Helsingin Sataman 24,7 milj. euron ja liikennelaitoksen 45,3 milj.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

euron investoinnit. Muun toiminnan 428,0 milj. euron investoinneista merkittävimmät olivat kiinteän omaisuuden 56,1 milj. euron, talonrakennuksen 140,6 milj. euron, katujen, liikenneväylien ja ratojen 104,1 milj. euron, irtaimen omaisuuden hankinnan 47,9 milj. euron sekä arvopapereiden hankinnan 22,1 milj. euron investoinnit. Investointeja on tarkemmin käsitelty luvussa 2, Talousarvion toteutuminen.

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2009	2008	2007	2006
Investointien tulorahoitus, %	50,8	77,9	85,3	84,0
Pääomamenojen tulorahoitus, %	45,1	74,0	70,0	55,9
Lainanhoitokate	4,3	5,9	4,5	5,8
Kassan riittävyys, pv	53	55,0	67,0	63,0

Investointien tulorahoitus -tunnusluku osoittaa, että lähes puolet investoinneista on rahoitettu lainalla tai pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntituloilla.

Pääomamenojen tulorahoitus % -tunnusluku osoittaa kuinka suuri osa investointien omahankintamenoista, antolainojen nettolisäyksestä ja lainanlyhennyksistä on katettu vuosikatteella.

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokykyä pidetään hyvänä, jos tunnusluvun arvo on yli 2.

Kassan riittävyys ilmaisee kuinka monen päivän kassastamaksut voidaan kattaa kaupungin rahavaroilla.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	51 346	46 167
Muut pitkävaikutteiset menot	248 400	182 804
Ennakkomaksut	8	562
	299 754	229 533
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 741 581	2 700 076
Rakennukset	1 517 030	1 419 924
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 264 832	2 175 321
Koneet ja kalusto	208 880	197 667
Muut aineelliset hyödykkeet	9 567	9 653
Ennakkomaksut ja keskeneneräiset hankinnat	182 713	259 625
	6 924 603	6 762 266
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	855 944	815 907
Joukkovelkakirjalainasaamiset	247 428	264 420
Muut lainasaamiset	732 562	734 651
Muut saamiset	8	1
	1 835 942	1 814 979
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	362 037	372 298
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 166	4 098
Muut toimeksiantojen varat	377 538	309 377
	743 741	685 773
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	65 823	81 271
Keskeneneräiset tuotteet	3 023	2 688
	68 846	83 959
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	62	62
Muut saamiset	3 655	2 251
Siirtosaamiset	7	0
	3 724	2 313
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	96 952	102 838
Lainasaamiset	999	912
Muut saamiset	55 097	50 941
Siirtosaamiset	89 732	94 294
	242 780	248 985
Saamiset yhteensä	246 504	251 298
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitus rahamarkkina-instrumentteihin	564 976	467 345
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	112 952
	564 976	580 297
Rahat ja pankkisaamiset	122 679	104 151
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 807 045	10 512 256

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Arvonkorotusrahasasto	1 826 400	1 827 356
Muut omat rahastot	501 478	500 161
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	1 591 341	1 299 286
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	22 129	292 309
	7 642 785	7 620 549
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	375 115	367 077
Vapaaehtoiset varaukset	127 811	145 787
	502 926	512 864
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	265 389	283 757
Muut pakolliset varaukset	14 231	13 802
	279 620	297 559
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	362 294	373 112
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 166	4 098
Muut toimeksiantojen pääomat	355 124	290 695
	721 584	667 905
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	120 000	20 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	699 686	579 004
Lainat julkisyhteisöiltä	0	1 101
Saadut ennakot	1 600	0
Liittymismaksut ja muut velat	19 805	17 682
	841 091	617 787
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	69 319	58 719
Lainat julkisyhteisöiltä	1 101	1
Saadut ennakot	19 968	15 337
Ostovelat	177 652	200 371
Liittymismaksut ja muut velat	83 436	76 733
Siirtovelat	467 563	444 431
	819 039	795 592
Vieras pääoma yhteensä	1 660 130	1 413 379
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 807 045	10 512 256

Taseen loppusumma kasvoi edellisestä vuodesta 294,8 milj. euroa. Pysyvät vastaavat lisääntyivät 253,5 milj. euroa, josta suurin lisäys 162,3 milj. euroa tapahtui aineellisissa hyödykkeissä.

Taseen vastattavaa puolella suurin muutos edelliseen vuoteen on lainanotosta johtuva pitkäaikaisen vieraan pääoman kasvu 223,3 milj. euroa.

Taseen tunnusluvut, jotka ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta, ovat kehittyneet seuraavasti:

Taseen tunnusluvut	2009	2008	2007	2006
Omavaraisuusaste, %	75,5	77,5	76,9	76,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	39,1	33,4	35,3	34,1
Lainakanta, 31.12. milj. euroa	890	659	718	680
Lainat, euroa/asukas	1 527	1 150	1 263	1 205
Lainasaamiset, 31.12. milj. euroa	980	999	1 021	976

Omavaraisuusaste kuvaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden yleisenä tavoitetasona pidetään kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on sitä paremmin kunta selviytyy velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot laskelmassa on koottu yhteen kaikki kunnan menot ja tulot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Siten se kuvaa rahanlähteitä ja -käyttöä. Kokonaistulojen ja menojen erotus 28 milj. euroa on täsmätävissä rahoituslaskelmaan siten, että se on muiden maksuvalmiuden muutosten ja rahavarojen muutosten erotus 31 - 3 milj. euroa.

TULOT	Milj. euroa	MENOT	Milj. euroa
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	1 623	Toimintakulut	4 064
Verotulot	2 404	Valmistus omaan käyttöön	-148
Valtionosuudet	161		
Korkotuotot	46	Korkokulut	19
Muut rahoitustuotot	18	Muut rahoituskulut	1
Satunnaiset tuotot	34		
Tulorahoituksen korjaukset		Tulorahoituksen korjaukset	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	-34	Pysyvien vastaavien luovutustappiot	2
		Pakollisten varausten muutos	18
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12	Investointimenot	632
Pysyvien vastaavien myyntituotot	46		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	82	Antolainasaamisten lisäykset	63
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	290	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	59
Kokonaistulot yhteensä	4 682	Kokonaismenot yhteensä	4 710

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 113 tytäryhteisöä eli kaikki, jotka tekivät tilinpäätöksen. Tytäryhteisöistä Helsingin Konsernihankinta Oy ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2009. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Tilinpäätökseen on myös yhdistelty kaikki säätiöt, joissa kaupungilla on määräysvalta, paitsi Helsingin Musiikkitalon säätiötä, joka ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2009. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki yhteisyhteisöt sekä 59 osakkuusyhteisöstä 57 osakkuusyhteisöä. Tilinpäätöstietoja ei saatu Helsingin Rusokkikuja As Oy:ltä eikä Runeberginkatu 63 As Oy :ltä, joten ne jäivät yhdistelemättä. Yhdistelemättä jääneiden osakkuusyhteisöjen vaikutus konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä ja yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä ja säätiöistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvat ne yhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvaltaa. Näiden konserniohjausvastuu on jaettu toimialoittain kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien kesken.

Kaupunki emoyhteisönä vastaa kaupunkikonsernin kehityksen ohjaamisesta sekä kaupungin järjestämien palvelujen määrittelystä. Konserniin kuuluvia yhteisöjä käytetään täydentämään kaupungin palvelutuotantoa ja hoitamaan kaupunkikonsernin muita tehtäviä. Kaupunki tuottaa tytäryhteisömuodossa palveluja mm. seuraavilla toimialoilla: opetus, kulttuuri, sosiaalitoimi, terveystoimi, kiinteistöt, pysäköinti, matkailu, liikunta, energia, bussiliikenne, catering, elinkeino ja henkilöstö.

Kaupungin omistajapolitiikan lähtökohtana on kaupunginvaltuuston strategiaohjelma ja muut omistajapolitiikkaa koskevat päätökset. Kaupunginhallituksen konsernijaosto laatii tarpeen mukaan tytäryhteisökohtaisia omistajapolitiittisia linjauksia.

Konserniohjauksen nykyinen toimintamalli on ollut käytössä vuodesta 2004 alkaen ja sitä on täydennetty perustamalla vuoden 2009 alusta kaupunginhallituksen konsernijaosto jäljempänä mainituin tehtävin. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjauksen välineeksi Helsingin kaupungin konserniohjeen tammikuussa 2008.

Konsernin johdon muodostavat: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtajat. Konsernin johdon tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupunginhallituksen johtosäännössä.

Kaupunginvaltuusto päättää konsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, merkittävistä ja taloudellisesti kauaskantoisista kaupungin hallinnon järjestämisen periaatteista ja hyväksyy konsernitilinpäätöksen.

Kaupunginhallitus johtaa konsernia, vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä, asettaa osaltaan kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista ja valvoo, että konsernin tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti ja niiden toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta ja kaupunginhallituksen hyväksymiä muita konsernia koskevia ohjeita noudattaen tehdä esityksiä omistajapolitiikan linjauksista, konserniohjauksen periaatteista sekä tytäryhteisöille asetettavista tavoitteista sekä seurata, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti sekä huolehtia konsernivalvonnan toteuttamisesta.

Lisäksi konsernijaosto määrää kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin silloin, kun kokouksessa käsitellään hallintoelinten jäsenten tai tilintarkastajien valitsemista. Konsernijaosto nimeää jäsenet em. yhteisöjen hallintoelimiin, jos kaupungilla on yhtiöjärjestykseen, sääntöön tai sopimukseen perustuva oikeus nimitä jäseniä hallintoelimiin.

Konsernijaosto antaa tarvittaessa ohjeita kaupunkia eri yhteisöissä edustavalle kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin silloin, kun kysymyksessä on taloudellisesti merkittävä tai periaatteellisesti laajakantoinen asia.

Kaupunginjohtajisto seuraa konserniin kuuluvien yksiköiden toimintaa, huolehtii konsernin johtamisen ja hallinnon yhtenäisyydestä ja arvioi konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Kaupunginjohtaja huolehtii konsernin toiminnan ja talouden yleissuunnittelusta, seuraa konsernin toimivuutta, tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämistä ja huolehtii kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Apulaiskaupunginjohtaja toimialallaan huolehtii kaupungin edun valvomisesta niissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kaupungilla on määräysvaltaa.

Konserniohjausta on kehitetty kaupunginhallituksen 30.10.2006 päättämien kehittämissuunnitelmien mukaisesti tehostamalla konserniohjausta kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta tavoitteena tytäryhteisöjen toiminnan tehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen sekä johtamis- ja hallintokäytäntöjen yhtenäistäminen.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuonna 2009 toimintansa kaupunkikonsernissa aloittivat seuraavat tytäryhteisöt: Etelä-Hermannin Pysäköinti Oy, Radio- ja televisiotekniikan tutkimus RTT Oy ja Helsingin Konsernihankinta Oy.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perustamispäätökset tehtiin vuonna 2009. Kuntayhtymien varsinainen toiminta käynnistyy vuoden 2010 alusta.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginhallitus vastaa kaupunkikonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniohjausta ja -valvontaa on vahvistanut 1.1.2009 toimintansa aloittanut kaupunginhallituksen konsernijaosto.

Omistajaohjauksen välineenä toimii myös 21.9.2009 konsernijaoston hyväksymä uudistettu ohje ”Johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet Helsingin kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä”. Tytäryhteisöjen ohjaus ja vastuut on konserniohjeessa ilmaistu selkeästi. Ohjeiden anto on ollut tytäryhteisöille riittävää ja tiedonkulun kanavia on kehitetty.

Konsernijaosto valvoo säännöllisesti tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksellisuutta muun muassa talous- ja suunnittelukeskuksen laatimien seurantaraporttien avulla. ”Tytäryhteisöjen seurantaraporttiin” sisältyy neljännes- ja puolivuositain konsernijaostolle raportoitavat tytäryhteisöt. Seurantaraportissa esitetään kustakin tytäryhteisöstä ja säätiöstä niiden toimittamien osavuositarkastusten perusteella toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot sekä perustiedot kustakin tytäryhteisöstä. Tytäryhteisöjen seurantaraportteihin sisältyvät kuvaukset tytäryhteisöjen ilmoittamista riskeistä.

Kaupungin omistamien vuokra-asuntoyhtiöiden seurantaan varten kiinteistöviraston kiinteistöjen kehittämissuunnitelma tuottaa seurantaraportin vuosittain. Raportin tiedot asunto-omaisuudesta, vuosikatsaukset, tunnusluvut sekä vertailutiedot ovat yksityiskohtaisia. Kiinteistöyhtiöiden ja sidosryhmien lisäksi raportti jaetaan kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kiinteistölautakunnan, asuntolautakunnan sekä kiinteistötoimen apulaiskaupunginjohtajan käyttöön. Raportti käsitellään vuosittain kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

Keskitettyjä konsernitoimintoja on rahoitus- ja sijoitustoiminnassa sekä hankinnoissa. Tytäryhteisöt vastaavat itse toimintansa ja omaisuutensa vakuuttamisesta. Kaupunki on keskitetysti kilpailuttanut ajoneuvojen liikennevakuutukset myös tytäryhteisöjen käyttöön.

Konserniohjeessa ilmaistaan kokonaisvastuun yhteisön riskienhallinnasta kuuluvan yhteisön hallitukselle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Konsernijohto on seurannut toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä mm. seurantaraporttien avulla konserniyhteisöjen riskitilannetta. Lisäksi konsernijaostolle on esitetty katsaus tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta. Katsaus perustuu muun muassa tytäryhteisöjen vuosittain antamiin sisäisen valvonnan selontekoihin.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta on yhteisöjen koon ja toiminnan laajuuden kannalta toteutettu toiminnan vaatimalla tavalla eikä siinä ole havaittu merkittäviä puutteita. Vuonna 2010 riskienhallinta kytketään tiiviimmin osaksi toiminnan ja talouden suunnittelu-, ohjaus-, seuranta- ja raportointiprosessia. Tytäryhteisöjen riskienhallintaa yhtenäistetään osana kaupunkikonsernin riskienhallinnan kehittämistä. Riskienhallinnan osaamista tuetaan koulutusten ja käytännön työkalujen avulla.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.-31.12.2009	01.01.-31.12.2008
Toimintatuotot	2 547 766	2 489 543
Toimintakulut	-4 555 246	-4 349 807
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	18 247	14 839
TOIMINTAKATE	-1 989 233	-1 845 425
Verotulot	2 403 574	2 412 743
Valtionosuudet	160 926	179 826
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26 677	70 058
Muut rahoitustuotot	4 885	7 445
Korkokulut	-96 613	-126 137
Muut rahoituskulut	-6 137	-4 471
	-71 188	-53 105
VUOSIKATE	504 079	694 039
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-472 384	-428 630
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1 691	-1 667
Arvonalentumiset	-500	0
	-474 575	-430 297
Satunnaiset erät	32 168	47 740
TILIKAUDEN TULOS	61 672	311 482
Tilinpäätössiirrot	-23 827	-18 699
Vähemmistöosuudet	1 119	165
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	38 964	292 948
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,9	57,2
Vuosikate/Poistot, %	106,2	161,3
Vuosikate, euroa/asukas	864	1 211
Asukasmäärä	583 100	573 011

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	504 079	694 039
Satunnaiset erät	32 168	47 740
Tulorahoituksen korjauserät	-61 356	-87 991
	474 891	653 788
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 090 135	-1 002 920
Rahoitusosuudet investointimenoihin	11 839	8 414
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	171 422	118 344
	-906 874	-876 162
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-431 983	-222 374
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-56 765	..
Antolainasaamisten vähennykset	69 537	..
Antolainasaamisten muutokset		-12 809
	12 772	-12 809
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	635 410	..
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-194 952	..
Pitkäaikaisten lainojen muutos		-7 087
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-15 744	66 756
	424 714	59 669
Oman pääoman muutokset	-254	..
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-6 188	-11 288
Vaihto-omaisuuden muutos	15 087	-10 736
Saamisten muutos	1 556	-18 670
Korottomien velkojen muutos	2 003	116 962
	12 458	76 268
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	449 691	123 128
RAHAVAROJEN MUUTOS	17 708	-99 246
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	913 965	896 257
Rahavarat 1.1.	-896 257	-995 503
	17 708	-99 246
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	45,7	69,8
Pääomamenojen tulorahoitus, %	39,3	..
Lainanhoitokate	1	..
Kassan riittävyys (pv)	56	..

KONSERNITASE

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	58 780	52 157
Muut pitkävaikuttiset menot	282 956	214 231
Ennakkomaksut	3 640	2 169
	345 376	268 557
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 792 274	2 750 524
Rakennukset	4 415 375	4 221 685
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 353 485	2 241 869
Koneet ja kalusto	579 613	543 584
Muut aineelliset hyödykkeet	34 196	39 773
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	487 467	474 897
	10 662 410	10 272 332
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	166 745	172 165
Muut osakkeet ja osuudet	360 401	328 823
Joukkovelkakirjalainasaamiset	247 428	264 420
Muut lainasaamiset	183 521	179 433
Muut saamiset	2 240	2 108
	960 335	946 949
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	399 449	339 257
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	78 765	93 852
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	18 421	17 181
Lyhytaikaiset saamiset	310 618	313 414
	329 039	330 595
Rahoitusarvopaperit	587 527	602 949
Rahat ja pankkisaamiset	326 438	293 308
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 689 339	13 147 799

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Arvonkorotusrahasto	1 832 746	1 833 695
Muut omat rahastot	714 196	711 196
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	1 327 706	1 024 404
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	38 964	292 948
	7 615 049	7 563 680
VÄHEMMISTÖOSUDET	55 482	45 026
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	466 518	433 357
Vapaaehtoiset varaukset	198 276	213 792
	664 794	647 149
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	267 179	285 546
Muut pakolliset varaukset	39 725	40 009
	306 904	325 555
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	725 059	671 055
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	3 179 363	2 746 777
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	32 556	24 932
	3 211 919	2 771 709
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	186 249	194 121
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	923 883	929 504
	1 110 132	1 123 625
Vieras pääoma yhteensä	4 322 051	3 895 334
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13 689 339	13 147 799
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	60,9	62,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	84,5	76,1
Kertynyt ylijäämä, euroa	1 366 670	1 317 352
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 344	2 299
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	3 365 612	2 940 898
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	5 772	5 132
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	430 949	443 853
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	739	775

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 14 148 080,93 euroa. Tulokseen sisältyvät myös kaupungin liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosääntösten mukaisesti niiden omissa tilinpäätöksissä.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Helsingin Energia -liikelaitoksen ylijäämä, 201 950 989,58 euroa siirretään Helsingin Energia -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Energia -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin Vesi -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 1 779 143,92 euroa siirretään Helsingin kaupungin taseen omaan pääomaan.
- Helsingin Satama -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 14 778 266,26 euroa siirretään Helsingin Satama -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin Satama -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- HKL -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 1 518 194,26 euroa siirretään HKL -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti HKL -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Palmia -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 2 509 664,15 euroa siirretään Palmia -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Palmia -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- MetropoliLab -liikelaitoksen tilikauden ylijäämä, 388 518,42 euroa siirretään MetropoliLab -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti MetropoliLab -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitoksen (Talpa) alijäämä, -317 255,92 euroa siirretään Taloushallintopalvelu -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen (Oiva Akatemia) alijäämä, -30 740,73 euroa siirretään Henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämispalvelut -liikelaitoksen taseen omaan pääomaan.
- Asuntolainarahaston ylijäämä, 802 375,24 euroa, asuntotuotantorahaston ylijäämä, 826 600,96 euroa, urheilu- ja ulkoilurahaston ylijäämä, 907 541,09 euroa, vakuutusrahaston alijäämä, -4 537 158,36 euroa ja innovaatorahaston alijäämä, -4 671 689,95 euroa siirretään rahastojen sääntöjen mukaisesti niiden rahastopääomiin.

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että muun toiminnan tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- Kamppi–Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan rahaston sääntöjen mukaisesti Kamppi–Töölönlahti-alueen investointimenoja vastaava määrä, 7 185 385,70 euroa.
- Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotantotoimikunnan esityksen mukaisesti asuntotuotantotoimiston tilikauden tuloksesta, 30 918,20 euroa.
- Asuntotuotantorahastoon siirretään kaupungin tuloksesta kaupungin oman asuntotuotannon rakentamisen ja perusparannuksen rahoittamiseksi valtuuston 7.10.2009 tekemän päätöksen 214 § mukaisesti 14,0 milj. euroa.
- Lähiörahastosta tuloutetaan toteutunutta käyttöä vastaava määrä, 8 856 024,48 euroa.
- Innovaatorahastoon siirretään uusien innovaatiohankkeiden aloittamisen ja jo käynnissä olevien innovaatiohankkeiden jatkorahoittamisen turvaamiseksi valtuuston 28.1.2009 tekemän päätöksen 24 § mukaisesti 10,0 milj. euroa.
- Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivaruudesta syntyneitä poistoeroa tuloutetaan 840 939,63 euroa.
- Muun toiminnan tilikauden alijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, -200 447 662,94 euroa, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen on pääluokittain seuraava:

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Kaupunginjohtajan toimiala	3 815	0	3 815	3 548	-267	0
Rakennus- ja ympäristötoimi	259 294	0	259 294	297 239	37 945	0
Sosiaali- ja terveystoimi	226 700	0	226 700	260 339	33 639	0
Sivistys- ja henkilöstötoimi	51 416	0	51 416	58 109	6 693	0
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	555 182	0	555 182	559 618	4 436	0
Tulot yhteensä	1 096 407	0	1 096 407	1 178 853	82 446	0
Menot						
Kaupunginjohtajan toimiala	-139 662	0	-139 662	-102 825	36 837	-6 703
Rakennus- ja ympäristötoimi	-395 355	-159	-395 514	-418 211	-22 697	0
Sosiaali- ja terveystoimi	-2 147 174	0	-2 147 174	-2 224 113	-76 939	-79 092
Sivistys- ja henkilöstötoimi	-827 659	0	-827 659	-793 759	33 900	-6 166
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	-240 097	0	-240 097	-234 044	6 053	-930
Menot yhteensä	-3 749 947	-159	-3 750 106	-3 772 952	-22 846	-92 891
Toimintakate	-2 653 540	-159	-2 653 699	-2 594 099	59 600	-92 891
Poistot	-197 767	0	-197 767	-211 130	-13 363	0
Tilikauden tulos	-2 851 307	-159	-2 851 466	-2 805 231	46 235	-92 891

Tuloja kertyi 82,4 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Suurimmat ylitulot syntyivät rakennus- ja ympäristötoimissa, 37,9 milj. euroa ja sosiaali- ja terveystoimissa, 33,6 milj. euroa.

Menot ylittyivät kokonaisuudessaan 22,8 milj. euroa. Menoylitykset syntyivät sosiaali- ja terveystoimissa 76,9 milj. euroa ja rakennus- ja ympäristötoimissa 22,7 milj. euroa. Menosäästöjä syntyi kaupunginjohtajan toimialalla 36,8 milj. euroa, sivistys- ja henkilöstötoimissa 33,9 milj. euroa ja kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimissa 6,1 milj. euroa.

Toimintakate oli 59,6 milj. euroa talousarviota suurempi.

1 KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 815	0	3 815	3 548	-267	0
Menot	-139 662	0	-139 662	-102 825	36 837	-6 703
Toimintakate	-135 847	0	-135 847	-99 278	36 569	-6 703
Poistot	-2 006	0	-2 006	-3 105	-1 099	0
Tilikauden tulos	-137 853	0	-137 853	-102 383	35 470	-6 703

1 01 VAALIT, KESKUSVAALILAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	790	0	790	855	65	0
Menot	-2 074	0	-2 074	-1 220	854	0
Toimintakate	-1 284	0	-1 284	-365	919	0
Tilikauden tulos	-1 284	0	-1 284	-365	919	0

Vuonna 2009 järjestettiin europarlamenttivaalit. Helsingissä oli varsinaisena vaalipäivänä 159 äänestyspaikkaa.

Vaaleihin varattuja määrärahoja säästyi erityisesti siksi, että sähköisen äänioikeusrekisterin käyttöönottoon vuoden 2009 eurovaaleissa oltiin varauduttu, mutta rekisterin käyttöönotto ei toteutunut. Lisäksi ennakoöänestyspaikkoja saatiin sijoitettua ostoskeskuksiin sekä kaupungin omiin tiloihin ennakoitua enemmän.

1 02 KAUPUNGINVALTUUSTO, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 469	0	-1 469	-1 604	-135	-151
Toimintakate	-1 469	0	-1 469	-1 604	-135	-151
Tilikauden tulos	-1 469	0	-1 469	-1 604	-135	-151

Kaupunginvaltuuston menot olivat pääasiassa valtuutettujen palkkioita ja huoneistomenoja. Talousarvion ylitys syntyi kokouspalkkioiden korotuksesta.

Valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen varatusta 85 000 euron määrärahasta käytettiin 74 744 euroa.

1 03 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 139	0	-2 139	-1 947	192	0
Toimintakate	-2 139	0	-2 139	-1 947	192	0
Poistot	-8	0	-8	-7	1	0
Tilikauden tulos	-2 147	0	-2 147	-1 954	193	0
Suoritetavoitteet						
Henkilötyöpäivät	4 100	0	4 100	4 195	95	0
Tehokkuus/Taloudellisuus						
Kustannukset/työpäivä, euroa	417	0	417	389	28	0
<small>(sisältävät muut paitsi JHTT-tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan aiheuttamat kustannukset)</small>						
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	20	0	20	20	0	0

Tarkastuslautakunnan ja -viraston menoissa syntyi säästöä 192 000 euroa. Säästöä kertyi pääosin palveluiden ostoissa sekä palkoissa ja palkkioissa.

Tarkastustoimen menot olivat 3,34 euroa asukasta kohden.

JHTT-tilintarkastajalta hankittiin ostopalveluna 572 tarkastuspäivää. Näistä kolmen liikelaitoksen itse maksamia tarkastuspäiviä oli yhteensä 95. JHTT-tilintarkastuspalvelujen osuus tarkastustoimen toimintamenoista oli 10,8 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti vuosien 2009–2012 tilintarkastajaksi Ernst & Young Julkispalvelut Oy:n. JHTT-yhteisö käyttää tilintarkastukseen vuosittain 550 tarkastuspäivää.

Vuonna 2009 PKS-tarkastuslautakuntien puheenjohtajista muodostettiin arviointiyhteistyön ohjausryhmä, joka valitsi opetustoimen yhteiseksi arvioinnin aiheeksi opetustoimen. Vuonna 2009 ohjausryhmä ja arvioinnin valmisteluryhmä kokoontuivat Helsingin kaupungin johdolla.

Tarkastuslautakunta ja viraston arviointitoimintaa tekevät työntekijät osallistuivat PKS -tarkastustoimien yhteiseen koulutustilaisuuteen, jossa käsiteltiin pääkaupunkiseudun yhteistyömuotoja, hankintatointa ja talouden muutoksia sekä vuoden 2009 yhteisarviointia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus valmistuvat 30.4.2009 mennessä.

Tavoite toteutui.

Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet

- Tarkastuslautakunta ja -virasto arvioivat ympäristö- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista siinä laajuudessa kuin niitä sisältyy kaupungin vuoden 2009 talousarvioon. Tavoite toteutui.

1 04 KAUPUNGINHALLITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-11 505	0	-11 505	-6 507	4 998	-3 595
Toimintakate	-11 505	0	-11 505	-6 507	4 998	-3 595
Tilikauden tulos	-11 505	0	-11 505	-6 507	4 998	-3 595

1 04 01 KAUPUNGINHALLITUS, HALLINTOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 574	0	-2 574	-2 640	-66	-75
Toimintakate	-2 574	0	-2 574	-2 640	-66	-75
Tilikauden tulos	-2 574	0	-2 574	-2 640	-66	-75

Kaupunginhallituksen menot olivat pääasiassa kaupunginhallituksen jäsenten palkkioita, kaupunginjohtajien palkkoja ja huoneistomenoja. Talousarvion ylitys syntyi kokouspalkkioiden korotuksesta.

1 04 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-7 500	0	-7 500	-2 586	4 914	-3 500
Toimintakate	-7 500	0	-7 500	-2 586	4 914	-3 500
Tilikauden tulos	-7 500	0	-7 500	-2 586	4 914	-3 500

Määrärahaa käytettiin yleisiin käyttövaroihin, kaupungin viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoiseen tapahtumatuotantoon.

Suurimmat yleisiin käyttövaroihin sisältyvät kohteet olivat Picasso-näyttelyyn liittyneen Ateneumin taidemuseon kanssa tehdyn sopimuksen kustannukset 0,5 milj. euroa, kultaisten Helsinki-mitalien (450 kpl) tilaaminen 0,3 milj.

euroa ja pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman Helsingin osuus 150 000 euroa sekä sosiaaliviraston toteuttamaan lähityöntekijä-hankkeeseen käytetyt 0,5 milj. euroa.

Määrärahaa myönnettiin johtamisen ja suorituskyvyn itsearviointien tukemiseen ja vuoden 2010 laatupalkintokilpailun ohjeen laatimiseen yhteensä 51 600 euroa, tiedepalkintoon 10 000 euroa ja tutkimusapurahoihin 77 000 euroa. Johtamisen ja suorituskyvyn arviointeihin sekä laatupalkintoihin varatuista määrärahoista jäi käyttämättä 48 400 euroa, sillä virastot ja laitokset eivät tehneet itsearviointeja suunniteltuja määriä.

Määrärahoista jäi käyttämättä mm. 2,5 milj. euroa siksi, että maahanmuuttajien työmarkkina-aseman parantamiseen liittyvä hanke siirtyi vuodelle 2010.

1 04 03 VIERAANVARAISUUS, VIRKAMATKAT YM., KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 431	0	-1 431	-1 282	149	-20
Toimintakate	-1 431	0	-1 431	-1 282	149	-20
Tilikauden tulos	-1 431	0	-1 431	-1 282	149	-20

Virkamatkoihin käytettiin 0,2 milj. euroa. Edustusmenot olivat 0,9 milj. euroa. Komiteoiden ja toimikuntien toimintaan käytettiin 0,1 milj. euroa.

1 11 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	868	0	868	849	-19	0
Menot	-19 040	0	-19 040	-17 427	1 613	0
Toimintakate	-18 172	0	-18 172	-16 577	1 595	0
Poistot	-320	0	-320	-442	-122	0
Tilikauden tulos	-18 492	0	-18 492	-17 019	1 473	0

Hallintokeskuksen määrärahoista säästyivät yhteensä 1,6 milj. euroa. Menosäästöjä syntyi palvelujen ostoissa ja vuokrissa. Tulot toteutuivat suunnitellusti.

Holhustoitimen edusvalvonta siirtyi 1.1.2009 valtion hoidettavaksi. Määrärahaa varattiin siirtymäkauden menoja varten 0,7 milj. euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 0,5 milj. euroa. Sähköinen työpöytä-hankkeen sisällön tuotantoon varauduttiin täysimittaisesti jo vuodelle 2009, mutta osa hankkeen toteutuksesta siirtyi vuoden 2010 puolelle.

Kaupungintalon ala-aulassa sijaitsevan Virka Gallerian tilat otettiin käyttöön 1.6.2009. Lisäksi toteutettiin kaupungintalokorttelin elävöittämiseksi muitakin tilojen uudelleenjärjestelyjä.

Investointimäärärahaa säästyivät 0,2 milj. euroa ja ne siirtyvät käytettäväksi vuonna 2010 turvaporaaalin rakentamiseen, sidosryhmärekisterin valmisteluun sekä huoneenvarausjärjestelmän uusimiseen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Tavoitteena on, että 60 prosenttia kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista käsitellään enintään 100 kalenteripäivässä.

Tavoite toteutui, sillä kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista 67 prosenttia käsiteltiin enintään 100 kalenteripäivässä.

1 13 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2	0	2	40	38	0
Menot	-27 948	0	-27 948	-25 738	2 210	-1 100
Toimintakate	-27 946	0	-27 946	-25 698	2 248	-1 100
Poistot	-360	0	-360	-120	240	0
Tilikauden tulos	-28 306	0	-28 306	-25 818	2 488	-1 100

Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus vastaa kaupungin keskitetystä taloussuunnittelusta, varainhallinnasta, taloushallinnosta, hallinnon yleisestä kehittämisestä, sisäisestä valvonnasta, aluerakentamisesta sekä asunto- ja maankäyttöohjelman valmistelusta, tietotekniikan hyödyntämisestä ja elinkeinopolitiikasta.

Kaupunginvaltuustolle valmisteltiin ensimmäinen valtuustokauden mittainen strategiaohjelma 2009–2012, jonka toimeenpano käynnistettiin ripeästi valtuuston hyväksytyä strategiaohjelman huhtikuun lopussa. Strategiaohjelman toteutumista seurattiin syksyllä kaupunginhallituksen iltakouluissa.

Taloustilanteen heikentymisen vuoksi vuoden 2010 talousarvio valmisteltiin siten, että kaupungin toimintamenojen kasvu saataisiin pysäytettyä ja jopa laskuun taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2009 aikana käynnistettiin strategiaohjelman mukaisia toimenpiteitä mm. tuottavuuden lisäämiseksi ja palveluverkon tarkistamiseksi.

Kaupunkiyhteisten järjestelmien osalta osallistuttiin laskentajärjestelmän esiselvitykseen ja vaatimusmäärittelyyn sekä laadittiin avustusjärjestelmän hankesuunnitelma ja asiointiportaalien vaatimusmäärittely. Kiinteistö- ja tilatiedon tietovarastohankkeen osalta käynnistettiin esiselvitys.

Rakentamisen edellytysten luominen ja rakentamisen aloitusten valmistelu etenivät aluerakentamisprojekteissa suunnitellusti aluerakentamisprojektien johtoryhmän ohjauksessa. Talousarvion sitovina tavoitteena laadittiin Östersundomin, keskustakortteleiden, Kuninkaankolmion, merellisen Helsingin sekä pientaloprojektin projekti ohjelmat. Osastolla valmisteltu Maankäytön ja asumisen toteutusohjelman 2008–2017 seurantaraportti esiteltiin kaupunginvaltuustolle 29.4.2009 ja kaupunginhallitus teki asiassa täytäntöönpanopäätöksen 4.5.2009. Osasto on huolehtinut Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistyön koordinoivasta valmistelusta. Osaston valmistelemana otettiin loppuvuodesta tuotantokäyttöön Kehittyvä kerrostalo -ohjelma.

Kertomusvuoden alusta aloitti toimintansa kaupunginhallituksen konsernijaosto, joka ohjaa ja seuraa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toimintaa. Jaoston tehtäviin kuuluu myös omistajaedunvalvonta kaupungin omistamisosakkuus- ja muissa yhteisöissä. Toteutettiin konsernijaoston toiminnan käynnistämiseen liittyvät toimenpiteet.

Konsernijaosto hyväksyi 21.9.2009 uudet kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen johtamisen ja hallinnon periaatteet. Aloitettiin uusien konserniohjeiden mukaisten toimenpiteiden toteutus.

Kaupunginhallitus hyväksyi 30.11.2009 tytär- ja osakkuusyhteisöjä koskevat omistajapoliittiset linjaukset. Aloitettiin hyväksytyjen linjausten mukaisten toimenpiteiden toteutus.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)- ja Helsingin seudun liikenne (HSL)- kuntayhtymät perustettiin kertomusvuoden aikana. Kuntayhtymien toiminta alkoi 1.1.2010. Osallistuttiin toiminnan perustamis- ja käynnistämismuutoksiin.

Hallinnon kehittämisen alueella jatkettiin tukipalveluiden keskittämistä. Kaupunginvaltuusto päätti 9.9. siirtää Kustaankartanon vanhustenkeskuksen ja lasten päiväkotien ruokapalvelutehtävät sosiaalivirastosta Palmian hoidettavaksi.

Sisäinen tarkastus antoi raporteissaan virastoille ja liikelaitoksille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus valmisteli virastojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan selontekojen pohjalta kaupungin toimintakertomukseen sisäisen valvonnan selonteon ja arvion merkittävistä riskeistä sekä järjesti selontekoi-

hin liittyvää koulutusta. Talous- ja suunnittelukeskuksen johtama Helsingin kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjasi ja koordinoi kaupungin riskienhallintaa ja järjesti koulutusta riskienhallinnasta.

Elinkeinostrategian toimeenpano kytkettiin kaupunginvaltuuston 29.4.2009 hyväksymään strategiaohjelmaan. Lisäksi osallistuttiin pääkaupunkiseudun kilpailukykystrategian valmisteluun. Kaupunki kehitti yrityksille suunnattuja palveluja entistä asiakaslähtöisemmäksi yhteistyössä Helsingin Yrittäjien ja Helsingin seudun kauppakamarin kanssa. Elinkeinopalvelulla oli vetovastuu palvelupoluista.

Helsinki sai World Design Capital 2012 -arvon ja elinkeinopalvelu oli mukana käynnistämässä vuoteen liittyvien tapahtumien suunnittelua.

Helsinki esittäytyi Washington D.C:ssä uudella konseptilla, jota tullaan käyttämään myös jatkossa ulkomaisissa tapahtumissa.

Elinkeinopoliittisista eristä tuettiin mm. uutta pääkaupunkiseudun kuntien yhteistä matkailuneuvontapistettä Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Matkailutoimiston uudistetut tilat ja info-kontti avattiin.

Tietotekniikan hyödyntämistä kaupungin palveluissa ja hallinnossa kehitettiin ja ohjattiin kaupunginhallituksen hyväksymän tietotekniikkastrategian mukaisesti. Painopisteitä olivat sähköinen asiointi, palaute- ja vuorovaikutusjärjestelmät, tietotekniikkaa kaikille -hanke, sähköinen työpöytä, asianhallintajärjestelmä, tietovarastohankkeet, tietotekniikan osaamiskeskus ja kaupungin tietotekninen infrastruktuuri. Kertomusvuonna otettiin käyttöön uusi sähköpostijärjestelmä ja energiansäästötoiminto työasemissa.

Helsingin palvelukartta sai kaupunginjohtajan Vuoden saavutus -palkinnon 2009 ja pääsi loppukilpailuun European eGovernment Award -kilpailussa sarjassa eGovernment Empowering Citizens.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Helsingin elinkeinostrategia etenee toteutussuunnitelman mukaisesti.

Tavoite toteutui.

- Sipoon liitosalueen, keskustakortteleiden ja seudulliseen yhteistyöhön liittyvän Kuninkaankolmion toteuttamisen projektiohjelmat on laadittu vuoden 2009 loppuun mennessä. Lisäksi laaditaan merellisen Helsingin ja pientaloprojektin projektiohjelmat.

Tavoite toteutui.

- Kaupunkilaisen sähköistä asiointia varten luodaan oma asiointikansio, jonka kautta hän voi jatkossa asioida kaupungin kanssa virastorajoista riippumatta.

Tavoite toteutui.

1 14 KESKITETTYSTI MAKSETTAVAT MENOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 000	0	1 000	1 073	73	0
Menot	-24 100	0	-24 100	-8 201	15 899	0
Toimintakate	-23 100	0	-23 100	-7 128	15 972	0
Tilikauden tulos	-23 100	0	-23 100	-7 128	15 972	0

1 14 02 RYHMÄHENKIVAKUUTUS JA MATKAVAKUUTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-900	0	-900	-488	412	0
Toimintakate	-900	0	-900	-488	412	0
Tilikauden tulos	-900	0	-900	-488	412	0

Määrärahasta maksettiin ryhmähenkivakuutusta vastaavan Kuntien Eläkevakuutuksen hoitaman taloudellisen tuen maksut sekä virka- ja luottamusmiesten matkavakuutuksen maksut.

1 14 03 MENOVARAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-6 200	0	-6 200	0	6 200	0
Toimintakate	-6 200	0	-6 200	0	6 200	0
Tilikauden tulos	-6 200	0	-6 200	0	6 200	0

Kunta- ja palvelurakenteen kehittämisen jatkotoimiin varattua määrärahaa ei käytetty.

1 14 04 JAKSOTETUT HENKILÖSTÖMENOT JA MATALAPALKKATUKI, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 000	0	1 000	1 073	73	0
Menot	-17 000	0	-17 000	-7 713	9 287	0
Toimintakate	-16 000	0	-16 000	-6 640	9 360	0
Tilikauden tulos	-16 000	0	-16 000	-6 640	9 360	0

Määrärahasta kirjattiin hallintokuntien (liikelaitoksia lukuun ottamatta) lomapalkkojen ja niihin liittyvien henkilösivukulujen jaksotusten muutos, joka jäi arvioitua pienemmäksi. Tuloihin on kirjattu kaupungin valtiolta samaa matalapalkkatukea muille hallintokunnille kuin liikelaitoksille. Liikelaitosten matalapalkkatuki kirjattiin niiden tuloksi.

1 15 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-6 000	0	-6 000	0	6 000	0
Toimintakate	-6 000	0	-6 000	0	6 000	0
Tilikauden tulos	-6 000	0	-6 000	0	6 000	0

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 4.11.2009 Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2009–2012. Vuoden 2009 talousarvion varattua määrärahan käyttö siirtyi vuodelle 2010.

1 27 KUNNALLISVEROTUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-14 500	0	-14 500	-14 851	-351	-357
Toimintakate	-14 500	0	-14 500	-14 851	-351	-357
Tilikauden tulos	-14 500	0	-14 500	-14 851	-351	-357

Menoihin kirjattiin valtion veloittamat verohallintolain 11 §:n mukaiset verotuksen toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset. Kustannukset kasvoivat 5,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

1 39 MUU YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 155	0	1 155	730	-425	0
Menot	-30 887	0	-30 887	-25 330	5 557	-1 500
Toimintakate	-29 732	0	-29 732	-24 600	5 132	-1 500
Poistot	-1 318	0	-1 318	-2 536	-1 218	0
Tilikauden tulos	-31 050	0	-31 050	-27 136	3 914	-1 500

1 39 01 KAUPUNGIN HISTORIA, TIETOKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-217	0	-217	-211	6	0
Toimintakate	-217	0	-217	-211	6	0
Tilikauden tulos	-217	0	-217	-211	6	0

1 39 02 OSUUDET JA KORVAUKSET, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 441	0	-5 441	-5 327	114	0
Toimintakate	-5 441	0	-5 441	-5 327	114	0
Tilikauden tulos	-5 441	0	-5 441	-5 327	114	0

Määrärahaa maksettiin osuuksia YTV:lle 2,9 milj. euroa ja Uudenmaan liitolle 2,4 milj. euroa. Lisäksi maksettiin palvelumaksua Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:lle noin 0,1 milj. euroa.

1 39 03 KESKITETTY TIETOTEKNIKKATOIMINTA, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-9 551	0	-9 551	-9 331	220	-1 500
Toimintakate	-9 551	0	-9 551	-9 331	220	-1 500
Poistot	-1 300	0	-1 300	-2 018	-718	0
Tilikauden tulos	-10 851	0	-10 851	-11 349	-498	-1 500

Talousarviomäärärahaa, 9,6 milj. euroa, säästyi noin 0,2 milj. euroa. Keskeisiä määrärahaa maksettavia palveluja olivat tietoliikenne- ja työasemaverkon, asian- ja dokumentinhallinta-järjestelmän, sähköpostijärjestelmän, internet- ja intranet -palvelujen sekä raportointijärjestelmän ylläpito ja jatkokehittäminen. Toimintavuonna jatkettiin mm. sähköisen asioinnin alustan, sähköisen työpöydän, toimipisterekisterin ja osaamiskeskuksen kehittämishankkeita.

1 39 05 YHTEISÖJEN TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 190	0	-5 190	-5 072	118	0
Toimintakate	-5 190	0	-5 190	-5 072	118	0
Tilikauden tulos	-5 190	0	-5 190	-5 072	118	0

Määrärahaa maksettiin avustusta mm. Finland Convention Bureau ry:lle, Finlandia-talo Oy:lle, Gardenia-Helsinki Ab:lle ja Y-säätiölle.

1 39 06 JÄSENMAKSUT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 800	0	-2 800	-2 680	120	0
Toimintakate	-2 800	0	-2 800	-2 680	120	0
Tilikauden tulos	-2 800	0	-2 800	-2 680	120	0

Suurimmat yksittäiset jäsenmaksut maksettiin Suomen Kuntaliitolle 1,6 milj. euroa, Kunnalliselle Työmarkkinailtokselle 0,5 milj. euroa ja Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:lle 0,3 milj. euroa.

1 39 13 KEHITTÄMISHANKKEET, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 100	0	-5 100	-223	4 877	0
Toimintakate	-5 100	0	-5 100	-223	4 877	0
Tilikauden tulos	-5 100	0	-5 100	-223	4 877	0

1 39 14 TYÖLLISYDEN HOITAMINEN, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	325	0	325	156	-169	0
Menot	-895	0	-895	-844	51	0
Toimintakate	-570	0	-570	-689	-119	0
Tilikauden tulos	-570	0	-570	-689	-119	0

NYP Yrityspalvelu ja Helsingin Uusyrityskeskus yhdistivät toimintansa uudeksi neuvontayksiköksi, YritysHelsingiksi vuoden 2008 alusta. YritysHelsingin yhteydessä toimii myös pääkaupunkiseudun yhteinen maahanmuuttajayrittäjyden edistämiskeskus.

YritysHelsingin vuoden 2009 aikana kehittämän liiketoimintasuunnitelma.com -sivuston käyttäjämäärät nousivat valtakunnallisestikin merkittäväälle tasolle. Helsinki oli ensi kertaa mukana 37 kaupungin European Cities Entrepreneurship Ranking (ECER) -tutkimuksessa, josta vastaavan yhdistyksen takana ovat mm. EU:n komissio, Eurocities, Euronews ja Banque Populaire. Helsinki sijoittui kärkeen Euroopan kaupunkien yrittäjyysvertailussa. Tulosten perusteella Helsingin yrittäjät ovat omaan kaupunkiinsa Euroopan tyytyväisimpiä.

Talousarviokohdan määrärahoja käytettiin NYP-yrityspalvelun toimintaan.

1 39 15 YLEISHALLINNON MUUT MENOT JA TULOT, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	830	0	830	574	-256	0
Menot	-1 693	0	-1 693	-1 642	51	0
Toimintakate	-863	0	-863	-1 068	-205	0
Poistot	-18	0	-18	-518	-500	0
Tilikauden tulos	-881	0	-881	-1 586	-705	0

EU-projekteihin käytettiin 1,4 milj. euroa. Tuloihin on kirjattu EU-projekteihin saatuja tukia yhteensä 0,5 milj. euroa. Lähiörahaston Vetoa ja voimaa Mellunkylään -hankkeeseen käytettiin 29 731 euroa ja EU-toiminnan erillishankkeisiin 19 400 euroa.

KUNNAN LIKELAITOKSET

HELSINGIN ENERGIA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	743 804	723 194	-20 610
Liikelylijäämä/alijäämä	237 680	245 664	7 984
Tilikauden yli-/alijäämä	203 237	201 951	-1 286
Rahoituskehitys			
Kassavarojen muutos	121 675	-107 290	-228 965
Perustamislainan korko (10 %)	20 721	20 721	0
Korvaus peruspääomalle (10 %)	47 429	47 429	0
Perustamislainan lyhennys	8 409	8 409	0
Yhteensä	76 559	76 559	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	10 864	10 864	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	761	604	-157
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	6	4	-2
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	588	564	-24
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	32	34	2
Sijoitetun pääoman tuotto vähintään, %	17	19	2
Omavaraisuusaste, %	82	80	-2
Jalostusarvo (2005=100)	125	127	2

Helsingin Energia toimii kunnallisena liikelaitoksena sähkön vähittäismarkkinoilla maanlaajuisesti sekä tukkumarkkinoilla pohjoismaissa. Kaukolämmöllä katetaan yli 90 prosenttia Helsingin lämmöntarpeesta ja kaukojäähdytys laajenee voimakkaasti.

Helsingin Energian toimintamalli perustuu sähkömarkkinalain, maakaasumarkkinalain ja kilpailurajoituslain säätelemiin eriytettyihin liike-palvelutoimintoihin.

Helsingin Energian tilinpäätöksen lisäksi laaditaan Helen-konsernin konsernitiilinpäätös. Helen-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt: Helen Sähköverkko Oy, Oy Mankala Ab, Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Sähkötalo, Mitox Oy, Suomen Energia-Urakointi Oy ja kolme erillistä asunto-osakeyhtiötä (Asunto Oy Helsingin Kaarlenkatu 3-5, Asunto Oy Hel-

singin Käenkuja 6 ja Asunto Oy Helsingin Laajasuontie 32) sekä osakkuusyritykset: Suomen Merituuli Oy, Vantaan Energia Oy ja Finestlink Oy.

Helsingin Energia tuottaa sähköä omilla voimalaitoksillaan ja omistamiensa voimaosuuksien kautta. Ympäristön kannalta tehokas yhteistuotanto lisääntyi ja muodosti sähkön hankinnasta lähes 69 prosenttia. Vesi- ja tuulivoiman hankinta oli noin kuusi prosenttia, ydinvoiman osuus oli 18 prosenttia.

Sähkön loppuasiakasmyynnin määrä oli 3 747 GWh, noin viisi prosenttia edellisvuotta suurempi. Sähkön tukku-myynnin määrä 3 866 GWh oli yhdeksän prosenttia edellisvuotta alhaisemmalla tasolla. Kokonaismyyntimäärä oli 7 613 GWh.

Vuosi 2009 oli 0,8 astetta keskimääräistä vuotta lämpimämpi, mutta 1,4 astetta vuotta 2008 kylmempi. Kaukolämpöä myytiin 6 763 GWh, noin 10 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kaukojäähdytyksen myynti oli 57 GWh. Sähkönmyyntituotot olivat 380,5 milj. euroa, mikä oli 17,6 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lämmönmyynnistä saatiin tuottoja 301 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen 48,7 milj. euroa. Tuloja kasvattivat kohonneiden polttoainehintojen vaikutus lämpötariffeihin.

Toimintavuoden liikevaihto oli 723,2 milj. euroa. Kasvua edellisen vuoden liikevaihtoon oli 28,8 milj. euroa.

Kulut ilman suunnitelman mukaisia poistoja olivat 451,8 milj. euroa. Polttoainekulut kasvoivat edellisvuodesta 22,9 milj. euroa, sähkön oston ja osuussähkön hankinta pieneni yhteensä 1,3 milj. euroa. Muita kuluja kasvattivat lisäksi voimalaitoksilla tehdyt käyttö- ja kunnossapitotyöt. Valmistusta omaan käyttöön oli 2,9 milj. euroa ja suunnitelman mukaiset poistot olivat 43,8 milj. euroa.

Liikevoitto oli 245,7 milj. euroa ja sen osuus liikevaihdosta oli 34 prosenttia. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja oli 246,9 milj. euroa (edellisvuonna 274,9 milj. euroa). Sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli 19 laskettuna tilikauden keskimääräiselle sijoitetulle pääomalle.

Vuoden 2009 investoinnit olivat 71,1 milj. euroa (72,9 milj. euroa). Kaukolämmön investoinnit olivat 38,4 milj. euroa (38,9 milj. euroa), kaukojäähdytyksen investoinnit 6,9 milj. euroa (7,2 milj. euroa), voimalaitosinvestoinnit 8,7 milj. euroa (5,9 milj. euroa) ja ulkovalaistuksen investoinnit 8,5 milj. euroa (6,1 milj. euroa).

Liiketoiminnasta kertyi tuloa rahoitusta 252 milj. euroa (228 milj. euroa). Pitkäaikaisten lainojen korot kaupungille, korvaus peruspääomalle sekä erillinen voittovarojen tasesiirto olivat yhteensä 319 milj. euroa (270 milj. euroa). Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 19,3 milj. euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 17 prosenttia.

Tavoite toteutui, sijoitetun pääoman tuotto oli 19 prosenttia.

- Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehtoisissa edellytettävien tavoiteaikojen puitteissa.

Tavoite toteutui, kaikki työt tehtiin lupaehtoisissa edellytettävien aikoina.

HELSINGIN VESI

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	104 039	106 408	2 369
Liikelylijäämä/alijäämä	36 430	35 827	-603
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4 232	1 779	-2 453
Varsinaisen toiminnan kassavirta	29 461	28 892	-569
Investointien kassavirta	-32 586	-39 746	-7 160
Rahoitustoiminnan kassavirta	-2 825	4 308	7 133
Toimintapääoman muutos	-5 950	-6 546	596
Perustamislainan korko (8 %)	14 342	14 342	0
Peruspääoman tuotto (9 %)	12 987	12 987	0
Perustamislainan lyhennys	7 325	7 325	0
Yhteensä	34 654	34 654	0

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	4,1	5,3	1,2
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	35,0	33,7	-1,3
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	328	333	5
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,7	8,2	-0,5
Omavaraisuusaste, %	57	54	-3
Tuottavuusindeksi (2006=100)	90	97	7
Vedenmyynti yhteensä, milj. m ³	72,9	72,3	-0,6
Helsinkiin	42,9	42,1	-0,8
Muulle kunnille	30,0	30,2	0,2
Käsiteltävä jätemäärä, milj. m ³	98,5	92,0	-6,5
Helsingistä	74,0	69,5	-4,5
Muilta kunnilta	24,5	22,5	-2,0

Liikelaitoksen toiminta vuonna 2009 oli normaalia haasteellisempää. Samalla kun huolehdittiin normaalitoiminnan sujuvuudesta, oli myös keskitettävä suuri osa esimies- ja asiantuntijaresursseista pääkaupunkiseudun vesilaitosten ja YTV:n yhdistämishankkeeseen. Tuotannossa siirryttiin normaaliolosuhteisiin Päijänne-tunnelin käyttökätköksen päätyttyä joulukuussa 2008.

Vesijohtovettä myytiin Helsinkiin yhteensä 42,1 milj. m³, mikä oli 0,5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008. Veden myynti Espoole ja Vantaalle kasvoi 2,4 prosenttia ja oli yhteensä 30,2 milj. m³. Naapurikuntien osuus Helsingin kokonaisvedenmyynnistä oli 41,7 prosenttia. Vantaan vesijohtovedestä yli 90 prosenttia ja Espoon vesijohtovedestä miltei 70 prosenttia tulee Helsingistä.

Helsingissä veden tariffirakenne perustuu perus- ja käyttömaksun yhdistelmään. Vuoden 2005 alusta taksarakenetta uudistettiin siirtymällä kerrosalapohjaiseen perusmaksuun. Vuoden 2009 alussa vesi- ja jätevesitaksoja korotettiin noin viisi prosenttia, minkä jälkeen uudet voimaantulleet tariffit olivat: veden käyttömaksu ilman arvonlisäveroa oli 0,61 euroa/m³, jäteveden käyttömaksu 1,00 euroa/m³ ja perusmaksu keskimäärin 0,039 euroa/m³ kuu-kaudessa. Edellinen taksojen korotus tapahtui vuonna 2006, jolloin vesi- ja jätevesitaksoja korotettiin keskimäärin 4,7 prosenttia.

Helsingin Veden liikevaihto oli 106,4 (edellisvuonna 101,6) milj. euroa. Vesi- ja jätevesimaksutulojen osuus oli 95,9 milj. euroa (90,1 %), muun varsinaisen toiminnan osuus 3,6 milj. euroa (3,4 %) ja oheistoimintojen osuus

6,9 milj. euroa (6,5 %). Muu varsinainen toiminta koostuu kompostituotteiden myynnistä ja markkinoinnista ja sprinklerimaksuista.

Vuoden liikeylijäämäksi muodostui 35,8 milj. euroa, mikä oli 33,7 prosenttia liikevaihdosta. Edellisvuoteen verrattuna liikeylijäämä nousi 6,3 milj. eurolla.

Investointien bruttomäärä oli yhteensä 40,7 milj. euroa. Verkostoihin investointiin yhteensä 34,6 milj. euroa. Tästä saneerausinvestointien osuus oli 13,2 milj. euroa ja uusien alueellisten verkostojen osuus 13,0 milj. euroa. Vesi- ja viemäriverkostoja saneerattiin yhteensä 27 kilometriä (29 km vuonna 2008).

Muiden kuntien rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 1,0 milj. euroa (edellisvuonna 3,4 milj. euroa). Helsingin Veden nettoinvestoinnit olivat 39,7 milj. euroa.

Omavaraisuusaste kasvoi tilikauden alun 53,4 prosentista tilikauden lopun 53,9 prosenttiin.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Kuormitustekijä	TA 2009	2 009	2 008	2007	2006
Veden puhdistus					
- puhdistetun veden osalta					
Orgaaninen kokonaishiili TOC, mg/l	< 1,7	1,6	1,4	1,5	1,6
Vedenjakelu					
Jakelukatkos keskimäärin, min/as/a	< 16	14	14	11	12
Jätevedenpuhdistus					
Mereen johdettava kokonaiskuorman osalta					
Kokonaisfosfori P kok, t/a	< 30	22	25	20	24
Kokonaistyppi N kok, t/a	< 500	403	610	512	470

- Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa. Tavoite toteutui 99,6 prosenttisesti.

HELSINGIN SATAMA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	87 620	81 234	-6 386
Liikeylijäämä/alijäämä	16 469	14 451	-2 018
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	6 321	14 778	8 457
Varsinaisen toiminnan kassavirta	27 544	33 343	5 799
Investointien kassavirta	-31 111	-23 700	7 411
Rahoitustoiminnan kassavirta	-11 180	101 187	112 367
Toimintapääoman muutokset	-14 747	110 830	125 577
Perustamislainan korko (9 %)	338	338	0
Peruspääoman tuotto (10,5 %)	6 317	6 317	0
Perustamislainan lyhennys	1 880	1 880	0
Yhteensä	8 535	8 535	0

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	-5,4	-14,9	-9,5
Liikelylijäämä, % liikevaihdosta	18,8	17,8	-1,0
Asiakastytyväisyyden taso, >	8,37	7,90	-0,47
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti, >	2,8	2,5	-0,3
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	376	391	15
Omavaraisuusaste, %	57	59	2
Tuottavuus (2006=100)	68	70	2
Suoritettavat			
Yksiköitytavaraliikenne, 1000 t	12 000	8 569	-3 431
Bulkitavaraliikenne, 1000 t	1 100	1 202	102
Matkustajaliikenne, 1 000 matk.	8 800	9 011	211
Alusten nettovetoisuus, 1 000 nt	96 000	102 789	6 789

Helsingin Sataman tavaraliikenne väheni tilinpäätösvuonna edellisvuodesta. Säännöllinen matkustajaliikenne sitä vastoin kasvoi.

Yksiköidyn tavaraliikenteen määrä väheni 21 prosenttia edellisvuodesta 8,6 milj. tonniin. Muissa Suomen satamissa liikenteen väheneminen oli keskimäärin vielä voimakkaampaa, joten Helsingin sataman markkinaosuus nousi 25,2 prosenttiin.

Bulkitavaraliikenne koostui öljytuotteiden kuljetuksista ja kivihiihen tuonnista. Rannikkoteitse satamaan tuotiin myös hiekkaa ja rakennusaineita. Bulkitavaraliikenteen määrä oli kaikkiaan 1,2 milj. tonnia.

Säännöllinen matkustajaliikenne eli linjaliikenne jatkui vilkkaana. Helsingin sataman matkustajamäärä oli 9,0 miljoonaa, kasvua yksi prosentti. Kansainvälisen risteilyliikenteen aluksilla matkustajia oli 361 000.

Alusliikenne jatkui vilkkaana ja aluskäyntejä oli 8 739. Alusten keskimääräinen koko kasvoi. Alusliikenteen nettovetoisuus yhteensä oli 102,8 milj. nettotonnia.

Toimintavuoden liikevaihto oli 81,2 milj. euroa, joka on 14,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Väheneminen johtui pääasiassa yksiköidyn tavaraliikenteen rajusta laskusta ja siitä, että Vuosaaren satamassa Helsingin Satama ei enää omista eikä operoi nostureita.

Varsinaiset kulut yhteensä olivat 38,2 milj. euroa. Ne laskivat edellisvuodesta 6,1 milj. euroa. Lasku oli seurausta pääasiassa henkilökunnan määrän vähenemisestä ja siitä, että Vuosaaren satamassa ei ole enää omaa varastotilaa eikä kuluja nostureista. Vuoteen 2008 nähden poistoja kasvattivat Vuosaaren satamasta tehtävät koko vuoden poistot. Lainojen korkokulut olivat edellisvuotta pienemmät, koska korkotasoa laski merkittävästi.

Liikelylijäämä oli 14,5 milj. euroa, joka on 25,0 milj. euroa edellisvuotta pienempi. Liikelylijäämä oli 17,8 prosenttia liikevaihdosta. Ylijäämä ennen varauksia oli 3,4 milj. euroa. Poistoero- ja varauskirjausten jälkeen tilikauden ylijäämä oli 14,8 milj. euroa.

Investoinnit olivat yhteensä 23,7 milj. euroa, josta Vuosaaren sataman investoinnit olivat 16,0 milj. euroa ja muut investoinnit 7,7 milj. euroa. Vuosaaren sataman viimeistelytöiden lisäksi muita merkittäviä investointeja olivat mm. Halkolaiturin uusimisen loppuunsaattaminen, Jätkäsaaren lauttapaikka LJ5:n peruskorjaustyön aloittaminen, Melkinlaiturin ja Valtamerilaiturin ottaminen risteilykäyttöön, Lyypekinlaiturin peruskorjauksen aloittaminen, Länsiterminalin liikennejärjestelyt ja rakennus K6:n muutostyöt.

Tulorahoitus ja aikaisemmat lainat eivät riittäneet vuoden 2009 toimintojen ja investointien rahoittamiseen. Rahalainaa otettiin 110 milj. euroa, jolla maksettiin myös käyttötilivelka.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Asiakastyytyväisyyden taso > 8,37.

Tavoite ei toteutunut. Asiakastyytyväisyyssmittausten keskiarvo oli 7,90.

- Sijoitetun pääoman tuotto prosentti > 2,8.

Tavoite ei toteutunut, sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli 2,5.

- Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa > 376.

Tavoite toteutui, liikevaihto/henkilö oli 391 000 euroa.

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSHALLINTOPALVELU -LIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	24 500	24 372	-128
Liikelylijäämä/alijäämä	56	-275	-331
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	-317	-317
Varsinaisen toiminnan kassavirta	495	99	-396
Investointien kassavirta	-495	-174	321
Rahoitustoiminnan kassavirta	0	773	773
Toimintapääoman muutokset	0	697	697
Tunnusluvut			
Muut toiminnalliset tavoitteet			
Kirjanpidon automaattiset tapahtumat/ kaikki tapahtumat, %	97,0	97,9	0,9
Automaattisesti täsmäytyneet ostolaskut/ kaikki ostolaskut, %	10,0	6,2	-3,8
Sähköiset laskutustoimeksiannot/ kaikki toimeksiannot, %	95,0	97,5	2,5
Sähköisesti ilmoitetut poissaolot/ kaikki poissaoloilmoitukset, %	13,2	2,4	-10,8
Sähköiset palkkalipukkeet/kaikki palkkalipukkeet, %	15,0	12,3	-2,7
Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet			
Kopiopaperin kulutus, riisiä	12 900	4 000	-8 900
Toimintatiedot			
Kirjanpito ja maksuliikenne			
Kirjanpitoviennit, 1 000 kpl	11 000	12 214	1 214
Laskutus			
Lähetetyt laskut, 1 000 kpl	1 485	1 542	57
Maksunmääritykset ja vapaakortit, 1 000 kpl	8	8	0
Ostolaskut			
Ostolaskut, 1 000 kpl	560	645	85
Palkanlaskenta			
Palkka- ja palkkiolipukkeet, 1 000 kpl	627	648	21
Kehityksen tunnusluvut			
Henkilötyövuodet	386	399	13
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	63	61	-2
Tuottavuus (2006=100)	100	101	1
Käyttökate, %	2,2	0,6	-1,6
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,7	-48,7	-41,0

Talouhallintopalvelun tulostavoite ei toteutunut, koska tilikaudella toteutunut muutto uusiin toimitiloihin ei ollut tiedossa talousarviota laadittaessa. Ilman muutosta aiheutuneita kustannuksia tilikauden tulos olisi ollut 121 000 euroa ylijäämäinen.

Liikevaihdon tulovajaus johtuu siitä, että Laske-projektin menot kirjattiin suoraan kaupungin keskitettyihin it-menoihin eikä Talouhallintopalvelun kautta kuten oli budjetoitu. Tämä vähensi myös varsinaisia kuluja, jotka kuitenkin ylittivät muutosta aiheutuneiden kustannusten takia.

Alijäämäisestä tuloksesta huolimatta rahavarojen muutos oli 697 000 euroa ylijäämäinen. Ylijäämä aiheutui siitä, että Talouhallintopalvelu aloitti kunnallisena liikelaitoksena tilikauden alusta ja alkavassa taseessa liikelaitokselle siirrettiin vain käyttöomaisuus ja lomapalkkavelka. Tämän vuoksi rahoituksen rahavirta eli muut maksuvalmiuden muutokset muodostui suureksi. Liikelaitos maksoi kaupungille korvausta peruspääomasta kahdeksan prosenttia eli 56 000 euroa.

Ostolaskuprosessin automatisoinnissa ei päästy tavoitteeseen, koska Contract Matching -ohjelman käyttöönoton laajentaminen painottui loppuvuoteen. Lisäksi laskuja jouduttiin käsittelemään ja korjaamaan manuaalisesti tilaajien Kosti-tilausjärjestelmään syöttämien puutteellisten tietojen takia.

Palkanlaskentaprosessin automatisointi pääsi käyntiin, mutta siinä ei päästy asetettuun tavoitteeseen. Syynä tähän olivat sähköisten poissaolojen pilotoinnin myöhästymisen ja palkansaajien arvioitua pienempi halukkuus siirtyä sähköisen palkkalipukkeen käyttäjiksi.

Henkilöstön vuosityöpanostavoite ylittyi palvelujen volyyymäärien huomattavan kasvun ansiosta. Käyttökate-tavoite ja sijoitetun pääoma tuottotavoite eivät toteutuneet alijäämäisen tuloksen vuoksi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1–5).

Tavoite toteutui, asiakastyytyväisyys oli 3,66.

2 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	259 294	0	259 294	297 239	37 945	0
Menot	-395 355	-159	-395 514	-418 211	-22 697	0
Toimintakate	-136 061	-159	-136 220	-120 972	15 248	0
Poistot	-57 560	0	-57 560	-62 618	-5 058	0
Tilikauden tulos	-193 621	-159	-193 780	-183 590	10 190	0

2 05 HELSINGIN KAUPUNGIN TUKKUTORI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 769	0	3 769	3 788	19	0
Menot	-2 985	-159	-3 144	-3 120	24	0
Toimintakate	784	-159	625	668	43	0
Poistot	-721	0	-721	-738	-17	0
Tilikauden tulos	63	-159	-96	-70	26	0
Tunnusluvut						
Asiakastytyväisyys (1–5)	3,3	0,0	3,3	3,4	0,1	0
Toimitilojen käyttöaste vähintään, %	88	0	88	86	-2	0
Vuokratilat, m ²	19 600	0	19 600	20 067	467	0
Henkilöstön määrä	23	0	23	22	-1	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus	99	94	100	108	100	

Helsingin Tukkutori jäi toimintavuonna 2009 toimintakatevaatimuksestaan. Tulot ylittivät budjetoidun, mutta ostopalvelujen osalta menot kasvoivat suunniteltua suuremmiksi. Tämä johtui pääosin pakastamon ja lihatukkuhallin uudelleenhyväksymisten aiheuttamista lisätoista, myös Tukkutorin maksamat vuokrat ylittivät budjetoidun. Muilta osin käyttömenot pysyivät budjetin puitteissa.

Asiakastytyväisyys ylitti sille asetetun tavoitteen. Vuokrausaste jäi sen sijaan tavoitteestaan, koska Verkkosaaren alueen huonokuntoiseen kiinteistöön ei saatu enää uusia vuokralaisia kiinteistön lyhyen käyttöajan takia. Tilannetta helpotti se, että vuokrattuja tiloja pystyttiin kuitenkin lisäämään päätontilla saneerausten avulla.

Tuottavuus jäi sille asetetusta tavoitteesta, mikä johtuu siitä, että ostopalvelujen määrä oli budjetoitua suurempi. Menot kasvoivat selvästi suhteessa vertailuvuoteen 2006.

2 08 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	8 066	0	8 066	8 464	398	0
Menot	-8 588	0	-8 588	-8 754	-166	0
Toimintakate	-522	0	-522	-290	232	0
Poistot	-56	0	-56	-26	30	0
Tilikauden tulos	-578	0	-578	-316	262	0
Suoritetavoitteet						
Logistiikkakeskus, tuoterivit, 1 000 kpl	240	0	240	243	3	0
Resurssit						
Henkilöstön määrä	50	0	50	49	-1	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus	101	103	102	104	100	

Logististen toimintojen organisoimisen kehittämistarpeista ja yhteishankintojen kehittämisestä tuotettiin konsultti-selvitykset pääkaupunkiseudun hankintayhteistyönä. Käytännön hankintayhteistyötä tehtiin Pääkaupunkiseudun hankintayhteistyösopimuksen edellyttämällä tavalla.

Hankintayhteistyösopimuksen voimassaolo päättyi Helsingin kaupungin osalta vuoden 2009 lopussa ja vuonna 2010 Helsinki osallistuu Pääkaupunkiseudun yhteishankintoihin kilpailutus- ja projektikohtaisesti.

Hankintakeskus jatkoi kaupungin hankintatoimintaa ja sen tuottavuutta mittavien mittareiden ja hankintojen raportoinnin kehittämistä. Kaupungin hankintaosaamista rakennettiin osallistamalla hankintakoulutusten ja intranetin hankintakäsikirjan toteuttamiseen. Vuoden loppupuolella aloitettiin kaupungin strategiaohjelmaan 2009–2012 liittyvän hankintastrategian valmistelu. Selvitystyötä uusien sähköisen hankinnan työkalujen käyttöönottamiseksi tehtiin mm. olemalla mukana kansallisessa sähköisen kilpailuttamistyökalun kehittämishankkeessa.

Hankintakeskus selvitti kestävä kehityksen periaatteiden ja niitä tukevien käytäntöjen huomioimista hankinnoissa. Hankintakeskus osallistui kansalliseen ja kansainväliseen kestävien hankintojen yhteistyöhön.

Hankintakeskuksen toimintakatteen toteutuminen talousarviota parempana johtui pääosin logistiikkakeskuksen tuotemyynnistä. Myynnin kasvu painottui hoitotarvikkeisiin H1N1 viruksen johdosta.

Hankintakeskus järjesti vuoden aikana 118 hankintakilpailutusta, joiden yhteisarvo oli 105,5 milj. euroa. Logistiikkakeskus toimitti kaupungin yksiköille erilaisia yhteishankintatuotteita 6,8 milj. euron arvosta.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Sitovana toiminnallisena tavoitteena toimintakatteen lisäksi on hankintasopimusten hallintajärjestelmän toteutus ja käyttöönotto.

Konsultin avustuksella tehdyn esiselvitystyön ja hallintokeskuksen kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella hanke siirrettiin osaksi kaupungin asiahallinnan kehittämishanketta (AHJO) ja toteutettavaksi laajempaan kaupunkiyhteisen sopimusten hallintajärjestelmän hankkeena vuonna 2010.

- Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1–5).

Tavoite toteutui 3,86.

2 09 YLEISTEN TÖIDEN LAUTAKUNTA JA RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	49 984	0	49 984	51 447	1 463	0
Menot	-138 995	0	-138 995	-134 246	4 749	0
Toimintakate	-89 011	0	-89 011	-82 799	6 212	0
Poistot	-50 285	0	-50 285	-55 375	-5 090	0
Tilikauden tulos	-139 296	0	-139 296	-138 174	1 122	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	584	0	584	231	353	0
Toimintakate/asukas, euroa	-147	0	-147	-143	4	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	104	95	102	102	100	

Rakennusvirasto aloitti vuoden 2009 alussa asiantuntija- ja tilaajavirastona tuotantopuolen siirrettyä vastaperustettuun rakentamispalveluun.

Tuloja kertyi 1,5 milj. euroa arvioitua enemmän. Tulojen kasvuun ovat vaikuttaneet mm. pysäköintimaksutulojen ja alueiden käyttöluopatulojen kasvu. Menot olivat 4,7 milj. euroa arvioitua pienemmät.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Työmatkaliikennettä palvelevat tärkeimmät kadut ja kevyen liikenteen väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty ennen klo 7.00.

Työmatkaliikennettä palvelevat vilkkaimmat väylät pystyttiin auraamaan ja liukkaudentorjuntaan leudon talven vuoksi arki-aamuina pääosin ennen kello 7.00. Ainoan poikkeuksen teki 11.11.2009, jolloin lumisateen aiheuttamaa liukkautta ei pystytty torjumaan ajoissa Helsingin itäisen alueen jalkakäytävillä (ajoradat kunnossa). Tavoitteiden toteutumista seurattiin työmaakokouksissa tilaajan oman valvonnan lisäksi.

- Kaivutöistä aiheutuvia haittoja vähennetään rakennusviraston koordinoimana.

Työ kaivutyöhaittojen vähentämiseksi jatkui. Luvansaajien reklamointimenettely vakiintui ja laajeni. Yhteinen työmaa-konsepti kehittyi edelleen. Uuden mallin mukaiset yhteistyöhankkeet käynnistyivät.

- Helsingin keskeiset alueet siivotaan arki-aamuina työmatkaliikenteen alkuun mennessä.

Helsingin kymmenen keskeisintä aluetta saatiin siivottua arki-aamuina ennen kello 08:00. Tavoitteen toteutumista on seurattu tuottajan kanssa yhteisissä kokouksissa sekä aluevastaavien pistokokein.

- Katupölyn pienhiukkasmäärät (PM10) eivät ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja vuonna 2009.

Katupölyn määrä jäi kaikilla YTV:n Helsingin mittausasemilla alle EU:n asettaman raja-arvon (35 ylityskertaa vuodessa). Tavoitteen toteutumista seurasi YTV.

- Arvioidaan rakennusviraston toiminnan aiheuttamat vaikutukset ilmastonmuutokseen ja selvitetään keinoja, joilla yleisten alueiden hoidossa tulee varautua ilmastonmuutokseen.

Tavoite on toteutunut vuoden 2009 aikana ja työn etenemisen vaiheista on raportoitu neljännesvuosittain. Hankkeesta valmistunut esiselvitys ja neljännesvuosittaiset raportit toimivat sitovan tavoitteen todenteina. Todenteet on kirjattu rakennusviraston diaariin numerolla 09-1118 - 211, josta ne ovat löydettävissä jälkikäteen.

- Osana ilmastonmuutoksen hidastamista HKR-Rakennuttaja huolehtii valtion ja kaupungin välisen energiatehokkuussopimuksen toimeenpanosta ja toteutumisesta.

Sopimuksen mukaisena ensimmäisenä tehtävänä oli laatia toimintasuunnitelma, jossa esitetään toimet kaupungin energiankäytön tehostamiseksi. Kaupunginhallitus hyväksyi suunnitelman 15.6.2009. HKR-Rakennuttajan laatimassa toimintasuunnitelmassa on selvitetty säästöpotentiaalit ja toimet joilla säästötavoitteisiin päästään sekä 9 prosentin säästötavoitteen että Helsingin energiapolitiisissa linjauksissa asetettuun 20 prosentin kasvihuonekaasupäästöjen vähenemätavoitteen osalta. Rakennusten energiatehokkuustoimiin on käynnistetty useita projekteja.

2 09 01 KATU- JA VIHERALUEIDEN YLLÄPITO SEKÄ YLEISHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	39 297	0	39 297	41 644	2 347	0
Menot	-128 308	0	-128 308	-124 977	3 331	0
Toimintakate	-89 011	0	-89 011	-83 333	5 678	0
Poistot	-50 285	0	-50 285	-55 296	-5 011	0
Tilikauden tulos	-139 296	0	-139 296	-138 629	667	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suoritettavoitteet						
Ylläpidettävä katuala, ha	2 050	0	2 050	2 050	0	0
Hoitoon otettu katuala, ha	1 500	0	1 500	1 443	-57	0
Ylläpidettävät sillat, m ²	302 800	0	302 800	302 800	0	0
Uudelleen päällystetty katuala, ha	43	0	43	60	17	0
Ylläpidettävä puistoala, ha	947	0	947	947	0	0
Viheralueet Helsingissä, ha	6 301	0	6 301	6 301	0	0
Muut viheralueet, ha	6 060	0	6 060	6 060	0	0
Ajoneuvojen varasto- ja lähisiirrot, kpl	13 000	0	13 000	12 822	-178	0
Ajoneuvojen hävittäminen, kpl	1 300	0	1 300	1 044	-256	0
Ajoneuvojen siirtokehotukset, kpl	5 500	0	5 500	5 951	451	0
Pysäköintivirhemaksu-kehotukset, kpl	230 000	0	230 000	235 314	5 314	0
Pysäköintiautomaatit, kpl	552	0	552	569	17	0
Asiakaspalvelutapahtumat, kpl	115 000	0	115 000	127 070	12 070	0
Maankäyttöluvat ja -sopimukset, kpl	6 500	0	6 500	6 899	399	0
Arkkitehtuuripalvelut, kpl	300	0	300	321	21	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	224	0	224	215	9	0
Toimintakate/asukas, euroa	-155	0	-155	-144	11	0

Talousarviokohdan tulot olivat 41,6 milj. euroa, mikä on 2,3 milj. euroa talousarviota enemmän. Menot olivat 125,0 milj. euroa, mikä on 3,3 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Poistojen jälkeen talousarviokohdan tilikauden tulos on -138,6 milj. euroa, mikä on 0,7 milj. euroa talousarviota parempi.

Vuosi oli tilaaja- ja tuottajaorganisaatioiden ensimmäinen vuosi eri virastoissa. Tilaaja-tuottaja -mallin toimintaa selkiinnytettiin tarkentamalla ja täydentämällä sekä ylläpidon tilaamisen että investointihankkeiden rakennuttamisen sopimusasiakirjoja ja toimintatapoja yhteistyössä rakentamispalvelun kanssa. Katujen ja puistojen ylläpidon tilaamisen perustana oleva ylläpidon tuotteistuksen kehittämistyö eteni.

Infrakustannusten hallintaa parannettiin. Investointikustannusten tavoitelaskennan uusi työkalu otettiin käyttöön. Menetelmää hyödynnettiin myös kuuden suurimman kunnan ylläpitokustannusten vertailuun sekä katu- ja puisto-toimen ympäristölaskentaan.

Toimitilojen käyttöä tehostettiin keskittämällä pysäköinninvalvonnan toimitilat. Mittava pysäköinninvalvonnan, ajoneuvojen siirtotoiminnan ja maksullisen pysäköinnin tietojärjestelmän uusiminen eteni.

Kaivutyöhaittoja vähennettiin ja lupakäytäntöjä kehitettiin.

Puistojen vuosikorjauksia tehtiin ennätysellisen paljon. Puistojen puhtaanapitoa parannettiin erityisesti keskusta-alueella. Asukkaille järjestettiin 14 opastettua puistokävelyä.

Helsingiläiset olivat edelleen erittäin tyytyväisiä keskustan puistojen hoitoon ja edustavuuteen. Myös muiden viheralueiden kuntoon, varusteluun ja siisteyteen oltiin tyytyväisiä.

Kanikannan säätelyssä päästiin eteenpäin, kun kokeiluvaiheesta edettiin toteutukseen. Kaupungin oma tuotanto organisoiti kanikannan säätelytoimenpiteet ja soveltuvimpia pyyntimenetelmiä käytettiin eri kohteissa tehokkaasti.

Aluesuunnitelmien laatiminen oli käynnissä Lauttasaassa, Munkkiniemessä, Meilahdessa, Maunulassa, Vesala - Kontula - Kivikko-Kurkimäki -alueella, Reijolassa ja Länsi-Laaajasalossa. Kulosaassa selvitettiin Eugen Schaumanın puiston historiaa ja kehittämissuunnitelma valmistui.

Poikkeuksellisista sääolosuhteista johtuen katujen talvikunnossapidon määrärahoja säästyivät ja ne ohjattiin katu- ja viheralueiden korjausvajeen pienentämiseen painottaen turvallisuuden parantamista. Katualueiden kokonaisvas- tuuhoidon tehtävät laajenivat kattamaan koko esikaupunkialueen.

Luonnonhoitosuunnitelmat valmistuivat Ala-Malmille, Itäkeskuksen ja Marjaniemen alueelle, Reijolaan, Lassilan ja Pohjois-Haagan alueelle sekä Vasikkasaareen osana saaren kehittämissuunnitelmaa.

Uudenmaan ympäristökeskus palkitsi rakennusviraston pääkaupunkiseudun koululaisille järjestettävistä metsäviikoista.

Helsinki kaikille -projektin toiminta painottui yhä enemmän asiantuntijana toimimiseen eri virastojen käytännön hankkeissa. Alueelliset esteettömyyssuunnitelmat laadittiin Mellunmäkeen ja Pasilaan.

2 09 04 HKR-RAKENNUTTAJA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 687	0	10 687	9 803	-884	0
Menot	-10 687	0	-10 687	-9 269	1 418	0
Toimintakate	0	0	0	534	534	0
Poistot	0	0	0	-80	-80	0
Tilikauden tulos	0	0	0	454	454	0

HKR-Rakennuttaja rakennuttaa Helsingin julkisia rakennuksia, tiloja ja infra-hankkeita kaupungin hallintokuntien ja muiden asiakkaiden tilausten perusteella. Suurin asiakas oli tilakeskus, joka lisäsi merkittävästi toimintaansa. Katu- jen ja puistojen sekä ylläpitourakoiden rakennuttaminen kasvoi myös.

Rakennuttamisen kokonaisvolyymi oli 187,1 milj. euroa, mikä on neljä prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Tilakeskuksen osuus oli noin 49 prosenttia, rakennusviraston infra-hankkeiden 26 prosenttia ja muiden virastojen ja kaupungin yhtiöiden osuus oli 25 prosenttia.

HKR-Rakennuttaja palkittiin ABB:n ja WWF Suomen järjestämässä Energiatohokkuus 2009 -kilpailussa. Palkinto saatiin ABB:n ja WWF Suomen järjestämässä Energiatohokkuus 2009-kilpailussa. HKR-Rakennuttaja osallistui kil- pailuun toimenpiteellä, jossa koulun liikuntasalin ilmanvaihto muutettiin salin käyttötartpeiden mukaisesti ohjatuksi.

2 10 RAKENTAMISPALVELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	186 115	0	186 115	221 159	35 044	0
Menot	-183 407	0	-183 407	-212 624	-29 217	0
Toimintakate	2 708	0	2 708	8 535	5 827	0
Poistot	-4 011	0	-4 011	-3 667	344	0
Tilikauden tulos	-1 303	0	-1 303	4 869	6 172	0

Rakentamispalvelu aloitti uutena virastona 1.1.2009. Se tuottaa rakennusalan, ympäristöhoidon ja logistiikan pal- veluja ensisijaisesti kaupunkikonsernin tarpeisiin tilausten perusteella.

Suurimpia asiakkaita olivat rakennusviraston katu- ja puisto-osasto ja HKR-Rakennuttaja, kiinteistöviraston tilakes- kus ja geotekninen osasto, Helsingin Vesi ja liikuntavirasto.

Kaupunki panosti kertomusvuonna rakentamispalvelun toimialan investointeihin, joiden ansiosta rakentamispalvelun tulot kasvoivat talousarvioon verrattuna. Kasvaneen tuotannon myötä myös menot kasvoivat. Myös ylläpitotöiden volyymi kasvoi mm. uusien yleisten alueiden hoitovastuiden myötä. Aliurakoitsijoiden käyttö mahdollisti joustavan reagoimisen muuttuviin tilanteisiin.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Toimintakate vähintään 2 708 000 euroa.

Tavoite toteutui, sillä toimintakate oli 8,5 milj. euroa.

2 35 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 106	0	10 106	10 985	879	0
Menot	-50 065	0	-50 065	-48 172	1 893	0
Toimintakate	-39 959	0	-39 959	-37 186	2 773	0
Poistot	-2 387	0	-2 387	-2 646	-259	0
Tilikauden tulos	-42 346	0	-42 346	-39 833	2 513	0
Toiminnan laajuustiedot						
Palohälytykset	4 300	0	4 300	3 965	-335	0
Pelastustehtävät	5 000	0	5 000	4 383	-617	0
Ensihoito ja sairaankuljetukset	46 000	0	46 000	42 331	-3 669	0
Yhteensä	56 100	0	56 100	50 679	-5 421	0
Palotarkastukset yhteensä	5 800	0	5 800	5 652	-148	0
Turvallisuuskoulutusta saaneet	24 000	0	24 000	32 527	8 527	0
Pelastuslaitoksen käyttömenot, euroa/asukas	88	0	88	83	5	0
Pelastuslaitoksen nettomenot, euroa/asukas	70	0	70	64	6	0
Kiinteistöhoitonieliöt, m ²	283 708	0	283 708	283 708	0	0
Kiinteistöhoitokuutiot, m ³	1 165 744	0	1 165 744	1 165 744	0	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	683	0	683	698	15	0

Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006
Suoriteindeksi	100,8	98,8	98,1	102,7	100,0
Kustannusindeksi	110,1	106,1	101,0	99,0	100,0
Tuottavuusindeksi	91,5	93,1	97,2	103,7	100,0

Pelastuslaitoksen toimintaa sopeutettiin jo vuonna 2009 vuoden 2010 talousarvion mukaiselle tiukemmalle määrärahasolulle. Rekrytointeja lykättiin ja joitain avoimia virkoja jätettiin avoimiksi, jolloin henkilöstömäärärahoja jäi käyttämättä.

Palvelujen ostojen 220 000 euron budjettiylitystä selittävät Vuosaaren sataman öljyonnettomuus vuonna 2008, puomitikasautojen kymmenvuotishuollot, öljyntorjuntaveneen huolto ja korjaus sekä väestönsuojien peruskorjausten suunnittelun käynnistyminen budjetoitua nopeammin. Aineet ja tarvikkeet alittivat budjetin lähinnä uuden palo- ja pelastuskaluston ansiosta, koska varaosille ja osalle korjauksista oli takuut vielä voimassa. Lämmityskulut nousivat kylmän talven takia loppuvuonna reilusti. Toisaalta sähkön arvioitu hinnannousu toteutui vasta osittain vuonna 2009.

Pelastuslaitoksen tulot ylittivät budjetin suurelta osin väestönsuojien korkean vuokrausasteen sekä öljyntorjunnan kustannuksiin saatujen valtionavustusten ansiosta. Merkittävä osa valtionavustuksista maksetaan viiveellä, jolloin niitä vastaavat kustannukset ovat syntyneet edellisenä vuonna.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Onnettomuuksien ehkäisemiseksi suoritetaan vuosittain 5 800 erimuotoista turvallisuuteen liittyvää tarkastusta ja toimenpidettä. Määrällisistä tavoitteista siirrytään entistä enemmän laadullisen vaikuttavuuden mittaamiseen.

Henkilöstöresursseissa oli suunnittelematonta poistumaa ja uusrekrytoinnit toteutuivat suunniteltua myöhemmin. Tästä syystä tavoitetta ei saavutettu ja suoritteeksi jäi 5 652 turvallisuuteen liittyvää tarkastusta ja toimenpidettä. Tarkastukseen liittyvien toimintatapojen kehittämistä jatkettiin.

- 24 000 kuntalaiselle annetaan turvallisuusopetusta.

Turvallisuusopetusta annettiin kaikkiaan 32 527 kuntalaiselle, joten tavoite ylittyi selvästi.

- Väestösuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan vuosittain vähintään yhdessä harjoituksessa.

Tavoite saavutettiin. Väestösuojeluhenkilöstöä koulutettiin puolustusvoimien johtamassa Ketju-09 -harjoituksessa loppuvuonna 2009.

- Pelastustoimen 6 minuutin toimintavalmiusaika I-riski-alueella nostetaan nykyisestä 42%:sta 53%:iin (valtakunnallisen tavoitetasen ollessa 90%).

Pelastuslaitos paransi I-riskialueen toimintavalmiusaikaa jo kolmantena vuonna peräkkäin. Vuonna 2009 I-riskialueen kuuden minuutin tavoiteaika saavutettiin 59,6 prosentissa tehtävistä.

Muut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Maallikoiden havaitsemista kammioväriäpotilaista selviytyy vähintään 32 %:a. Tavoite ennustetaan saavutettavan. Tulokset selviävät yli vuoden viiveellä.
- Hoidonalkamisviive hätäkeskuksen hälytysaika mukaan lukien on keskimäärin 8 minuuttia. Tavoitetta ei saavutettu. Korkea tehtäväsidonaisuus ja päällekkäiset hälytykset pidentävät hoidonalkamisviivettä, joka oli vuonna 2009 keskimäärin 9,37 minuuttia. Viiveitä aiheutui hätäkeskuksen toiminnasta ja siksi, että yksiköt lähtivät tehtävään usein sairaalasta, jossa olivat luovuttamassa edellisen tehtävän potilasta.
- Lähtöaika pelastustoimessa ja sairaankuljetuksessa on keskimäärin enintään 60 sekuntia. Tavoitetta ei saavutettu. Sairaankuljetuksessa toteuma oli keskimäärin 76 sekuntia ja pelastustoimessa noin 90 sekuntia. Sairaalasta lähtö kasvattaa ensihoitotehtävien lähtöaikaa useita sekunteja.
- Vähintään 60 prosenttia työvuorossa olevista palomies-sairaankuljettajista osallistuu työvuoron aikana suunniteltuun vuorokoulutukseen. Tavoite saavutettiin. Ensihoidon järjestämiin sairaankuljetuksen koulutuksiin osallistui 80 prosenttia ja pelastustoiminnan vuorokoulutuksiin yli 60 prosenttia palomies-sairaankuljettajista.

2 37 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 254	0	1 254	1 395	141	0
Menot	-11 315	0	-11 315	-11 294	21	0
Toimintakate	-10 061	0	-10 061	-9 900	161	0
Poistot	-100	0	-100	-166	-66	0
Tilikauden tulos	-10 161	0	-10 161	-10 065	96	0
Asiantuntijatoiminta						
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	42	0	42	61	19	0
Konsultointi	187	0	187	708	521	0
Kirjalliset lausunnot	2 775	0	2 775	2 732	-43	0
Valvonta						
Luvat ja ilmoitukset	1 665	0	1 665	1 607	-58	0
Valvontatarkastukset ja näytteen otto	12 210	0	12 210	11 655	-555	0
Asiakaspalvelu						
Neuvonta	6 350	0	6 350	5 930	-420	0
Tiedotus ja valistus	233	0	233	268	35	0
Tuotteet yhteensä	23 462	0	23 462	22 961	-501	0
Painotetut tuotteet yhteensä, 1 000	8 096	0	8 096	8 303	207	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	19,68	0,00	19,68	19,37	0,31	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	133	0	133	136	3	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuoteindeksi	114,5	125,0	112,4	111,6	100,0	
Käyttömenoindeksi	122,8	123,3	120,1	107,8	100,0	
Tuottavuusindeksi	93,2	101,3	100,2	103,7	100,0	

Elintarvikevalvonnassa tarkastuksia ja näytteenottoa suunnattiin sellaisiin huoneistoihin, joissa käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita. Ruokamyrkytys-epidemiaa ja yksittäisiä epäilyjä selvitettiin yhteensä 225, joista isoja, yli viiden hengen epidemiaa oli kahdeksan.

Elintarvikehuoneistoista asuinhuoneistoihin aiheutuvia melu- ja hajuhaittoja koskevia yhteydenottoja tuli 89. Eniten meluhaittoja aiheuttivat ravintolat. Uudistuneen tupakkalain mukaisia lupapäätöksiä annettiin noin 1 200.

Vuoden aikana tehtiin lähes 300 eläinsuojelutarkastusta, joista 68 prosentissa annettiin eläimen hoitoa koskevia määräyksiä tai ryhdyttiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Meluilmoituksia tuli vireille hieman edellisvuotta vähemmän. Jätehuollossa erityisenä kohteena olivat terveydenhoidon toimipisteet. Roskaantumistapauksia tutkittiin 90.

Asunnontarkastuksia tehtiin kuntalaisten pyynnöstä terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi yhtä paljon kuin edellisinä vuosina. Tavallisimmin syynä oli epäily kosteus- ja homevaurioista. Syksyllä ympäristölautakunta antoi ensimmäisen parveketupakointikieltoa koskevan päätöksen. Kosteusvauriot ovat yleisiä myös päiväkodeissa ja kouluissa. Kulosaaren koulun yhteydessä oleva monitoimirakennus, jossa toimi päiväkotitoiminta, ala-aste ja kirjasto, jouduttiin syyskuussa sulkemaan kohonneiden mikrobipitoisuuksien vuoksi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Katupölyn hiukkasmäärä (PM 10) ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja vuonna 2009 (YMK:n ja HKR:n yhteinen tavoite).

Tavoite toteutui.

- Helsingin ilmastostrategian toteutussuunnitelma toimitetaan kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi 30.6.2009 mennessä.

Tavoite ei toteutunut. Ympäristökeskus teki tammikuussa 2009 esityksen poikkihallinnollisen ympäristöjohtoryhmän perustamisesta. Ryhmän tehtävänä olisi ollut mm. Helsingin ilmastostrategian toteutussuunnitelman valmistelu kaupunginhallituksen käsittelyä varten. Työn aloittaminen siirtyi strategiaohjelman ollessa valmisteilla kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Osana strategiaohjelman toteutusta perustettu ympäristöpolitiikan työryhmä nimettiin tammikuussa 2010, joten suunnitelman laadintaa ei aloitettu vuonna 2009.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Asumisterveyteen liittyvistä toimenpidepyynnöistä 80 prosenttia ratkaistaan alle 250 vrk:ssa ja samalla toimenpidepyyntöjen jonotusaika lyhennetään alle kahteen kuukauteen. Tavoite toteutui. Toimenpidepyynnöistä 80 prosenttia ratkaistiin alle 202 vuorokaudessa ja jonotusaika lyheni yhteen kuukauteen.
- Ympäristölupahakemuksista 80 prosenttia ratkaistaan alle 200 vrk:ssa. Tavoite toteutui. Hakemuksista 80 prosenttia ratkaistiin alle 134 vuorokaudessa.
- Pilaantuneen maaperän puhdistamisilmoituksista 80 prosenttia ratkaistaan alle 75 vrk:ssa. Tavoite toteutui. Ilmoituksista 80 prosenttia ratkaistiin alle 50 vuorokaudessa.
- Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia maksullisia elintarvikevalvontatarkastuksia tehdään 1 500 ja mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otetaan 2 200. Tavoite toteutui osittain. Tarkastuksia tehtiin 1 415 kpl ja näytteitä otettiin 2 639 kpl
- Eläinsuojelulain 24§:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinpitoa harjoittavien pitopaikkojen eläinsuojelutarkastuksia suoritetaan 22 kpl. Tavoite toteutui. Tarkastuksia suoritettiin 34 kpl.

KUNNAN LIIKELAITOKSET

HKL -LIIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	237 862	232 584	-5 278
Liikeliikäämä/alijäämä	9 019	9 665	646
Tilikauden yli-/alijäämä	0	1 518	1 518
Varsinaisen toiminnan kassavirta	26 713	26 438	-275
Investointien kassavirta	-121 067	-44 495	76 572
Rahoitustoiminnan kassavirta	83 785	17 417	-66 368
Toimintapääoman muutos	-10 569	-641	9 928
Peruspääoman tuotto (9 %)	8 442	8 442	0
Tariffituki	-106 595	-106 595	0
Tuki erityisalennuslippujen aiheuttamaan tulonmenetykseen	-10 100	-10 100	0
Infrainvestointien rahoitustuki	-1 375	-1 422	47
Peruspääoman B korotus	0	0	0
Netto	-109 628	-109 675	47

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	1 988	-28 000	30 000
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	1 647	1 287	-360
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	5,6	3,3	-2,3
Liikelyijäämä, %	3,8	4,2	0,4
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	194,0	196,1	2,1
Koko pääoman tuotto, %	1,7	1,9	0,2
Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,9	2,1	0,2
Omavaraisuusaste, %	73,0	79,7	6,7
Tariffituki/(tariffituki + lipputulot), %	49,4	50,2	0,8
Matkustajakilometrikustannus, euroa	0,26	0,26	0,00
Paikkakilometrikustannus, euroa	0,05	0,05	0,00
Tuottavuus (2006=100), matkustajakilometri	98	93	-5
Helsingin sisäinen liikenne			
Matkustajakilometrit, milj. km	922,1	926,3	4,2
Paikkakilometrit, milj. km	4 599,4	4 563,2	-36,2
Matkustajamäärä, milj.	194,4	196,1	1,7

Helsingin sisäisiä matkoja tehtiin 196,1 miljoonaa eli 1,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Jos mukaan lasketaan myös seutubussilinjoilla ja VR:n lähijunaliikenteessä tehdyt Helsingin sisäiset matkat, niin sisäisiä matkoja tehtiin yhteensä 227,6 miljoonaa eli 1,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Liikennemuodoista raitio- liikenteessä matkustajamäärä nousi 1,9 prosenttia ja bussiliikenteessä 1,7 prosenttia. Metroliikenteessä matkoja tehtiin 0,5 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Seutubussiliikenteessä tehtiin Helsingin sisäisiä matkoja 4,1 prosenttia enemmän ja lähijunaliikenteessä 0,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Paikkakilometrejä toteutui jonkin verran edellisvuotta enemmän.

HKL:n tilikauden liikevaihto oli 232,6 milj. euroa. Liikevaihto kasvoi 7,4 milj. euroa eli 3,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihto muodostui 115,6 milj. euron lipputuloista, kaupungin maksamasta 116,7 milj. euron tariffituesta ja muista tuloista, joita oli 0,3 milj. euroa. Lipputulot laskivat edellisestä vuodesta 1,0 milj. euroa eli 0,9 prosenttia. Lipunhintoja alennettiin keskimäärin 1,6 prosenttia 1.5.2009. Hintojen laskusta aiheutuva lipputulojen menetys korvattiin valtion julkoliikennetuella. Suoraa tariffitukea HKL sai 8,4 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2008.

Valmistuksena omaan käyttöön on kirjattu 5,7 milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä töitä sekä tarvikkeita 4,8 milj. eurolla. Vanhojen raitio- ja metrovaunujen peruskorjauksista kirjattiin valmistusta omaan käyttöön yhteensä 0,9 milj. euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 22,4 (2008: 17,8) milj. euroa, joista suurimmat yksittäiset tuotot olivat vuokrat 6,4 (2008: 5,9) milj. euroa ja mainostulot 3,7 (2008: 2,5) milj. euroa. Tarkastusmaksutuloja saatiin 3,1 (2008: 2,7) milj. euroa ja avustuksia valtiolta 1,7 (2008: 0,2) milj. euroa. Lisäksi liiketoiminnan tuottoja nostaa edellisvuoteen verrattuna se, että Rautatienatorin metroaseman vesivahingosta aiheutuneiden menojen määrä (1,5 milj. euroa) on vastaavasti kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin ja saamisiin tilinpäätöksessä.

Kulut ennen liikelyijäämää olivat 251,0 milj. euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 12,2 milj. euroa eli 5,1 prosenttia.

Aineita, tarvikkeita ja tavaroita ostettiin 13,3 milj. eurolla, jossa on lisäystä 0,8 milj. euroa vuoteen 2008.

Suurimmat kuluerät olivat palvelujen ostot, joihin käytettiin 147,8 (2008: 142,2) milj. euroa. Palvelujen ostoihin sisältyvät sopimusliikennöitsijöille maksetut bussiliikennöntikorvaukset 97,7 (2008: 97,0) milj. euroa, joissa oli nousua 0,7 prosenttia. Lisäksi palvelujen ostoihin sisältyvät YTV:lle maksetut hallinto- ja liikennemenojen sekä matkakortti- projektin korvaukset 15,6 (2008: 15,3) milj. euroa. Palvelujen ostoihin sisältyvät vielä mm. Suomenlinnan henkilö-

ja tavaraliikenteestä maksetut korvaukset sekä kiinteistöjen ja laitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt, rakennusten puhdistus ja siivous, lipunmyyntipalkkiot sekä vartiointi.

Henkilöstökulut olivat 54,0 (2008: 51,5) milj. euroa, josta palkkojen osuus oli 40,1 (2008: 37,8) milj. euroa. HKL-konsernin henkilömäärä oli 1 177 henkilöä 31.12.2009 (31.12.2008: 1 159). Vuoden 2009 lopussa matkalipuntarkastajia oli 12 henkilöä enemmän kuin vuoden 2008 lopussa.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 26,3 (2008: 24,9) milj. euroa. Liiketoiminnan muut kulut olivat 9,6 (2008: 7,8) milj. euroa. Tarkastusmaksusaamia poistettiin 1,9 (2008: 1,3) milj. euroa.

Liikelyljäämä oli 9,7 (2008: 10,2) milj. euroa ja liiketulosprosentti 4,2 (2008: 4,5).

HKL hankki vuonna 2009 käyttöomaisuutta 45,9 milj. eurolla, joihin saatiin rahoitustukea 1,4 milj. euroa. Näin nettoinvestoinnit olivat 44,5 milj. euroa. Suurin yksittäinen investointikohde oli raitiovaunujen matalalattiapalan asennukset 7,0 milj. euroa. Muita suuria investointeja olivat Länsimetro Oy:lle maksetut osuudet 4,5 milj. euroa, raitioratojen peruskorjaukset 4,1 milj. euroa, metroasemien hissien ja liukuportaiden peruskorjaukset 2,7 milj. euroa ja metrovaunujen peruskorjaukset 2,0 milj. euroa.

Vuoden 2009 aikana HKL:n omistukseen siirrettiin Helsingin kaupungin osuudet Länsimetro Oy:n osakkeista 0,1 milj. euroa ja Suomenlinnan Liikenne Oy:n osakkeista 0,5 milj. euroa.

Länsimetron suunnittelu- ja rakentamismenoihin saatiin valtionavustusta 1,4 milj. euroa. Kulttuuriraitiovaunun rakentamista tuettiin Helsingin kaupungin innovaatorahastosta 40 000 eurolla.

HKL nosti uutta lainaa 30,0 milj. euroa vuonna 2009. Pohjoismaiden Investointipankilta saadulla lainalla rahoitetaan uusien raitio- ja metrovaunujen hankintoja. Liikennelaitos lyhensi lainojaan 2,0 milj. eurolla vuonna 2009.

Liikennelaitoksen taseen loppusumma oli 526,3 milj. euroa 31.12.2009 (31.12.2008: 505,1 milj. euroa). Omavaraisuusaste oli 79,7 (2008: 83,0) prosenttia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Tilikauden tulos vähintään nolla.

Liikennelaitos saavutti tulostavoitteen. Tilikauden taloudellinen tulos oli 1,5 milj. euroa.

- Matkustajakilometrien suhde tarjottuihin paikkakilometreihin vähintään 20 % (20,7 % vuonna 2007).

Tavoite toteutui, matkustajakilometrien suhde tarjottuihin paikkakilometreihin oli 20,3 prosenttia. Asiakastytyväisyys sekä tuotannon ja järjestelmän laatuarvosana vähintään vuoden 2007 tasolla (2007: 4,14/4,00/4,07).

Vuoden 2008 alusta alkaen matkustajatytyväisyystutkimuksen tiedot on kerätty asteikolla 1–5, kun ne siihen asti kerättiin asteikolla 4–10. Vuosi 2007 ja aikaisemmat vuodet on muunneltu uudelle asteikolle ottamalla huomioon asteikkojen erimittaisuus sekä tästä aiheutuvat psykologiset tekijät. Muunnos perustuu vuonna 2007 kahdella eri asteikolla ja eri lomakkeella kerättyihin tietoihin. Samalla muutettiin joidenkin kysymysten sanamuotoja, minkä vaikutus kokonaisuudessaan on todettu pieneksi.

Asiakastytyväisyys toteutui kokonaisuutena hieman huonommin kuin tavoitevuonna 2007. Sen sijaan kaikki sitovat asiakastytyväisyysarvosanat paranivat vuoden 2008 tasosta. Palvelutuotannon arvosana oli 3,84, kun vuoden 2007 arvosana eli tavoite oli 4,00. Vuoden 2009 toteuma oli kuitenkin hieman parempi kuin vuoden 2008 toteuma (2008: 3,83). Palvelujärjestelmän arvosana oli 4,18 vuonna 2009, kun se oli 4,14 vuonna 2008. Tavoite oli 4,07 eli vuoden 2007 arvosana, joka siis ylitettiin järjestelmän osalta. Joukkoliikenteen asiakastytyväisyyden yleisarvosana oli 4,05, kun tavoite eli vuoden 2007 toteuma oli 4,14. Vuonna 2008 yleisarvosana oli 4,03.

Käyttötalouden toteutuminen

- Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan > 72,0 % (70,4 % vuonna 2007).

Tavoite ei toteutunut. Joukkoliikenteen kuljetusosuus Helsingin niemen rajalla aamuliikenteessä keskustaan päin oli 71,6 prosenttia.

- Joukkoliikenteen kuljetusosuus poikittaisliikenteessä vuorokausitasolla > 13,0 % (13,7 % vuonna 2007).

Joukkoliikenteen poikittaisliikenteen kuljetusosuuden laskentatapaa on tarkennettu ja siksi vuosien 2007 ja 2008 aikaisemmin ilmoitetut kuljetusosuudet ovat muuttuneet. Joukkoliikenteen kuljetusosuus poikittaisliikenteessä vuorokausitasolla oli 15,8 prosenttia. Tavoite on kuitenkin asetettu tilanteessa, jossa oli käytettävissä vanhan laskentatavan mukaiset joukkoliikenneosuudet. Vuoden 2007 toteuma oli 13,7 prosenttia ja vuoden 2008 15,0 prosenttia, joten joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus on saatu käännettyä selvään kasvuun poikittaisliikenteessä. Helsingin sisäisillä poikittaisilla bussilinjoilla tarjonnan määrää on kasvatettu poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

- Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettujen tavoiteaikojen puitteissa.

Kaivutyöt ovat toteutuneet lupaehdoissa edellytettujen aikataulujen puitteissa.

HELSINGIN KAUPUNGIN PALVELUKESKUS- LIIKELAITOS (PALMIA)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	108 250	115 937	7 687
Liikelylijäämä/alijäämä	2 168	2 606	438
Tilikauden yli-/alijäämä	2 000	2 510	510
Varsinaisen toiminnan kassavirta	3 230	3 647	417
Investointien kassavirta	-2 000	-1 097	903
Rahoitustoiminnan kassavirta	0	-103	-103
Toimintapääoman muutos	1 230	2 447	1 217
Peruspääoman tuotto (8 %)	168	168	0

Tunnusluvut

Toiminnan laajuus			
Liikevaihdon muutos, %	3,9	8,6	4,7
Henkilöstön määrä, 31.12.	2 400	2 299	-101
Asiakastyytyväisyys vähintään (1-5)	3,5	3,6	0,1
Investoinnit liikevaihdosta, %	1,9	0,9	-1,0
Tehokkuus			
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	45,0	50,4	5,4
Jalostusarvo/henkilö, 1 000 euroa	28,3	30,4	2,1
Tuottavuus 2006=100, (jalostusarvo)	124	127	3
Kannattavuus			
Käyttökate, %	3,1	3,2	0,1
Liikelylijäämä liikevaihdosta, %	2,0	2,2	0,2
Sijoitetun pääoman tuotto, %	11,8	14,4	2,6
Rahoitusrakenne			
Omavaraisuusaste, %	55	54	-1

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toimintatiedot			
Catering-yksikkö			
Catering-Pakkalan ruokapalvelut, 1 000 kg	2 350	2 385	35
Ravintola- ja lounaspalvelut, 1 000 suoritetta	1 550	1 525	-25
Hoitoalan ruokapalvelut, 1 000 ateriala	4 200	4 363	163
Oppilasateriat, 1 000 kpl	8 200	8 365	165
Henkilöstöateriat, 1 000 kpl	410	452	42
Siivouspalveluyksikkö			
Siivottava pinta-ala, 1 000 m ²	1 250	1 295	45
Kiinteistöhoitoyksikkö			
Hoidettavat kiinteistöt, 1 000 m ³	4 935	5 009	74
Hoidettavat piha-alueet, 1 000 m ²	1 210	1 228	18
Iltavalvontatunnit, 1 000 tuntia	80	78	-2
Turvapalveluyksikkö			
Hälytysvalvontakiinteistöt, kpl	1 100	1 184	84

Palmian liikevaihto oli noin 115,9 milj. euroa. Liikevaihto kasvoi 9,2 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Palmian toimintaan liittyy kaksi kaupungin täysin omistamaa yhtiötä: Kiinteistö Oy Ab Pakkalantie 30 ja Työmaahuolto Oy Ab. Kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Vantaalla toimivaa ruokatehdaskiinteistöä, jossa liikelaitoksen catering-yksikkö on vuokralaisena ja Työmaahuolto Oy Ab hoitaa kiinteistön, koneiden ja laitteiden huoltoa ja korjausta.

Catering-palvelujen liikevaihto kasvoi huomattavasti tilikaudella 2009. Vuoden kuluessa avattiin uusia toimipisteitä ja saatiin koko Helsingin kaupungin kotiateriapalvelu hoidettavaksi. Pakkaraan rakennettiin uusi tuotantolinja kylmiä annosaterioita varten. Ympäristöasiat nostettiin toimintasuunnitelmiin yhdeksi merkittävimmistä painopistealueista ja ympäristökuormitusta vähentäviä toimenpiteitä vietiin toimipaikkatasolle asti. Catering-palvelujen asiakastytyväisyys oli kyselyjen mukaan korkealla tasolla.

Vuoden 2009 alussa telepalvelut siirtyivät kiinteistöpalveluista omaksi puhelin- ja hyvinvointipalvelut -yksiköksi. Kiinteistöpalvelujen organisaatiomuutoksella kuljetuspalvelut ja pienkonekorjaamo siirtyivät erikoispalveluista sairaalapalvelujen tuloyksikköön. Vuoden aikana otettiin käyttöön ajoneuvoseurantajärjestelmä, jonka avulla seurataan ajoneuvojen käyttöastetta ja polttoaineen kulutusta. Järjestelmää käytetään myös reittisuunnittelussa. Yksikön taloudellinen tulos oli hyvä ja asiakastytyväisyys parani.

Siivouspalveluissa tavoitteet saavutettiin ja uusien palvelumuotojen johdosta liikevaihto parani, vaikka kilpailutuksessa menetettiinkin alueita. Siivouspalvelujen ilmapiiri ja työhyvinvointi ovat parantuneet. Lokakuussa aloitettiin uutena palveluna erityisesti kiinteistöyhtiöille suunnattu siivouspäivystys, joka palvelee 24 tuntia vuorokaudessa.

Turvapalvelut -yksikkö vastasi Helsingin kaupungin järjestämien yleisötalouksien turvajärjestelyistä. Suurin tapahtuma oli uudenvuoden vastaanotto. Vuoden aikana suunniteltiin arvokuljetusten siirtoa turvapalveluihin vuoden 2010 alusta. Yhteistyössä puhelin- ja hyvinvointipalvelujen kanssa aloitettiin kaupungin kotihoidon asiakkaiden turvapuhelinpäivystys.

Puhelin- ja hyvinvointipalvelut -yksikkö perustettiin vuoden 2009 alussa. Yksikön kehitys sai alkunsa kaupungin vaihdopalvelujen siirryttyä Palmian hoidettavaksi. Vaihdopalveluja laajennettiin ilta- ja yöaikaan sekä viikonlopuiksi niille virastoille ja liikelaitoksille, jotka palvelua tarvitsevat. Erityisryhmien kuljetuspalvelut käynnistettiin kaupungin omana toimintana 1.7.2009 yhteistyössä sosiaaliviraston kanssa. Palvelua varten luotiin uudet järjestelmät ja palkattiin kokonaan uusi henkilöstö. Toiminta saatiin vakiinnutetuksi syksyn aikana. Vanhusten kotihälytykset -palvelu aloitettiin 1.12.2009 yhteistyössä terveyskeskuksen kanssa.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 9.9.2009 siirtää Kustaankartanon vanhustenkeskuksen ruokapalvelutehtävät ja niitä hoitavan henkilöstön sosiaalivirastosta Palmiaan vuoden 2010 alusta lukien. Samalla kaupunginvaltuusto päätti siirtää sosiaaliviraston lasten päiväkotien ruokapalvelutehtävät ja niitä hoitavan henkilökunnan sosiaalivirastosta Palmiaan 1.8.2010 lukien.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Asiakastytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1–5).

Tavoite ylitettiin, asiakastytyväisyyskyselyn tulos oli 3,6.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Henkilöstökulut (mukana työvoiman ostot) enintään 64 % liikevaihdosta.
Tavoite toteutui, henkilöstökulut olivat 60,5 prosenttia liikevaihdosta.

METROPOLILAB -LIKELAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	3 123	3 438	315
Liikeylijäämä/alijäämä	94	478	384
Tilikauden yli-/alijäämä	0	389	389
Varsinaisen toiminnan kassavirta	421	797	376
Investointien kassavirta	-30	0	30
Toimintapääoman muutos	391	797	406
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	24,9	13,7	-11,2
Liikeylijäämä, %	3,0	13,9	10,9
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	63	69	6
Henkilöstö keskimäärin	50	50	0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,2	34,5	25,3
Suoritteet			
Kemialliset analyysit, kpl	160 000	193 838	33 838
Mikrobiologiset analyysit, kpl	90 000	101 724	11 724
Analyysit yhteensä	250 000	295 562	45 562

Vuosi 2009 oli Metropolilab -liikelaitoksen toinen toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Sen strategisena tavoitteena oli neljän eri jäsenkunnan erilaisten laboratoriopalveluihin kohdistuneiden tarpeiden ja toiveiden yhteensovittaminen.

Lisäksi laboratorio tarjosi kuntalaisille laboratoriopalveluja mm. kaivovesien tutkimuksiin sekä sisäilman laatuun ja kosteusvauriotutkimuksiin edistäen siten asumisterveyttä ja sen valvontaa.

Helsingin kaupungin strategiaan vuosille 2009–2012 on kirjattu: "Selvitetään liikelaitosmallin käytön lisääminen. Toimintamalli saatetaan yritysmuodoltaan yhteneväiseksi ja kilpailuoikeudellisesti neutraaliksi muiden toimialalla toimivien yhtiömuotoisten toimijoiden kanssa." Selvitystyö on edennyt Metropolilabin osalta siihen vaiheeseen, jossa Helsingin kaupungin konsernijaos on selvityksessään päätenyt siihen, että Metropolilab toimii avoimilla markkinoilla ja että yhtiöittäminen tapahtuu 1.6.2010.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- MetropoliLab tuottaa analyysejä yhteensä vähintään 250 000 kpl, joista kemiallisia vähintään 160 000 kpl ja mikrobiologisia vähintään 90 000 kpl.

Tavoite ylittyi 18 prosentilla, sillä kemiallisia analyysejä tuotettiin 193 838 kpl ja mikrobiologisia analyysejä 101 724 kpl, yhteensä 295 562 kpl

- Liikelaitos kehittää menetelmän asiakastytyvyyden mittaamiseen.

MetropoliLab -liikelaitos kehitti sähköiseen palautejärjestelmään perustuvan menettelyn asiakastytyvyyden mittaamiseksi. Ensimmäisenä se otettiin käyttöön syyskuussa 2009 vesilaitosasiakkaille.

3 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	226 700	0	226 700	260 339	33 639	0
Menot	-2 147 174	0	-2 147 174	-2 224 113	-76 939	-79 092
Toimintakate	-1 920 474	0	-1 920 474	-1 963 774	-43 300	-79 092
Poistot	-18 319	0	-18 319	-17 701	618	0
Tilikauden tulos	-1 938 793	0	-1 938 793	-1 981 475	-42 682	-79 092

3 11 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	155 389	0	155 389	185 837	30 448	0
Menot	-1 073 113	0	-1 073 113	-1 133 987	-60 874	-61 300
Toimintakate	-917 724	0	-917 724	-948 149	-30 425	-61 300
Poistot	-10 519	0	-10 519	-8 562	1 957	0
Tilikauden tulos	-928 243	0	-928 243	-956 712	-28 469	-61 300

Koko sosiaalitoimen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 1 073,1 milj. euroa. Sosiaalitoimen menot olivat 1 134,0 milj. euroa, mitkä ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 60,9 milj. eurolla. Menolajeittain tarkasteltuna suurimmat ylitykset olivat avustuksissa, 30,7 milj. euroa ja palvelujen ostoissa, 22,7 milj. euroa.

Tulot ylittyivät 30,4 milj. euroa. Toimintakate oli 30,4 milj. euroa talousarviota heikompi.

3 11 01 SOSIAALIVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	151 690	0	151 690	181 444	29 754	0
Menot	-1 060 102	0	-1 060 102	-1 121 299	-61 197	-61 200
Toimintakate	-908 412	0	-908 412	-939 855	-31 443	-61 200
Poistot	-10 504	0	-10 504	-8 543	1 961	0
Tilikauden tulos	-918 916	0	-918 916	-948 397	-29 481	-61 200

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Lasten päivähoito						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset	20 365	0	20 365	21 364	999	0
Omissa päiväkodeissa	17 520	0	17 520	18 625	1 105	0
Ostopalvelupäiväkodeissa	1 267	0	1 267	1 206	-61	0
Perhepäivähoidossa	1 578	0	1 578	1 533	-45	0
Lasten kotihoidon tuki, lapset	7 900	0	7 900	8 170	270	0
Yksityisen hoidon tuki, lapset	1 877	0	1 877	1 655	-222	0
Lastensuojelu						
Sosiaalityö, asiakkaat, lkm	7 792	0	7 792	8 961	1 169	0
Perhehoito, paikat, kpl	763	0	763	746	-17	0
Laitoshuolto, paikat yhteensä	928	0	928	1 016	88	0
Muut perheiden palvelut						
Perheneuvolat, asiakkaat	6 820	0	6 820	7 599	779	0
Kodinhoitoapu, kotitaloudet	1 260	0	1 260	1 076	-184	0
Vammaispalvelu						
Asumispalvelut, paikat	322	0	322	343	21	0
Vammaispalvelulain mukainen kuljetustuki						
Saajat, lukumäärä	10 744	0	10 744	10 668	-76	0
Matkat, lukumäärä	525 000	0	525 000	528 701	3 701	0
Omaishoidon tuki, saajat	827	0	827	939	112	0
Kehitysvammahuolto						
Asumispalvelut, paikat	678	0	678	659	-19	0
Laitoshuolto, paikat	253	0	253	295	42	0
Omaishoidon tuki, saajat	508	0	508	522	14	0
Päihdehuolto						
Polikliininen päihdehuolto, käynnit	72 215	0	72 215	80 250	8 035	0
Korvaus- ja ylläpitohoito, asiakkaat	365	0	365	403	38	0
Asumispalvelut, asumisvuorokaudet	87 305	0	87 305	71 372	-15 933	0
Laitoshuolto, hoitovuorokaudet	68 770	0	68 770	74 790	6 020	0
Toimeentulotuki						
Perustoimeentulotuki, taloudet	31 900	0	31 900	38 967	7 067	0
Muu sosiaalihuolto						
Asunnottomien asumispalvelut, asumisvuorokaudet	1 234 567	0	1 234 567	1 048 923	-185 644	0
Alle 65 v. asumispalvelut, asumisvuorokaudet	118 312	0	118 312	131 037	12 725	0
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, asumisvuorokaudet	538 979	0	538 979	561 411	22 432	0
Shl-kuljetuspalvelut, saajat	3 065	0	3 065	4 145	1 080	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Vanhusten palvelut						
Palveluasuminen, paikat	2 268	0	2 268	2 252	-16	0
Laitoshuolto, paikat	2 295	0	2 295	2 390	95	0
Omaishoidon tuen saajat 65+v	1 900	0	1 900	1 952	52	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	12 022	0	12 022	12 274	252	0
Tilat, m ²	443 472	0	443 472	448 105	4 633	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuusindeksi	101	95	97	98	100	

Lasten päivähoiton menot ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 10,1 milj. eurolla. Ylitys koostui pääasiassa palkkamenoista. Omissa päiväkodeissa oli hoidossa 1 105 lasta enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Helsingin väestönkasvu on ollut ennakoitua vahvempaa. Taantuman seurauksena myös lapsiperheiden muutto kehyskuntiin on vähentynyt. Lasten kotihoidon tukea sai 270 lasta enemmän kuin mitä talousarviossa ennakoitiin. Päivähoidon tulot ylittyivät 4,9 milj. eurolla.

Lapsiperheiden palveluissa menot ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 9,1 milj. eurolla. Ylitys koostui asiakaspalvelujen ostoista: lastensuojelussa laitossijoitusten määrä kääntyi vuoden loppua kohti kasvuun. Kasvu myötäili sosiaalityön asiakasmäärän kasvua. Laitoshuollon paikkoja oli 88 enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Perhehoidon paikkamäärä jäi hieman suunniteltua pienemmäksi. Sosiaalityön asiakkaiden määrä ylitti 1 169 asiakkaalla talousarviossa arvioidun määrän. Lapsiperheiden palveluissa tulot alittuivat 0,2 milj. eurolla.

Aikuisten palveluissa (ilman työllisyyttä) menojen ylitys oli 38,2 milj. euroa. Suurin osa ylityksestä, 34,0 milj. euroa oli avustuksissa: toimeentulotuessa, 30,7 milj. euroa sekä vammaispalvelun omaishoidon tuessa ja vammaispalvelulain mukaisessa kuljetustuessa, yhteensä 3,3 milj. euroa. Toimeentulotukea saavien talouksien määrä oli 7 067 enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuspalveluissa matkojen lukumäärä oli 3 701 arvioitua enemmän. Lisäksi vammaispalveluissa omaishoidon tukea sai 112 henkilöä enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Palvelujen ostoissa ylitys aiheutui mm. vammaispalvelulain syksyllä 2009 voimaan tulleesta muutoksesta, mikä kasvatti henkilökohtaisen avun menoja. Myös vastaanottokeskusten toiminnan laajentumisesta aiheutui sekä tulojen että menojen ylityksiä. Aikuisten palvelujen tulot ylittyivät 23,1 milj. eurolla.

Vanhuspalvelujen menot ylittivät käytettävissä olleet määrärahat 2,5 milj. eurolla. Ylitys syntyi asiakaspalvelujen ja muiden palvelujen ostoissa. Suunniteltua vanhusten palvelujen laitospaikkojen määrän vähentämistä vuoden lopussa ei toteutettu, kun tiedossa oli pitkäaikaishoidon siirtyminen 1.1.2010 alkaen terveyskeskuksesta sosiaalivirastoon. Hoitoketjun toimivuutta ei haluttu muutostilanteessa vaarantaa paikkojen määrää vähentämällä. Laitoshuollon paikkoja oli 95 suunniteltua enemmän. Omaishoidon tukea sai 52 henkilöä enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Vanhuspalvelujen tulot ylittyivät 0,1 milj. eurolla.

Hallinto- ja kehittämiskeskusten vastuualueella menojen ylitys oli 1,3 milj. euroa. Ylitys syntyi kehittämishankkeista, joita varten on saatu menoja vastaavat tulot. Tulot ylittyivät 1,8 milj. eurolla.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

1. Heitteille ei jätetä ketään

- Pitkäaikaisasunnottomien määrä vähenee nykyisestä 1 500:sta 250 henkilöllä vuoden 2009 aikana. Tavoite ei toteutunut.

Pitkäaikaisasunnottomien määrä väheni 108 henkilöllä. Vuoden 2009 lopputulokseen vaikutti mm. hankkeiden viivästyminen. Myöskään yksittäisiä pientaloita ei saatu tavoiteltua määrää.

2. Asiakasläheinen palvelukulttuuri

- Sosiaaliviraston asiakaspalautejärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2009 aikana. Tavoite toteutui.

Järjestelmä valmistui lokakuussa 2009. Asiakastilinpäätös muutettiin koko vuotta 2009 koskevaksi ja se valmistuu alkuvuodesta 2010.

3. Kohti joustavampia palvelukokonaisuuksia

- Lasten päivähoitossa jatketaan palvelurakenteen monipuolistamista niin, että vuoden 2009 lopussa yksityisen hoidon tuen piirissä on 6 % alle kouluikäisistä lapsista. Tavoite ei toteutunut.

Yksityisen hoidon tuen piirissä oli 1 655 lasta eli 5,2 prosenttia alle kouluikäisistä lapsista vuoden 2009 lopussa. Yksityisen hoidon tuella hoidettiin 222 lasta vähemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Sen piirissä oli kuitenkin reilut 100 lasta enemmän lapsia kuin edellisinä vuosina.

- Palvelurakennemuutosten toteuttamiseksi lastensuojelussa lisätään perhehoitoa siten, että vuonna 2009 perhehoitoon sijoitettuja uusia lapsia on 20 enemmän kuin edellisenä vuonna. Tavoite ei toteutunut.

Vuoden 2009 tavoite oli sijoittaa perhehoitoon 88 uutta lasta, kun vuoden 2008 toteuma oli 68 lasta. Lastensuojelun asiakasmäärä kasvoi vuonna 2009 selvästi edellisvuodesta ja huostaanotot lisääntyivät. Vuonna 2009 sijoitettiin 84 uutta lasta pitkäaikaiseen perhehoitoon. Asetettua tavoitetta ei tältä osin täysin saavutettu.

- Omaishoidon tuen piirissä on vuoden aikana 3,5 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä.

Tavoite toteutui. Tuen piirissä oli 1 408 eli 3,62 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä.

4. Innovaatioilla kokonaistuottavuus paremmaksi

- Sosiaaliviraston menot ovat talousarvion mukaiset. Tavoite ei toteutunut.

Talousarviokohdan menoilytyksen syinä olivat toimeentulotukea saavien talouksien määrän ja toimeentulotukimenojen huomattava kasvu, päiväkotihoidossa olevien lasten määrän kasvu sekä lastensuojelun laitoshuollon suurentunut asiakasmäärä vuoden 2009 loppua kohti. Toimintakate oli 3,5 prosenttia talousarviossa esitettyä heikompi.

5. Suomen paras työpaikka

- Johtaminen paranee siten, että työhyvinvointikyselyn arvosana johtamisesta (osioiden 2,5 ja 8 keskiarvo) on vähintään 3,55). Tavoite ei toteutunut.

Osioiden keskiarvo, 3,46, oli hieman asetettua tavoitetta heikompi.

3 11 05 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 699	0	3 699	4 393	694	0
Menot	-13 011	0	-13 011	-12 688	323	-100
Toimintakate	-9 312	0	-9 312	-8 295	1 017	-100
Poistot	-15	0	-15	-20	-5	0
Tilikauden tulos	-9 327	0	-9 327	-8 315	1 012	-100

Työllisyyden hoitamisen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 13,0 milj. euroa. Talousarviokohdan menot olivat 12,7 milj. euroa, eli 0,3 milj. euroa alle talousarvion. Tulot ylittyivät 0,7 milj. eurolla.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Kuntouttavaa työtoimintaa saa vuoden aikana 700 henkilöä.

Tavoite toteutui. Kuntouttavaa työtoimintaa sai 1 074 henkilöä.

3 21 TERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	71 311	0	71 311	74 502	3 191	0
Menot	-1 070 361	0	-1 070 361	-1 086 427	-16 066	-17 792
Toimintakate	-999 050	0	-999 050	-1 011 925	-12 875	-17 792
Poistot	-7 800	0	-7 800	-9 138	-1 338	0
Tilikauden tulos	-1 006 850	0	-1 006 850	-1 021 063	-14 213	-17 792

3 21 01 TERVEYSKESKUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	71 311	0	71 311	74 502	3 191	0
Menot	-637 856	0	-637 856	-637 388	468	0
Toimintakate	-566 545	0	-566 545	-562 887	3 658	0
Poistot	-7 800	0	-7 800	-9 138	-1 338	0
Tilikauden tulos	-574 345	0	-574 345	-572 025	2 320	0

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Perusterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi, vrk	3	0	3	3	0	0
Hammashoidon tarpeen arviointi, vrk	3	0	3	3	0	0
Varsinaisen akuuttihoiton hoitajakson pituus, pv	25	0	25	24	-1	0
Pitkäaikaishoidossa olevien yli 75-vuotiaiden osuus yli 75-vuotiaista, %	2,2	0,0	2,2	2,2	0,0	0
Kiireettömään hammastoittoon pääsy, kk	6	0	6	6	0	0
Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun erikoissairaanhoidon pääsy, kk	6	0	6	6	0	0
Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun psykiatriseen erikoissairaanhoidon pääsy, kk	6	0	6	6	0	0
Kiireetön 80-vuotiaiden kotipalvelutarpeen arviointi, vrk	7	0	7	7	0	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Terveyskeskustoiminta (tuhansina)						
Terveysneuvontakäynti	236	0	236	290	54	0
Lääkärin vastaanottokäynti	737	0	737	665	-72	0
Terveydenhoitajan ja sairaanhoitajan vastaanottokäynti	471	0	471	481	10	0
Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto	230	0	230	223	-7	0
Kotihoitokäynti	1 818	0	1 818	1 848	30	0
Hammashuoltokäynti (oma + osto)	462	0	462	470	8	0
Poliklinikka-vastaanottokäynti	61	0	61	63	2	0
Sisätautien päivystyspoliklinikkakäynti	36	0	36	34	-2	0
Terveyskeskuspäivystys (aik, lapset)	120	0	120	120	0	0
Akuuttihoitopäivät	357	0	357	366	9	0
Pitkäaikaishoitopäivät	427	0	427	421	-6	0
Psykiatrian avohoitokäynnit	168	0	168	151	-17	0
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivä	95	0	95	101	6	0
Psykiatrian avohoitopäivä	76	0	76	64	-12	0
HUS-kuntayhtymä (tuhansina)						
DRG-tuotteet	201	0	201	190	-11	0
Käynnit	446	0	446	483	37	0
Hoitopäivät	75	0	75	69	-6	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	99	96	99	100	100	

Helsingin terveydenhuollon käyttömenot ilman poistoja olivat yhteensä 1 086,4 milj. euroa, mikä on noin 48,2 milj. euroa (4,6 %) edellisvuotta enemmän. Terveydenhuollon talousarvio ylittyi kokonaisuutena 16,1 milj. euroa (1,5 %).

Terveyskeskustoiminta alitti talousarvionsa 0,5 milj. eurolla ja HUS-kuntayhtymän talousarviokohta ylittyi 16,5 milj. eurolla. Asiakaspalvelujen ostot, HUS-kuntayhtymä mukaan lukien, olivat yhteensä 45,1 prosenttia terveysviraston käyttömeneistä.

Tuloja kertyi 74,5 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion 3,2 milj. eurolla. Tulot nousivat edellisvuoteen verrattuna 1,8 milj. eurolla. Merkittävimmät tuloerät olivat myyntitulot 14,8 milj. euroa, maksutulot 51,6 milj. euroa ja vuokratulot 5,3 milj. euroa. Maksutuotoilla katettiin 8,1 prosenttia terveyskeskuksen oman toiminnan menoista.

Helsingiläisten terveydenhuollon kustannukset olivat 1 863 euroa asukasta kohden. Asukaskohtaiset kustannukset nousivat edellisvuodesta 60 euroa eli 3,3 prosenttia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

3 21 02 HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUOLIKUNTA KUNTAYHTYMÄ

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-432 505	0	-432 505	-449 039	-16 534	-17 792
Toimintakate	-432 505	0	-432 505	-449 039	-16 534	-17 792
Tilikauden tulos	-432 505	0	-432 505	-449 039	-16 534	-17 792

3 22 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 700	0	-3 700	-3 700	0	0
Toimintakate	-3 700	0	-3 700	-3 700	0	0
Tilikauden tulos	-3 700	0	-3 700	-3 700	0	0

4 SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	51 416	0	51 416	58 109	6 693	0
Menot	-827 659	0	-827 659	-793 759	33 900	-6 166
Toimintakate	-776 243	0	-776 243	-735 650	40 593	-6 166
Poistot	-24 063	0	-24 063	-24 134	-71	0
Tilikauden tulos	-800 306	0	-800 306	-759 784	40 522	-6 166

4 02 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 640	0	10 640	11 826	1 186	0
Menot	-502 110	0	-502 110	-489 262	12 848	0
Toimintakate	-491 470	0	-491 470	-477 436	14 034	0
Poistot	-12 303	0	-12 303	-12 659	-356	0
Tilikauden tulos	-503 773	0	-503 773	-490 095	13 678	0

Tuloja kertyi noin 1,2 milj. euroa eli 11 prosenttia talousarviossa arvioitua enemmän. Tästä runsas 0,8 milj. euroa kertyi ammatillisen koulutuksen ulkoisesta liiketoiminnasta. Lisäksi tuloja kertyi talousarviossa ennakoitua enemmän ulkopuolisesta hankerahoituksesta (0,3 milj. euroa) sekä koulu- ja oppilaitostilojen iltakäytöstä (0,1 milj. euroa).

Menot alittivat talousarvion runsaalla 12,8 milj. eurolla eli 2,6 prosenttia.

4 02 02 KAUPUNGIN TUOTTAMAT OPETUS- JA KOULUTUSPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 600	0	10 600	11 748	1 148	0
Menot	-490 259	0	-490 259	-480 051	10 208	0
Toimintakate	-479 659	0	-479 659	-468 303	11 356	0
Poistot	-12 180	0	-12 180	-12 606	-426	0
Tilikauden tulos	-491 839	0	-491 839	-480 909	10 930	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulus						
Esiopetus	178	0	178	179	1	0
Sairaalaopetus	193	0	193	171	-22	0
Maahanmuuttajien valmistavan opetukset oppilaat	360	0	360	353	-7	0
Peruskoulupalvelut	33 686	0	33 686	33 549	-137	0
1–6 luokat	23 750	0	23 750	23 861	111	0
7–10 luokat	9 936	0	9 936	9 689	-247	0
Perusopetuksen varsinaiset opiskelijat						
Kaikki opiskelijat	34 417	0	34 417	34 252	-165	0
Ilman sairaalaopetusta	34 224	0	34 224	34 081	-143	0
Lukiopalvelut	7 324	0	7 324	7 293	-31	0
Aikuislukiopalvelut						
Varsinaiset opiskelijat	583	0	583	636	53	0
Aineopiskelijat	2 042	0	2 042	1 694	-348	0
Laskennalliset opiskelijatyövuodet	953	0	953	910	-43	0
Lukiokoulutuksen oppilaat						
Varsinaiset opiskelijat	7 907	0	7 907	7 929	22	0
Aineopiskelijat	953	0	953	910	-43	0
Perusopetus ja lukiokoulutus yhteensä						
Varsinaiset opiskelijat	42 324	0	42 324	42 181	-143	0
Ilman sairaalakoulua	42 131	0	42 131	42 010	-121	0
Aineopiskelijat	953	0	953	910	-43	0
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulus						
Esiopetus	107	0	107	112	5	0
Peruskoulupalvelut	3 144	0	3 144	3 142	-2	0
1–6 luokat	2 022	0	2 022	1 974	-48	0
7–10 luokat	1 122	0	1 122	1 168	46	0
Perusopetuksen varsinaiset opiskelijat						
Kaikki opiskelijat	3 251	0	3 251	3 254	3	0
Ilman sairaalaopetusta	3 251	0	3 251	3 254	3	0
Lukiopalvelut	1 186	0	1 186	1 188	2	0
Aikuislukiopalvelut						
Varsinaiset opiskelijat	85	0	85	77	-8	0
Aineopiskelijat	70	0	70	119	49	0
Lukiokoulutuksen oppilaat						
Varsinaiset opiskelijat	1 271	0	1 271	1 265	-6	0
Perusopetus ja lukiokoulutus yhteensä						
Varsinaiset opiskelijat	4 522	0	4 522	4 519	-3	0
Ilman sairaalaopetusta	4 522	0	4 522	4 519	-3	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Ammatillinen koulutus						
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus	6 430	0	6 430	6 447	17	0
Palvelualojen oppilaitos	1 569	0	1 569	1 501	-68	0
Tekniikan ala	415	0	415	472	57	0
Ravitsemis- ja talousala	535	0	535	447	-88	0
Sosiaali- ja terveysala	619	0	619	582	-37	0
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	1 640	0	1 640	1 673	33	0
Tekniikan alan oppilaitos	3 221	0	3 221	3 273	52	0
Tekniikan ala	2 984	0	2 984	2 999	15	0
Kulttuuriala	237	0	237	274	37	0
Muu ammatillinen koulutus	360	0	360	320	-40	0
Palvelualojen oppilaitos	80	0	80	37	-43	0
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	80	0	80	223	143	0
Tekniikan alan oppilaitos	200	0	200	60	-140	0
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus	122	0	122	158	36	0
Oppisopimuskoulutus	3 400	0	3 400	3 477	77	0
Valtionosuuteen oikeuttavat oppilaat	56 605	0	56 605	56 611	6	0
Muut oppilaat	553	0	553	491	-62	0
Nettokustannukset, euroa/oppilas						
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	8 352	0	8 352	8 232	120	0
Esi- ja perusopetus	8 655	0	8 655	8 630	25	0
Lukiokoulutus	6 795	0	6 795	6 443	352	0
Aikuislukiokoulutus	10 055	0	10 055	7 417	2 638	0
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	8 741	0	8 741	8 616	125	0
Esi- ja perusopetus	9 336	0	9 336	9 209	127	0
Lukiokoulutus	7 244	0	7 244	7 087	157	0
Aikuislukiokoulutus	6 843	0	6 843	7 181	-338	0
Ammatillinen koulutus						
Oppilaitokset yhteensä	10 707	0	10 707	10 310	397	0
Palvelualojen oppilaitos	10 616	0	10 616	10 332	284	0
Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	10 022	0	10 022	9 726	296	0
Tekniikan alan oppilaitos	11 100	0	11 100	10 599	501	0
Oppisopimuskoulutus	3 509	0	3 509	3 663	-154	0
Opetusvirasto						
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus euroa/oppilas	8 474	0	8 474	8 272	202	0
Oppilasmäärä	56 605	0	56 605	56 611	6	0

Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006
Suomenkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	90	93	95	98	100
Esi- ja perusopetus	91	92	95	98	100
Lukiokoulutus	92	98	98	98	100
Aikuislukiokoulutus	59	79	85	84	100
Ruotsinkielinen perusopetus ja lukiokoulutus	93	94	97	98	100
Esi- ja perusopetus	94	92	95	98	100
Lukiokoulutus	97	100	103	103	100
Aikuislukiokoulutus	119	87	114	75	100
Ammatilliset oppilaitokset	91	97	95	99	100

Määrärahoja jäi käyttämättä suomenkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa 7,5 milj. euroa, josta 4,2 milj. euroa kertyi henkilöstömenoista. Henkilöstömenot olivat talousarviossa ennakoitua pienemmät johtuen pienemmästä perusopetuksen oppilasmäärästä sekä lukioiden kurssiosallistumisten määrästä. Lisäksi henkilöstömenoja alensi mm. valtionkonttorilta saatu hyvitys koskien vuoden 2008 eläkemaksuja ja sosiaaliturvamaksuprosentin lasku huhtikuun alusta lukien. Palvelujen ostoihin varattuja määrärahoja jäi käyttämättä noin 2,2 milj. euroa johtuen ennakoitua pienemmän oppilasmäärän lisäksi tukipalveluiden kilpailuttamisella aikaansaaduista säästöistä sekä käyttämättä jääneistä hankevarauksista. Lisäksi säästöjä syntyi lähinnä vuokramäärärahoissa johtuen siitä, että perusparruuskien aiheuttamat vuokrankorotukset olivat ennakoitua pienemmät.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa määrärahoja jäi käyttämättä vajaat 0,7 milj. euroa pääasiassa samoista syistä kuin suomenkielisessä koulutuksessa.

Ammatillisessa koulutuksessa määrärahoja jäi käyttämättä 0,8 milj. euroa. Säästöjä syntyi lähinnä vuokramenoissa johtuen tekniikan alan oppilaitoksen uusien tilojen käyttöönoton viivästymisestä sekä siitä, että palvelualan oppilaitokselle ei saatu lisätiloja.

Hallinnon ja keskitettyjen tietotekniikkapalveluiden menoissa syntyi säästöjä noin 1,3 milj. euroa. Säästöistä pääosa kertyi henkilöstömenoissa johtuen lähinnä täyttämättömistä vakansseista ja edellä todetuista henkilöstösivukulujen tarkistuksista. Lisäksi säästöjä syntyi palvelujen ostoissa mm. henkilöstön koulutukseen, kehittämis- ja tutkimustoimintaan sekä tiedotukseen ja markkinointiin varatuissa määrärahoissa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Perusopetuksen oppimistulokset ovat Helsingissä vähintään kansallista keskitasoa.

Tavoite toteutui ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Suomenkielisessä perusopetuksessa vuonna 2009 julkaistut matematiikan 6. luokkien kokeen tulokset olivat hieman kansallisen keskitason alapuolella.

- Lukio-opiskelijoista 82 prosenttia (ruotsinkielisissä lukioissa 85 prosenttia) suorittaa ylioppilastutkinnon kolmessa vuodessa.

Tavoite toteutui. Ylioppilastutkinnon suoritti kolmessa vuodessa suomenkielisten lukioiden opiskelijoista runsas 83 prosenttia ja ruotsinkielisten lukioiden opiskelijoista runsas 90 prosenttia.

- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 60 prosenttia suorittaa ammatillisen tutkinnon kolmessa vuodessa joko oppilaitoksessa tai osittain oppisopimuksena.

Tavoite ei toteutunut. Opiskelijoista 51 prosenttia suoritti tutkinnon kolmessa vuodessa.

- Oppisopimuskoulutuksessa ammatilliset näytöt voidaan suorittaa vuoden kuluessa siitä, kun näyttöön valmentava oppisopimus on päättynyt. Tutkintotavoitteisessa oppisopimuskoulutuksessa vuonna 2008 päättäneistä opiskelijoista on suorittanut vuoden 2009 loppuun mennessä näyttötutkinnon ammatillisen peruskoulutuksen osalta vähintään 75 ja ammatillisen lisäkoulutuksen osalta vähintään 70 prosenttia.

Tavoite toteutui. Läpäisyprosentti oli perustutkinnoissa 78 ja lisäkoulutuksessa 80.

Muut tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Perusopetuslain mukaisessa koululaisten iltapäivätoiminnassa paikkoja ei ollut tavoitteen mukaisesti tarvetta vastaavasti. Toimintakauden alkaessa noin 250 keväällä hakenutta 2. vuosiluokan suomenkielisten peruskoulujen oppilasta ei saanut paikkaa. Ruotsinkielisten peruskoulujen osalta tavoite toteutui.
- Lähikoulun valinnassa saavutettiin asetetut tavoitteet. Koulutuloista valitsi lähikoulunsa suomenkielisissä peruskouluissa 83 prosenttia (tavoite 80 %) ja ruotsinkielisissä peruskouluissa samoin 83 prosenttia (80 %). Kuudesluokkalaisista lähikoulunsa valitsi suomenkielisissä peruskouluissa 68 prosenttia (60 %) ja ruotsinkielisissä peruskouluissa 91 prosenttia (70 %).
- Tilojen yhteiskäyttöä muiden hallintokuntien, erityisesti päivähoiton, nuorisotoimen, liikuntatoimen ja kulttuurikeskuksen kanssa tehostettiin tavoitteen mukaisesti. Tavoitteena oli sopia palveluverkon tarkistamisen periaatteista yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa ja käynnistää (verkon) uudistaminen pilottialueilla. Hallintokuntien yhteistyönä valmisteltu esitys palveluverkon tarkistamisen periaatteista valmistui loppuvuodesta 2009 ja verkon tarkistaminen käynnistettiin eräillä pilottialueilla. Palveluverkon kehittäminen jatkuu valtuuston hyväksymän strategiaohjelman mukaisesti kaupunkitaso hankkeena.
- Joustavien opetusjärjestelyjen luominen ja oppilashuollon toimintarakenteiden vahvistaminen yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa ei edennyt vuonna 2009 asetettujen tavoitteiden mukaisesti lähinnä siksi, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin vasta loppuvuodesta. Oppilashuoltoa on kehitetty esi- ja oppilashuollon suunnitelman (2009) mukaan.
- Tavoite kehittää pääkaupunkiseudun yhteistyönä (erityisopetuksen) resurssikeskustoimintaa ja luokkamutoista erityisopetusta ei toteutunut tavoitellussa laajuudessa. Mittarina oli suomenkielisessä perusopetuksessa yhden osaamiskeskuksen toiminnan käynnistäminen ja kolmen muun keskuksen käynnistämisen valmistelu. Kuulovammaisten opetuksen osaamiskeskus käynnistyy elokuussa 2010 ja kahden muun osaamiskeskuksen käynnistämisen valmistelu jatkuu vuonna 2010. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa ei laadittu mittarina ollutta omauraluokan ja resurssikeskustoiminnan yhteistoimintasuunnitelmaa.
- Ruotsinkielisen päivähoiton ja opetustoimen hallinnon yhdistämisestä tehtiin tavoitteen mukaisesti raportti toimenpide-ehdotuksineen.
- Ylioppilaskirjoituksissa hyväksytyjen kokeilaiden arvosanojen pistemäärien keskiarvo oli tavoitteen mukaisesti suomenkielisissä lukioissa vähintään maan keskitasossa ja ruotsinkielisissä lukioissa sekä erityistehtävän saaneissa lukioissa yli maan keskitason. Keskiarvo oli Helsingin suomenkielisissä lukioissa 4,24, ruotsinkielisissä lukioissa välillä 4,21–5,11 ja erityistehtävän saaneissa lukioissa 4,43. Koko maan keskiarvo oli 4,08.
- Maahanmuuttajataustaisen väestön valmiuksia sijoittua työhön, koulutukseen ja yhteiskuntaan vahvistettiin tavoitteen mukaisesti tarjoamalla S2 -kielen opetusta perustason opetuksena, luku- ja kirjoitustaidottomien ja hoito- ja tekniikanalan ammatillisiin tehtäviin suuntautuvina erityiskursseina.
- Tavoitteen mukaisesti kaikkien kaupungin ylläpitämien peruskoulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten ympäristötoiminta (ml. iltapäivätoiminta) vastasi vähintään valtakunnallista koulujen ja oppilaitosten ympäristökartoituksen vähimmäistasoa vuoden loppuun mennessä.
- Talousarviokohdan nettomenot valtionosuuteen oikeuttavaa oppilasta tai opiskelijaa kohti olivat tavoitteen mukaisesti enintään 8 474 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 8 272 euroa oppilasta kohden.
- Tavoitteen mukaisesti hallinnon osuus opetustoimen oppilaskohtaisista kustannuksista ei kasvanut vuoden 2008 tilinpäätökseen verrattuna.

4 02 11 KORVAUKSET JA AVUSTUKSET MUIDEN TUOTTAMIIN PALVELUIHIN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-9 451	0	-9 451	-6 988	2 463	0
Toimintakate	-9 451	0	-9 451	-6 988	2 463	0
Poistot	0	0	0	-1	-1	0
Tilikauden tulos	-9 451	0	-9 451	-6 989	2 462	0
Yksityisten sopimuskoulujen peruskoulupalvelut						
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	5 452	0	5 452	5 455	3	0
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	5 007	0	5 007	5 046	39	0
Yksityisten sopimuskoulujen lukiopalvelut						
Oppilasvuosia, kaikki oppilaat	4 036	0	4 036	3 934	-102	0
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	3 423	0	3 423	3 296	-127	0
Oppilasvuosia, kaikki yhteensä	9 488	0	9 488	9 389	-99	0
Oppilasvuosia, helsinkiläiset oppilaat	8 430	0	8 430	8 342	-88	0

Merkittävimmät säästöt syntyivät lastensuojelulain perusteella muihin kuntiin sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksissa ja Sipoolle puitesopimuksen perusteella maksettavissa korvauksissa.

Lastensuojelulain perusteella muihin kuntiin sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksiin varattuja määrärahoja jäi käyttämättä noin 1,0 milj. euroa. Lisäksi vuoden 2008 korvauksien jaksotusta purettiin tilinpäätöksen yhteydessä 0,5 milj. euroa.

Sipoolle Helsingin ja Sipoon välisen puitesopimuksen perusteella maksettavat korvaukset jäivät noin 0,5 milj. euroa talousarviossa ennakoitua pienemmiksi.

4 02 13 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	40	0	40	78	38	0
Menot	-2 400	0	-2 400	-2 223	177	0
Toimintakate	-2 360	0	-2 360	-2 145	215	0
Poistot	-123	0	-123	-52	71	0
Tilikauden tulos	-2 483	0	-2 483	-2 197	286	0
Tunnusluvut						
Opiskelijamäärä, henkilötyövuosina	110	0	110	104	-6	0
Nettokustannukset, euroa/oppilas	21 629	0	21 629	17 704	3 925	0

Määrärahoja jäi käyttämättä pääasiassa henkilöstömenoihin ja palveluiden ostoihin varatuissa määrärahoissa johtuen lähinnä toiminnan uudelleenorganisoinnista. Toiminnalle asetetut määrälliset ja laadulliset tavoitteet saavutettiin.

Tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Tavoitteena oli, että työpajajakson syksyllä 2008 tai keväällä 2009 suorittaneista 54 prosenttia on työssä tai koulutuksessa vuonna 2009. Tavoite toteutui. Suorittaneista 18,5 prosenttia sijoittui töihin ja 40 prosenttia koulutukseen.
- Muuta kuin tutkintotavoitteista ja harrastepohjaista suomi toisena kielenä opetusta järjestettiin tavoitteen mukaisesti suomenkielisen työväenopiston, henkilöstökeskuksen ja opetusviraston yhteistyönä opiskelijoiden lähtötason mukaisesti.

4 04 METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU OY:N TUKEMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-4 800	0	-4 800	-4 800	0	0
Toimintakate	-4 800	0	-4 800	-4 800	0	0
Tilikauden tulos	-4 800	0	-4 800	-4 800	0	0

4 11 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 575	0	1 575	1 790	215	0
Menot	-13 784	0	-13 784	-13 513	271	-80
Toimintakate	-12 209	0	-12 209	-11 723	486	-80
Poistot	-90	0	-90	-67	23	0
Tilikauden tulos	-12 299	0	-12 299	-11 790	509	-80
Määrälliset tavoitteet						
Opetustunnit	99 700	0	99 700	101 560	1 860	0
Kurssilaiset, ilmoittautuneet opiskelijat	71 500	0	71 500	71 207	-293	0
Suoritetavoitteet						
Opiskelutunnit, säännölliset opiskelijat	1 310 000	0	1 310 000	1 261 166	-48 834	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Opiskelutunnit, säännölliset opiskelijat	92	92	98	100	100	

Suomenkielisen työväenopiston kurssimaksuja korotettiin noin 11 prosenttia.

Opetustunteja pystyttiin järjestämään enemmän kuin oli sitovana tavoitteena. Kursseille osallistuneiden määrä laski edellisvuoteen verrattuna. Keskisen alueopiston opetus järjestettiin väistötiloissa koko kalenterivuoden ajan. Väistötilojen vuokramenot olivat vakituisia toimitiloja pienemmät.

4 12 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	381	0	381	440	59	0
Menot	-2 926	0	-2 926	-2 771	155	0
Toimintakate	-2 545	0	-2 545	-2 331	214	0
Poistot	-30	0	-30	-40	-10	0
Tilikauden tulos	-2 575	0	-2 575	-2 371	204	0

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalousoosan toteutuminen

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tunnusluvut						
Ilmoittautuneet opiskelijat	17 500	0	17 500	20 020	2 520	0
Opetustunnit	22 000	0	22 000	22 799	799	0
Valtionosuuteen oikeuttavat tunnit	17 865	0	17 865	18 757	892	0
Suoritetaivoitteet						
Opiskelijat	16 000	0	16 000	18 174	2 174	0
Kurssit	950	0	950	1 080	130	0
Toteutuneet opetustunnit	22 000	0	22 000	22 799	799	0
Studerandetitimar	6,87	0,00	6,87	6,07	-0,80	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Opiskelijatunnit	112	108	106	108	100	

Arbis painotti toiminnassaan erityisesti maahanmuuttajien ruotsinkielenopetusta. Yhteistyötä kolmannen sektorin, kuten ruotsinkielisten vammaisjärjestöjen kanssa vahvistettiin.

Opetustunnit ylittivät sitovat tavoitteet 799 tunnilla.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi opistolle uuden johtosäännön 17.6.2009.

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen verkkoilmoittautumisjärjestelmä Ilmonet otettiin käyttöön lokakuussa.

4 15 KAUPUNGINKIRJASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 647	0	2 647	2 996	349	0
Menot	-35 939	0	-35 939	-35 740	199	-578
Toimintakate	-33 292	0	-33 292	-32 743	549	-578
Poistot	-1 500	0	-1 500	-1 281	219	0
Tilikauden tulos	-34 792	0	-34 792	-34 024	768	-578
Suoritemäärä						
Lainat, 1 000 kpl	9 630	0	9 630	9 287	-343	0
Asiakaskäynnit, 1 000 kerta	6 420	0	6 420	6 519	99	0
Verkkokäynnit, 1 000 kerta	6 620	0	6 620	6 920	300	0
Käynnit yhteensä, 1 000	13 040	0	13 040	13 439	399	0
Toiminnan laajuus						
Aukiolotunnit	87 250	0	87 250	92 859	5 609	0
Lainat/aukiolotunti	110	0	110	100	-10	0
Käynnit/aukiolotunti	149	0	149	145	-4	0
Käynnit/henkilötyövuosi	27 686	0	27 686	28 532	846	0
Aukiolotunnit/1 000 asiakas	152	0	152	159	7	0
Lainat/henkilötyövuosi	20 446	0	20 446	19 717	-729	0
Henkilötyövuodet/ 1 000 asiakas	0,82	0,00	0,82	0,81	-0,01	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tuotannontekijämäärä						
Kirjastot, kpl	37	0	37	36	-1	0
Palvelupisteet	1	0	1	1	0	0
Kirjastoautot, kpl	2	0	2	2	0	0
Laitoskirjastot, kpl	11	0	11	11	0	0
Henkilötyövuosi	471	0	471	471	0	0
Tilat, m ² (31.12.)	37 053	0	37 053	36 731	-322	0
Kokoelma, 1 000 kpl	1 893	0	1 893	1 885	-8	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/laina, euroa	3,73	0,00	3,73	3,85	-0,12	0
Menot/käynnit, euroa	2,76	0,00	2,76	2,66	0,10	0
Menot/asukas, euroa	62,50	0,00	62,50	61,29	1,21	0
Tulot/laina, euroa	0,28	0,00	0,28	0,32	0,04	0
Tulot/asukas, euroa	4,60	0,00	4,60	5,14	0,54	0
Toimintakate/laina, euroa	-3,46	0,00	-3,46	-3,53	-0,07	0
Toimintakate/asukas, euroa	-57,90	0,00	-57,90	-56,15	1,75	0
Aineistomenot/laina, euroa	0,33	0,00	0,33	0,35	-0,02	0
Aineistomenot/asukas, euroa	5,55	0,00	5,55	5,50	0,05	0
Lainat/kokoelma	5,1	0,00	5,1	4,9	-0,2	0
Kokoelma/asukas	3,3	0,00	3,3	3,2	-0,1	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Indeksi (2006=100)	94	93	97	100	100	

Tulotavoite ylitettiin, kun tukia ja avustuksia ulkopuolisista rahoituslähteistä saatiin ennakoitua enemmän. Menomäärärahoista jätettiin käyttämättä 777 254 euroa. Keskustakirjaston hankesuunnittelu ei edennyt odotetusta aikataulusta, joten hanketta varten osoitetusta yhden miljoonan euron määrärahasta vain osa (235 429 euroa) käytettiin. Tulot kasvoivat vuoteen 2008 verrattuna 146 000 euroa, 5,1 prosenttia ja menot 2,1 milj. eurolla, 6,3 prosenttia. Menoja kasvatti kunta-alan palkkasopimus. Kaupunginkirjaston tuottavuuden trendi on viime vuosina ollut laskeva.

Menot asukasta kohden (61,29 euroa/asukas) kasvoivat 3,6 prosenttia. Tuloja kertyi asukasta kohden 5,14 euroa. Aineistomenot olivat 5,50 euroa/asukas. Edellisvuoteen verrattuna aineistohankintoihin käytettiin määrärahoja 10 prosenttia enemmän asukasta kohden.

Molemmat kaupunginkirjastolle asetetut sitovat tavoitteet toteutuivat. Aukiolotunteja kertyi 92 859. Verkkokäyntejä kertyi 6,9 milj., ja asiakaskäyntejä oli 6,5 milj. Aineiston lainaus sen sijaan laski edelleen ja jäi 3,6 prosenttia alle tavoitteen.

Kokoelmatyötä jatkettiin poistamalla vanhentunutta aineistoa. Uutta aineistoa hankittiin ennätysmäärä, 170 672 yksikköä. Kirjojen osuus hankinnoista väheni, äänitteiden ja kuvataallenteiden osuus kasvoi hieman.

Kaupunginkirjastossa oli vuoden 2009 lopussa 508 vakanssia. Miesten osuus henkilökunnasta kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna ja oli vajaa kolmannes henkilökunnan määrästä.

Kirjastoverkkoon kuului tilivuoden lopussa 36 kirjastoa, 11 laitoskirjastoa, kaksi kirjastoautoa, yksi palvelupaikka sekä kirjaston kotipalvelu.

Lainausoikeuttaan käyttäneiden henkilölainaajien määrä kasvoi edellisvuodesta yli 1000 lainaajalla ja oli 212 241 eli 37 prosenttia Helsingin väestöstä. Lasten ja nuorten lainaajien osuus on hieman laskenut edellisvuodesta, seniorien osuus taas hieman kasvanut. Kirjaston toiminnan painopistealueina olivat vuonna 2009 erityisesti lapset, nuoret ja maahanmuuttajat. Esimerkiksi monikielisen kirjaston kokoelmiin hankittiin aineistoa yli 50 kielellä.

Kirjasto edisti sähköistä asiointia ja panosti uusia kirjastopalveluita tarjoavan yksikön Kohtaamispaikka@lasipalatsin toimintaan.

Kirjastojen turvallisuutta edistettiin järjestämällä mm. henkilökunnalle alan koulutusta. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa kehitettiin.

Asiakastytyväisyys oli vuonna 2009 korkea ollen tasolla 4,5 (asteikolla 1–5).

4 16 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	601	0	601	569	-32	0
Menot	-6 406	0	-6 406	-6 374	32	0
Toimintakate	-5 805	0	-5 805	-5 805	0	0
Poistot	-380	0	-380	-170	210	0
Tilikauden tulos	-6 185	0	-6 185	-5 975	210	0
Taidemuseo, kävijämäärä						
Meilahti	30 000	0	30 000	23 430	-6 570	0
Tennispalatsi	100 000	0	100 000	89 962	-10 038	0
Kluuvin galleria, kävijämäärä	10 000	0	10 000	7 274	-2 726	0
Näyttelyt, kpl	22	0	22	23	1	0

Talouden taantuma sekä ennakoitua alhaisempi kävijämäärä vaikuttivat museokaupan myyntituottoihin ja maksutuottoihin vuonna 2009. Kaikkien tuottojen toteuma oli 94,6 prosenttia. Tuotoista 50 prosenttia oli pääsylipputuloa ja 25 prosenttia museomyymälätuotteiden myynnistä kertynyttä tuloa. Tuet ja avustukset, vuokrat sekä ulkopuolisin varoin rahoitettu toiminta kattoi tuloista 21 prosenttia. Loput 4 prosenttia koostuu muista maksutuotoista, kuten opastusmaksuista.

Käyttömenot toteutuivat 99,5-prosenttisesti. Säästöjä syntyi 8 prosenttia pääasiassa avoimna olleista vakansseista. Palvelujen ostot ylittyivät 8 prosentilla. Ylitys johtui Suuntana surrealismi -näyttelyn edellyttämistä turvallisuusjärjestelyistä.

Toimintakate, joka oli kaupunginvaltuuston nähden sitova, toteutui 100-prosenttisesti. Tulospalkkiojärjestelmässä asetetut tulostavoitteet toteutuivat 77-prosenttisesti ja tulospalkkiot voitoin maksaa.

Laadukkaasta näyttelyohjelmistosta huolimatta kävijämäärät jäivät tavoitteesta. Vuoden 2009 yhteiskävijämäärä, joka oli vuoden 2009 ei-sitova toiminnallinen tavoite, toteutui 86-prosenttisesti toteuman ollessa 120 666 kävijää. Ateneumin suunniteltu näyttely verotti omalta osaltaan taidemuseon kävijämäärää. Ilmaiskävijöiden osuus kaikista kävijöistä oli 62 prosenttia vuonna 2009. Näyttelyiden lukumäärä, joka oli vuonna 2009 taidemuseota sitova tavoite, ylittyi.

4 17 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 339	0	1 339	1 755	416	0
Menot	-41 218	0	-41 218	-41 426	-208	-384
Toimintakate	-39 879	0	-39 879	-39 671	208	-384
Poistot	-331	0	-331	-549	-218	0
Tilikauden tulos	-40 210	0	-40 210	-40 220	-10	-384
Tehokkuus/taloudellisuus						
Tulot/asukas, euroa	2,33	0,00	2,33	3,01	0,68	0
Menot/asukas, euroa	71,68	0,00	71,68	51,68	20,00	0
Toimintakate/asukas, euroa	-69,35	0,00	-69,35	-48,67	20,68	0

Kulttuurikeskuksen visuaalinen ilme otettiin käyttöön keväällä 2009. Samalla otettiin käyttöön viraston uusi virallinen nimi Helsingin kulttuurikeskus. Kulttuurikeskuksen hallinto sai käyttöönsä uudet tilat Kalevankatu 6:sta.

Vuonna 2009 tärkein tietohallinto-projekti oli operatiivista toimintaa ja resurssien hallintaa tukevan tietojärjestelmän toteutus yhteistyössä liikuntaviraston ja talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa. Järjestelmä otetaan täysipainoisesti käyttöön vuoden 2010 alussa.

4 17 01 KULTTUURIASIAINKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	801	0	801	1 220	419	0
Menot	-12 792	0	-12 792	-13 054	-262	-380
Toimintakate	-11 991	0	-11 991	-11 834	157	-380
Poistot	-325	0	-325	-539	-214	0
Tilikauden tulos	-12 316	0	-12 316	-12 373	-57	-380
Suoritiedot						
Lasten ja nuorten taidekasvatuskurssit	1 000	0	1 000	1 040	40	0
Oppilasmäärä yhteensä	10 000	0	10 000	11 363	1 363	0
Opetustuntien määrä yhteensä	14 000	0	14 000	11 919	-2 081	0
Kulttuuri- ja taidetilaisuudet	1 950	0	1 950	2 443	493	0
Omat tilaisuudet, kpl	800	0	800	845	45	0
Yhteistyötilaisuudet	450	0	450	955	505	0
Ulkopuolisten järjestämät tilaisuudet, kpl	700	0	700	643	-57	0
Artist in Residence, vuokraukset, kpl	220	0	220	109	-111	0
Tilojen vuokraukset taiteilijoille, kpl	30	0	30	33	3	0
Näyttelypäivät yhteensä, keskimäärin	215	0	215	215	0	0
Alueellisten kulttuurikeskusten salien käyttöpäivät, keskimäärin	150	0	150	158	8	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kävijöitä yhteensä	405 000	0	405 000	403 335	-1 665	0
Tilaisuudet, kpl	210 000	0	210 000	210 393	393	0
Näyttelyt, kpl	195 000	0	195 000	192 942	-2 058	0
Käsiteltyjä avustuksia, kpl	990	0	990	995	5	0
Myönnettyjä avustuksia, kpl	440	0	440	546	106	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Indeksi (2006=100)	98	85	92	99	100	

Talousarvioon verrattuna käyttömenot ylittivät noin 262 000 euroa. Tulotavoite ylittyi noin 419 000 euroa. Kulttuurikeskuksen talousarviossa oli varattu ulkopuolisin varoin rahoitettua toimintaa varten 150 000 euroa. Hankkeista mainittakoon mm. Kino Helios, Taikalamppu-verkosto, Infopankki ja Ourvision -hankkeet.

Kulttuuripoliittinen osasto osallistui useaan EU-hankkeeseen.

4 17 02 SAVOY-YKSIKKÖ

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	538	0	538	535	-3	0
Menot	-1 351	0	-1 351	-1 334	17	0
Toimintakate	-813	0	-813	-799	14	0
Poistot	-6	0	-6	-11	-5	0
Tilikauden tulos	-819	0	-819	-809	10	0
Suoritetiedot						
Kulttuuri- ja taidetilaisuudet, kpl *)	350	0	350	294	-56	0
Omat tilaisuudet	170	0	170	156	-14	0
Yhteistyötilaisuudet	30	0	30	35	5	0
Ulkopuolisten järjestämät tilaisuudet, kpl	150	0	150	103	-47	0
Savoyn teatterisalin käyttöpäivät	210	0	210	176	-34	0
Savoyn teatterisalin kävijät	80 000	0	80 000	73 848	-6 152	0

*) Savoy-teatteri ja Esplanadin lava yhteensä

Savoy-teatterin toiminta käynnistyi remontin jälkeen täysipainoisesti huhtikuussa 2009. Uudistetun tilan käyttöastetta nostettiin lisäämällä päivätaluisuuksia.

Savoy-yksikön talousarviossa olevaa sitovaa suoritettavoutta ei saavutettu, koska toimintavuosi jäi oletettua lyhyemmäksi.

Esplanadin lavan peruskorjaus tehtiin keväällä 2009.

4 17 03 YHTEISÖJEN TUKEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-12 409	0	-12 409	-12 396	13	0
Toimintakate	-12 409	0	-12 409	-12 396	13	0
Tilikauden tulos	-12 409	0	-12 409	-12 396	13	0

Yhteisöjen tukemiseen myönnetty määrärahat jakautuivat taiteenaloittain seuraavasti: musiikki 5 518 639 euroa, kuvataide 1 609 675 euroa, teatteri- ja sirkustaide 1 353 138 euroa, tanssitaide 341 732 euroa, elokuva ja media 269 544 euroa, design ja käsityötaide 47 000 euroa, kirjallisuus 45 000 euroa sekä usean taiteenalan toimijat 3 211 287 euroa, suurimpana näistä Helsingin Juhlaviikot 1 516 160 euroa.

4 17 04 AVUSTUKSET TEATTERILAIN PIIRIIN KUULUVILLE AMMATTITEATTEREILLE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 378	0	-3 378	-3 350	28	0
Toimintakate	-3 378	0	-3 378	-3 350	28	0
Tilikauden tulos	-3 378	0	-3 378	-3 350	28	0

Määrärahasta 222 500 euroa osoitettiin tanssitaiteelle, muun osuuden 3 127 175 euroa kohdistuessa teatteri-taiteeseen.

4 17 05 AVUSTUS SUOMEN KANSALLISOOPPERAN SÄÄTIÖLLE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 338	0	-3 338	-3 342	-4	-4
Toimintakate	-3 338	0	-3 338	-3 342	-4	-4
Tilikauden tulos	-3 338	0	-3 338	-3 342	-4	-4

4 17 06 AVUSTUS HELSINGIN TEATTERISÄÄTIÖLLE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-7 950	0	-7 950	-7 950	0	0
Toimintakate	-7 950	0	-7 950	-7 950	0	0
Tilikauden tulos	-7 950	0	-7 950	-7 950	0	0

4 18 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	348	0	348	470	122	0
Menot	-7 385	0	-7 385	-7 249	136	0
Toimintakate	-7 037	0	-7 037	-6 780	257	0
Poistot	-230	0	-230	-196	34	0
Tilikauden tulos	-7 267	0	-7 267	-6 976	291	0

Suoritettavoitteet

Tutkimustoimintojen lukumäärä	12 500	0	12 500	16 994	4 494	0
Asiantuntijapalvelujen lukumäärä	9 500	0	9 500	13 191	3 691	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	12,60	0,0	12,60	12,65	-0,05	0

Toiminnan laajuustiedot

Asiakkaiden lukumäärä	150 000	0	150 000	255 533	105 533	0
-----------------------	---------	---	---------	---------	---------	---

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	69	0	69	67	-2	0
Sitova toiminnallinen tavoite						
Aukiolotunnit	11 700	0	11 700	12 379	679	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	63	133	117	63	100	

Kaupunginmuseon tulot toteutuivat ennakoitua suurempina. Kasvua edellisvuoteen oli 21,1 prosenttia. Nousu selittyi kasvaneiden asiakasmäärien tuomilla tuotoilla museokauppaan sekä lukuisilla vuonna 2009 ilmestyneillä julkaisuilla.

Menosäästöä syntyi noin 136 000 euroa. Suurin säästö syntyi palvelujen ostoissa asiantuntija- (mm. konservointi- ja inventointi) ja vartiointipalveluissa. Henkilöstökulut ja aineiden ostot toteutuivat suunniteltua hieman suurempina.

4 19 ORKESTERITOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	902	0	902	1 113	211	0
Menot	-14 752	0	-14 752	-10 512	4 240	0
Toimintakate	-13 850	0	-13 850	-9 399	4 451	0
Poistot	-30	0	-30	-62	-32	0
Tilikauden tulos	-13 880	0	-13 880	-9 461	4 419	0

Vuonna 2009 orkesteri esitti yhteensä 87 konserttia, joista seitsemän ulkomailla. Kokonaisuudessaan konserttien määrä oli 15 konserttia suurempi kuin talousarviossa mainittu suoritelmäärä. Sitovana tavoitteena oli esittää 42 sinfoniakonserttia Finlandia-talossa, mikä ylittyi kahdella konsertilla. Orkesterin konserteissa kävi yhteensä 94 439 kuulijaa.

Finlandia-talossa järjestettyjen maksullisten konserttien täyttöaste oli 82,6 prosenttia, mikä oli 0,6 prosenttiyksikköä tavoitetta parempi.

Orkesterin tulot olivat yhteensä 23,4 prosenttia budjetoitua suuremmat ja menot 28,7 prosenttia pienemmät.

4 19 01 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	818	0	818	931	113	0
Menot	-14 452	0	-14 452	-10 273	4 179	0
Toimintakate	-13 634	0	-13 634	-9 342	4 292	0
Poistot	-30	0	-30	-62	-32	0
Tilikauden tulos	-13 664	0	-13 664	-9 404	4 260	0

Tunnusluvut

Sinfoniakonsertit	42	0	42	44	2	0
Viihdekonsertit	6	0	6	9	3	0
Kummilapsikonsertit/ koulukonsertit	4	0	4	10	6	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Muut konsertit	2	0	2	1	-1	0
Tilaukset	3	0	3	2	-1	0
Ulkomaiset konsertit	9	0	9	7	-2	0
Kamarimusiikkikonsertit	6	0	6	14	8	0
Yhteensä	72	0	72	87	15	0
Täyttöaste	82	0	82	83	1	0

Pääosin pääsylippujen hintojen korotuksen ansiosta tuloja kertyi yhteensä 13,8 prosenttia budjetoitua enemmän.

Orkesterin käyttömenot jäivät huomattavasti alle budjetoidun. Musiikkitalon toimintavarustukseen varattuja varoja käytettiin lähinnä suunnittelukustannuksiin ja 3,6 milj. eurosta käytettiin vain reilut 8 prosenttia. Toimintavarustuksen kilpailutus ja hankinnat siirtyivät myöhemmäksi.

Palkoista ja henkilösivukuluista säästy. Kaikkia avoimena olleita muusikkovakansseja ei täytetty lähinnä hakijoiden riittämättömien taitojen takia. Myös solisti- ja kapellimestaripalkkioista sekä vuokrista säästettiin.

4 19 02 KÄYTTÖVARAT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	84	0	84	182	98	0
Menot	-300	0	-300	-239	61	0
Toimintakate	-216	0	-216	-57	159	0
Tilikauden tulos	-216	0	-216	-57	159	0

Kohdalla on varauduttu orkesterin konserttavierailuihin. Toimintakate on sitova.

Konserttavierailut tehtiin Ruotsiin, Espanjaan, Unkariin ja Itävaltaan. Espanjan konserttimatkan tulot olivat ennakoitua suuremmat.

Irtaimen omaisuuden hankintaan oli vuodelle 2009 varattu soittimien hankintaa varten 60 000 euroa, jolla orkesterille hankittiin käsin taotut patarummut Saksasta.

Orkesterin henkilökuntamäärä oli vuoden lopussa 113 henkilöä, joista 102 muusikkoa.

4 21 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 728	0	1 728	3 317	1 589	0
Menot	-6 280	0	-6 280	-7 505	-1 225	0
Toimintakate	-4 552	0	-4 552	-4 188	364	0
Poistot	-1 010	0	-1 010	-730	280	0
Tilikauden tulos	-5 562	0	-5 562	-4 918	644	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Suoritettavoitteet						
Kävijämäärä	570 000	0	570 000	546 201	-23 799	0
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	11,11	0,0	11,11	12,87	-1,76	0
Toiminnan laajuustiedot						
Lajimäärä	160	0	160	144	-16	0
Pinta-ala, ha	24	0	24	24	0	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	73	0	73	73	0	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	105	97	79	89	100	

Eläintarha toimii nettobudjetoituna yksikkönä. Pääsylippu- ja oheistuotteista saatavat tulot sekä vuokratuotot ravintoloista, kioskeista ja matkamuiستomyymälöistä kattavat yli 40 prosenttia viraston menoista. Kuluneena vuonna tuloja kertyi 1,6 milj. euroa budjetoitua enemmän. Tulokertymään vaikuttivat mm. hyvin onnistunut sesonkikausi ja suotuisat sääolosuhteet, onnistuneet erillistapahtumat sekä loppuvuodesta 2008 aloittaneen ympärivuotisen bussilinjan myötä parantunut saavutettavuus.

Hyvän tulokehityksen ansiosta tuloja voitiin perustoimintaan liittyvien pakollisten menoerien lisäksi ohjata mm. eläintilojen ja rakennusten korjaamiseen ja uudistamiseen, saaren jätehuollon kehittämiseen sekä työvälineiden ja kaluston uusimiseen. Lisäksi panostettiin eläintarhan tarjoaman ympäristökasvatuksen sisällön ja menetelmien kehittämiseen.

Toimintavuoden aikana eläintarhan käyttöön valmistui uusi autovarikko-varistorakennus sekä käynnistettiin Huvilan saneeraus- ja visentitarhan rakennustyöt.

Vuonna 2008 toteutetun arkkitehti-ideakilpailun pohjalta toimintavuoden aikana käynnistettiin eläintarhan mittavaan uudistamiseen ja kehittämiseen tähtäävä uuden yleissuunnitelman valmistelutyö yhteistyössä ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Korkeasaaren sitova toiminnallinen tavoite aukiolotuntien määrä vuonna 2009 on 2 793 tuntia.

Tavoite toteutui.

Korkeasaarissa oli 546 201 kävijää, mikä alitti tavoitemäärän.

4 31 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 337	0	1 337	1 986	649	0
Menot	-28 010	0	-28 010	-28 360	-350	-758
Toimintakate	-26 673	0	-26 673	-26 374	299	-758
Poistot	-300	0	-300	-391	-91	0
Tilikauden tulos	-26 973	0	-26 973	-26 765	208	-758

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Sivat toiminnalliset tavoitteet						
Kaupungin palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti						
Käyntikertoja, kpl	1 110 000	0	1 110 000	1 163 597	53 597	0
Jäsenkorttien lukumäärä, kpl	10 000	0	10 000	12 031	2 031	0
Yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret	19 000	0	19 000	16 896	-2 104	0
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	900	0	900	1 037	137	0
Muut toiminnalliset tavoitteet						
Nuorisotiloja, m ²	42 637	0	42 637	43 443	806	0
Toimintakate/käyntikerta, euroa	-24,02	0,00	-24,02	-22,67	1,35	0
Menot/ 0–28-vuotiaat	143,20	0,00	143,20	142,25	-0,95	0
Avustukset järjestöille ja nimikkotilojen vuokrat/ 0–28-v	7,02	0,00	7,02	7,39	0,37	0
Maahanmuuttajien osuus, %	14	0	14	8	-6	0
Leiripäivät nuorisotalojen suorittamina	16 000	0	16 000	9 695	-6 305	0
Retkipäivät nuorisotalojen suorittamina	6 500	0	6 500	..	..	..
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	88	90	99	96	100	

Talousarvioon verrattuna nuorisoasiainkeskuksen toimintatulot ylittyivät. Pääosin ulkopuolisen rahoitusosuuden kasvusta seurannut ylitys lisäsi vastaavasti toimintamenoja. Nuorisoasiainkeskus ei kuitenkaan käyttänyt sille myönnettä ylitysoikeutta kokonaan, koska virasto sai säästöjä käyttötalouden puolelta.

Nuorisoasiainkeskukselle myönnettiin lähiörahaston määrärahoista noin 1,0 milj. euroa. Roihuvuoren nuorisopuiston rakentamisen sekä muiden hankkeiden viivästyminen takia määrärahoja siirtyy vuodelle 2010.

Nuorisoasiainkeskuksen sitovien toiminnallisten tavoitteiden osalta yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetujen nuorten määrää ei saavutettu. Vuonna 2009 toteutettiin uudistus, jossa tätä tavoitetta koskevaa laatukriteeriä tiukennettiin.

Nuorisoasiainkeskuksen toiminta- ja tilaverkko käytiin läpi toiminta- ja tilastrategian valmistelun yhteydessä. Nuorisoasiainkeskus oli mukana myös kaupungin palveluverkon kehittämisprosessissa. Vuonna 2009 avattiin Nuorten toimintakeskus Happi, johon yhdistettiin Kalliolan nuorisotalolla toimineet Netari ja pelitalo, Nuorten media, osallisuuskeskus Avara, tapahtumatutuotannot Kalasataman virastotalolla, osa Valtin visuaalisten taiteiden toiminnosta, monistamo ja av-lainaamo kansalaistoiminnan toimistosta sekä Narrin teatteritoiminta.

Osa nuorisotyöstä on siirretty verkkoon ja erityisesti sosiaaliseen mediaan, ja menossa on useita tähän liittyviä kehittämishankkeita, Vuoden 2009 aikana valtakunnallinen verkkonuorisotalo Netari laajeni 23 kumppanuuskuntaan. Netari palkittiin marraskuussa 2009 Suomen Laatualueen julkisten palvelujen sarjassa vuoden laatuinnovaatiopalkinnolla. Vuonna 2009 Netari oli myös kunniaakkaasti yksi kansainvälisen European Public Sector Award 2009 -kilpailun finalisteista.

4 41 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	11 532	0	11 532	13 164	1 632	0
Menot	-76 435	0	-76 435	-76 978	-543	-1 866
Toimintakate	-64 903	0	-64 903	-63 814	1 089	-1 866
Poistot	-7 600	0	-7 600	-7 663	-63	0
Tilikauden tulos	-72 503	0	-72 503	-71 478	1 025	-1 866
Suoritettavat, 1 000 kpl						
Laitostoiminnan käyntikerrat	3 467	0	3 467	3 668	201	0
Ulkokenttätoiminnan käyntikerrat	3 794	0	3 794	3 619	-175	0
Uimarantatoiminnan käyntikerrat	812	0	812	893	81	0
Ohjatun liikunnan käyntikerrat	490	0	490	537	47	0
Leirinnän yöpymisvuorokaudet	94	0	94	90	-4	0
Kalastusluvut, kpl	8 000	0	8 000	7 318	-682	0
Menot/asukas, euroa	132,92	3,25	136,17	132,01	4,16	0
Tulot/asukas, euroa	20,06	0,00	20,06	22,57	2,51	0
Toimintakate/asukas, euroa	-112,86	-3,25	-116,11	-109,44	6,67	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Käyntikertaa kohti	101	101	94	100	100	
Aukiolotuntia kohti	101	102	101	98	100	

Tulot ylitettiin 1,6 milj. euroa talousarvioon verrattuna ja menot 0,5 milj. eurolla.

4 41 01 LIIKUNTAVERASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	6 121	0	6 121	7 490	1 369	0
Menot	-66 308	0	-66 308	-67 327	-1 019	-1 866
Toimintakate	-60 187	0	-60 187	-59 837	350	-1 866
Poistot	-5 657	0	-5 657	-5 429	228	0
Tilikauden tulos	-65 844	0	-65 844	-65 265	579	-1 866

Tulot ylittivät talousarviotavoitteen pääasiassa pääsylipputuottojen ja vuokratuottojen kasvun ansiosta. Avustusmäärärahat ylittivät, koska Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 9.12.2009 yhteensä 1 866 224,46 euron ylitysoikeudesta talousarviokohdassa 4 41 01 Liikuntaverasto (Avustukset). Määrärahalta siirrettiin kaupungille luovutetut rakennusmestari Aimo Mäkisen perintövarat Jääkenttäsaatiölle jäähallihankkeen toteuttamiseksi Vuosaareen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Ulkoiluteitä ylläpidetään Helsingissä 163 (163) kilometriä ja kuntoratoja 50 (50) kilometriä ja hiihtolatupohjia 180 (180) kilometriä.

Tavoite toteutui.

- Ulkoiluteitä hoidetaan muissa kunnissa 3 720 (3 850) hehtaaria.

Tavoite toteutui.

4 41 02 MERELLINEN OSASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	4 063	0	4 063	4 328	265	0
Menot	-7 612	0	-7 612	-7 479	133	0
Toimintakate	-3 549	0	-3 549	-3 151	398	0
Poistot	-1 910	0	-1 910	-2 235	-325	0
Tilikauden tulos	-5 459	0	-5 459	-5 386	73	0

Tulot ylittivät talousarvion noin 0,3 milj. eurolla pääasiassa venepaikkamaksujen takia. Menot alittivat talousarvion noin 0,1 milj. eurolla. Toimintakate oli 0,4 milj. euroa suunniteltua parempi.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Venepaikkoja tarjotaan yhdessä venekerhojen kanssa vähintään 11 800.

Tavoite toteutui, venepaikkoja tarjottiin yhdessä venekerhojen kanssa yhteensä 12 013

- Kehitetään ja valvotaan kalataloutta Helsingin 14 600 hehtaarin ja muiden kuntien 3 000 hehtaarin vesialueilla.

Tavoite toteutui.

- Kalanpoikasia istutetaan kalatalousmaksun puitteissa, siikaa 100 000-200 000 kappaletta ja meritaimenia noin 50 000 kappaletta.

Tavoite toteutui.

4 41 03 LIKUNNANOHJAUSOSASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 348	0	1 348	1 346	-2	0
Menot	-2 515	0	-2 515	-2 172	343	0
Toimintakate	-1 167	0	-1 167	-827	340	0
Poistot	-33	0	-33	0	33	0
Tilikauden tulos	-1 200	0	-1 200	-827	373	0

Tulot toteutuivat talousarvion mukaisina ja menot alittivat talousarvion, joten toimintakate oli noin 0,3 milj. euroa suunniteltua parempi.

4 52 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 308	0	3 308	3 768	460	0
Menot	-66 147	0	-66 147	-48 893	17 254	-2 500
Toimintakate	-62 839	0	-62 839	-45 125	17 714	-2 500
Poistot	-150	0	-150	-221	-71	0
Tilikauden tulos	-62 989	0	-62 989	-45 346	17 643	-2 500

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Sitovana tavoitteena on henkilöstöhallinnon tuloksellisuusmittariston käyttöönotto.

Mittaristo saatiin muilta osin valmiiksi, mutta palkitsemista koskevaa vertailuaineistoa ei saatu käyttöön vuoden 2009 aikana.

4 52 01 HENKILÖSTÖPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	308	0	308	198	-110	0
Menot	-15 432	0	-15 432	-13 235	2 197	0
Toimintakate	-15 124	0	-15 124	-13 037	2 087	0
Poistot	-150	0	-150	-221	-71	0
Tilikauden tulos	-15 274	0	-15 274	-13 257	2 017	0

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Sitovana tavoitteena on, että ennakointimalliin perustuvan henkilöstösuunnittelun piirissä on 55 prosenttia kaupungin henkilöstöstä.

Tavoite toteutui.

Henkilöstöpolitiikka

Määrärahaa käytettiin mm. henkilöstötarpeiden ennakointia, HR -toiminnon tuloksellisuuden kehittämistä ja mitaamista, suorituksen johtamista ja prosessien kehittämistä koskeviin hankkeisiin. Lisäksi HR-toiminnon tuloksellisuutta parannettiin laajentamalla sähköisen vuosilomalomakkeen käyttöä ja kehittämällä muita poissaoloja koskevia sähköisiä lomakkeita.

Henkilöstön saatavuuden edistäminen

Henkilöstön saatavuutta ja työnantajakuvaa tukevat toimenpiteet toteutettiin yhteistyössä kaupungin virastojen ja liikelaitosten kanssa.

Kaupunki osallistui 50 rekrytointi-, ammatti- ja opiskelijatapahtumaan ja järjesti myös omia tapahtumia.

Kaupungin sähköistä rekrytointijärjestelmää eRekryä kehitettiin yhteistyössä Espoon ja Vantaan kanssa. Rekrytoinnin kotisivut www.helsinkirekry.fi uudistettiin ja ne julkaistiin myös ruotsiksi ja englanniksi.

Uudelleensijoitus ja eläkeneuvonta

Uudelleensijoitustoiminnassa pyrittiin entistä aikaisemmassa vaiheessa yhteistyöhön eri osapuolten kanssa tarjoamalla virastojen ja liikelaitosten käyttöön henkilöstökeskuksen konsultointitukea ja taloudellisia resursseja. Em. tilanteisiin liittyviä konsultointiasiakkaita oli vuoden aikana 56.

Eläkeneuvonnassa annettiin perustietoa eläketurvasta ja selvitettiin eläkkeisiin liittyviä palvelussuhdeasioita. Perinteisten eläkeneuvontatehtävien lisäksi paneuduttiin eläkesuunnitteluun, jossa tarkasteltiin eri eläkevaihtoehtoja ja niiden ja eläkkeelle jäämisajankohdan vaikutuksia henkilön nykyisiin ansioihin ja tulevaan eläkkeeseen.

4 52 03 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 000	0	3 000	3 567	567	0
Menot	-18 416	0	-18 416	-20 606	-2 190	-2 500
Toimintakate	-15 416	0	-15 416	-17 039	-1 623	-2 500
Tilikauden tulos	-15 416	0	-15 416	-17 039	-1 623	-2 500

Henkilöstökeskuksen vuoden 2009 talousarvion mukaiset määrärahat mukaan luettuna nuorten työllistämiseen annettu 2,5 miljoonan euron ylitysoikeus käytettiin 99 prosenttisesti. Palkkatuella työllistettiin työttömiä helsinkiläisiä 5 700 kuukautta. Uusia aloittaneita henkilöitä oli 736. Työttömien työnhakuun liittyviä koulutustilaisuuksia järjestettiin 51, joihin osallistui yhteensä 875 henkilöä.

Maahanmuuttajille järjestettiin suomen kielen koulutusta yhteensä 40 kurssilla, joihin osallistui yhteensä 301 henkilöä. Opetustunteja oli yhteensä 2 192.

Työllisyysvaroin solmittiin yhteensä 200 eri alojen uutta oppisopimusta. Oppisopimuskoulutuksesta valmistui 88 henkilöä. Rekrytointikoulutuksia päättyi 8, joista valmistui yhteensä 123 henkilöä.

Työllistämismäärärahoista tuettiin 17 helsinkiläisten työllisydenhoitoon osallistuvaa yhdistystä 300 000 eurola. Avustusta myönnettiin toimintamenoihin, työttömien koulutukseen, tilavuokriin ja työllisyyttä edistäviin hankekustannuksiin.

Helsinki-lisää pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseksi tukityöhön maksettiin 132 yhdistykselle ja säätiölle 383 henkilön palkkakustannuksiin ja 92 yritykselle 263 henkilön palkkakustannuksiin.

4 52 04 MAAHANMUUTTOPOLITIikka

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	3	3	0
Menot	-569	0	-569	-532	37	0
Toimintakate	-569	0	-569	-529	40	0
Tilikauden tulos	-569	0	-569	-529	40	0

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ja valtion välinen maahanmuuttopoliittinen aiesopimus allekirjoitettiin. Sopimuksen tavoitteena on maahanmuuttajia koulutukseen ja työmarkkinoille ohjaavan kokonaisjärjestelmän kehittäminen yhteistyössä kaupunkien, työvoimatoimistojen ja muiden palveluntuottajien kanssa.

Monimuotoisuuden johtamishaasteet -hankekokonaisuudessa oli vuonna 2009 yhteensä 12 hanketta, jotka liittyivät mm. urapolkujen tukemiseen ja monimuotoisuuden tiedostamiseen työyhteisöissä.

Osasto on edustettuna Eurocities -järjestön maahanmuutto- ja kotouttamistyöryhmässä.

4 52 08 HENKILÖSTÖMÄÄRÄRAHA, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 000	0	-5 000	-4 702	298	0
Toimintakate	-5 000	0	-5 000	-4 702	298	0
Tilikauden tulos	-5 000	0	-5 000	-4 702	298	0

Kaupunginvaltuusto myönsi 5 miljoonan euron määrärahan vuodelle 2009. Määräraha käytettiin henkilöstön saatavuuden parantamiseen ja uusien toimintatapojen kehittämiseen sekä palkantarkistuksiin (henkilökohtaiset lisät).

4 52 09 ELÄKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-23 630	0	-23 630	-8 065	15 565	0
Toimintakate	-23 630	0	-23 630	-8 065	15 565	0
Tilikauden tulos	-23 630	0	-23 630	-8 065	15 565	0

Määräraha on varattu kaupungin oman eläkejärjestelmän mukaisiin menoihin sekä niihin eläkemenoihin, joita ei voida kohdistaa millekään hallintokunnalle. Menoja vähentää lakisääteisen eläkevastuuvarauksen purkaminen.

4 52 10 TYÖSUHDEMATKALIPPU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-3 100	0	-3 100	-1 753	1 347	0
Toimintakate	-3 100	0	-3 100	-1 753	1 347	0
Tilikauden tulos	-3 100	0	-3 100	-1 753	1 347	0

Määrärahalla tuettiin henkilöstön työsuhdematkalippua. Lippu ei saavuttanut ennakoitua suosiota, minkä vuoksi menot alittivat tarkoitukseen varatun määrärahan.

4 53 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 614	0	14 614	14 421	-193	0
Menot	-14 741	0	-14 741	-14 298	443	0
Toimintakate	-127	0	-127	123	250	0
Poistot	-77	0	-77	-22	55	0
Tilikauden tulos	-204	0	-204	101	305	0

Omatoiminta

Työterveyslääkäri

Käynnit, lyhyt	50 800	0	50 800	48 739	-2 061	0
Käynnit, pitkä	14 100	0	14 100	10 392	-3 708	0
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	3 400	0	3 400	2 560	-840	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	39 800	0	39 800	43 769	3 969	0

Työterveyshoitaja

Käynnit, lyhyt	31 500	0	31 500	31 210	-290	0
Käynnit, pitkä	10 500	0	10 500	9 657	-843	0
Työsuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	6 300	0	6 300	5 688	-612	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	52 500	0	52 500	59 280	6 780	0

Fysioterapia

Käynnit, pitkä	1 000	0	1 000	2 918	1 918	0
Työolosuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	5 200	0	5 200	4 148	-1 052	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	120	0	120	151	31	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Psykologit						
Käynnit, pitkä	2 500	0	2 500	2 012	-488	0
Työolosuhteisiin kohdistuva toiminta, tuntia	2 500	0	2 500	3 111	611	0
Käynnin korvaava puhelinpalvelu	80	0	80	461	381	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100) *)	110	100	120	113	113	

*) tuottavuus 2009 on 0-vuosi so. 100

Toimintatuotot jäivät noin prosentin alle talousarvion: Kela-korvaussuorituksen vuodelta 2009 arvioidaan jäävän talousarviossa mainittua pienemmäksi. Tämä johtuu muuttoihin liittyvistä menoista, joiden Kela-korvattavuus on epävarma.

Toimintamenot jäivät kolme prosenttia alle talousarvion. Laboratorio- ja lääkemenot eivät lisääntyneet samassa suhteessa asiakasmäärän lisääntymisen kanssa. Ohjelmistojen ylläpito ja kehitys toteutuivat arvioitua pienempinä. Toimitilojen vuokramenot olivat suunniteltua alhaisemmat, koska muutto uusiin tiloihin siirtyi viidellä kuukaudella arvioidusta.

Poistot olivat suunniteltua pienemmät, koska alkuperäisestä investointisuunnitelmasta luovuttiin toimintaympäristössä tapahtuneen muutoksen takia.

Tilikauden tulos oli positiivinen.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Hoidontarpeen arviointi saman päivän aikana joko puhelimitse tai vastaanotolla ja tämän perusteella tarpeenmukainen hoito saman päivän aikana.

Tavoite toteutui. Sitovan toiminnallisen tavoitteen toteutumista arvioitiin sekä asiakaspalautteiden että suunnattujen asiakastytyväisyyskyselyiden kautta. Palvelupäällikkö seurasi ja arvioi yhdessä tulosyksiköiden johtajien, vastaanottohenkilökunnan ja ostopalveluiden tuottajien kanssa säännöllisesti vastaanotto- ja puhelinpalvelun sujuvuutta ja saatavuutta. Lisäksi ruuhka-aikoja pyrittiin ennakoimaan tarkalla resurssisuunnittelulla puhelin- ja vastaanottotoiminnassa.

4 55 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	464	0	464	495	31	0
Menot	-6 726	0	-6 726	-6 080	646	0
Toimintakate	-6 262	0	-6 262	-5 585	677	0
Poistot	-32	0	-32	-84	-52	0
Tilikauden tulos	-6 294	0	-6 294	-5 669	625	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tunnusluvut						
Julkaisut, myös verkkojulkaisut, kpl	65	0	65	70	5	0
Arkiston tutkijakäynnit, kpl	1 600	0	1 600	1 476	-124	0
Laajat tietopalvelutehtävät, kpl	1 220	0	1 220	1 200	-20	0
Luennot, koulutus- ja konsulttipalvelut, kpl	1 450	0	1 450	1 328	-122	0
Näyttelyt, messut, kpl	4	0	4	4	0	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Kokonaistuottavuus	102	103	104	107	100	

Tietokeskuksen tietotuotanto jäsenyi kaupungin kolmen strategisen alueen kokonaisuuteen: hyvinvointi ja palvelut; asuminen ja kaupunkirakenne; kilpailukyky. Kaikkia kolme strategia-aluetta tarkasteltiin julkaisussa "Helsingin tila ja kehitys 2009". Tieto tuotiin myös kaikkien kiinnostuneiden, kuten asukkaiden, tutkijoiden ja tiedotusvälineiden saataville. Tietokeskus koordinoi Pääkaupunkiseudun Koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa (KOKO) 2010–2013 ja sen hankkeita, mihin osallistui Helsingin seudun kaupunkien lisäksi Kirkkonummen kunta.

Tutkimuksen kohteena olivat mm. väestö ja asuminen, elinolot, alue- ja kunnallistalous, hallinto sekä kaupunkikulttuuri ja -ympäristö. Esimerkkeinä voidaan mainita "Pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen hyvinvointitutkimus"; "Tutkimus 9–12 -vuotiaiden ajankäytöstä"; "Kaupunkipalvelututkimus" sekä "Suurten suuret menot? Suurten kaupunkien palvelukustannukset 2008".

Tilastoja laadittiin mm. väestökehityksestä, väestön hyvinvoinnista, osaamisesta ja koulutuksesta, Helsingin ja seudun yritystoiminnasta ja kilpailukyvyistä sekä asuntokannan ja -tuotannon ominaisuuksista ja rakenteesta. Vuosittain laadittava väestöennuste on keskeinen tuote. Helsinki-tietoja tuotettiin myös osa-alueittain ja niitä täydensivät seudulliset ja kansainväliset vertailut.

Kaupunginarkiston kehittämissuunnitelma "Helsingin kaupungin arkistotoimen suunta vuoteen 2015" valmistui. Keskeisiä kehittämishankkeita olivat mm. kaupungin sähköisen asianhallinnan kehittämiseen osallistuminen, kaupunkitasoisen tiedonohjaussuunnitelman (TOS) laatimiseen osallistuminen sekä arkistoaineistojen säilyvyyden ja käytettävyyden turvaaminen konservoimalla, mikrokuvaamalla ja digitoimalla.

Sipoon lounaisosan ja Vantaan Västerkullan kiilan liittämistä Helsinkiin syntyi tarve päivittää perustietojärjestelmiä ja tilastotietokantoja sekä julkaisuja.

Kaikki palvelujen ostot ja tietopalveluhankinnat eivät toteutuneet suunnitellusti, joten toimintamenot jäivät ennakoitua pienemmiksi. Toimintatulot ylittivät arvioidun, osin ulkopuolisen hankerahoituksen ja julkaisumyynnin ansiosta. Investointimäärärahat toteutuivat lähes suunnitelman mukaisesti.

Sitova toiminnallinen tavoite

- Tietokeskuksen sitovana tavoitteena vuonna 2009 oli kehittämishanke. Hankkeen tarkoituksena oli tuottaa Internetiin tietokeskuksen sivuille ajantasainen tuotekalenteri.

Tavoite toteutui, tuotekalenteri tuotettiin viraston Internet-sivustolle.

- Toisena sitovana tavoitteena oli tuottaa 65 julkaisua.

Tavoite toteutui, julkaisujen määrä oli 70.

KUNNAN LIIKELAITOKSET

HELSINGIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN KEHITTÄMISPALVELUT -LIIKELAITOS (OIVA AKATEMIA)

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Liikevaihto	3 000	3 039	39
Liikelylijäämä/alijäämä (-)	15	-18	-33
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	3	-31	-34
Varsinaisen toiminnan kassavirta	88	63	-25
Investointien kassavirta	-120	-92	28
Toimintapääoman muutos	-32	-28	4
Tunnusluvut			
Liikevaihdon muutos, %	..	..	..
Käyttökate, %	3,3	2,2	-1,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,6	-1,1	-9,7
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	130	132	2
Henkilöstö keskimäärin	23	23	0
Tuottavuus	100	100	0
Suoritettavatavoitteet			
Koulutettava päivät	20 000	16 200	-3 800
Konsulttipäivät	900	860	-40
Sitovat toiminnalliset tavoitteet			
Asiakastytyväisyystavoite (asteikko 1–5)	3,9	4,0	0,1

Oiva Akatemian toiminta-ajatuksena on tuottaa koulutus-, kehittämis- ja konsultointipalveluja ensisijaisesti Helsingin kaupunkikonsernille. Palveluratkaisuja tuotetaan kaupungin strategisia linjauksia tukien joko omana tuotantona tai yhteistyössä verkostokumppaneiden kanssa.

Oiva Akatemian ensimmäiselle toimintavuodelle liikelaitoksena oli tunnusomaista johtamisrakenteen ja hallinnon järjestelmien luominen sekä henkilöstön perehdyttäminen liikelaitoksen toimintamalliin. Liikelaitoksessa työskenteli keskimäärin 23 henkilöä.

Toiminnan painopisteinä olivat johdon ja esimiesten sekä asiantuntijoiden osaamisen kehittäminen ja kaupungin yksiköiden muutos-, uudistus- ja työhyvinvointihankkeet. Lisäksi kaupungin henkilökuntaa koulutettiin aikaisempaa enemmän uusien tietojärjestelmien käyttöön. Asiakaskumppanuuksia vahvistettiin tiivistämällä asiakasyhteydenpitoa virastoihin ja liikelaitoksiin.

Sitovat toiminnallinen tavoite

- Palveluiden asiakastytyväisyys tavoite on 3,9 (asteikolla 1–5).

Tavoite saavutettiin, asiakastytyväisyys oli 4,02.

5 KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	555 182	0	555 182	559 618	4 436	0
Menot	-240 097	0	-240 097	-234 044	6 053	-930
Toimintakate	315 085	0	315 085	325 574	10 489	-930
Poistot	-95 819	0	-95 819	-103 572	-7 753	0
Tilikauden tulos	219 266	0	219 266	222 001	2 735	-930
Tuottotavoite	-240 535	0	-240 535	-240 535	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-21 269	0	-21 269	-18 534	2 735	-930

5 11 KAUPUNKISUUNNITTELUAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	322	0	322	339	17	0
Menot	-26 758	0	-26 758	-24 116	2 642	-800
Toimintakate	-26 436	0	-26 436	-23 777	2 659	-800
Poistot	-768	0	-768	-823	-55	0
Tilikauden tulos	-27 204	0	-27 204	-24 600	2 604	-800
Tunnusluvut						
Osayleiskaavat, kpl	7	0	7	5	-2	0
Muut yleispiirteiset suunnitelmat, kpl	10	0	10	14	4	0
Asemakaavaehdotukset, kpl	75	0	75	64	-11	0
Muut suunnitelmat, kpl	10	0	10	14	4	0
Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät suunnittelulausunnot, kpl	280	0	280	298	18	0
Selvitykset ja tutkimukset, kpl	20	0	20	3	-17	0
Teknicaloudelliset ja ympäristötekniset suunnitelmat, kpl	120	0	120	131	11	0
Suuret liikennesuunnitelmat ja tutkimukset, kpl	35	0	35	23	-12	0
Liikennesuunnitelmat, kpl	30	0	30	25	-5	0
Liikennesuunnittelupäällikön suunnittelupäätökset, kpl	200	0	200	201	1	0
Liikennelausunnot, kpl	40	0	40	60	20	0
Liikennevalot ja -telematiikka, toteuttamiskohteet, kpl	135	0	135	166	31	0
Liikennevalot ja -telematiikka, ylläpitokohteet, kpl	488	0	488	484	-4	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuuden kehitys	101	101	101	100	100	

Kaupunkisuunnittelulautakunnan vuonna 2009 hyväksymissä asemakaavoissa oli 273 000 asuntokerrosneliometriä ja toimitilakaavoissa 194 000 kerrosneliometriä. Pääpaino oli merkittävien satamalta vapautuneiden alueiden suunnittelussa, joita olivat Länsisatama, Kalasatama ja Kruunuvuorenranta.

Lounais-Sipoosta Helsinkiin liitettyjen alueiden yleiskaavatasoinen suunnittelu käynnistyi vuoden 2009 alussa. Vuoden 2009 aikana laadittiin Helsinki-Porvoo -välille kehysuunnitelma.

Viraston toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain. Osa asuntokerrosalatavoitteesta jäi saavuttamatta muun muassa lautakunnan palauttaman Pohjois-Vuosaaren asemakaavan takia sekä muiden töiden priorisoinnista johtuvista syistä.

Toimintatuotot ylittivät hieman talousarviossa arvioidut tuotot. Viraston toimintamenot pysyivät talousarvion puitteissa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Kuntien yhteistä osayleiskaavaa (Helsingin itäinen kehityskäytävä) valmistelevan Helsinki-Porvoo akselin runkosuunnitelman luonnos Vantaan, Sipoon ja Porvoon sekä maakunnan liittojen kanssa.

Tavoite toteutui.

- Laaditaan asemakaavoja 450 000 m² MA-ohjelman toteuttamiseksi.

Tavoite ei toteutunut. Kaupunkisuunnittelulautakunnan vuonna 2009 puoltamissa asemakaavaehdotuksissa oli yhteensä 273 000 m² uutta asuntokerrosalaa. Tämän lisäksi kaupunkisuunnitteluvirasto valmisteli lautakuntakäsittelyyn asemakaavaehdotuksen Pohjois-Vuosaareen. Tässä kaavaehdotuksessa oli 85 000 m² asuntokerrosalaa. Lautakunta hylkäsi ehdotuksen eikä sitä laskettu mukaan vuoden 2009 tulokseen.

- Turvataan elinkeinoelämän toimivuus laatimalla riittävästi toimitilakaavoja kaupunkirakenteen ja saavutettavuuden kannalta hyville paikoille.

Tavoite toteutui. Toimitilakerrosalaa kaavoitettiin 194 000 m² vuonna 2009.

- Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan on >72 %.

Tavoite ei toteutunut. Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan on syksyllä 2009 ollut laskentojen mukaan 71,6 % (vuonna 2008 71,9 %), joten tavoitetta > 72 % ei saavutettu.

- Joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä on 13 % (11 % vuonna 2006).

Tavoite toteutui. Joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä on syksyllä 2009 ollut vanhalla laskentalinjalla 15,8 % (15,0 % vuonna 2008), joten tavoite 13 % on saavutettu. Uudella laskentalinjalla vuoden 2009 poikittaislinjan kulkutapa oli 18,7 % (vuoden 2010 tavoite uudelle laskentalinjalle on 19 %).

- Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuvien ja kuolevien kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 % vuodessa.

Tavoite toteutunee. Liikenneonnettomuuksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden kokonaismäärän vähenemistrendi selviää vasta myöhemmin keväällä. Vaikuttaa siltä, että 2 % vähenemistavoite saavutetaan (ennakkotieto - 3,4 %).

5 21 KIIINTEISTÖLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	534 607	0	534 607	544 813	10 206	0
Menot	-192 329	0	-192 329	-193 355	-1 026	-130
Toimintakate	342 278	0	342 278	351 458	9 180	-130
Poistot	-94 739	0	-94 739	-102 353	-7 614	0
Tilikauden tulos	247 539	0	247 539	249 105	1 566	-130
Tuottotavoite	-240 535	0	-240 535	-240 535	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	7 004	0	7 004	8 570	1 566	-130

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Kiinteistöviraston maaomaisuuden tavoite oli vuonna 2009 asetettu niin, että maaomaisuus lisääntyy Helsingin hallinnollisen alueen sisällä Sipoon ja Vantaan alueliitoksen vuoksi 1 000 hehtaaria ja vastaavasti vähenee 1 000 hehtaaria muissa kunnissa. Tarkistuslaskennan mukaan alueliitoksessa siirtyi Helsingin alueelle 830 hehtaaria ja väheni 830 hehtaaria muissa kunnissa. Maata oli suunniteltu hankittavaksi Helsingin hallinnollisella alueella 50 hehtaaria, mutta maata hankittiin 30 hehtaaria. Maan myyntitavoite muissa kunnissa oli 35 hehtaaria, maata myytiin 75 hehtaaria. Maaomaisuus väheni yhteensä 60 hehtaaria.

5 21 01 KIIINTEISTÖVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	189 438	0	189 438	186 098	-3 340	0
Menot	-22 059	0	-22 059	-20 566	1 493	-130
Toimintakate	167 379	0	167 379	165 532	-1 847	-130
Poistot	-439	0	-439	-613	-174	0
Tilikauden tulos	166 940	0	166 940	164 919	-2 021	-130
Tuottotavoite	-144 535	0	-144 535	-144 535	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	22 405	0	22 405	20 384	-2 021	-130

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkirakenne ja asuminen

Ulkoiset maanvuokrat, milj. euroa	124,0	0,0	124,0	129,3	-5,3	0,0
Kaupunkimittauksen viiden keskeisen palvelun toimitusaika, pv	16,0	0,0	16,0	15,5	-0,5	0,0

Määrä ja taloudellisuustavoitteet

Maanomaisuuden hoito						
Maaomaisuus Helsingissä, ha	14 050	0	14 050	13 860	-190	0
Maaomaisuus muissa kunnissa, ha	6 165	0	6 165	6 295	130	0
Ulkoiset asuntotonttien maanvuokrat, milj. e	75	0	75	78	3	0
Ulkoiset toimitilatonttien maanvuokrat, milj. e	50	0	50	52	2	0
Maa- ja vesiomaisuuden kirjanpitoarvo, milj. e	2 750	0	2 750	2 741	-9	0

	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Geotekniset suoritteet						
Pohjatutkimusprofileja tietokannassa, kpl	250 000	0	250 000	226 890	-23 110	0
AA-vaativuusluokan toimeksiannot, kpl	85	0	85	92	7	0
Sipoo/Vantaa liitosalue						
Maaperäkartan valmiusaste, %	10	0	10	25	15	0
Kallioperäkartan valmiusaste, %	10	0	10	18	8	0
Kiinteistö- ja paikkatiedot						
Rekisteröityjä kiinteistöjä ja rasitteita, kpl	740	0	740	581	-159	0
Myytyjä karttoja, kpl	42 000	0	42 000	24 290	-17 710	0
Uudisrakennusmittauksia, kpl	670	0	670	408	-262	0
Kantakarttalehti, kpl	150	0	150	0	-150	0
Keskeiset tulot						
Ulkoiset maanvuokratulot, milj. e	124	0	124	129	-5	0
Maanvuokratulot, milj. e	54	0	54	47	7	0
Asuminen						
Väililitetyt vuokra-asunnot, päätökset, kpl	4 200	0	4 200	3 862	-338	0
Kaupungin tuella rakennettujen hissien määrä, kpl	75	0	75	54	-21	0
Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet						
Rakentamiskelpoiseksi tutkittu ja kunnostettu maa (5v. keskiarvo), ha	15	0	15	14	-1	0
Puupaaluperustusten pohjavesitilanne säilyy turvallisena, yli 0,4 milj. euron vahinkojen määrä, kpl	0	0	0	0	0	0
Esirakentaminen (ilman Vuosaaren satamaa), ha	11	0	11	13	2	0
Kalliorakentaminen, 1 000 m ³	285	0	285	130	-155	0
Paperinkulutuksen vähentäminen ja seurannan järjestäminen (seuranta kg), %	-1	0	-1	0	1	0
Voimavarat (ilman tilakeskusta)						
Henkilöstömäärä, 31.12.	266	0	266	262	-4	0
Tilat, m ²	9 164	0	9 164	8 789	-375	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuusindeksi (ilman tilakeskusta)	103	91	98	100	100	

Kiinteistöviraston käyttötalouden tulotavoite ei toteutunut, koska sisäisiin maavuokriin ei tehty suunniteltua viiden milj. euron tasokorotusta.

Kiinteistöviraston tuottavuus aleni edelliseen vuoteen verrattuna. Aleneminen johtuu kustannusten noususta ja suoritemäärien laskusta. Kiinteistövirastoon on palkattu uusien alueiden käyttöönoton valmisteluun lisää henkilökuntaa sekä lisätty ostopalvelujen käyttöä maaperän selvityksiin ja tutkimuksiin. Talouden taantuma vaikutti siihen, että kiinteistöihin liittyvät seurannassa olevat suoritteet olivat vielä laskussa.

Maanhankinta, maan luovutus ja maankäyttö sopimukset

MA-ohjelman toteuttamiseksi luovutettiin Helsingin alueelta asuntotonttien rakennusoikeutta 147 900 km² (130 000 km² vuonna 2008). Tästä määrästä 65 prosenttia luovutettiin vuokraamalla ja loput myymällä. Tontinluovutuskilpailut järjestettiin Arabianrannassa, Pakilassa, Sörnäistenniemellä ja Viikinmäessä, Myllypurossa ja Saukonpaadessa. Lisäksi järjestettiin Kruunuvuoren Borgströminmäen tontinvarauskilpailu sekä Honkasuon ekotehokas kaupunkikylä-tontinvarauskilpailu energiatehokkaan ja ekologisesti kestäväen asuntoalueen kehittämiseksi. Yhteensä 70 omakotitonttia luovutettiin hartiapankkirakentajille.

Jätkäsaarella järjestettiin elokuussa Madonnan ulkoilmakonserti, joka keräsi ennätysmäisen 85 000 hengen yleisön. Tapahtumalla markkinoitiin myös uuden asuntoalueen rakentamista.

Sipoosta Helsinkiin liitetyn alueen maanhankintaperiaatteet hyväksyttiin ja sen mukaisesti käynnistettiin alueella maanhankinta. Kaikkiaan vuoden aikana saatiin päätökseen noin 40 hehtaarin hankinta Östersundomin alueelta.

Elinkeinostrategian mukainen toimitilarakentaminen

Kalasatamasta tehtiin ensimmäinen tonttikauppa. Pasilassa suoritettiin vuokra-aluejärjestelyt Suomen Messujen laajennushankkeeseen. Myllypuron keskuksen uudelleen rakentamiseksi tehtiin tonttikauppa. Kalasataman keskuksen suunnittelu- ja toteutuskielipailuohjelma hyväksyttiin ja kilpailu käynnistyi syksyn aikana. Keskustan maanalaisten huoltoväylä ja siihen liittyvät Mannerheimintien maa-alainen pysäköintilaitos ja Kampin pysäköintilaitoksen laajennus valmistuivat ja otettiin käyttöön. Kuluneen vuoden aikana vuokrattiin yhteensä kolme toimitilatonttia ja myytiin kahdeksan tonttia. Toimitila-rakennusoikeutta luovutettiin kaikkiaan 75 800 km², kun edellisenä vuotena luovutettiin 54 500 km².

Esirakentaminen ja kalliorakentamisen asiantuntemus

Uusien projektialueiden rakentamista valmisteltiin. Geoteknisiä selvityksiä toteutettiin Jätkäsaarella ja Kalasatamassa. Östersundomissa tehtiin myös maankäyttöä palvelevat maastotutkimukset. Kalliorakentamisen suurimpia projekteja olivat Meilahti–Pasila–Vallilla yhteiskäyttötunneli sekä Länsimetro.

Kiinteistö- ja paikkatiedot

Liitosalueen kartaston täydennysmittauksia ja muuta tiedonkeruuta suoritettiin läpi vuoden tiiviisti ja vastaavat rekisteritiedot koottiin ja ladattiin Helsingin kuntarekisteriin jo alkuvuodesta. Normaali palvelutoiminta saatiin alueen osalta käyntiin sujuvasti ja tämä toi arvokasta lisää muuten vaimeaan kysyntään.

Kaupunkitasolla paikkatietoyhteistyötä jatkettiin tiiviisti. Kesän lopulla julkistettiin uusi kehitetty versio kaupungin paikkatietopalveluista. Samassa yhteydessä julkistettiin myös kaupungin toimipisterekisteriin pohjautuva kuntalaisille tarjottava palvelukarttasovellus. Syksyllä paikkatietopalveluun lisättiin vielä muun muassa maanomistajatietojen kyselyn sekä erinäisten tilastotietojen julkaisun välineet.

Kuntarekisteriin toteutettiin tietojen selailua palveleva kevyt karttaliittymä sekä omistaja- ja lainhuutotietojen tiedonsiirto valtakunnallisesta rekisteristä.

Kiinteistöviraston kehittämä HelsinkiSoili on Helsingin alueella paikkatietoihin perustuva pohjatutkimusten osto- ja katselupaikka. Palvelua on laajennettu alan ammattilaisille ja opiskelijoille

Asuminen

Taloudellisen tilanteen heiketessä kaupungin vuokra-asuntojen kysyntä on kasvanut, välitettyjen asuntojen kokonaisuus oli kuitenkin edellistä vuotta alempi.

Kaupunginvaltuusto päätti Hitas-järjestelmän muuttamisesta määräaikaiseksi. Tähän liittyen valmisteltiin Hitas-toimintaohje sekä uudet vuokrasopimus- ja yhtiöjärjestysmallit.

Valtion energiapolitiisesti myöntämiä avustushakemuksia otettiin vastaan vuoden loppuun mennessä ennätysmäärä. Valtion suhdanneluontoisia korjausavustuksia myönnettiin 38 milj. euroa 1 763 asuntoon, 2 300 asuntoa jäi ilman avustusta määrärahojen loppumisen vuoksi. Määrärahaa olisi tarvittu 41 milj. euroa.

5 21 03 TILAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylityoikeus
Tulot	345 169	0	345 169	358 715	13 546	0
Menot	-169 070	0	-169 070	-171 594	-2 524	0
Toimintakate	176 099	0	176 099	187 122	11 023	0
Poistot	-94 300	0	-94 300	-101 739	-7 439	0
Tilikauden tulos	81 799	0	81 799	85 382	3 583	0
Tuottotavoite	-96 000	0	-96 000	-96 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 201	0	-14 201	-10 618	3 583	0
Sitova tavoite						
Tukipalveluiden kehittäminen						
Tilojen vajaakäyttöaste on alle, %	1,0	0,0	1,0	0,6	-0,4	0
Toimitilat; rakennusomaisuus						
Tiloja vuokrauksessa, 1 000 m ²	2 680	0	2 680	2 740	60	0
Tiloja ylläpidossa, 1 000 m ²	1 675	0	1 675	1 737	62	0
Ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet						
Kaupungin kiinteistöjen sääkorjattu lämpöenergian ominaiskulutus	155	0	155	156	1	0
Kaupungin palvelurakennusten sääkorjattu lämpöenergian kulutus, kWh/brm ² /v	155	0	155	155	1	0
Voimavarat						
Henkilöstötyövuodet	226	0	226	206	-20	0
Tilat, m ²	3 366	0	3 366	3 329	-37	0
Tilakeskuksen keskeisten tulojen kehitys	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tilavuokrat (ulkoiset), milj. euroa	73	85	76	43	41	
Tilavuokrat (sisäiset), milj. euroa	267	270	261	244	239	

Tilakeskuksen toimintakate ylittyi 11 milj. eurolla. Mikäli maavuokrien tasokorotus olisi toteutettu, toimintakatteen ylitys olisi jäänyt kuuteen milj. euroon.

Tilakeskuksen ensisijaisena tehtävänä on huolehtia Helsingin kaupungin palveluhallintokuntien tilantarpeiden tyydyttämisestä ja luoda mm. tätä kautta edellytyksiä kaupungin palveluverkkojen kehittämiselle. Hallintokunnilta vapautuneita tiloja markkinoidaan aktiivisesti myös kaupungin ulkopuolisille tahoille. Tilakeskus seuraa kaupungin tilakustannusten, tilan käytön tehokkuuden, kiinteistöjen arvojen ja korjausvastuiden kehittymistä. Tilakeskus huolehtii Helsingin kaupungin toimitilakiinteistöjen käyttöarvonsäilyttämisestä ylläpito- ja investointitoiminnalla. Tilakeskus osallistuu yhtenä toimijana toimitilaprosessin toteuttamiseen Helsingin kaupungissa.

Tilakeskuksessa energiakäyttöä on tehostettu tekemällä energiakatselmuksia. Sähköisten laitteiden lisääntyvä käyttö tekee sähkön kulutuksen vähentämisen haasteelliseksi. Ympäristöohjelma valmistui kesäkuussa 2009. Viemäriverkon ulkopuolisten kiinteistöjen jätevesien käsittelyhanke eteni hyvin ja jatkuu vuonna 2010. Sisäilma- ja homeongelmien hoitamisessa on edetty suunnitelmien mukaan. Kohteet on asetettu tärkeysjärjestykseen ja aikataulutettu.

5 21 05 AVUSTUKSET ASUINTALOJEN HISSIEN RAKENTAMISEEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 200	0	-1 200	-1 196	4	0
Toimintakate	-1 200	0	-1 200	-1 196	4	0
Tilikauden tulos	-1 200	0	-1 200	-1 196	4	0

5 22 ASUNTOTUOTANTOTOIMISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	13 551	0	13 551	9 275	-4 276	0
Menot	-12 532	0	-12 532	-8 225	4 307	0
Toimintakate	1 019	0	1 019	1 050	31	0
Poistot	-55	0	-55	-29	26	0
Tilikauden tulos	964	0	964	1 021	57	0
Toiminnan laajuus						
Käynnistyvä uudistuotanto, asuntoja, kpl	1 000	0	1 000	746	-254	0
Käynnistyvä peruskorjaus, asuntoja, kpl	1 000	0	1 000	1 415	415	0
Tekninen asiantuntijapalvelu, asuntoja, kpl	19 400	0	19 400	19 300	-100	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	60	0	60	53	-7	0
Tuottavuus	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Tuottavuus (2006=100)	92	95	71	73	100	

Asuntotuotantotoimisto on nettobudjetoitu yksikkö, jolla on sitova toimintakatetavoite. Toteutunut toimintakate oli 30 918,20 euroa suurempi kuin talousarviossa asetettu tavoite. Tuloksen toimintakatetavoitteen ylittävä osa esitetään siirrettäväksi asuntotuotantotoimikunnan esityksestä asuntotuotantorahastoon.

Asuntotuotantotoimiston tuloista pääosa kertyi rakennuttajapalkkioista. Toimiston menoista suurin säästö kertyi rakennusaikaisista koroista. Korkokustannusten pienentymiseen talousarvioon verrattuna vaikuttivat sekä rakenteilla olleiden hankkeiden alhaisempi määrä että alhaisempi korkotasoa.

Toimiston palkkakustannuksista kertyi säästöä, sillä viraston henkilömäärä oli alle budjetoidun henkilömäärän. Myös vuokratkustannukset jäivät alle budjetoidun, koska suunniteltu toimiston muutto siirtyi. Tämä vähensi myös irtaimen käyttöomaisuuden hankintoja.

Rakentamisen riskien rahoittamiseen myönnettiin asuntotuotantorahastosta 0,6 milj. euroa, mikä on 0,1 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuotena. Summaan sisältyvät myös myymättömien asuinhuoneistojen vastikekustannukset.

Kaupungin omassa asuntotuotannossa valmistui yhteensä 437 asuntoa, joista vuokra-asuntoja 258, asumisoikeusasuntoja 127 ja hitas-omistusasuntoja 52. Yhteensä 1089 asuntoa peruskorjattiin.

Asuntotuotantotoimiston käynnistyneen uustuotannon arvo oli noin 152 milj. euroa ja käynnistyneiden peruskorjausten arvo noin 68 milj. euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

- Asuntotuotantotoimisto sitoutuu rakennuttamaan asuntotuotantotoimikunnalle varattujen rakentamiskelpoisten tonttien puitteissa maankäytön ja asumisen toteutusohjelman mukaisen kaupungin oman asuntotuotannon.

Talousarviossa oli asetettu ei-sitovaksi tavoitteeksi 1 000 uuden asunnon käynnistäminen. Asuntotuotantotoimikunnan hyväksymä tuotanto-ohjelma vuodelle 2009 sisälsi 476 asunnon toteuttamisen. Näistä 322 oli ARA-vuokra-asuntoa ja 154 asumisoikeusasuntoa tai muuta vuokra-asuntoa. Ohjelmaan sisältyi lisäksi 345 Hitas-omistusasunnon rakentaminen ehdollisena niin, että markkinatilanteesta aiheutuvat mahdolliset riskit varauduttiin kattamaan. Vuonna 2009 voitiin käynnistää 325 ARA-vuokra-asuntoa, 154 asumisoikeus- tai muuta vuokra-asuntoa ja 267 Hitas-omistusasuntoa. Yhteensä käynnistyi 746 asunnon rakentaminen. Toiminnallinen tavoite toteutui uudistuotannon osalta.

- Toimisto rakennuttaa kaupungin kiinteistöyhtiöiden siltä tilaamat peruskorjaukset, joille saadaan rahoitus.

Talousarviossa oli asetettu ei-sitovaksi tavoitteeksi käynnistää 1 000 asunnon peruskorjaus. Asuntotuotantotoimikunnan hyväksymässä tuotanto-ohjelmassa vuodelle 2009 olivat korjauskohteet, jotka käsittivät 1 038 asuntoa. Vuoden aikana käynnistyi yhteensä 1 415 asunnon peruskorjaus. Toiminnallinen tavoite toteutui peruskorjauksen osalta.

5 31 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	6 702	0	6 702	5 191	-1 511	0
Menot	-8 478	0	-8 478	-8 349	129	0
Toimintakate	-1 776	0	-1 776	-3 157	-1 381	0
Poistot	-257	0	-257	-368	-111	0
Tilikauden tulos	-2 033	0	-2 033	-3 525	-1 492	0
Suoritetavoitteet						
Lupapäätökset, kpl	3 100	0	3 100	2 702	-398	0
Erityissuunnitelmat, kpl	31 000	0	31 000	31 506	506	0
Katselmukset, kpl	15 000	0	15 000	14 978	-22	0
Uudisrakentamisen määrä, milj. m ³	4,5	0	4,5	2,8	-1,7	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	125	0	125	125	0	0
Tilat, m ²	3 428	0	3 428	3 368	-60	0
Henkilötyövuosia	110	0	110	115	5	0
Tuottavuus (2006=100)	TA 2009	2009	2008	2007	2006	
Kokonaistuotos	112	95	99	104	100	
Työntuottavuus	104	78	93	102	100	
Tuloksellisuus	104	82	99	104	100	
Vaikuttavuus	102	106	106	102	100	

Tulot jäivät noin 1,5 milj. euroa alle talousarviossa suunnitellun ja menosäästöjä kertyi noin 0,1 milj. euroa.

Rakentaminen jatkui hiljaisena myös vuonna 2009 ja lupapäätösten määrä oli lähes identtinen vuoden 2008 kanssa. Lupapäätöksistä noin 18 prosenttia koski uudisrakentamista, erityisesti uudisrakentamisen hiljentyminen näkyy

suoraan myös myönnettyjen rakennuslupien tilavuuksissa, tavoitteesta jäätii 1,74 milj. m³. Tämä selittää myös tulokertymän vähäisyyttä.

Vuoden 2010 alusta kiristyvät energiatehokkuusmääräykset aiheuttivat joulukuussa 2009 uudisrakentamisen lupahakemuksiin räjähdysmäisen piikin ja lupahakemuksia jätettiin kolminkertainen määrä vuoden 2008 joulukuuhun verrattuna. Näiden hakemusten yhteenlaskettu tilavuus on 0,7 milj. m³, joka on lähes viisinkertainen määrä edellisvuoden joulukuuhun verrattuna. Nämä lupa- ja tilavuusmäärät näkyvät kuitenkin vasta vuoden 2010 myönnettyissä luvuissa.

Erityissuunnitelmien ja katselmusten määrät toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Pitkän aikavälin tavoitteena on pienentää katselmusmäärää ja trendi onkin ollut laskeva.

Arkiston sähköisen asioinnin (ARSKA) mahdollistava mikrofilmatun piirustusaineiston skannaus ja aineiston metatietojen tallennus jatkui suunnitelmien mukaan. Vuoden 2009 loppuun mennessä piirustusaineistosta oli skannattu 95 prosenttia ja metatiedot tallennettu 40 prosenttia aineistosta. ARSKAN kehittäminen jatkui myös mm. verkkomaksamistoiminnon lisäyksellä.

Sitova toiminnallinen tavoite

- Saapuneista lupahakemuksista vähintään 80 % käsitellään 6 viikossa (1,4 kk).

Tavoite toteutui sillä 80 % lupahakemuksista käsiteltiin 19 päivässä eli noin 3 viikossa (0,6 kk).

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.2.1 Talousarvion mukainen tuloslaskelma

Talousarvion mukaisen tuloslaskelman toimintatuloihin ja -menoihin eivät sisälly Helsingin liikelaitosten Helsingin Energian, Helsingin Veden, Helsingin Sataman, HKL -liikelaitoksen, Palmia -liikelaitoksen, MetropoliLab -liikelaitoksen, Taloushallintopalvelu -liikelaitoksen eikä Helsingin kaupungin henkilöstön kehittämisspalvelut -liikelaitoksen toimintatulot ja toimintamenot, joten se on vertailukelpoinen liiketoimintansa yhtiöittäneiden kuntien tuloslaskelmien kanssa.

Tuloslaskelmaan eivät myöskään sisälly itsenäisinä taseyksikköinä toimivien asuntolainarahaston, asuntotuotantorahaston, urheilu- ja ulkoilulaitosrahaston eikä vakuutusrahaston tulot ja menot. Sen sijaan korkotuloihin sisältyvät liikelaitosten kaupungille maksamat korot, rahoituskuluihin liikelaitosten kaupungille maksamat tuotot peruspääomalle ja avustusmenoihin kaupungin liikennelaitokselle maksama tariffituki. Talousarvion mukaisen tuloslaskelman toimintatuloihin ja -menoihin sisältyvät myös kaupungin sisäiset tulot ja menot.

Toimintatulot ylittyivät talousarvioon verrattuna 46,3 milj. eurolla ja ne olivat lähes samansuuruiset kuin edellisenä vuonna. Myyntituloja kertyi arvioitua enemmän sosiaali- ja terveystoimessa 11,2 milj. euroa ja sivistys- ja henkilöstötoimessa 3,4 milj. euroa. Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa myyntituloja kertyi 3,3 milj. arvioitua vähemmän. Maksutuloja kertyi suunniteltua enemmän sosiaali- ja terveystoimessa 6,5 milj. euroa, kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi jäi 1,8 milj. euroa tuloarvioistaan. Tukien ja avustusten ylituloja syntyi sosiaali- ja terveystoimessa 14,7 milj. euroa ja sivistys- ja henkilöstötoimessa 2,5 milj. euroa. Vuokratulot ylittyivät 9,8 milj. eurolla kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimessa. Muita tuloja kertyi sosiaali- ja terveystoimessa 1,0 milj. euroa arvioitua enemmän ja sivistys- ja henkilöstötoimessa 0,4 milj. arvioitua vähemmän.

Toimintamenot ylittivät talousarvion 21,6 milj. eurolla. Toimintamenot kasvoivat 4,6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat menoilytykset, yhteensä 38,4 milj. euroa, syntyivät palvelujen ostoissa lähinnä sosiaali- ja terveystoimessa. Avustuksissa ylitys oli 31,4 milj. euroa pääosin sosiaali- ja terveystoimessa. Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa menoilytyksiä oli kaikilla toimialoilla, yhteensä 12,0 milj. euroa, josta kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen ylitys oli noin 3,9 milj. euroa. Palkat ylittyivät 6,5 milj. eurolla, pääosin sosiaali- ja terveystoimessa. Säästöä syntyi henkilösivumenoissa 24,3 milj. euroa ja muissa menoissa 42,3 milj. euroa. Vuokramenot toteutuivat suunnitellun mukaisina.

Toimintakate toteutui 60,8 milj. euroa talousarviota parempana.

Verotuloja kertyi 123,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Kunnallisveroa kertyi 33,2 milj. euroa ja yhteisöveroa 90,9 milj. euroa arvioitua vähemmän. Kiinteistöveroa kertyi 0,7 milj. euroa arvioitua enemmän. Koiraveron tuotto jäi 0,2 milj. euroa alle arvioidun.

Valtionosuudet, jotka sisältävät myös verotulotasauksen, toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Rahoitustuloja kertyi 16,4 milj. euroa suunniteltua vähemmän ja rahoitusmenot jäivät 34,8 milj. euroa alle arvioidun.

Toteutunut vuosikate -14,2 milj. euroa oli 46,1 milj. euroa arvioitua huonompi. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja.

Poistot olivat 211,1 milj. euroa ja ylittivät talousarvion 13,4 milj. eurolla. Satunnaisia tuottoja kertyi 34,2 milj. euroa eli 69,4 milj. euroa arvioitua vähemmän. Satunnaisia menoja oli 2,2 milj. euroa.

Talousarvion mukainen tilikauden tulos oli -193,3 milj. euroa. Tulos oli lähes 131,0 milj. euroa talousarviota huonompi.

Tilikauden jäämä oli -200,4 milj. euroa eli lähes 165,0 milj. euroa talousarviota huonompi.

TALOUSARVION MUKAINEN TULOSLASKELMA

1 000 euroa	Toteutunut 2008	Talousarvio 2009	Toteutunut 2009	Poikkeama 2009	TA-muutos 2009
TOIMINTATULOT					
Myyntitulot	227 252	198 226	207 499	9 273	0
Maksutulot	160 023	156 362	164 028	7 666	0
Tuet ja avustukset	71 087	62 327	79 999	17 672	0
Vuokratulot	549 463	547 295	559 182	11 887	0
Muut toimintatulot	34 424	31 306	31 073	-233	0
	1 042 249	995 516	1 041 781	46 265	0
Valmistus omaan käyttöön	112 742	100 891	137 072	36 181	0
	1 154 991	1 096 407	1 178 853	82 446	0
TOIMINTAKULUT					
Palkat	-1 062 003	-1 103 787	-1 110 247	-6 460	-8 139
Henkilösivumenot	-397 211	-418 811	-394 477	24 334	-2 030
Palvelujen ostot	-1 292 090	-1 329 139	-1 367 554	-38 415	-43 466
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-155 804	-151 970	-164 014	-12 044	-1 126
Avustukset	-390 271	-395 447	-426 851	-31 404	-32 570
Vuokrat	-407 602	-414 277	-414 224	53	-2 149
Muut menot	-14 404	-56 471	-14 167	42 304	-3 570
	-3 719 385	-3 869 902	-3 891 534	-21 632	-93 050
TOIMINTAKATE	-2 564 394	-2 773 495	-2 712 681	60 814	-93 050
Verot ja valtionosuudet					
Verotulot	2 412 743	2 527 165	2 403 574	-123 591	0
Valtionosuudet	179 826	162 600	160 926	-1 674	0
	2 592 569	2 689 765	2 564 500	-125 265	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	113 767	87 523	70 474	-17 049	0
Muut rahoitustulot	82 375	80 254	80 909	655	0
Korkomenot	-47 635	-50 700	-16 176	34 524	0
Muut rahoitusmenot	-1 067	-1 500	-1 271	229	0
	147 440	115 577	133 936	18 359	0
VUOSIKATE	175 615	31 847	-14 245	-46 092	-93 050
Poistot ja satunnaiset erät					
Poistot	-196 536	-197 767	-211 130	-13 363	0
Satunnaiset tulot	48 685	103 588	34 235	-69 353	0
Satunnaiset menot	-5	0	-2 159	-2 159	0
	-147 856	-94 179	-179 054	-84 875	0
TILIKAUDEN TULOS	27 759	-62 332	-193 299	-130 967	-93 050
Varausten/rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	841	0	841	841	0
Rahastojen lisäys	-245	0	-24 031	-24 031	-50 000
Rahastojen vähennys	19 234	26 880	16 041	-10 839	0
	19 830	26 880	-7 149	-34 029	-50 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ (ALIJÄÄMÄ)	47 589	-35 452	-200 448	-164 996	-143 050

2.2.2 Virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetty tuloslaskelma¹

1 000 euroa	Toteutunut 2008	Talousarvio 2009	Toteutunut 2009	Poikkeama 2009	TA-muutos 2009
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 036 260	1 087 427	1 050 612	-36 815	0
Maksutulot	161 761	156 744	166 413	9 669	0
Tuet ja avustukset	70 932	62 759	81 763	19 004	0
Vuokratulot	259 456	288 303	274 466	-13 837	0
Muut tulot	64 212	45 569	49 765	4 196	0
	1 592 621	1 640 803	1 623 019	-17 783	0
Valmistus omaan käyttöön	125 182	110 391	148 163	37 772	0
	1 717 803	1 751 194	1 771 182	19 989	0
Toimintamenot					
Palkat	-1 226 548	-1 279 770	-1 291 975	-12 205	-8 139
Muut henkilöstömenot	-451 239	-476 641	-451 120	25 521	-2 030
Palvelujen ostot	-1 260 540	-1 328 302	-1 340 739	-12 437	-43 466
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-453 996	-515 504	-483 314	32 190	-1 126
Avustukset	-281 557	-275 680	-309 914	-34 234	-32 570
Vuokrat	-128 840	-147 337	-146 998	339	-2 149
Muut menot	-31 790	-77 169	-39 836	37 333	-3 570
	-3 834 510	-4 100 403	-4 063 896	36 507	-93 050
TOIMINTAKATE	-2 116 707	-2 349 209	-2 292 714	56 496	-93 050
Verotulot	2 412 743	2 527 165	2 403 574	-123 591	0
Valtionosuudet	179 827	162 600	160 926	-1 674	0
	2 592 570	2 689 765	2 564 500	-125 265	0
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	86 869	64 344	46 434	-17 910	0
Muut rahoitustulot	18 287	15 784	17 563	1 779	0
Korkomenot	-40 153	-52 610	-19 090	33 520	0
Muut rahoitusmenot	-1 112	-1 512	-1 387	125	0
	63 891	26 006	43 520	17 514	0
VUOSIKATE	539 754	366 562	315 306	-51 255	-93 050
Poistot	-297 704	-322 981	-333 520	-10 539	0
Satunnaiset erät	48 678	103 588	32 362	-71 226	0
	-249 026	-219 393	-301 158	-81 765	0
TILIKAUDEN TULOS	290 728	147 169	14 148	-133 020	-93 050
Poistoeron muutos	-255 829	-30 467	-8 233	22 234	0
Varausten muutos	241 327	39 253	17 531	-21 722	0
Rahastojen muutos	16 083	26 880	-1 317	-28 197	-50 000
	1 581	35 666	7 981	-27 685	-50 000
TILIKAUDEN YLI-/ ALIJÄÄMÄ (-)	292 309	182 835	22 129	-160 705	-143 050

¹ Sisältää itsenäisinä taseyksikköinä toimivat rahastot.

2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

7 TULOSLASKELMAOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 884 422	0	2 884 422	2 732 765	-151 657	0
Menot	-172 155	-10 000	-182 155	-160 058	22 097	-50 000
Netto	2 712 267	-10 000	2 702 267	2 572 707	-129 560	-50 000

7 01 TOIMINNAN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 689 765	0	2 689 765	2 564 500	-125 265	0
Netto	2 689 765	0	2 689 765	2 564 500	-125 265	0

7 01 01 VEROTULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kunnan tulovero	2 061 180	0	2 061 180	2 028 024	-33 156	0
Osuus yhteisöveron tuotosta	310 185	0	310 185	219 295	-90 890	0
Kiinteistövero	155 000	0	155 000	155 679	679	0
Koiravero	800	0	800	576	-224	0
Tulot	2 527 165	0	2 527 165	2 403 574	-123 591	0
Netto	2 527 165	0	2 527 165	2 403 574	-123 591	0

Vuoden 2009 kunnallisveroprosentti oli 17,5. Prosentti on pysynyt samana vuodesta 2003 lähtien. Kunnallisveroa kertyi 2 028,0 milj. euroa eli 33,2 milj. euroa talousarviota vähemmän. Kunnallisveron vuoden 2009 tilitykset olivat kuitenkin 2,7 prosenttia (52,4 milj. euroa) suuremmat kuin vuonna 2008.

Yhteisöveron tuotto oli 219,3 milj. euroa eli 90,9 milj. euroa talousarviota vähemmän. Yhteisöveron vuonna 2009 maksetut tilitykset vähenivät edellisestä vuodesta 23,9 prosenttia (68,8 milj. euroa).

Yleinen kiinteistöveroprosentti oli 0,7 ja vakituisten asuinrakennusten 0,22. Kiinteistöveroa kertyi 155,7 milj. euroa eli 0,7 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Koiraveroa perittiin 50 euroa koiralta. Koiraveroa kertyi 0,6 milj. euroa eli 0,2 milj. euroa arvioitua vähemmän.

7 01 03 VALTIONOSUUDET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	162 600	0	162 600	160 926	-1 674	0
Netto	162 600	0	162 600	160 926	-1 674	0

Vuoden 2009 laskennallinen yleiseen valtionosuusjärjestelmään kuuluvien vuonna 2009 tilitettyjen valtionosuuksien määrä oli 451,6 milj. euroa. Kun tästä vähennetään verotulotasaus 290,7 milj. euroa, jäivät valtionosuudet 160,9 milj. euroon.

Vuonna 2009 tilitetyt valtionosuudet koostuivat verotulotasauksen jälkeen seuraavasti: yleinen valtionosuus - 21,1 milj. euroa, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus 305,8 milj. euroa sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus -123,8 milj. euroa.

7 02 RAHOITUS- JA SIIJOITUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	167 777	0	167 777	151 383	-16 394	0
Menot	-172 155	0	-172 155	-136 027	36 128	0
Netto	-4 378	0	-4 378	15 356	19 734	0

Kansainvälisen pankkikriisin seurauksena tapahtunut yleinen korkotason lasku on vaikuttanut sekä antolainojen että sijoitusten korkotuloja pienentävästi. Vastaavasti lainojen korkomenot ovat jääneet samasta syystä budjetoitua pienemmiksi.

7 02 01 KOROT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myönnettyjen antolainojen korot	15 179	0	15 179	11 988	-3 191	0
Muiden antolainojen korot	4 035	0	4 035	3 086	-949	0
Rakennusaikaisen luoton korot	500	0	500	449	-51	0
Muut korot	30 000	0	30 000	17 789	-12 211	0
Helsingin Energian lainojen korot	21 482	0	21 482	21 325	-157	0
Helsingin Veden lainojen korot	14 342	0	14 342	14 342	0	0
Helsingin Sataman lainojen korot	338	0	338	338	0	0
Liikennelaitoksen lainojen korot	1 647	0	1 647	1 157	-490	0
Tulot yhteensä	87 523	0	87 523	70 474	-17 049	0
Menot						
Ottolainojen korot	-28 700	0	-28 700	-11 308	17 392	0
Tilapäisluoton korot	-22 000	0	-22 000	-4 870	17 130	0
Menot yhteensä	-50 700	0	-50 700	-16 177	34 523	0
Netto	36 823	0	36 823	54 297	17 474	0

7 02 02 MUU RAHOITUS, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Muut rahoitustulot	300	0	300	763	463	0
Osingot	200	0	200	392	192	0
Tulot yhteensä	500	0	500	1 155	655	0
Menot						
Muut rahoitusmenot	-1 500	0	-1 500	-1 270	230	0
Menot yhteensä	-1 500	0	-1 500	-1 270	230	0
Netto	-1 000	0	-1 000	-115	885	0

7 02 03 TUET ERÄILLE HALLINTOKUNNILLE, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot						
Liikennelaitoksen tariffituki	-106 595	0	-106 595	-106 595	0	0
Tuki eritysalennuslippujen aiheuttamaan tulomenetykseen	-10 100	0	-10 100	-10 100	0	0
Hankintakeskukselle maksettava tuki	-1 657	0	-1 657	-1 657	0	0
Helsingin kaupungin palvelukeskukselle maksettava tuki	-52	0	-52	-52	0	0
MetropoliLab-liikelaitokselle maksettava perustamisvaiheen tuki	-176	0	-176	-176	0	0
Infrainvestointien rahoitustuki liikennelaitokselle	-1 375	0	-1 375	0	1 375	0
Menot yhteensä	-119 955	0	-119 955	-118 580	1 375	0
Netto	-119 955	0	-119 955	-118 580	1 375	0

Kaupungin tuet erälle hallintokunnille toteutuivat liikennelaitoksen infrainvestointien rahoitustukea lukuun ottamatta talousarvion mukaisina.

7 02 04 PERUSPÄÄOMIEN TUOTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Helsingin Energian peruspääoman tuotto	47 429	0	47 429	47 429	0	0
Helsingin Veden peruspääoman tuotto	12 987	0	12 987	12 987	0	0
Helsingin Sataman peruspääoman tuotto	6 317	0	6 317	6 317	0	0
Liikennelaitoksen peruspääoman tuotto	8 442	0	8 442	8 442	0	0
HUS-peruspääoman tuotto	4 249	0	4 249	4 249	0	0
Helsingin kaupungin palvelukeskuksen peruspääoman tuotto	168	0	168	168	0	0
MetropoliLab-liikelaitoksen peruspääoman tuotto	94	0	94	94	0	0
Oiva Akatemian peruspääoman tuotto	12	0	12	12	0	0
Taloushallintopalvelun peruspääoman tuotto	56	0	56	56	0	0
Tulot yhteensä	79 754	0	79 754	79 754	0	0
Netto	79 754	0	79 754	79 754	0	0

Peruspääomien tuloutukset liikelaitoksilta ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä (HUS) toteutuivat talousarvion mukaisina.

7 03 RAHASTOINTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	26 880	0	26 880	16 041	-10 839	0
Menot	0	-10 000	-10 000	-24 031	-14 031	-50 000
Netto	26 880	-10 000	16 880	-7 990	-24 870	-50 000

7 03 06 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTIRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	16 880	0	16 880	7 185	-9 695	0
Netto	16 880	0	16 880	7 185	-9 695	0

Rahastoa käytettiin investointeihin 7,2 milj. euroa.

7 03 07 ASUNTOTUOTANTORAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	-14 031	-14 031	-50 000
Netto	0	0	0	-14 031	-14 031	-50 000

Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotantotoimiston tuloksesta 0,03 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto myönsi kokouksessaan 7.10.2009 (214 §) 50,0 milj. euron ylitysoikeuden asuntotuotantorahastoon kaupungin oman asuntotuotannon rakentamisen ja perusparantamisen rahoittamiseksi. Kaupungin tuloksesta voitiin siirtää 14,0 milj. euroa.

7 03 09 LÄHIÖRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 000	0	10 000	8 856	-1 144	0
Netto	10 000	0	10 000	8 856	-1 144	0

Lähiörahastosta purettiin rahaston käyttöä vastaava osuus noin 8,9 milj. euroa.

7 03 10 INNOVAATORAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	-10 000	-10 000	-10 000	0	0
Netto	0	-10 000	-10 000	-10 000	0	0

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 28.1.2009 (24§) siirtää 10,0 milj. euroa Innovaatorahastoon.

7 05 POISTOEROT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	841	841	0
Netto	0	0	0	841	841	0

Poistoeroa purettiin 0,8 milj. euroa. Poistoero on syntynyt Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta.

2.3 Investointiosan toteutuminen

8 INVESTOINTIOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	103 588	0	103 588	53 820	-49 768	0
Menot	-481 488	10 000	-471 488	-427 950	43 538	-116 976
Netto	-377 900	10 000	-367 900	-374 130	-6230	-116 976

Investointiosan tulot olivat 53,8 milj. euroa eli 49,8 milj. euroa alle talousarvion, mikä johtui lähinnä kiinteän maaomaisuuden myyntitulojen jäämisestä alle suunnitellun. Tulot olivat 5,0 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuotena.

Investointiosan menot olivat 427,9 milj. euroa eli 43,5 milj. euroa alle talousarvion. Menot olivat 45,8 milj. euroa eli 12 prosenttia suuremmat kuin edellisenä vuotena. Ylitysoikeuksineen investointeihin oli käytettävissä 588,5 milj. euroa, joten toteumaprosentti oli 72,7.

8 01 KIINTEÄ OMAISUUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	103 000	0	103 000	40 824	-62 176	0
Menot	-68 660	5 000	-63 660	-56 052	7 608	-37 542
Netto	34 340	5 000	39 340	-15 228	-54 568	-37 542

8 01 52 KIINTEÄN OMAISUUDEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	103 000	0	103 000	40 824	-62 176	0

Kiinteän omaisuuden myyntitavoitetta 103,0 milj. euroa ei saavutettu. Tämä johtui taloustilanteen heikkenemisestä. Maanmyyntituloja kertyi 35,9 milj. euroa ja vaihdossa luovutettujen alueiden myyntituloja 4,9 milj. euroa, yhteensä 40,8 milj. euroa. Merkittävimmät myyntikohteet olivat Kalasataman ja Myllypuron sekä Etelä-Hermannin alueella.

8 01 01 KIINTEISTÖJEN OSTOT JA LUNASTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-12 000	0	-12 000	-16 565	-4 565	-9 000

Kiinteistöjen ostoihin myönnetystä määrärahasta, ylitysoikeuksineen 21,0 milj. euroa, käytettiin suoriin ostoihin 12,5 milj. euroa ja vaihtoihin 4,1 milj. euroa. Merkittävimmät hankinnat tehtiin Arabian alueelta ja Östersundomista. Senaatti-kiinteistöltä ostettiin Nilsinäkatu 3:n kiinteistö Helsingin tekniikan alan oppilaitoksen lisätiloja varten.

8 01 02 ESIRAKENTAMINEN, TÄYTTÖTYÖT JA ALUEIDEN KÄYTTÖNOTON EDELLYTTÄMÄT TOIMENPITEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Uutelan kanava	0	0	0	-780	-780	-780
Arabianrannan esirakentaminen	-1 050	5 000	3 950	-2 395	-3 950	-7 295
Viikki-Latokartanon esirakentaminen	-1 000	0	-1 000	0	1 000	0
Töölönlahden esirakentaminen	-5 700	0	-5 700	-6	5 694	-200
Muu esirakentaminen	-10 120	0	-10 120	-7 923	2 197	-4 346
Alueiden käyttöönoton edellyttämät selvitykset ja toimenpiteet	-7 380	0	-7 380	-10 393	-3 013	-10 052
Länsisataman maaperän kunnostus ja täyttötöyt	-12 300	0	-12 300	-3 686	8 614	0
Viikinmäen maaperän kunnostus	-310	0	-310	-1 115	-805	-869
Kalasadama,esirakentaminen ja maaperän puhdistus	-15 800	0	-15 800	-6 708	9 092	0
Kruunuvuorenrannan esirakentaminen	-150	0	-150	0	150	0
Kuninkaantammen esirakentaminen	-350	0	-350	0	350	0
Menot yhteensä	-54 160	5 000	-49 160	-33 006	16 154	-23 542

Määrärahojen käyttö oli 33 milj. euroa, josta varsinaiseen esirakentamiseen käytettiin 15,1 milj. euroa, maaperän puhdistamiseen 10,9 milj. euroa ja muihin kohteisiin 7,0 milj. euroa.

Suurin työkohte oli Kalasadaman alue, jossa esirakentamiseen, maaperän puhdistamiseen ja purkutöihin käytettiin 6,7 milj. euroa. Länsisatamassa vastaaviin töihin käytettiin 3,7 milj. euroa ja Arabianrannassa 2,4 milj. euroa.

Alueiden käyttöönoton edellyttämät selvitykset ja toimenpiteet -alakohdasta (10,4 milj. euroa) rahoitettiin mm. Myllypuron uuden palvelukeskuksen toteuttamisen edellyttämät sopimuskorvaukset 5,9 milj. euroa, täydennysrakentamiskorvauksia noin 1,1 milj. euroa sekä Viikinmäen maaperän puhdistamista 1,1 milj. eurolla.

8 01 03 KIIINTEISTÖJEN HANKINTA, RAKENTAMISKELPOISEKSI SAATTAMINEN SEKÄ KAAVOITUKSET, KLN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Pieneköiden kiinteistöjen ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset	-1 250	0	-1 250	-5 531	-4 281	-5 000
Tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen	-1 250	0	-1 250	-950	300	0
Menot yhteensä	-2 500	0	-2 500	-6 481	-3 981	-5 000

Kiinteistöjen ostoihin käytettiin 5,5 milj. euroa, josta suorien ostojen osuus 4,6 milj. euroa.

8 02 TALONRAKENNUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-149 890	-5 000	-154 890	-140 612	14 278	-20 411
Netto	-149 890	-5 000	-154 890	-140 612	14 278	-20 411

8 02 01 TILAKESKUKSEN UUDIS- JA LISÄRAKENNUSHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Opetustoimen uudisrakennushankkeet	-14 120	3 100	-11 020	-9 863	1 157	0
Sosiaalitoimen uudisrakennushankkeet	-13 430	-2 100	-15 530	-14 977	553	-640
Terveystoimen uudisrakennushankkeet	-10 710	-2 800	-13 510	-13 317	193	-200
Muut tilakeskuksen uudisrakennushankkeet	-4 480	-5 000	-9 480	-880	8600	-460
Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-1 800	1 800	0	-198	-198	-300
Menot yhteensä	-44 540	-5 000	-49 540	-39 234	10 306	-1 600

Uudis- ja lisärakennushankkeisiin käytettiin 39,2 milj. euroa eli 77 prosenttia käytettävissä olevasta määrärahasta.

Merkittäviä valmistuneita kohteita olivat Latokartanon ja Arabian peruskoulut, Haartmanin sairaala sekä lasten päiväkodit Toivo, Aalto, Pajalahti ja Ilomäki, Outamon oppilaskodin osastot 1 ja 2 ja Tervalammen kuntoutuskeskuksen naistenyhteisön uudisrakennus.

8 02 02 TILAKESKUKSEN KORJAUSHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Opetustoimen korjaushankkeet	-46 070	0	-46 070	-39 964	6 106	-4 200
Sosiaalitoimen korjaushankkeet	-15 880	-500	-16 380	-18 856	-2 476	-4 200
Terveystoimen korjaushankkeet	-8 290	0	-8 290	-8 474	-184	-3 200
Muut tilakeskuksen korjaushankkeet	-25 080	0	-25 080	-25 751	-671	-5 900
Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset, hanke- ja muu suunnittelu	-2 000	500	-1 500	-379	1121	0
Menot yhteensä	-97 320	0	-97 320	-93 425	3 895	-17 500

Korjausrakennushankkeisiin käytettiin 93,4 milj. euroa eli lähes 96 prosenttia käytettävissä olleesta määrärahasta.

Opetustoimessa valmistuivat Kannelmäen peruskoulun peruskorjaus ja Högstadieskolan Lönkanin opetustilojen ja talotekniikan perusparannus. Sosiaalitoimen hankkeista valmistui asunnottomien palvelukeskuksen peruskorjaus.

8 02 03 PALVELUTILOJEN KORJAUKSET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 000	0	-5 000	-3 840	1 160	0

Määrärahaa on käytetty kiireellisiin kosteusvauriokorjauksiin. Suurimpia vuoden aikana toteutettuja hankkeita olivat Herttoniemen sairaalan C-rakennuksen märkätilojen korjaus, Koskelan sairaalan C-rakennuksen julkisivujen korjaus ja Pihlajamäen ala-asteen julkisivujen korjaus.

8 02 05 PELASTUSTOIMEN RAKENNUKSET, PELASTUSLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Pelastustoimen rakennusten perusparannukset	-720	-180	-900	-1 684	-784	-978
Jätkäsaaren pelastusasema	-2 000	-10	-2 010	-2 193	-183	-185
Roihupellon harjoitusalueen rakentaminen	0	0	0	-148	148	-149
Lassilan ambulanssiasema	-100	-20	-120	-88	32	0
Muut pelastustoimen hankkeet	-210	210	0	0	0	0
Menot yhteensä	-3 030	0	-3 030	-4 114	-1 084	-1 311

Haagan asuintalojen peruskorjaus- ja muutostyö toimitiloiksi valmistui marraskuussa. Jätkäsaaren pelastusaseman rakennustyöt alkoivat ja etenevät suunnitellusti. Pelastuslautakunta hyväksyi Lassilan pelastusaseman hankesuunnitelman joulukuussa. Erottajan pelastusaseman peruskorjauksen toteutussuunnittelu aloitettiin syyskuussa.

8 03 KADUT, LIIKENNÄVÄYLÄT JA RADAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-115 440	0	-115 440	-104 067	11 373	-10 980
Netto	-115 440	0	-115 440	-104 067	11 373	-10 980

Katurakentamisen määrärahat olivat ylitysoikeuksineen 126,4 milj. euroa, joista käytettiin 104,1 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä kaupungin ja Tiehallinnon yhteishankkeissa (Kehä I), meluntorjunnassa (Itäväylän meluste Herttoniemessä), Jätkäsaaren alueprojektissa (Crusellin silta ja Länsilinkki) ja Kruunuvuorenrannan alueprojektissa (Itäväylä / Linnanrakentajantien liittymä).

8 03 08 UUDISRAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Eteläinen suurpiiri	-8 230	2 901	-5 329	-5 159	170	0
Läntinen suurpiiri	-3 450	1 470	-1 980	-1 980	0	0
Keskinen suurpiiri	-4 260	-1 141	-5 401	-5 401	0	0
Pohjoinen suurpiiri	-1 010	0	-1 010	-946	64	0
Koillinen suurpiiri	-11 300	-1 544	-12 844	-13 644	-800	-800
Kaakkoinen suurpiiri	-960	-474	-1 434	-1 434	0	0
Itäinen suurpiiri	-8 180	-1 842	-10 022	-10 022	0	0
Melusteet	-2 000	629	-1 371	-58	1313	-1 100
Ranta-alueiden kunnostus	-2 100	0	-2 100	-1 993	107	0
Menot yhteensä	-41 490	0	-41 490	-40 636	854	-1 900

Katujen uudisrakentaminen kohdistui projektialueille. Rakentaminen oli erityisen vilkasta Salmisaarella, Hermanninrannassa, Arabianrannassa ja Viikki-Latokartanossa sekä Jätkäsaaren ja Kalasataman aloituskohteissa.

8 03 09 PERUSPARANTAMINEN JA LIIKENNÄJÄRJESTELYT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Katujen peruskorjaukset	-6 730	-36	-6 766	-6 766	0	0
Siltojen peruskorjaus	-4 200	929	-3 271	-2 955	316	-300
Päällysteiden uusiminen	-5 500	-229	-5 729	-5 729	0	0
Liikennejärjestelyt	-2 960	-204	-3 164	-3 164	0	0
Kevyen liikenteen väylät	-2 800	-417	-3 217	-3 217	0	0
Liikennevalot	-500	0	-500	-479	21	0
Itäväylä	-500	207	-293	-198	95	0
Vallilanlaakson joukkoliikennekatu	0	0	0	-700	-700	-450
Kevyen liikenteen sillat	-700	-250	-950	-569	381	0
Menot yhteensä	-23 890	0	-23 890	-23 778	112	-750

Katujen peruskorjauksen pääkohteita olivat Keskuskatu, Iso puistotie, Krematoriontie ja Yliopistonkatu. Siltojen peruskorjauksessa pääpaino oli edelleen Hakamäentien siltojen saneerauksessa. Päällysteiden uusiminen toteutui täysimääräisesti päällystysohjelman mukaisesti.

Kevyen liikenteen järjestelyistä huomattavimmat olivat Lauttasaarentien, Reijolankadun, Vanhan Hämeenkylläntien ja Myllypurontien kevyen liikenteen järjestelyt.

8 03 10 YHTEISHANKKEET TIEHALLINNON KANSSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kehä I / Itäväylä, pikaparannukset	0	1 390	1 390	-221	-1611	-2 000
Kehä I / Itäväylä, eritasoliittymä	-1 000	0	-1 000	0	1000	0
Hakamäentie	-6 500	27	-6 473	-6 173	300	-650
Lahdenväylä	-3 150	-1 386	-4 536	-4 536	0	0
Hämeenlinnanväylä, Kaarela	0	11	11	-109	-120	-450
Sisääntuloväylät, Kuninkaanmäen liittymä	-1 500	-42	-1 542	-1 169	373	0
Menot yhteensä	-12 150	0	-12 150	-12 208	-58	-3 100

Tiehallinnon yhteishankkeet etenivät suunnitellulla tavalla Hakamäentiellä ja Lahdenväylällä. Hakamäentien monivuotinen parannustyö samoin kuin Ampumaradan alikulkusilta Lahdenväylällä valmistuivat syksyllä 2009.

8 03 12 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUE, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kamppi-Töölölahti-alueen kadut	-3 910	0	-3 910	-3 791	119	0
Kampin terminaalin kadu	0	0	0	-461	-461	-700
Kampin keskuksen katu- ja raitiotiejärjestelyt	0	0	0	-1 070	-1 070	-1 070
Menot yhteensä	-3 910	0	-3 910	-5 323	-1 413	-1 770

Kamppi-Töölölahti-alueen katurakentamisen pääkohteet olivat Mechelininkadun ja Leppäsuon alueen katujen rakentaminen. Töölönlahden alueella pääpaino oli Töölönlahden alueen suunnittelussa (Kansalaistori, Töölönlahdenkatu). Entiseen ratakiuluun sijoittuvan kevyen liikenteen väylän suunnittelu valmistui.

8 03 13 MUUT KADUNPIDON INVESTOINNIT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Täytemaan vastaanottoaikat	-1 000	0	-1 000	-751	249	-650
Lumenvastottoaikat ja hiekkasiilot	-500	0	-500	-100	400	-550
Yleiset käymälät	-200	0	-200	-255	-55	-300
Menot yhteensä	-1 700	0	-1 700	-1 106	594	-1 500

Ylijäämämassojen vastaanottoaikojen toteutukseen ja viimeistelyyn varattua määrärahaa ei tarvittu, koska Vantaan Pitkäsuon rahoitustarve jäi vähäiseksi. Myöskään lumen vastaanottoaikojen ja hiekkasiiloiden kehittämiseen ja kunnostukseen ei ollut tarpeen investoida. Yleisten käymälöiden vaatimaa kunnallistekniikkaa rakennettiin suunnitellun mukaisesti.

8 03 15 JÄTKÄSAARI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-18 200	0	-18 200	-12 390	5 810	-1 960

Jätkäsaaren projektialueen rakentaminen eteni hyvin, vaikkakin hieman alkuperäisestä aikataulusta jäljessä. Cruselin sillan ja Saukonpaaden sekä Länsilinkin (Mechelininkadun eteläpään alikulkutunneli) rakentaminen oli käynnissä. Myös katurakentaminen alueella alkoi syksyllä 2009.

8 03 16 KALASATAMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-9 000	0	-9 000	-8 258	742	0

Kalasadaman alueen esirakentaminen ja kunnallistekniikan rakentaminen etenivät suunnitellulla tavalla.

8 03 17 KRUUNUVUORENRANTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 100	0	-5 100	-369	4 731	0

Kruunuvuorenrannan projektialue oli vielä kaavoitus- ja suunnitteluvaiheessa. Alueen toteutukseen kytkeytyvä Itäväylä / Linnanrakentajantien liittymän toteuttaminen ei ole edistynyt talousarvion rahoitusvarauksen mukaisesti.

8 05 VÄESTÖNSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	1 916	1 916	0
Menot	-7 790	0	-7 790	-1 011	6 779	-2 933
Netto	-7 790	0	-7 790	905	8 695	-2 933

8 05 53 VÄESTÖNSUOJAKORVAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	1 916	1 916	0

8 05 08 VÄESTÖSUOJAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kauppakartanonkatu	-4 750	0	-4 750	-80	4670	-1000
Perusparannukset	-3 040	0	-3 040	-931	2109	-1 933
Menot	-7 790	0	-7 790	-1 011	6 779	-2 933

Kauppakartanonkadun väestönsuojan hankesuunnitelmia täydennettiin ja hanketta valmistellaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Katri Valan puiston väestönsuojan peruskorjaustyöt alkoivat marraskuussa.

8 06 PUISTORAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-21 790	0	-21 790	-20 446	1 344	-3 800

Puisto- ja viherrakentamisen määrärahat, ylitysoikeuksineen olivat 25,6 milj. euroa, joista käytettiin 20,4 milj. euroa. Määrärahoja jäi käyttämättä, kun Eiranrannan puistojen suunnittelu ja rakentaminen viivästyivät.

8 06 08 UUDET PUISTOT JA PUISTOJEN PERUSKORJAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-13 530	0	-13 530	-15 632	-2 102	-2 500

Puistorakentamisen keskeisiä uudisrakennushankkeita olivat Linnapuisto, Aino Ackten puisto, Toukolan rantapuisto, Viikinojan puistot, Marjaniemen siirtolapuutarhan laajennus, Laakavuorenpuisto, Kivikonpuisto ja Pomeranssipuisto.

Huomattavia puistojen peruskorjauskohteita olivat Meripuisto, Kaivopuiston itäosa, Merikannonranta, Talin kartanopuisto, Katri Valan puisto, Svinhufvudinpuisto ja Kiiltomadon puisto.

Puistorakentamisen määrärahoilla toteutettiin lisäksi leikkipuistot Linja, Soihtu ja Linnunrata.

8 06 11 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTI-ALUEEN PUISTOT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 260	0	-2 260	-763	1 497	

8 06 13 EIRANRANTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 760	0	-5 760	-3 769	1 991	-1 060

8 06 14 JÄTKÄSAAREN PUISTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-240	0	-240	-281	-41	-240

8 07 LIIKUNTAPAIKAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-16 140	0	-16 140	-18 456	-2 316	-4 499

8 07 08 LIIKUNTAPAIKKOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Urheilulaitokset ja -kentät	-9 190	954	-8 236	-8 784	-548	-1 250
Ulkoilualueiden ja -puistojen rakennustyöt	-600	247	-353	-414	-61	-140
Ulkoilutiet ja kuntoradat	-400	160	-240	-448	-208	-210
Liikuntapaikkojen perusparannukset	-4 250	-1 749	-5 999	-7 240	-1 241	-2 300
Venesatamat	-1 100	438	-662	-907	-245	-310
Suunnittelu	-400	-50	-450	-436	14	-250
Menot yhteensä	-15 940	0	-15 940	-18 229	-2 289	-4 460

Uusia käyttöönotettuja liikuntapaikkoja olivat mm. Latokartanon liikuntahalli ja Palomylly Myllypurossa. Keskeneräisiä uudisrakentamiskohteita olivat mm. Vuosaaren liikuntapuiston kenttätöitä ja muutamat lähiliikuntapaikat. Peruskorjauskohteita olivat mm. Kallion kentän huoltorakennus ja Pihlajasaaren silta.

8 07 09 RASTILAN LEIRINTÄALUE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-200	0	-200	-227	-27	-39

8 08 08 KORKEASAAREN RAKENNUSTEN JA TARHOJEN SUUNNITTELU, RAKENTAMINEN JA PERUSPARANNUKSET, YTLK:N KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 600	0	-2 600	-2 613	-13	-462

Korkeasaarissa rakennettiin Mustikkamaan terminaalin porttijärjestelmä, kunnostettiin vanhoja karhulinnoja ja rakennettiin varikkoalueen huoltotalin kalustokatos sekä aloitettiin visentitarhan rakentaminen.

8 09 IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	588	0	588	0	-588	0
Menot	-59 933	0	-59 933	-53 183	6 750	-9 568
Netto	-59 345	0	-59 345	-53 183	6 162	-9 568

8 09 02 TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Talous- ja suunnittelukeskus	-524	0	-524	-309	215	-50
Keskitetty tietotekniikka	-3 595	0	-3 595	-3 257	338	-2 700
Menot	-4 119	0	-4 119	-3 566	553	-2 750

Keskitetyn tietotekniikan määrärahasta maksettuja keskeisiä hankkeita olivat asian- ja dokumentinhallinta, sähköinen työpöytä ja raportointijärjestelmä.

8 09 03 TARKASTUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-17	0	-17	0	17	0

8 09 04 HALLINTOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-560	0	-560	-548	12	-200

Määrärahoja käytettiin yhteensä 0,5 milj. euroa mm. kaupunginvaltuuston nettivideon hankintaan ja Pietarin Helsingin keskuksen huonekaluhankintoihin.

8 09 06 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Pelastustoimi	588	0	588	0	-588	0
Menot						
Paloautot	-830	0	-830	-108	722	-70
Ensihoitoautot	-1 058	30	-1 028	-1 142	-114	-115
Muut hankinnat	-905	-30	-935	-1 242	-307	-324
Öljyntorjuntakalusto	-789	0	-789	-577	212	0
Menot yhteensä	-3 582	0	-3 582	-3 070	512	-509

Määrärahoilla hankittiin ajoneuvotietokoneita, lääkintälaitteita ja työvaatteita. Paloautojen hankinnoista tehtiin sopimukset vuonna 2009 ja toimitukset tapahtuvat vuonna 2010.

8 09 07 YMPÄRISTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-210	0	-210	-181	29	-30

8 09 11 HANKINTAKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-250	0	-250	0	250	0

8 09 12 RAKENNUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Muut hankinnat	-1 735	0	-1 735	-1 077	658	-280
Menot	-1 735	0	-1 735	-1 077	658	-280

Muun irtaimen omaisuuden hankintaan käytettiin 1,1 milj. euroa. Määrärahoilla päivitettiin mm. katu- ja puisto-osaston tietojärjestelmiä, hankittiin pysäköinninvalvonnan laitteistoja, lasermaakeilain arkkitehtuuriosaston käyttöön sekä uusittiin työasemia.

8 09 13 RAKENTAMISPALVELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Työkoneiden ja autojen hankinta	-4 500	0	-4 500	-4 498	2	0
Muut hankinnat	-1 500	0	-1 500	-756	744	0
Menot yhteensä	-6 000	0	-6 000	-5254	746	0

8 09 14 OPETUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkapalvelut ja kehittäminen	-5 527	0	-5 527	-5 522	5	
Muut hankinnat	-9 739	0	-9 739	-8 623	1 116	-370
Menot yhteensä	-15 266	0	-15 266	-14 145	1 121	-370

Määrärahoja jäi käyttämättä lähinnä vuodelle 2010 siirtyneiden hankkeiden takia.

8 09 17 SUOMENKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-221	0	-221	-227	-6	-105

Opisto hankki yhdessä muiden pääkaupunkiseudun opistojen kanssa yhteisen kurssi-ilmoittautumisportaalin. Portaali otettiin koekäyttöön syksyllä 2009 ja sen odotetaan valmistuvan keväällä 2010.

8 09 18 RUOTSINKIELINEN TYÖVÄENOPISTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-50	0	-50	-61	-11	-20

8 09 19 KIRJASTOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 261	0	-1 261	-1 537	-276	-470

Määrärahoja käytettiin tietoteknisen infrastruktuurin ylläpitoon ja varustetason kohentamiseen kaikilla osa-alueilla. Jatkettiin kirjastojen palvelualuemuutoksia ja edistettiin itsepalvelua. Kohennettiin kirjastojen yleisötiloja ja niiden kalusteita.

Kallion kirjaston palvelualueet uudistettiin ja kirjasto varustettiin lajittelevalla palautusautomaatilla. Palvelualueuudistukset toteutettiin myös Herttoniemen ja Kannelmäen kirjastoissa. Jälkimmäisessä uudistettiin myös yleisötilojen valaistus. Useissa kirjastoissa uusittiin yleisötilojen kulunutta kalustoa.

8 09 20 KULTTUURITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-440	0	-440	-349	91	0

Määrärahoja käytettiin tietojärjestelmien kehittämiseen ja lisenssien hankintaan, teatteritekniisiin laitteisiin, Savoy'n lisälaitteisiin ja kalusteisiin sekä kulttuuritalojen ja hallinnon kalusteiden ja laitteiden uusimiseen.

8 09 21 KAUPUNGINMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-185	0	-185	-169	16	0

Määrärahalla hankittiin näyttelyrakenteita, uusittiin jäädytyskontin ovet ja täydennettiin kokoelmakeskuksen hyllytysjärjestelmää. Myöhästyneiden palvelin- ja laitetoimitusten takia tietotekniikkahankintojen määrärahaa jäi käyttämättä.

8 09 22 KAUPUNGIN TAIDEMUSEO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Taidemuseon kokoelmien uushankinnat	-255	0	-255	-255	0	0
Julkisten taideteosten hankinta	-200	0	-200	-197	3	0
Muut hankinnat	-230	0	-230	-225	5	0
Menot yhteensä	-685	0	-685	-678	7	0

Kokoelmien uushankintamäärärahat käytettiin suunnitelman mukaisesti. Myös julkisten taideteosten hankinnat toteutuivat suunnitellusti. Julkisia veistoksia valmistui kaksi ja uusia hankkeita käynnistyi kolme. Muita hankintoja olivat: museomyymälän ja aulatilat suunnittelu, näyttelytilan valaistus sekä studioiden ja kassajärjestelmän tietokoneet. Lisäksi uusittiin Internet-sivusto ja palvelimet sekä päivitettiin työasemat vastaamaan nykystandardeja ja ohjelmistovaatimuksia.

8 09 23 KORKEASAAREN ELÄINTARHA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-81	0	-81	-76	5	0

Määrärahoilla hankittiin pakettiauto, päivitettiin tietotekniikka- ja kassajärjestelmiä sekä uusittiin kuulutus- ja kameravalvontajärjestelmät.

8 09 24 NUORISOTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-600	0	-600	-876	-276	-293

Määrärahoilla hankittiin Myötätuulessa -hankkeen kalustoa.

8 09 25 LIIKUNTATOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Liikuntatoimi	-990	0	-990	-957	33	0
Merellinen osasto	-132	0	-132	-131	1	0
Menot yhteensä	-1 122	0	-1 122	-1 088	34	0

Hankinnat toteutuivat suunnitellusti lukuun ottamatta kesken olevaa varausjärjestelmää.

8 09 26 KAUPUNGINORKESTERI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-60	0	-60	-59	1	0

Määrärahalta hankittiin orkesterille käsin taotut patarummut Saksasta.

8 09 27 HENKILÖSTÖKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-80	0	-80	-55	25	0

Hankinnat olivat pääosin tietotekniikka- ja tietojärjestelmähankintoja. Loput hankinnoista olivat kalustotäydennyksiä.

8 09 28 TYÖTERVEYSKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-250	0	-250	-98	152	0

Määrärahoilla hankittiin lääkintälaitteita pääasiassa laboratorioon ja kalusteita uusiin tiloihin.

8 09 29 TIETOKESKUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-70	0	-70	-66	4	0

8 09 30 SOSIAALITOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-5 500	0	-5 500	-3 932	1 568	-1484
Muut hankinnat	-5 000	0	-5 000	-4 761	239	0
Menot yhteensä	-10 500	0	-10 500	-8 692	1 808	-1 484

Hankintoihin käytettiin yhteensä 8,7 milj. euroa. Aikataulujen siirtymisen takia osa tietotekniikka- ja kalustohankinnoista siirtyi vuodelle 2010.

8 09 31 TERVEYDENHUOLTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-5 250	0	-5 250	-4 596	654	-1 242
Muut hankinnat	-4 600	0	-4 600	-4 775	-175	-1 075
Menot yhteensä	-9 850	0	-9 850	-9 370	480	-2 317

Terveydenhuollon investoinnit irtaimen käyttöomaisuuteen olivat 9,4 milj. euroa, josta tietotekniikkahankintojen osuus oli 4,6 milj. euroa ja muun irtaimen omaisuuden osuus 4,8 milj. euroa. Merkittävin yksittäinen investointi oli Haartmanin sairaalan kalustus 2,7 milj. euroa.

8 09 35 KAAVOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkalaitteet	-320	0	-320	-236	84	-90
Autot	-42	0	-42	0	42	0
Muu kalusto	-260	0	-260	-321	-61	-500
Menot yhteensä	-622	0	-622	-556	66	-590

8 09 36 KIIINTEISTÖT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 045	0	-1 045	-961	84	-150

Määrärahoja käytettiin suurempiin tietotekniikka- ja ohjelmistohankintoihin, kartastotöiden väline- ja laitehankintoihin sekä paikka- ja kiinteistötietoihin liittyviin IT -kehityshankkeisiin. Haltian tilausjärjestelmäosiota laajennettiin ja se kytkettiin kaupungin ostolaskujen BIP - käsittelyjärjestelmään.

8 09 37 RAKENNUSVALVONTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-420	0	-420	-376	44	0

8 09 38 ASUNTOTUOTANTOTOIMSTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-652	0	-652	-48	604	0

8 18 HELSINGIN KAUPUNGIN TUKKUTORI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-600	0	-600	-543	57	0

8 18 08 PERUSKORJAUKSET JA SUUNNITTELU

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-600	0	-600	-543	57	0

Tukkutori investoi kylmätuotantojärjestelmän peruskunnostukseen, lihatukkuhallin vesikatkon uusimiseen, hallintorakennuksen kellarikerroksen lämpö-, vesi-, ilmastointi-, sähkö- ja automaatioasaneeraukseen ja pakastamotilojen muutoksiin. Lisäksi lihatukkuhalliin asennettiin elintarvikevalvonnan vaatima kulunvalvontajärjestelmä.

8 21 KUNTAYHTYMÄT, TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUKSEN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-130	0	-130	0	-130	0

8 21 11 KÄRKULLA SAMKOMMUN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-130	0	-130	0	130	0

8 22 ARVOPAPERIT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-23 515	5 000	-18 515	-22 112	-3 597	-16 701

8 22 06 TÖÖLÖNLAHDEN PYSÄKÖINTILAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 000	5 000	0	-1 100	-1 100	-12 100

Töölönlahden pysäköinnin 1-vaihe valmistui ja 2-vaiheen urakkalaskennan tulokset hyväksyttiin. Rakennustyöt pääsevät alkamaan tammi-helmikuussa 2010.

8 22 07 MUSIIKKITALO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-11 500	0	-11 500	-11 249	251	0

Musiikkitalon rakentaminen edistyi suunnitelmien mukaisesti. Harjakorkeus saavutettiin syksyllä 2009. Koko rakennus valmistuu huhtikuussa 2011.

8 22 09 HITAS-OSAKKEIDEN OSTAMINEN, KIINTEISTÖLAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 000	0	-1 000	-130	870	0

Määrärahoja käytettiin kolmen Hitas-osakehuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankintaan.

8 22 10 LASTEN PÄIVÄKOTILOJEN HALLINTAAN OIKEUTTAVIEN OSAKKEIDEN HANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	-526	-526	-701

Talousarvion toteutuminen

Investointiosan toteutuminen

8 22 12 ASUNTOTUOTANTOTOIMIKUNNAN KOHTEIDEN OSAKEPÄÄOMA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-505	0	-505	0	505	0

8 22 14 PAKKOHUUTOKAUPOISTA LUNASTETTAVAT ASUNTO-OSAKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-210	0	-210	0	210	0

Toimintavuoden aikana ei ollut tarpeen ostaa kaupungin edun turvaamiseksi asuntoja pakkohuutokaupoista.

8 22 19 MUUT KOHTEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 000	0	-5 000	-8 807	-3 807	-3 900

8 22 21 HELSINGIN UUSI JALKAPALLOAREENA OY:N OSAKKEIDEN MERKITSEMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-300	0	-300	-299	1	0

8 29 MUU PÄÄOMATALOUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	11 080	11 080	0
Menot	-15 000	5 000	-10 000	-8 856	1 144	-10 081

8 29 51 VALTIONOSUUEDET JA -AVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	6 346	6 346	0

8 29 52 MUUT PÄÄOMATULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	4 734	4 734	0

8 29 03 LÄHIÖRAHASTOSTA RAHOITETTAVAT HANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-10 000	0	-10 000	-8 856	1 144	-5 081

Lähiörahastohankkeiden rakentaminen eteni vakiintuneella tavalla. Rakennusviraston lähiörahasto-hankkeista valmistuivat Pihlajamäen nuorisopuisto, Pihlajamäen ostoskeskuksen ympäristö, Pukinmäen keskusta, Pikkukosken kevyen liikenteen silta ja Tallinnanaukio. Edelleen jatkuvia kohteita ovat Kannelmäen katujen kunnostus, Malminkartanon aseman seudun valaistus ja Siltämäen jalankulkuväylien kunnostus.

Muut hallintokunnat toteuttivat lähiörahastonhankkeina mm. pieniä remontteja sekä kaluston ja laitteiden uusimista nuorisotiloihin, lähiöasemille, korttelikerhoihin, asukastiloihin, terveysasemille, sairaaloihin, toimintakeskuksiin, kump-panuustaloihin, virkistyskeskuksiin ja palvelutaloihin. Suurena hankkeena liikuntavirastolla käynnistyi Jakomäen uimahallin perusparannus.

8 29 04 KEHITTÄMISHANKKEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-5 000	5 000	0	0	0	-5 000

Valtuusto päätti 28.1.2009 ylitysoikeudesta (5 milj. euroa) ja sen siirrosta innovaatorahastoon.

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

2.4.1 Talousarvion mukainen rahoituslaskelma

Talousarvion mukaisesta rahoituslaskelmasta puuttuvat kunnallisten liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä toimivien rahastojen rahavirrat. Se sisältää talousarvion tavoin myös kaupungin sisäiset erät. Edellä mainittujen syiden vuoksi talousarvion mukainen rahoituslaskelma poikkeaa ulkoisen kirjanpidon mukaisesta rahoituslaskelmasta.

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	31 847	-14 245	-46 092
Satunnaiset erät	103 588	32 076	-71 512
Tulorahoituksen korjaukset	-121 949	-50 444	71 505
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-481 488	-427 950	53 538
Rahoitusosuudet investointimenoihin	588	8 262	7 674
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	103 000	45 557	-57 443
Toiminnan ja investointien rahavirta	-364 414	-406 744	-42 330
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-9 400	-13 430	-4 030
Antolainasaamisten vähennykset	43 762	44 001	239
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	58 721	150 000	91 279
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-58 721	-58 720	1
Rahoituksen rahavirta	34 362	121 851	87 489
Pääoman siirto Helsingin Energian pääomasta	0	250 000	250 000
Toimintapääoman muutos	-330 052	-34 893	295 159

Toiminnan ja investointien rahavirta -406,7 milj. euroa oli 42,3 milj. euroa alijäämäisempi kuin talousarviossa. Ero syntyi toiminnan rahavirran erosta -46,1 milj. euroa ja investointien rahavirran erosta 3,8 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirran poikkeama talousarvioon oli 87,5 milj. euroa. Ero johtui siitä, että pitkäaikaista lainaa otettiin 91,3 milj. euroa suunniteltua enemmän ja antolainoja myönnettiin 4,0 milj. euroa enemmän kuin suunniteltiin.

Talousarvion mukaisen rahoituslaskelman toimintapääoman muutos oli -34,9 milj. euroa, mikä on 295,2 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa ennakoitiin. Suuri poikkeama talousarvioon verrattuna johtui lähinnä 250,0 milj. euron pääoman siirrosta Helsingin Energian edellisten tilikausien ylijäämästä kaupungin edellisten tilikausien ylijäämään sekä ennakoitua suuremmasta lainanotosta.

2.4.2 Virastojen ja liikelaitosten yhdistetty rahoituslaskelma¹

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	366 562	315 306	-51 256
Satunnaiset erät	103 588	32 362	-71 226
Tulorahoituksen korjauserät	-121 949	-50 654	71 295
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-760 284	-632 292	127 992
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 854	11 645	7 791
Pysyvien vastaavien luovutustulot	103 588	45 651	-57 937
Toiminnan ja investointien rahavirta	-304 641	-277 982	26 659
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-9 400	-63 392	-53 992
Antolainasaamisten vähennykset	13 296	82 466	69 170
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	145 721	290 000	144 279
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-59 948	-58 720	1 228
Oman pääoman muutokset	0	-254	-254
Rahoituksen rahavirta	89 669	250 100	160 431
Muut maksuvalmiuden muutokset	-20 000	31 089	51 089
Toimintapääoman muutos	-234 972	3 207	238 179

¹ Sisältää itsenäisinä taseyksikköinä toimivat rahastot.

2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

9 RAHOITUSOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	102 483	0	102 483	194 001	91 518	0
Menot	-68 121	0	-68 121	-72 151	-4 030	-9 075
Netto	34 362	0	34 362	121 850	87 488	-9 075

9 01 PITKÄVAIKUTTEINEN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	102 483	0	102 483	194 001	91 518	0
Menot	-68 121	0	-68 121	-72 151	-4 030	-9 075
Netto	34 362	0	34 362	121 850	87 488	-9 075

9 01 01 ANTOLAINAT ASUNTOTUOTOANTOON, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	10 502	0	10 502	10 350	-152	0

Antolainoja asuntotuotoantoon lyhennettiin suunnitellusti.

9 01 02 MUU ANTOLAINAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset	26	0	26	27	1	0
Muiden antolainojen lyhennykset	2 268	0	2 268	2 306	38	0
Helsingin Energian lainojen lyhennykset	19 273	0	19 273	19 274	1	0
Helsingin Veden lainojen lyhennykset	7 325	0	7 325	7 325	0	0
Helsingin Sataman lainojen lyhennykset	1 880	0	1 880	1 880	0	0
Liikennelaitoksen lainojen lyhennykset	1 988	0	1 988	1 988	0	0
Sosiaalisen luotonuksen lainojen lyhennykset	500	0	500	851	351	0
Tulot yhteensä	33 260	0	33 260	33 651	391	0
Menot						
Lainojen myöntäminen kouluille	-4 204	0	-4 204	-3 304	900	-432
Laina Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein ry:lle	-1 200	0	-1 200	-1 200	0	0
Sosiaaliin tarkoituksiin myönnettäviä lainoja varten	-1 500	0	-1 500	-350	1150	0
Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoja varten	-40	0	-40	-30	10	0
Laina Koy Hgin Pohjoinen Hesperiankatu 23 A	0	0	0	-6 500	-6 500	-7 500
Laina Malmin VPK:n kannatusyhdistys ry:lle	0	0	0	-60	-60	-80
Laina Pakilan musiikkiopistoyhdistys ry:lle	-195	0	-195	0	195	0
Laina Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:lle	-461	0	-461	-461	0	0
Laina Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy:lle	0	0	0	-469	-469	-1 063
Sosiaalisen luotonuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi	-1 800	0	-1 800	-1 057	743	0
Menot yhteensä	-9 400	0	-9 400	-13 430	-4 030	-9 075
Netto	23 860	0	23 860	20 220	-3 640	-9 075

Muita antolainoja lyhennettiin pääosin suunnitellusti, sosiaalisen luototuksen lainoja lyhennettiin 0,4 milj. suunniteltua enemmän.

Uusia antolainoja myönnettiin pääosin suunnitellusti. Kouluille myönnettiin 3,3 milj. euroa, mikä oli 0,9 milj. arvioitua vähemmän. Sosiaaliin tarkoituksiin lainoja myönnettiin 0,4 milj. euroa, mikä oli 1,1 milj. suunniteltua vähemmän. Sosiaalisen luototuksen lainojen myöntämiseen oli varattu sosiaalilautakunnan käyttöön 1,8 milj. euroa, josta myönnettiin 1,1 milj. euroa.

Lisäksi myönnettiin Helsingin Pohjoinen Hesperiankatu 23 A -kiinteistöasakeyhtiölle 6,5 milj. euroa, Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy:lle 0,5 milj. euroa ja Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy:lle 0,5 milj. euroa.

9 01 03 OTTOLAINAT JA NIIDEN LYHENNYKSET, KAUPUNGINJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	58 721	0	58 721	150 000	91 279	0
Menot	-58 721	0	-58 721	-58 720	1	0
Netto	0	0	0	91 280	91 280	0

Uusia lainasopimuksia tehtiin yhteensä 360 milj. euroa, joista nostettiin 290 milj. euroa. Näistä Vuosaaren Satamaa varten nostettiin 110 milj. euroa ja HKL:n vaunuhankintoja varten 30 milj. euroa. Euroopan Neuvoston Kehityspankin (CEB) kanssa tehtiin 100 milj. euron suuruinen lainasopimus vuokra-asuntotuotannon ja peruskorjauksen tukemiseen kaupungin myöntämällä korkotukilainoilla. Lainasta nostettiin 50 milj. euroa, josta myönnetään korkotukilainoja vuoden 2010 aikana.

Ottolainoja lyhennettiin suunnitellusti.

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma

	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 050 611 592,41	1 036 260 023,48
Maksutuotot	166 412 570,72	161 760 719,16
Tuet ja avustukset	81 763 056,56	70 932 411,78
Vuokratuotot	274 466 055,95	259 456 388,19
Muut toimintatuotot	49 765 403,59	64 211 735,41
	1 623 018 679,23	1 592 621 278,02
Valmistus omaan käyttöön	148 163 413,42	125 181 402,94
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 291 975 493,76	-1 226 548 363,01
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-370 248 867,27	-358 518 319,08
Muut henkilösivukulut	-80 871 130,44	-92 721 366,28
Palvelujen ostot	-1 340 738 928,67	-1 260 539 953,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-483 314 041,36	-453 996 018,59
Avustukset	-309 913 666,70	-281 557 466,40
Vuokratulot	-146 997 605,46	-128 839 584,08
Muut toimintakulut	-39 835 930,16	-31 788 881,21
	-4 063 895 663,82	-3 834 509 952,55
TOIMINTAKATE	-2 292 713 571,17	-2 116 707 271,59
Verot ja valtionosuudet		
Verotulot	2 403 574 025,41	2 412 743 232,07
Valtionosuudet	160 925 949,00	179 826 498,00
	2 564 499 974,41	2 592 569 730,07
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	46 433 988,27	86 868 765,42
Muut rahoitustuotot	17 562 718,08	18 287 215,90
Korkokulut	-19 089 655,56	-40 152 765,38
Muut rahoituskulut	-1 387 345,02	-1 111 781,23
	43 519 705,77	63 891 434,71
VUOSIKATE	315 306 109,01	539 753 893,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-333 019 938,76	-297 704 037,35
Arvonalentumiset	-500 000,00	0,00
	-333 519 938,76	-297 704 037,35
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	34 520 974,05	48 685 885,15
Satunnaiset kulut	-2 159 063,37	-7 405,89
	32 361 910,68	48 678 479,26
TILIKAUDEN TULOS	14 148 080,93	290 728 335,10
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-8 232 905,07	-255 828 734,23
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	17 531 118,14	241 326 591,69
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 317 177,00	16 082 678,69
	7 981 036,07	1 580 536,15
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	22 129 117,00	292 308 871,25

3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma

	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	315 306 109	539 753 893
Satunnaiset erät	32 361 911	48 678 479
Tulorahoituksen korjaukset	-50 653 956	-74 948 199
	297 014 064	513 484 173
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-632 292 732	-700 776 989
Rahoitusosuudet investointimenoihin	11 645 304	8 150 330
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	45 651 313	61 940 588
	-574 996 115	-630 686 071
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-277 982 051	-117 201 898
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-63 392 013	-61 977 266
Antolainasaamisten vähennykset	82 466 064	83 851 755
	19 074 051	21 874 489
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	290 000 000	1 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-58 720 171	-58 841 845
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-1 100 000
	231 279 829	-58 841 845
Oman pääoman muutokset	-254 231	-284 525
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4 289 407	-16 622 235
Vaihto-omaisuuden muutos	15 113 552	-11 098 281
Saamisten muutos	4 794 252	8 140 909
Korottomien velkojen muutos	15 470 639	77 929 279
	31 089 036	58 349 672
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	281 188 685	21 097 791
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 206 634	-96 104 107
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	687 655 159	684 448 525
Rahavarat 1.1.	-684 448 525	-780 552 632
	3 206 634	-96 104 107

3.3 Helsingin kaupungin tase

VASTAAVAA	31.12.2009	31.12.2008
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	51 345 923,84	46 167 326,20
Muut pitkävaikutteiset menot	248 400 146,90	182 804 210,47
Ennakkomaksut	8 241,00	561 376,72
	299 754 311,74	229 532 913,39
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 741 580 872,36	2 700 076 286,11
Rakennukset	1 517 029 747,31	1 419 924 214,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 264 831 817,20	2 175 321 168,45
Koneet ja kalusto	208 880 423,60	197 666 430,78
Muut aineelliset hyödykkeet	9 566 804,39	9 653 182,62
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	182 713 587,19	259 624 371,24
	6 924 603 252,05	6 762 265 653,84
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	855 943 550,69	815 906 169,37
Joukkovelkakirjalainasaamiset	247 428 180,00	264 420 480,00
Muut lainasaamiset	732 561 714,00	734 650 664,56
Muut saamiset	8 300,00	1 100,00
	1 835 941 744,69	1 814 978 413,93
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	362 037 434,90	372 297 934,78
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 165 570,56	4 097 897,68
Muut toimeksiantojen varat	377 538 005,12	309 376 999,83
	743 741 010,58	685 772 832,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	65 822 599,05	81 271 387,80
Keskeneräiset tuotteet	3 023 129,23	2 687 892,37
	68 845 728,28	83 959 280,17
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	62 229,53	62 229,53
Muut saamiset	3 655 164,00	2 251 176,24
Siirtosaamiset	6 666,67	0,00
	3 724 060,20	2 313 405,77
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	96 952 257,32	102 838 099,48
Lainasaamiset	998 519,63	911 873,03
Muut saamiset	55 097 116,10	50 940 809,65
Siirtosaamiset	89 731 750,95	94 293 767,97
	242 779 644,00	248 984 550,13
Saamiset yhteensä	246 503 704,20	251 297 955,90
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitus rahamarkkinainstrumentteihin	564 976 410,43	467 345 444,62
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	112 951 740,00
	564 976 410,43	580 297 184,62
Rahat ja pankkisaamiset	122 678 748,22	104 151 339,97
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 807 044 910,19	10 512 255 574,11

VASTATTAVAA	31.12.2009	31.12.2008
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406 573,75	2 972 406 573,75
Arvonkorotusrahasto	1 826 400 305,58	1 827 355 906,58
Muut omat rahastot	501 477 556,33	500 160 379,33
Muu oma pääoma	729 030 699,71	729 030 699,71
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	1 591 340 865,70	1 299 286 224,96
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	22 129 117,00	292 308 871,25
	7 642 785 118,07	7 620 548 655,58
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	375 114 790,65	367 076 604,18
Vapaaehtoiset varaukset	127 811 457,93	145 787 176,07
	502 926 248,58	512 863 780,25
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	265 389 000,00	283 757 000,00
Muut pakolliset varaukset	14 231 329,00	13 802 163,56
	279 620 329,00	297 559 163,56
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	362 294 081,92	373 111 753,17
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 165 570,56	4 097 897,68
Muut toimeksiantojen pääomat	355 123 856,35	290 695 086,80
	721 583 508,83	667 904 737,65
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	120 000 000,00	20 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	699 685 714,28	579 004 623,49
Lainat julkisyhteisöiltä	348,61	1 101 045,89
Saadut ennakot	1 600 000,00	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	19 805 299,80	17 681 791,96
	841 091 362,69	617 787 461,34
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	69 318 909,21	58 718 909,20
Lainat julkisyhteisöiltä	1 100 697,28	1 261,58
Saadut ennakot	19 968 206,50	15 336 838,11
Ostovelat	177 651 477,53	200 370 795,73
Liittymismaksut ja muut velat	83 436 452,34	76 733 395,93
Siirtovelat	467 562 600,16	444 430 575,18
	819 038 343,02	795 591 775,73
Vieras pääoma yhteensä	1 660 129 705,71	1 413 379 237,07
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 807 044 910,19	10 512 255 574,11

3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma

1 000 euroa	01.01.-31.12.2009	01.01.-31.12.2008
Toimintatuotot	2 547 766	2 489 543
Toimintakulut	-4 555 246	-4 349 807
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	18 247	14 839
TOIMINTAKATE	-1 989 233	-1 845 425
Verotulot	2 403 574	2 412 743
Valtionosuudet	160 926	179 826
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26 677	70 058
Muut rahoitustuotot	4 885	7 445
Korkokulut	-96 613	-126 137
Muut rahoituskulut	-6 137	-4 471
	-71 188	-53 105
VUOSIKATE	504 079	694 039
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-472 384	-428 630
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1 691	-1 667
Arvonalentumiset	-500	0
	-474 575	-430 297
Satunnaiset erät	32 168	47 740
TILIKAUDEN TULOS	61 672	311 482
Tilinpäätössiirrot	-23 827	-18 699
Vähemmistöosuudet	1 119	165
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	38 964	292 948
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	55,9	57,2
Vuosikate/Poistot, %	106,2	161,3
Vuosikate, euroa/asukas	864	1 211
Asukasmäärä	583 100	573 011

3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma

1 000 euroa	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	504 079	694 039
Satunnaiset erät	32 168	47 740
Tulorahoituksen korjauserät	-61 356	-87 991
	474 891	653 788
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 090 135	-1 002 920
Rahoitusosuudet investointimenoihin	11 839	8 414
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	171 422	118 344
	-906 874	-876 162
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-431 983	-222 374
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-56 765	..
Antolainasaamisten vähennykset	69 537	..
Antolainasaamisten muutokset		-12 809
	12 772	-12 809
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	635 410	..
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-194 952	..
Pitkäaikaisten lainojen muutos		-7 087
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-15 744	66 756
	424 714	59 669
Oman pääoman muutokset	-254	..
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-6 188	-11 288
Vaihto-omaisuuden muutos	15 087	-10 736
Saamisten muutos	1 556	-18 670
Korottomien velkojen muutos	2 003	116 962
	12 458	76 268
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	449 691	123 128
RAHAVAROJEN MUUTOS	17 708	-99 246
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	913 965	896 257
Rahavarat 1.1.	-896 257	-995 503
	17 708	-99 246
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	45,7	69,8
Pääomamenojen tulorahoitus, %	39,3	..
Lainanhoitokate	1	..
Kassan riittävyys (pv)	56	..

3.6 Helsingin kaupungin konsernitase

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	58 780	52 157
Muut pitkävaikutteiset menot	282 956	214 231
Ennakkomaksut	3 640	2 169
	345 376	268 557
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 792 274	2 750 524
Rakennukset	4 415 375	4 221 685
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 353 485	2 241 869
Koneet ja kalusto	579 613	543 584
Muut aineelliset hyödykkeet	34 196	39 773
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	487 467	474 897
	10 662 410	10 272 332
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	166 745	172 165
Muut osakkeet ja osuudet	360 401	328 823
Joukkovelkakirjalainasaamiset	247 428	264 420
Muut lainasaamiset	183 521	179 433
Muut saamiset	2 240	2 108
	960 335	946 949
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	399 449	339 257
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	78 765	93 852
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	18 421	17 181
Lyhytaikaiset saamiset	310 618	313 414
	329 039	330 595
Rahoitusarvopaperit	587 527	602 949
Rahat ja pankkisaamiset	326 438	293 308
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 689 339	13 147 799

1 000 euroa	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406	2 972 406
Arvonkorotusrahasto	1 832 746	1 833 695
Muut omat rahastot	714 196	711 196
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	1 327 706	1 024 404
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	38 964	292 948
	7 615 049	7 563 680
VÄHEMMISTÖSUUDET	55 482	45 026
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	466 518	433 357
Vapaaehtoiset varaukset	198 276	213 792
	664 794	647 149
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	267 179	285 546
Muut pakolliset varaukset	39 725	40 009
	306 904	325 555
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	725 059	671 055
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	3 179 363	2 746 777
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	32 556	24 932
	3 211 919	2 771 709
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	186 249	194 121
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	923 883	929 504
	1 110 132	1 123 625
Vieras pääoma yhteensä	4 322 051	3 895 334
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13 689 339	13 147 799
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	60,9	62,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	84,5	76,1
Kertynyt ylijäämä, euroa	1 366 670	1 317 352
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 344	2 299
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	3 365 612	2 940 898
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	5 772	5 132
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	430 949	443 853
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	739	775

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ MENETELMÄT

Pysyvien vastaavien arvostus

Omaisuus maa-alueita lukuun ottamatta on merkitty taseeseen pysyviin vastaaviin hankintameno suunittelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla vähennettynä.

Kaupungin omaisuus arvostettiin uudelleen 1.1.1997 kaupungin siirtyessä uuteen kirjanpitoikäntöön. Ennen vuotta 1985 hankittujen rakennusten ja rakennelmien hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1984 vähennettynä sen jälkeisillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Vastaavasti ennen vuotta 1974 hankitun maaomaisuuden hankintamenoa käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1973. Maa-alueille suoritettiin tuolloin myös arvonkorotus. Maaomaisuuden laskennallisesta käyvästä jälleenhankinta-arvosta 60 prosenttia jaettiin arvojen suhteessa hankintahintaan. Laskennallisesti uudet arvot saatiin jakamalla kaupunki kolmeen hinta-alueeseen ja alueiden sisällä edelleen käyttötarkoituksen mukaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoituksiin merkityt osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman markkinahintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen Fifo-periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman jälleenhankintameno tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemman todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Sähköjohdannaiskaupan tarkoitus on suojata tulevaisuudessa markkinahintaan tapahtuvia sähkön ostoja ja myyntejä. Valuuttajohdannailla suojataan dollarimääräisiä hiilihankintoja. Päästökauppajohdannaisten käyttötarkoitus perustuu toteutuneen ja ennustetun päästömäärän sekä alkujaossa myönnettyjen päästöoikeuksien mukaiseen kaupankäyntitarpeeseen. Hiilijohdannailla suojataan tulevaa hiilen fyysistä hankintaa.

Johdannaisten markkina-arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Sähköjohdannaiset ovat futuuri-, forward- ja swap-sopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Valuuttajohdannaiset ovat termiinisopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin. Hiili- ja päästöjohdannaiset ovat termiinisopimuksia, joiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin.

Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten arvonmuutokset kirjataan tulokseen samalle jaksolle niillä suojattujen fyysisten sopimusten kanssa. Muiden kuin suojalustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten reaalisoitumaton tappio on kirjattu tulosvaikutteisesti päättyneelle tilikaudelle.

2. EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilinpäätöksen vertailuun vaikuttavat seuraavat asiat: Vuoden alusta toteutui kaupungin alueen laajeneminen, kun kuntajako muuttui Sipoon kunnan, Vantaan kaupungin ja Helsingin kaupungin välillä. Holhustoimen edunvalvonta siirtyi hallintokeskuksesta valtiolle 1.1.2009 ja Helsingin Tekstiilipalvelu fuusioitiin 1.1.2009 Uudenmaan Sairaalape-sula Oy:öön. Vuoden aikana terveyskeskuksen yritystyöterveyshuolto yhdistettiin uuteen liikelaitokseen nimeltään Vantaan Työterveys -liikelaitos ja terveyskeskuksen hammashuoltohenkilöstöä siirtyi Pääkaupunkiseudun suun eri-koishoidon yksikköön.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISEN PERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 113 tytäryhteisöä eli kaikki, jotka tekivät tilinpäätöksen. Tytäryhteisöistä Hel-singin Konsernihankinta Oy ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2009. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kun-tayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Tilinpäätökseen on myös yhdistelty kaikki säätiöt, joissa kaupungilla on määräysvalta, paitsi Helsingin Musiikkitalon säätiötä, joka ei vielä tehnyt tilinpäätöstä vuodelta 2009. Lisäksi kon-sernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki yhteisyhteisöt sekä 59 osakkuusyhteisöstä 57 osakkuusyhteisöä. Tilinpäätöstä ei saatu Helsingin Rusokkikuja As Oy:ltä eikä Runeberginkatu 63 As Oy:ltä. Yhdistelemättä jääneiden osakkuusyhteisöjen vaikutus konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat samoin kuin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtu-mia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikai-semmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kiinteistöverot on eliminoitu sisäisinä erinä vuonna 2009. Vuonna 2008 niitä ei eliminoitu koska ne käsiteltiin ulkoi-sina erinä.

4. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytäryhteisöt						
Auroranlinna Koy	Helsinki	100	100	14 939	39 492	1
Etelä-Hermannin Pysäköinti Oy	Helsinki	100	100	1 342	9 027	-1
Finlandia-talo Oy	Helsinki	100	100	1 988	753	-153
Gardenia-Helsinki Oy	Helsinki	90	90	574	87	-5
Hansasilta Koy	Helsinki	100	100	3 195	25	-112
Helen Sähköverkko Oy	Helsinki	100	100	94 735	329 619	5 757
Helsingin Asumisoikeus Oy	Helsinki	100	100	42 621	232 582	-1
Helsingin Asuntohankinta Oy	Helsinki	100	100	45 654	123 201	4 472
Helsingin Bussiliikenne Oy	Helsinki	100	100	-4 732	75 623	-3 443
Helsingin Harmajankatu Asoy	Helsinki	56,6	56,6	678	721	-1
Helsingin Hermannikulma Asoy	Helsinki	100	100	10	2 634	0
Helsingin Ice Sport Center Oy	Helsinki	0	100	1 896	1 964	34
Helsingin Kaarlenkatu 3-5 Asoy	Helsinki	100	100	3 125	16	0
Helsingin Kansanasunnot Oy	Helsinki	100	100	548	33 203	-25
Helsingin Kartanonisäntä Asoy	Helsinki	95,8	95,8	252	4 316	0
Helsingin Konsernihankinta Oy	Helsinki	100	100	*	*	*
Helsingin korkotukiasunnot Koy	Helsinki	100	100	2 480	114 152	0
Helsingin Kuparitie 5 Asoy	Helsinki	5,9	73,9	4 720	2	-21
Helsingin Käenkuja 6 Asoy	Helsinki	100	100	1 203	9	-2
Helsingin Käpyläntie 1 Asoy	Helsinki	99,23	99,23	138	11 989	0
Helsingin Laajasuontie 32 Asoy	Helsinki	100	100	1 117	5	-6
Helsingin Leijona Oy	Helsinki	100	100	858	17	8
Helsingin Liikuntahallit Oy	Helsinki	0	100	424	2 538	8
Helsingin Matkailu Oy	Helsinki	100	100	55	260	-17
Helsingin Nattastenpolku Asoy	Helsinki	98,93	98,93	64	3 954	0
Helsingin Palveluasunnot Koy	Helsinki	100	100	7 177	79 717	0
Helsingin Santakuja Asoy	Helsinki	9,7	60,22	6 392	96	-12
Helsingin Sinikaista Asoy	Helsinki	5	51,6	4 521	155	-66
Helsingin Sähkötalo Koy	Helsinki	100	100	21 539	45 650	-104
Helsingin Tennispalatsi Koy	Helsinki	100	100	9 919	4 359	0
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	Helsinki	52,22	52,22	1 244	12 208	-338
Helsingin Toimitilat Koy	Helsinki	100	100	47 557	57 062	1
Helsingin Uusi Jalkapalloareena Oy	Helsinki	80,5	80,5	6 992	2 489	-324
Helsingin V Yhteiskoulun Talo Oy	Helsinki	100	100	4 460	0	0
Helsingin Vanha Viertotie 22 Asoy	Helsinki	0	100	614	2 290	0
Helsingin Varustuksentie 1 Asoy	Helsinki	98,73	98,73	105	6 292	0
Helsingin Vellamonkatu 29 Asoy	Helsinki	97,9	97,9	126	4 297	0
Helsingin Väylä Oy	Helsinki	100	100	-4 940	92 188	-2 278
Helsingin Ympäristötalo Koy	Helsinki	74,64	74,64	1 446	149	-2

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Helsinki Abroad Ltd Oy	Helsinki	100	100	97	15	-8
Helsinki Region Marketing Oy	Helsinki	100	100	198	131	36
Herttoniemen Pysäköinti Oy	Helsinki	0	100	19 063	32	-239
Hämeentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0	75,7	1 538	16	-36
Intiankatu 31 Koy	Helsinki	75,6	75,6	183	38	13
Itä-Pasilan Pysäköinti Oy	Helsinki	31	42,54	1 451	99	-15
Jakomäen Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	360	120 423	-22
Kaapelitalo Koy	Helsinki	100	100	14 405	1 238	1
Kaisaniemen Metrohalli Koy	Helsinki	58,9	58,9	13 968	792	127
Kallahden Pysäköinti I Oy	Helsinki	58	80,32	1 753	0	-22
Kampin Palvelutalo Koy	Helsinki	84	84	6 064	20	-451
Kannelmäen Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	706	82 081	9
Kantakaupungin Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	1 449	52 172	-30
Kaupinparkki Koy	Helsinki	0	68,9	640	3	-5
Kivikon Pysäköinti I Oy	Helsinki	0,6	56,63	2 583	16	-83
Kivikon Pysäköinti II Oy	Helsinki	0,4	59,47	1 741	55	-59
Kontulan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	665	115 997	51
Kontulan Palvelutalo Oy	Helsinki	62,1	76,23	328	799	9
Kumpulan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	4 285	115 836	33
Käpylän Terveystalo Koy	Helsinki	54,5	54,5	2 093	316	2
Laajasalon Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	292	75 874	67
Laivalahdentori Koy	Helsinki	0	88,8	839	4 968	0
Lasipalatsin Mediakeskus Oy	Helsinki	100	100	443	104	34
Lindhearst Asoy	Sipoo	100	100	625	177	16
Länsi-Viikinmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	0	100	-31	4 009	-36
Malmin Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	1 326	103 203	-39
Malmin Liiketalo Oy	Helsinki	56,44	56,44	2 725	10	15
Malmin Pysäköintitalo Oy	Helsinki	44,6	64,08	2 159	297	-59
Malminkartanon Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	213	81 237	-48
Mankala Oy	Iitti	100	100	93 188	69 274	0
Maunulan Asunnot Koy	Helsinki	100	100	1 708	85 315	262
Merimiehenkatu 12 Asoy	Helsinki	55,4	55,4	65	2	0
Mitox Oy	Helsinki	100	100	2 757	2 267	1 186
Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos Koy	Helsinki	88,32	94,39	4 328	27	-68
Myllypuron Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	4 602	37 248	-83
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy	Helsinki	66,67	66,67	785	2 751	51
Paciuksenkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0	53	1 223	47	-7
Paciuksenkatu 4 Asoy	Helsinki	78,38	86,21	1 118	604	0
Pakkalantie 30 Koy	Helsinki	100	100	5 563	248	-333
Paloheinän Palvelukeskus Koy	Helsinki	28,45	76,56	1 660	91	2
Palvelukeskus Albatross Oy	Helsinki	70,1	70,1	9 162	336	60
Parmaajanpuisto Koy	Helsinki	82,9	100	2 261	850	0

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Pihlajiston Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	387	158 980	-28
Pikku-Huopalahden Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	2 029	113 726	0
Pohjois-Haagan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	1 519	72 293	-61
Posivire Oy	Helsinki	100	100	334	156	233
Puistolankallion Pankkitalo Koy	Helsinki	58,2	58,2	1 621	31	3
Puotilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	1 656	87 219	-28
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	Helsinki	51,3	64,15	642	360	74
Radio- ja televisiotekniikan tutkimus RTT Oy	Helsinki	100	100	17	249	14
Rastilankallion Pysäköinti Oy	Helsinki	0	75,24	3 256	3	-38
Rastilankallion päiväkotiyhtiö Oy	Helsinki	0	100	1 593	3	-35
Roihuvuoren Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	2 365	78 905	-29
Ruskeapuisto Koy	Helsinki	55,77	55,77	1 918	1 354	-11
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	Helsinki	67,1	100	28 537	7 744	20
Sepeteuksentie 35 Koy	Helsinki	55,55	55,55	39	1	-1
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	Helsinki	60	60	1 390	3 246	-700
Siilitien Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	514	43 939	-63
Suomen Energia-Urakointi Oy	Helsinki	60,4	60,4	2 637	3 840	1 211
Suursuonkuja 4 Koy	Helsinki	100	100	81	261	0
Suutarilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	267	72 123	-23
Suutarilan Lampputie Koy	Helsinki	100	100	230	2	3
Säterintie 12 autopaikat Koy	Helsinki	0	70,89	4	1	-1
Säterintie 2 Koy	Helsinki	21,96	64,69	2 169	27	-3
Torpparinmäen korttelitalo Koy	Helsinki	82,8	82,8	1 800	7	-2
Työmaahuolto Oy	Helsinki	100	100	465	119	82
Töölönlahden Pysäköinti Oy	Helsinki	100	100	6 104	891	-6
Urheiluhallit Oy	Helsinki	51,33	51,33	1 765	3 713	-80
Vallilan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	3 174	75 701	-170
Vesalan Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	381	94 733	-43
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy	Helsinki	91,26	91,26	6 159	19	-262
Viikinmäen Pysäköinti Oy	Helsinki	0	63,64	3 163	3	-59
Virvatulentien Pysäköinti Oy	Helsinki	0	60,01	501	39	0
Vuosaaren Kiinteistöt Oy	Helsinki	100	100	2 905	227 330	-40
Vuosaaren Urheilutalo Oy	Helsinki	53	53	948	2 570	-209

* ei tilinpäätöstä laadittu 31.12.2008

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytärsäätiöt						
Helsingin Musiikkitalon säätiö	Helsinki	100	100	*	*	*
Helsingin Seniorisäätiö	Helsinki	100	100	5 908	18 180	-199
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö	Helsinki	100	100	584	159	-27
Helsingin teatterisäätiö	Helsinki	100	100	2 108	6 172	103
Helsinki-instituutin säätiö	Helsinki	100	100	119	0	-15
Helsinki-viikon säätiö	Helsinki	100	100	552	242	118
Hgin kaupungin 450-vuotistaiteilijatalosäätiö	Helsinki	100	100	2 466	5 307	0
Jääkentäsäätiö	Helsinki	100	100	5 074	2 863	317
Oulunkylän Sairaskotisäätiö	Helsinki	100	100	1 400	2 885	186
Stadion-säätiö	Helsinki	100	100	2 204	5 873	-57
UMO säätiö	Helsinki	100	100	391	242	86
Osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöt						
Arabian Palvelu Oy	Helsinki	47,26	47,26	6 105	109	-118
Art and Design City Helsinki Oy Ab	Helsinki	35,21	35,21	135	26	15
Asemapäällikönkatu 5 Kiinteistö Oy	Helsinki	21,10	39,67	2 782	524	0
Eteläinen Rautatiekatu 14 b As. Oy	Helsinki	24,60	24,60	2 228	5	-6
Finestlink Oy	Helsinki	40,00	40,00	898	0	1
Finnsbackankumpu Asunto Oy	Kirkkonummi	45,00	45,00	266	20	0
Greater Helsinki Promotion Ltd Oy	Helsinki	45,00	45,00	114	219	4
Haapaniemenkatu 7-9 Kiinteistö Oy	Helsinki	44,09	44,09	6 805	696	1
Helsingin Humalistonkatu 4 Koy	Helsinki	27,81	27,81	794	283	0
Helsingin Itämerenkatu As Oy	Helsinki	1,32	38,12	4 190	12	-6
Helsingin Karhusuontie 53 As. Oy	Helsinki	24,20	24,20	104	0	0
Helsingin Laivapoika As Oy	Helsinki	0,88	47,30	4 512	37	-9
Helsingin Musiikkitalo Koy	Helsinki	25,86	25,86	5 773	17 392	9
Helsingin Ruoholahdenpuisto As Oy	Helsinki	7,46	34,82	3 137	9	0
Helsingin Ruoholahdentori As Oy	Helsinki	4,76	42,41	5 355,11	18,45	-13
Helsingin Rusokkikuja As Oy	Helsinki	1,50	43,96	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Helsingin Tapulikaupungintie 5 Koy	Helsinki	35,71	35,71	1 173,84	0,47	0
Helsinki Business & Science Park Oy	Helsinki	28,57	28,57	254,50	87,48	-8
Itätori Kiinteistö Oy	Helsinki	35,63	35,63	2 172,16	8,64	1
Kaivonkatsojantien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	49,00	1 888	19	-47
Kartanonmetsäntie 13 Asunto Oy	Helsinki	23,77	23,77	791	22	1
Katajanokan Huolto Oy	Helsinki	6,20	28,60	65	33	-8
Keskeisen Rannan Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	36,30	1 684	20	-26
Kotitie 45-47 Asunto Oy	Helsinki	20,20	20,20	132	1	0
Kumpulantie 1 Kiinteistö Oy	Helsinki	22,54	22,54	145	6	-2
Kurkimäen Huolto Oy	Helsinki	0,00	36,80	37	14	-7
Kytösuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	29,07	1 831	27	7

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Laajasalon palloiluhallit Kiinteistö Oy	Helsinki	40,00	40,00	285	217	2
Latokartanon Pysäköinti Oy	Helsinki	5,74	41,13	2 489	0	-11
Lehtisaaren Huolto Oy	Helsinki	27,50	27,50	31	0	2
Länsimetro Oy	Helsinki	28,00	28,00	4 178	5 559	-17
Maatullinaukio Kiinteistö Oy	Helsinki	49,00	49,00	2 878	52	-17
Maistraatintori Kiinteistö Oy	Helsinki	25,08	25,08	1 498	1	0
Malminkadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	39,60	2 757	12	-8
Mechelininkatu 38 Asoy	Helsinki	45,50	45,50	62	176	0
Mellunmäen Autopaikat Oy	Helsinki	0,00	46,57	4	11	0
Mellunmäen Liike- ja toimintakeskus Koy	Helsinki	27,23	27,23	242	34	0
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Helsinki	42,00	42,00	7 124	5 680	2 789
Pietarinkatu 6 Asunto Oy	Helsinki	21,96	21,96	744	49	-30
Pihlajamäen Liiketalo Oy	Helsinki	23,65	23,65	123	4	-2
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	Helsinki	34,00	34,00	68	1 638	0
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy	Helsinki	47,10	47,10	25 405	13 915	-68
Runeberginkatu 4 b Asunto Oy	Helsinki	33,52	33,52	2 191	131	-2
Runeberginkatu 4 c Asunto Oy	Helsinki	22,80	22,80	1 590	14	10
Runeberginkatu 63 Asunto Oy	Helsinki	20,70	20,70	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
Siltakeskus Oy	Helsinki	26,00	32,82	244	4	-4
Simonaukion Pysäköinti Oy	Helsinki	50,00	50,00	1 498	1	0
Soittokuja Koy	Helsinki	0,00	40,98	1 497	0	3
Spinno-Seed Oy	Helsinki	37,10	37,10	1 075	1	-211
Strömbergin pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	43,60	1 052	9	-13
Suomenlinnan Liikenne Oy	Helsinki	50,00	50,00	246	1 624	12
Syreeni Asunto Oy	Helsinki	20,00	20,00	8	0	0
Tapulikaupungin palvelutalo Koy	Helsinki	49,00	49,00	1 064	51	-9
Tapulin huolto Oy	Helsinki	0,00	25,69	14	24	0
Tiedepuiston Asunnot Oy	Helsinki	50,00	50,00	1 835	3 135	-3
Tilkankadun Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	31,47	731	10	-1
Tollinpolku Asunto Oy	Helsinki	45,67	45,67	819	35	13
Transmation Helsinki Oy	Helsinki	0,00	40,00	1	0	-1
Tulisuontien Pysäköinti Oy	Helsinki	0,00	47,25	973	22	0
Turkismiehentie 8 Kiinteistö Oy	Helsinki	20,00	20,00	105	3	0
Uudenmaan Sairaalapesula Oy	Helsinki	30,07	30,07	2 476	727	42
Vantaan Energia Oy (konserni)	Vantaa	40,00	40,00	64 217	89 109	15 394

Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Kuntakonsernin osuus, 1 000 e		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Jäsenkuntayhtymät						
Hgin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS)	Helsinki	36,2	36,2	157 889	161 688	462
Kärkulla samkommun	Kirjala	17,4	17,42	1 878	1 669	162
Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV)	Helsinki	50	50	19 545	96 906	2 044
Uudenmaan liitto	Helsinki	31	31	255	368	1
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	9,5	9,5	103	29	-32

Tytäryhteisöjen tytäryhteisöt (alikonserniyhtiöt)

Helsingin Keijukaistenpolku 4 Asoy	Helsinki
Helsingin Palveluauto Oy	Helsinki
Helsingin Puusuutarintie 2–4 Asoy	Helsinki
Mannerheimintie 54 Asoy	Helsinki
Markkinatie 10 Asoy	Helsinki
Pieni Villasaarentie 2 Asoy	Helsinki
HelB-Fleet Oy	Helsinki
Tinasepantie 48 Koy	Helsinki

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

5. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Kaupunginjohtajan toimiala	1 189 155	1 156 816	3 437	6 740
Rakennus- ja ympäristötoimi	569 554	436 141	48 986	64 234
Sosiaali- ja terveystoimi	399 013	386 816	251 240	226 915
Sivistys- ja henkilöstötoimi	53 193	52 279	45 601	47 646
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	336 850	457 491	238 278	224 477
Liikelaikokset	0	0	1 019 306	1 007 022
Rahastot	0	0	16 171	15 587
Toimintatuotot yhteensä	2 547 765	2 489 543	1 623 019	1 592 621

6. VEROTULOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Kunnan tulovero	2 028 024	1 975 053	2 028 024	1 975 053
Osuus yhteisöveron tuotosta	219 295	288 092	219 295	288 092
Kiinteistövero	155 679	148 963	155 679	148 963
Koiravero	576	635	576	635
Verotulot yhteensä	2 403 574	2 412 743	2 403 574	2 412 743

7. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Laskennalliset valtionosuudet				
Yleinen valtionosuus	-21 065	-13 954	-21 065	-13 954
Sosiaali- ja terveydenhuolto	305 799	276 711	305 799	276 711
Opetus- ja kulttuuritoimi	-123 808	-82 931	-123 808	-82 931
Laskennalliset valtionosuudet yhteensä	160 926	179 826	160 926	179 826
Em. lukuihin sisältyvä verotuloihin perustuva tasaus	-290 672	-266 873	-290 672	-266 873

8. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Satunnaiset tuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	28 464	40 455	28 464	40 455
Aluevaihdot	3 068	2 378	3 068	2 378
Rakennusten myyntivoitot	722	4 385	722	4 385
Apportti	0	0	0	1 035
Osakkeiden myyntivoitot	151	431	151	431
Kaavoituskorvaus	1 830	0	1 830	0
Myllypuron ympäristövarauksen purku	286	0	286	0
Muut satunnaiset tuotot	22	111	0	2
Satunnaiset tuotot yhteensä	34 543	47 760	34 521	48 686
Satunnaiset kulut				
Kiinteän omaisuuden myyntitappiot	0	4	0	4
Tytäryhtiöosakkeiden myyntitappio	2 114	0	2 114	0
Helsingin tekstiilipalvelun käyttöomaisuuden siirto	45	3	45	3
Muut satunnaiset kulut	217	0	0	0
Satunnaiset kulut yhteensä	2 376	7	2 159	7

9. SELVITYSSUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen muutettu kaupunginvaltuuston päätöksellä sähkö- ja kaukolämpöverkkojen, voimalaitosten sekä muiden kuljetusvälineiden ja raidekaluston osalta. Vuonna 2009 ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet		5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		3–5 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	Progressiivinen poisto	enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat		10–50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit		enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset		enintään 60–70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		8–50 vuotta
Koneet ja kalusto		3–30 vuotta

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

10. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN JA INVESTOINTIEN VASTAAVUUDESTA VUOSINA 2008–2012

1 000 e	Kaupunki	
	2009	2008
Keskimääräiset sumu-poistot	318 027	317 675
Keskimääräisten poistonalaisten investointien oma hankintameno	653 674	648 256
Ero, euroa	-335 647	-330 581
Ero, %	-51	-51

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu pääosin liikennelaitoksen investoinneista raitio- ja metrovaunukalustoon sekä infrastruktuuriin. Lisäksi poikkeamaan vaikuttavat Helsingin Energian kaukolämpöinvestoinnit ja Helsingin Sataman investoinnit Vuosaaren satamaan.

11. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Eläkevastuu 1.1.	285 546	304 176	283 757	302 145
Vähennykset tilikaudella	-18 367	-18 630	-18 368	-18 388
Eläkevastuu 31.12.	267 179	285 546	265 389	283 757
Myllypuron ympäristövaraus 1.1.	3 804	5 668	3 804	5 668
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	-1 318	-1 864	-1 318	-1 864
Varauksen purku	-286	0	-286	0
Myllypuron ympäristövaraus 31.12.	2 200	3 804	2 200	3 804
Metrotunnelin vesivahinkovaraus 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset tilikaudella	3 540	0	3 540	0
Metrotunnelin vesivahinkovaraus 31.12.	3 540	0	3 540	0

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 1.1.	9 998	16 014	9 998	16 014
Vähennykset tilikaudella	-1 507	-6 016	-1 507	-6 016
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku 31.12.	8 491	9 998	8 491	9 998
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (YTV) 1.1.	14 301	14 250	..	..
Lisäykset tilikaudella	0	51	..	..
Vähennykset tilikaudella	-937	0	..	..
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (YTV) 31.12.	13 364	14 301	..	..
Potilasvahinkovakuutus- maksuvastuu (HUS) 1.1.	11 294	10 765	..	..
Lisäykset tilikaudella	447	529	..	..
Potilasvahinkovakuutus- maksuvastuu (HUS) 31.12.	11 741	11 294	..	..
Muut pakolliset varaukset 1.1.	612	30	0	0
Lisäykset tilikaudella	0	582	0	0
Vähennykset tilikaudella	-223	0	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	389	612	0	0

12. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2009	2008
Osinkotuotot muista yhteisöistä	11 708	11 188
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	4 249	4 249
Osinkotuotot ja korkotuotot yhteensä	15 957	15 437

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

13. ARVONKOROTUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 831 630	1 835 989	1 827 356	1 831 715
Arvonkorotusten purku	-1 158	-4 359	-956	-4 359
Arvo 31.12.	1 830 472	1 831 630	1 826 400	1 827 356
Osakkeet				
Arvo 1.1.	83 602	83 602	0	0
Arvo 31.12.	83 602	83 602	0	0

14. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 e	Kaupunki			Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	
Aineettomat oikeudet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	46 167	182 804	561	229 532
Lisäykset tilikauden aikana	16 551	14 126	1 429	32 106
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	-1 503	-1 382	-2 885
Vähennykset tilikauden aikana	-9	0	0	-9
Siirrot erien välillä	1 077	80 017	-600	80 494
Tilikauden poisto	-12 440	-27 044	0	-39 484
Poistamaton hankintameno 31.12.	51 346	248 400	8	299 754

15. AINEELLISET HYÖDYKKEET

1 000 e	Kaupunki			
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Aineelliset hyödykkeet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	872 720	1 419 924	2 175 321	197 666
Lisäykset tilikauden aikana	22 096	7 329	202 219	51 893
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-1 233	-4 980	-1 063	-483
Vähennykset tilikauden aikana	-7 461	-71	-1 646	-72
Siirrot erien välillä	29 059	204 846	26 864	6 520
Tilikauden poisto	0	-110 018	-136 863	-46 644
Poistamaton hankintameno 31.12.	915 181	1 517 030	2 264 832	208 880
Arvonkorotukset	1 826 400	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 741 581	1 517 030	2 264 832	208 880

1 000 e	Kaupunki		
	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Aineelliset hyödykkeet			
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 653	259 624	4 934 908
Lisäykset tilikauden aikana	309	271 888	555 734
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	-1 000	-8 759
Vähennykset tilikauden aikana	-400	0	-9 650
Siirrot erien välillä	14	-347 799	-80 496
Tilikauden poisto	-9	0	-293 534
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 567	182 713	5 098 203
Arvonkorotukset	0	0	1 826 400
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 567	182 713	6 924 603

16. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET, OSAKKEET JA OSUDET

1 000 e	Tytäryhteisöt	Jäsenkunta- yhtymäosuudet	Kaupunki		
			Osakkuus- ja muut omistusosuus- yhteisöt, osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yht.
Osakkeet ja osuudet					
Hankintameno 1.1.	406 173	148 032	171 077	90 625	815 908
Lisäykset tilikauden aikana	23 382	0	14 560	6 510	44 452
Vähennykset tilikauden aikana	-3 364	0	0	-551	-3 915
Siirrot erien välillä	1 888	0	1 744	-3 633	-1
Hankintameno 31.12.	428 079	148 032	187 381	92 951	856 444
Arvonalennukset	-500	0	0	0	-500
Kirjanpitoarvo 31.12.	427 579	148 032	187 381	92 951	855 944

17. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET, JOUKKOVELKAKIRJA- JA MUUT LAINAAMISET

1 000 e	Jvl-lainasaamiset	Kaupunki		
		Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä	Muut lainasaamiset muilta	Jvk-lainasaam. ja muut lainasaam. yht.
Joukkovelkakirja- ja muut lainasaamiset				
Hankintameno 1.1.	264 420	556 489	178 161	999 070
Lisäykset tilikauden aikana	43 000	5 715	14 663	63 378
Vähennykset tilikauden aikana	-59 992	-12 929	-9 537	-82 458
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	247 428	549 275	183 287	979 990

18. PÄÄOMALAINAAMISTEN OSUUS PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSISTA

1 000 e	Kaupunki		
	2009	2008	Korko-%
Pääomalainasaamiset tytäryhteisöiltä lainoittain			
Helsingin Bussiliikenne Oy	12 255	12 255	6,00
Helsingin Bussiliikenne Oy	3 638	3 638	6,00
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	1 407	938	4,00
Helsingin Väylä Oy	5 000	5 000	0,00
Helsingin Energian pääomalainasaamiset			
Helen Sähköverkko Oy ¹	146 000	146 000	
Saamiset tytäryhteisöiltä yhteensä	168 300	167 831	

1 000 e	Kaupunki		
	2009	2008	Korko-%
Pääomalainasaamiset muilta lainoittain			
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	68	68	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	63	63	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	437	437	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	495	495	
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ²	461	0	
Saamiset muilta yhteensä	1 524	1 063	
Pääomalainasaamiset yhteensä	169 824	168 894	

¹ Lainan korko on sähköviranomaisen vahvistama viitekorko lisättyinä kahdella (2) prosenttiyksiköllä, laina-aika on 1.10.2006–30.9.2026.

² Lainan korko on Suomen valtion kymmenen (10) vuoden obligaation keskiporko lisättyinä yhdellä (1) prosenttiyksiköllä.

Pääomalainat on annettu osakeyhtiölain mukaisin pääomalainaehdoin.

19. SAAMISTEN ERITTELY

1 000 e	2009		2008	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	7 703	0	10 402
Lainasaamiset	0	47	0	42
Muut saamiset	0	22	0	32
Siirtosaamiset	0	11 351	0	13 265
Yhteensä	0	19 123	0	23 741
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0	786	0	2 061
Siirtosaamiset	0	16 515	0	17 437
Yhteensä	0	17 301	0	19 498
Saamiset osakkuus- ja omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0	501	0	441
Lainasaamiset	62	0	62	0
Muut siirtosaamiset	0	11	0	0
Yhteensä	62	512	62	441
Saamiset yhteensä	62	36 936	62	43 680

20. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	1 706	9 982	5 853	16 249
Helsingin Energian tulojen jaksotus	27 780	22 792	27 780	22 792
Helen Sähköverkko / laskuttamaton sähkön siirto	12 568	10 914	0	0
Saaminen HUS-kuntayhtymältä	10 110	10 946	15 847	17 156
HUS / Kelakorvaus työterveyshuollosta	1 622	1 646	0	0
Muut siirtosaamiset	45 559	73 429	40 252	38 097
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	99 345	129 709	89 732	94 294

21. RAHOITUSARVOPAPERIT

1 000 e	Kaupunki	
	2009	2008
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	565 218	469 238
Kirjanpitoarvo 31.12.	564 976	467 345
Erotus	242	1 893
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	0	112 801
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	112 952
Erotus	0	-151
Rahoitusarvopaperit yhteensä	564 976	580 297

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

22. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Peruspääoma 1.1.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Peruspääoma 31.12.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 833 695	1 838 053	1 827 356	1 831 715
Lisäykset	7	0	0	0
Vähennykset	-956	-4 358	-955	-4 359
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 832 746	1 833 695	1 826 401	1 827 356
Muut omat rahastot				
Vakuutusrahasto 1.1.	55 947	53 818	55 947	53 818
Lisäykset	2 396	2 319	2 396	2 319
Vähennykset	-6 933	-190	-6 933	-190
Vakuutusrahasto 31.12.	51 410	55 947	51 410	55 947

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Urheilu- ja ulkoilurahasto 1.1.	49 454	48 385	49 454	48 385
Lisäykset	908	1 069	908	1 069
Urheilu- ja ulkoilurahasto 31.12.	50 362	49 454	50 362	49 454
Asuntolainarahasto 1.1.	87 956	86 566	87 956	86 566
Lisäykset	802	1 390	802	1 390
Asuntolainarahasto 31.12.	88 758	87 956	88 758	87 956
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 1.1.	30 575	41 987	30 575	41 987
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	-7 185	-11 412	-7 185	-11 412
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 31.12.	23 390	30 575	23 390	30 575
Asuntotuotantorahasto 1.1.	118 174	115 762	118 174	115 762
Lisäykset	32 057	18 309	32 057	18 309
Vähennykset	-17 200	-15 897	-17 200	-15 897
Asuntotuotantorahasto 31.12.	133 031	118 174	133 031	118 174
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 1.1.	52 693	52 693	52 693	52 693
Polttoaineiden varmuusvarastorahasto 31.12.	52 693	52 693	52 693	52 693
Lähiörahasto 1.1.	97 839	105 662	97 839	105 662
Vähennykset	-8 856	-7 823	-8 856	-7 823
Lähiörahasto 31.12.	88 983	97 839	88 983	97 839
Innovaatorahasto 1.1.	7 522	11 370	7 522	11 370
Lisäykset	10 000	0	10 000	0
Vähennykset	-4 672	-3 848	-4 672	-3 848
Innovaatorahasto 31.12.	12 850	7 522	12 850	7 522
Muut omat rahastot konserni 1.1.	211 035	209 254	..	..
Lisäykset	1 683	1 781	..	..
Muut omat rahastot konserni 31.12.	212 718	211 035	..	..
Muut omat rahastot yhteensä	714 195	711 195	501 477	500 160
Muu oma pääoma 1.1.	729 031	729 031	729 031	729 031
Muu oma pääoma 31.12.	729 031	729 031	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 317 352	1 009 364	1 591 595	1 299 571
Lisäykset / Vähennykset	10 773	15 324	0	0
Oikaisu edelliseen tilikauteen	-419	-284	-254	-285
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 327 706	1 024 404	1 591 341	1 299 286
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	38 964	292 948	22 129	292 309
Oma pääoma yhteensä	7 615 049	7 563 680	7 642 786	7 620 549

23. PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Eläkevastuuvaraus	267 179	285 546	265 389	283 757
Metrotunnelin vesivahinkovaraus	3 540	0	3 540	0
Myllypuron ympäristövaraus	2 200	3 804	2 200	3 804
Hanasaaren A-voimalaitoksen purku	8 491	9 998	8 491	9 998
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus	13 364	14 301	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	11 741	11 294	0	0
Muut pakolliset varaukset	389	612	0	0
Pakolliset varaukset yhteensä	306 904	325 555	279 620	297 559

24. PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 v. kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 282 832	1 041 952	428 871	340 033
Lainat julkisyhteisöiltä	912 973	900 694	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 195 805	1 942 646	428 871	340 033

25. JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

1 000 e	Kaupunki	
	2009	2008
Pitkäaikaiset		
JVK-laina 2009/2014 ¹ - korko 3 kk:n euribor	50 000	0
JVK-laina 2009/2014 ¹ - korko 3 %	50 000	0
JVK-laina 2004/2011 ¹ - korko 6 kk:n euribor	20 000	20 000
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	120 000	20 000

¹ Laina on kertalyhenteinen.

26. VIERAS PÄÄOMA

1 000 e	2009		2008	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Liittymismaksut	1 449	0	1 027	0
Saadut ennakot	0	397	0	346
Ostovelat	0	13 826	0	15 828
Muut velat	0	6 274	0	8 122
Siirtovelat	0	224	0	3 867
Yhteensä	1 449	20 721	1 027	28 163

1 000 e	2009		2008	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat jäsenkuntayhtymille				
Liittymismaksut	132	0	132	0
Ostovelat	0	8 217	0	8 344
Siirtovelat	0	22 629	0	22 161
Yhteensä	132	30 846	132	30 505
Velat osakkuus- ja omistusyhteisöille				
Liittymismaksut	221	0	220	0
Ostovelat	0	1 248	0	580
Muut velat	0	0	0	744
Siirtovelat	0	73	0	12
Yhteensä	221	1 321	220	1 336
Vieras pääoma yhteensä	1 802	52 888	1 379	60 004

27. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus	357 692	346 533	279 648	269 036
Siirtyvät korot	17 183	22 124	2 282	3 854
Valtionosuuden palautus	61 626	54 300	61 626	54 300
Velka HUS:lle	14 437	14 139	22 629	22 161
HUS / Potilasvakuutus	2 411	2 330	..	..
Velka Kuntien Eläkevakuutukselle	28 080	27 004	28 080	27 004
YTV / Lipputulojaksotus	2 184	2 227	..	..
Muut siirtovelat	94 725	82 689	73 298	68 076
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	578 338	551 346	467 563	444 431

28. HUOLLETTAVIEN VARAT

1 000 e	Kaupunki	
	2009	2008
Huollettavien varat 31.12.	2 204	2 350

29. ELATUSTUEN TAKAUTUMISSAATAVA

Elatustukilain mukaiset elatustuen toimeenpanon ja elatusavun perinnän tehtävät siirtyivät kunnilta Kansaneläkelaitokselle 1.4.2009 lukien. Kunnille korvataan viiden vuoden ajan osuus, jonka Kansaneläkelaitos on edeltävän vuoden aikana saanut perittyä. Helsingin kaupungilla korvaukset merkitään vuosittain tuloksi, koska saatavat on poistettu taseesta vuosina 2008–2009.

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

30. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN

1 000 e	Konserni	
	2009	2008
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	870 704	..
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 340 576	1 253 430
Lainat julkisyhteisöiltä	1 119 857	..
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 878 047	1 755 961
Lainat muilta luotonantajilta	40 264	..
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	239	223
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	3 218 862	3 009 614

31. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU OSAKKEITA

1 000 e	Konserni	
	2009	2008
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 711	..
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	89 390	87 788
Lainat julkisyhteisöiltä	498	..
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	685	685
Pantatut osakkeet yhteensä	90 075	88 473

32. MUUT VAKUUDET

1 000 e	Konserni	
	2009	2008
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	19 088	..
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	4 686	..
Sitoumusten vakuudeksi pantattu muu omaisuus	37 769	..
Vakuudet yhteensä	61 543	..

33. LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	8 063	6 118	5 100	3 770
Myöhemmin maksettavat	24 574	15 563	14 566	11 068
Yhteensä	32 637	21 681	19 666	14 838

34. VASTUUSITOUMUKSET

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Takaukset omasta puolesta	13 364	17 591	11 351	10 854
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	..	421 043	400 634
Jäljellä oleva pääoma	202 674	..	200 409	92 758
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	42 917	42 811	42 811
Jäljellä oleva pääoma	57 212	56 256	34 950	33 087

35. VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	1 438 180	¹ 1 147 729	1 438 180	¹ 1 147 729
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	1 258	1 081	1 258	1 081

¹ Vuoden 2008 tietoa on tarkennettu.

36. MYÖNNETYT NOSTAMATTA OLEVAT ANTOLAINAT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Rahastojen antolainat				
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto	2 920	2 920	2 920	2 920
Asuntolainarahasto	286	320	286	320
Asuntotuotantorahasto	9 366	5 023	9 366	5 023
Yhteensä	12 572	8 263	12 572	8 263
Muut antolainat	2 047	1 575	2 047	1 575
Myönnetty nostamatta olevat antolainat yhteensä	14 619	9 838	14 619	9 838

37. MUUT TALOUDELLISET VASTUUT

1 000 e	Konserni		Kaupunki	
	2009	2008	2009	2008
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut, vastuut voimassa 1.1.2010–31.12.2034	128 187	5 012	65 866	5 012
Sähköjohdannaiset ¹				
Sopimusten käypä arvo	-28 841	11 219	-28 841	11 219
josta tulouttamatta	-28 841	11 219	-28 841	11 219
Ostettu	11,1 TWh	11,8 TWh	11,1 TWh	11,8 TWh
Myyty	10,7 TWh	10,3 TWh	10,7 TWh	10,3 TWh
Valuuttajohdannaiset ²				
Sopimusten nimellisarvo	20 960	22 740	20 960	22 740
Sopimusten käypä arvo	335	771	335	771
josta tulouttamatta	335	771	335	771
Hiilijohdannaiset ²				
Sopimusten käypä arvo	-4 989	-7 890	-4 989	-7 890
josta tulouttamatta	-4 989	-7 890	-4 989	-7 890
Päästöjohdannaiset ³				
Sopimusten käypä arvo	-3 107	-3 527	-3 107	-3 527
josta tulouttamatta	-3 107	-3 527	-3 107	-3 527
Koronvaihtosopimukset ⁴				
Sopimusten nimellisarvo	261 883	315 000	0	0
Sopimusten käypä arvo	876	-3 749	0	0
josta kirjaamatta kuluksi	..	-3 749	0	0

¹ Sähköjohdannaissopimusten tulouttamatta oleva osa on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa fyysistä markkinahintaista sähkön ostoa ja myyntiä suojahtaessa.

² Valuuttajohdannaissopimusten sekä hiilijohdannaisten käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa hiilen hankintaa suojahtaessa.

³ Päästöjohdannaissopimusten käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa ennakoituja päästöjä sekä myönnettyjen päästöoikeuksien eroa suojahtaessa.

⁴ Korkojohdannaissilla suojataan vaihtuvakorkoisten lainojen tulevia korkokustannuksia. Sopimusten maturiteetti on pisimmillään 7 vuotta.

Helsingin Sataman Sompasaassa varastoimia ja vuonna 2005 tulvavahingon kärsineitä autoja koskeva vakuutusyhtiöiden korvausvaade on vireillä Helsingin käräjäoikeudessa.

Helsingin Veden vuokralaisena Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksella toimiva pullottamoyritys on valittanut Helsingin käräjäoikeuden antamasta vuokrasopimuksen purkua koskevasta päätöksestä hovioikeuteen.

38. ARVONLISÄVERON PALAUTUSVASTUU

Helsingin kaupungilla on palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenojen arvonlisäverosta, mikäli kiinteistöjä myydään tai niiden käyttötarkoitus muuttuu vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan käyttöön.

Konsernin tytäryhteisöjen ilmoittama arvonlisäveron palautusvastuu 31.12.2009 on 35 648 tuhatta euroa.

4.5 Ympäristövastuut

39. YMPÄRISTÖVASTUUT

1 000 e	Kaupunki	
	2009	2008
Ehdollinen ympäristövelka		
Helsingin Vesi ¹	3 400	3 400
Rakennusvirasto ²	0	120

¹ Helsingin Veden ehdollinen ympäristövelka muodostuu Pitkärkosken vedenpuhdistuslaitoksen sakka-altaiden ja maanpäällisen öljysäiliön pilaannuttaman maaperän kunnostamisesta.

² Rakennusviraston ehdollinen ympäristövelka muodostui Herttoniemen leikkipuiston alueella rautasyanidin pilaaman maa-aineksen poistosta.

Lisäksi Helsingin kaupunki on varannut taloussuunnitelmaan vuosiksi 2010–2014 entisten kaatopaikkojen kunnostamiseen 26,7 milj. euroa sekä vuosiksi 2010–2012 maaperän puhdistamiseen 37,9 milj. euroa.

4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

40. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	Kaupunki					
	Vakinaiset		Määräaikaiset ¹		Yhteensä	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Kaupunginjohtajan toimiala	2 465	2 562	177	171	2 642	2 733
Rakennus- ja ympäristötoimi	5 860	5 690	640	760	6 500	6 450
Sosiaali- ja terveystoimi	17 279	16 742	4 729	4 723	22 008	21 465
Sivistys- ja henkilöstötoimi	6 530	6 390	1 946	2 046	8 476	8 436
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	901	889	60	55	961	944
Yhteensä	33 035	32 273	7 552	7 755	40 587	40 028

¹ Luvuissa mukana työllistetyt ja oppisopimussuhteiset työntekijät.

TYÖLLISTETYT JA OPPISOPIMUSSUHTEISET MÄÄRÄAIKAISESTA HENKILÖSTÖSTÄ 31.12. (JATKOA)

	Kaupunki					
	Työllistetyt		Oppisopimussuhteiset		Yhteensä	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Kaupunginjohtajan toimiala	21	20	0	0	21	20
Rakennus- ja ympäristötoimi	141	158	151	163	292	321
Sosiaali- ja terveystoimi	524	758	108	88	632	846
Sivistys- ja henkilöstötoimi	136	169	6	9	142	178
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi	19	8	2	1	21	9
Yhteensä	841	1 113	267	261	1 108	1 374

41. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2009	2008
Palkat ja palkkiot	1 291 975	1 226 548
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	370 249	358 518
Muut henkilösivukulut	80 871	92 721
Henkilöstökulut tuloslaskelmassa	1 743 095	1 677 787
Luontoisetujen raha-arvo	6 697	¹ 5 743
Yhteensä	1 749 792	1 683 530

¹ Vuoden 2008 tietoa on oikaistu.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset

HELSINGIN ENERGIA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIIKEVAIHTO	723 193 607,08	694 386 730,82
Valmistus omaan käyttöön	2 930 732,77	3 012 425,96
Liiketoiminnan muut tuotot	15 138 394,51	30 014 064,20
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-48 200 478,11	-49 479 219,69
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineostot	-240 070 519,46	-241 740 604,78
Polttoainevarastojen muutos	-14 352 339,81	10 168 925,35
Aine- ja tarvikeostot	-20 880 897,44	-18 777 054,34
Palvelujen ostot	-29 806 068,23	-26 404 341,14
	-353 310 303,05	-326 232 294,60
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-51 431 597,69	-49 102 174,23
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 526 816,51	-13 992 177,97
Muut henkilösivukulut	-3 541 726,56	-4 508 687,87
	-69 500 140,76	-67 603 040,07
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-43 758 847,59	-41 335 867,07
	-43 758 847,59	-41 335 867,07
Liiketoiminnan muut kulut	-29 029 051,56	-25 794 856,90
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	245 664 391,40	266 447 162,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 756 685,17	20 179 245,67
Muut rahoitustuotot	11 864 610,36	11 309 446,76
Kunnalle maksetut korkokulut	-21 324 625,91	-22 994 370,33
Muille maksetut korkokulut	-8 841,24	-52 090,31
Muut rahoituskulut	-45 264,84	-19 380,87
	1 242 563,54	8 422 850,92
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	246 906 954,94	274 870 013,26
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 890 290,00	2 667 990,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-)	-417 255,36	-257 732,18
Korvaus peruspääomasta	-47 429 000,00	-47 429 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	201 950 989,58	229 851 271,08
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	18,7	20,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	18,7	20,4
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	34,1	39,6

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	245 664 391	266 447 162
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	43 758 848	41 335 867
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-1 506 735	-19 155 985
Rahoitustuotot ja -kulut	1 242 564	8 422 851
Korvaus peruspääomalle	-47 429 000	-47 429 000
Muut oikaisut	-18 280 018	-14 832 546
	-22 214 342	-31 658 813
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	223 450 049	234 788 349
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	34 305 886	14 223 046
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) tai vähennys (+)	15 243 448	-11 169 234
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-20 958 022	-9 700 047
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	-17 326
	28 591 312	-6 663 561
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	252 041 362	228 124 788
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-67 933 797	-69 409 106
Investoinnit muihin sijoituksiin	-21 872 982	-620 582
	-89 806 780	-70 029 688
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-89 806 780	-70 029 688
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen muutokset	-19 269 871	-19 262 217
Oman pääoman muutokset ja voitonjako	-250 254 231	-200 284 525
	-269 524 101	-219 546 742
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-269 524 101	-219 546 742
RAHAVAROJEN MUUTOS	-107 289 519	-61 451 642
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	75 663 507	182 953 026
Rahavarat 1.1.	-182 953 027	-244 404 668
	-107 289 519	-61 451 642
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	323,7	451,5
Pääomamenojen tulorahoitus, %	266,5	354,1
Lainanhoitokate	7,7	8,0
Kassan riittävyys, pv	43,9	115,3
Quick ratio	1,8	2,8
Current ratio	2,3	3,5

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	33 495 198,90	29 543 274,57
	33 495 198,90	29 543 274,57
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	91 355 865,93	88 121 946,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	524 380 086,86	497 650 789,38
Koneet ja kalusto	4 511 649,39	4 378 970,54
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	27 650 978,14	35 100 070,28
	647 898 580,32	625 251 776,79
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	423 792 975,92	401 919 993,74
Muut lainasaamiset	146 000 000,00	146 000 000,00
	569 792 975,92	547 919 993,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	56 042 086,73	71 285 535,11
	56 042 086,73	71 285 535,11
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	17 325,72	17 325,72
	17 325,72	17 325,72
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	49 001 386,08	49 327 882,69
Saamiset kunnalta	2 326 429,89	5 069 927,53
Siirtosaamiset	38 740 592,66	32 890 587,81
Muut saamiset	16 636 455,82	14 981 759,46
	106 704 864,45	102 270 157,49
Rahat ja pankkisaamiset	75 663 507,42	182 953 026,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 489 614 539,46	1 559 241 090,04

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	474 289 952,62	474 289 952,62
Muut omat rahastot	52 693 277,36	52 693 277,36
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	309 403 536,45	329 806 495,88
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	201 950 989,58	229 851 271,08
	1 038 337 756,01	1 086 640 996,94
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	52 315 427,00	54 761 117,00
Vapaaehtoiset varaukset	96 263 634,38	96 290 979,02
	148 579 061,38	151 052 096,02
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	8 491 329,00	9 998 064,11
	8 491 329,00	9 998 064,11
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	190 388 732,78	209 663 069,21
Muut velat	48 784,20	44 318,59
	190 437 516,98	209 707 387,80
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	19 274 336,43	19 274 336,36
Korottomat velat kunnalle	702 456,22	1 089 280,75
Velat konsernin yrityksille	4 920 190,71	7 543 803,13
Ostovelat	48 260 056,00	49 692 895,95
Muut velat	10 151 262,26	6 184 186,75
Siirtovelat	20 460 574,47	18 058 042,23
	103 768 876,09	101 842 545,17
Vieras pääoma yhteensä	294 206 393,07	311 549 932,97
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 489 614 539,46	1 559 241 090,04
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	79,7	79,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	39,8	43,0
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-), 1 000 e	511 355	559 658
Lainakanta 31.12., 1 000 e	299 663	228 937
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	146 000	146 000

MUUT SÄHKÖLIKETOIMINNOT

TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	390 104	408 576
Valmistus omaan käyttöön	3	26
Liiketoiminnan muut tuotot	199 004	196 208
Materiaalit ja palvelut		
Energian hankinta	-47 991	-49 271
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Voimalaitospolttoaineostot	-237 228	-238 702
Polttoainevarastojen muutos	-14 352	10 169
Aine- ja tarvikeostot	-12 786	-9 184
Palvelujen ostot	-9 080	-6 107
	-321 437	-293 095
Henkilöstökulut	-16 673	-15 726
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 698	-19 329
	-19 698	-19 329
Liiketoiminnan muut kulut	-53 393	-47 070
LIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	177 910	229 590
Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot ja -kulut	29	17
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 385	5 582
Korko- ja muut rahoituskulut	-11 710	-10 885
	-10 296	-5 286
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	167 614	224 304
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 890	2 668
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-417	-258
Korvaus peruspääomasta	-32 659	-38 485
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	137 429	188 230

MUUT SÄHKÖLIIKETOIMINNOT

TASE (1 000 euroa)	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	32 066	28 443
Aineelliset hyödykkeet	221 155	231 316
Sijoitukset	179 526	157 653
	432 747	417 412
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	46 758	62 009
Saamiset	284 676	347 059
	331 434	409 068
VASTAAVAA YHTEENSÄ	764 181	826 480
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	179 717	179 717
Muut omat rahastot	54 442	54 442
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	51 465	43 489
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	137 429	188 230
	423 053	465 878
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero ja varaukset	157 070	161 050
	157 070	161 050
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Osuus perustamislainasta	106 050	110 537
Laina kaupungilta	10 865	21 730
	116 915	132 267
Lyhytaikainen		
Muut lyhytaikaiset velat	67 143	67 285
	67 143	67 285
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	764 181	826 480

MAAKAASULIIKETOIMINTOJEN ERIYTTÄMINEN

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 5 luvussa ja KTMa 222/2005:ssä on säädetty maakaasuliiketoimintojen eriyttämisperiaatteet. Pysyvät ja vaihtuvat vastaavat on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaan. Peruspääoman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman jako perustuu liiketoimintojen omaisuuteen ja riskisyyteen. Lyhytaikainen vieras pääoma on kohdistettu aiheuttamisperiaatteella. Tuottojen ja kuluja kohdistaminen on tapahtunut aiheuttamisperiaatteen mukaan. Suunnitelman mukaiset poistoajat on esitetty poistoja koskevissa liitetiedoissa.

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIIKEVAIHTO	136 824	144 082
KULUT		
Tarvikkeet	-25	0
Palvelujen ostot	-6 742	-5 175
Poistot	-25 943	-25 943
Liiketoiminnan muut kulut	-74 162	-77 090
	-106 872	-108 208
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	29 952	35 874
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	340	0
Korkokulut	-28 679	-29 596
	-28 339	-29 596
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	1 613	6 278
Korvaus peruspääomasta	-22 385	-46 765
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (+)/ALIJÄÄMÄ (-)	-20 772	-40 487

MAAKAASUN VERKKOTOIMINTA

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	1 840	3 672
Aineelliset hyödykkeet		
Verkosto	270 614	294 533
Koneet ja laitteet	0	192
Keskeneräinen käyttöomaisuus	8 216	6 169
	280 670	304 566
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	133 704	142 221
	133 704	142 221
VASTAAVAA YHTEENSÄ	414 375	446 787
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	70 000	70 000
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	89 985	130 472
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	-20 772	-40 487
	139 213	159 985
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Laina kaupungilta	275 163	286 802
	275 163	286 802
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	414 375	446 787

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	1 309 288	2 052 546
KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Maakaasun osto	-1 140 147	-1 740 924
Liiketoiminnan muut kulut	-48 634	-46 774
	-1 188 781	-1 787 698
LIIEKELYIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	120 507	264 848
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	680	6 991
	680	6 991
YLIJÄÄMÄ ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	121 187	271 839
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (+)/ALIJÄÄMÄ (-)	121 187	271 839

MAAKAASUENERGIAN MYYNTITOIMINTA

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	903 913	796 194
	903 913	796 194
VASTAAVAA YHTEENSÄ	903 913	796 194
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	604 561	332 722
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	121 187	271 839
	725 748	604 561
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma	178 165	191 633
	178 165	191 633
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	903 913	796 194

HELSINGIN VESI

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIIVEVAIHTO	106 408 353,06	101 061 778,91
Valmistus omaan käyttöön	1 782 397,21	1 715 466,46
Liiketoiminnan muut tuotot	536 281,83	147 869,30
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-15 354 024,14	-17 643 107,05
Palvelujen ostot	-18 795 294,22	-17 339 014,33
	-34 149 318,36	-34 982 121,38
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-12 104 604,96	-11 745 852,46
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 410 811,46	-3 502 736,70
Muut henkilösivukulut	-803 300,66	-747 157,28
	-16 318 717,08	-15 995 746,44
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 274 005,93	-19 382 051,58
	-20 274 005,93	-19 382 051,58
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-2 158 354,91	-3 077 554,62
	-2 158 354,91	-3 077 554,62
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	35 826 635,82	29 487 640,65
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	35 855,17	1 371 082,77
Muut rahoitustuotot	85 243,20	0,00
Kunnalle maksetut korkokulut	-14 341 989,96	-14 927 956,70
Muille maksetut korkokulut	-302,78	-668,13
Korvaus peruspääomasta	-12 987 000,00	-12 987 000,00
	-27 208 194,37	-26 544 542,06
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	8 618 441,45	2 943 098,59
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-5 430 126,36	-2 212 214,46
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 409 171,17	-406 886,30
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	1 779 143,92	323 997,83
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,2	7,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	8,4	7,2
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	33,7	29,2

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	35 826 635,82	29 487 640,65
Poistot ja arvonalentumiset	20 274 005,93	19 382 051,58
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 221 194,37	-13 557 542,06
Korvaus peruspääomasta	-12 987 000,00	-12 987 000,00
	28 892 447,38	22 325 150,17
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-40 717 305,17	-41 889 769,71
Rahoitusosuudet investointimenoihin	970 974,44	3 428 138,66
	-39 746 330,73	-38 461 631,05
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-10 853 883,35	-16 136 480,88
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-7 324 584,20	-7 324 584,20
Muun pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos		
Liittymismaksujen muutos	2 571 011,87	4 936 310,96
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	66 611,60	37 727,48
Saamisten muutos kunnalta	125 401,80	-524 413,37
Saamisten muutos muilta	1 152 581,70	-255 356,51
Korottomien velkojen muutos muilta	7 716 726,30	3 394 931,35
	4 307 749,07	264 615,71
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	4 307 749,07	264 615,71
RAHAVAROJEN MUUTOS	-6 546 134,28	-15 871 865,17
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	32 813,37	6 578 947,65
Rahavarat 1.1.	-6 578 947,65	-22 450 812,82
	-6 546 134,28	-15 871 865,17
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	72,69	58,05
Pääomamenojen tulorahoitus, %	61,38	48,76
Lainanhoitokate	2,00	1,67
Kassan riittävyys, pv	0,10	19,00
Quick ratio	0,13	..
Current ratio	0,14	..

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	166 897,73	318 696,98
	166 897,73	318 696,98
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	33 428 494,25	33 463 922,43
Kiinteät rakenteet ja laitteet	431 394 126,20	411 872 490,67
Koneet ja kalusto	1 825 288,89	1 687 372,19
	466 647 909,34	447 023 785,29
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	945 300,22	945 300,22
	945 300,22	945 300,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	485 315,46	551 927,06
	485 315,46	551 927,06
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 541 265,29	2 155 524,46
Saamiset kunnalta	854 839,26	980 241,06
Saamiset konsernin yrityksiltä	69 573,92	85 848,66
Siirtosaamiset	798 349,96	2 320 397,75
	4 264 028,43	5 542 011,93
Rahat ja pankkisaamiset	32 813,37	6 578 947,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ	472 542 264,55	460 960 669,13

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	144 305 240,90	144 305 240,90
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	58 034 297,50	57 710 299,67
Tilikauden yli-/alijäämä	1 779 143,92	323 997,83
	204 118 682,32	202 339 538,40
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	20 907 503,52	15 477 377,16
Vapaaehtoiset varaukset	29 697 322,80	28 288 151,63
	50 604 826,32	43 765 528,79
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	164 625 706,15	171 950 290,35
Korottomat velat kunnalle	754 343,05	690 881,00
Velat konsernin yrityksille	1 581 430,62	1 158 530,41
Muut velat	17 963 734,02	15 879 084,41
	184 925 213,84	189 678 786,17
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	7 324 584,20	7 324 584,20
Korottomat velat kunnalle	16 575 174,04	8 276 108,00
Velat konsernin yrityksille	19 935,72	37 370,08
Ostovelat	3 261 811,06	5 132 115,39
Muut velat	2 261 379,84	1 659 204,32
Siirtovelat	3 450 657,21	2 747 433,78
	32 893 542,07	25 176 815,77
Vieras pääoma yhteensä	217 818 755,91	214 855 601,94
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	472 542 264,55	460 960 669,13
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	53,9	53,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	203,7	212,3
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	59 813 441,4	58 034 297,5
Lainakanta 31.12., 1 000 e	171 950,0	179 275,0
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0,00	0,00

HELSINGIN SATAMA

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	81 234 045,82	95 409 117,17
Valmistus omaan käyttöön	690 771,11	1 715 309,37
Liiketoiminnan muut tuotot	683 744,95	75 415,07
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-3 754 269,79	-4 047 000,52
Palvelujen ostot	-14 054 478,90	-14 357 126,55
	-17 808 748,69	-18 404 127,07
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-8 823 681,59	-11 089 120,28
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 597 086,77	-3 243 775,06
Muut henkilösivukulut	-472 951,85	-786 785,58
	-11 893 720,21	-15 119 680,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 985 351,51	-13 487 302,58
	-29 985 351,51	-13 487 302,58
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-8 062 079,62	-10 515 119,77
Muut kulut	-407 353,64	-254 775,07
	-8 469 433,26	-10 769 894,84
LIKEYLIJÄÄMÄ	14 451 308,21	39 418 836,20
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	90 613,53	0,00
Muut rahoitustuotot	55 072,20	30 443,00
Kunnalle maksetut korkokulut	-338 436,78	-507 655,17
Muille maksetut korkokulut	-4 583 463,43	-7 853 081,76
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000,00	-6 317 000,00
Muut rahoituskulut	-152,74	-52,84
	-11 093 367,22	-14 647 346,77
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	3 357 940,99	24 771 489,43
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-3 229 674,73	-246 861 036,66
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	14 650 000,00	233 194 245,55
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	14 778 266,26	11 104 698,32
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,5	7,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,6	8,4
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	17,8	41,3

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	14 451 308	39 418 836
Poistot ja arvonalentumiset	29 985 352	13 487 303
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-6 317 000	-6 317 000
Muille maksetut korkokulut	-4 583 463	-6 352 475
Kunnalle maksetut korkokulut	-338 437	-507 655
Muut	145 533	-1 470 217
	33 343 293	38 258 792
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-24 733 563	-146 296 871
Rahoitusosuudet investointimenoihin	990 000	960 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	43 310	968 063
	-23 700 252	-144 368 808
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	9 643 040	-106 110 016
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys kunnalle	0	-155 056
	0	-155 056
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	110 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-1 880 204	-1 880 204
	108 119 796	-1 880 204
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	6 474 621	5 047 698
Korottomien velkojen muutos muilta	-13 407 691	-1 119 954
	-6 933 070	3 927 744
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	101 186 726	1 892 483
RAHAVAROJEN MUUTOS	110 829 766	-104 217 533
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	23 804 784	-87 024 982
Rahavarat 1.1.	-87 024 982	-17 192 551
	110 829 766	-104 217 533
Tunnusluvut		
Investointien tulo-rahoitus, %	140,4	26,3
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	130,1	26,0
Lainanhoitokate	5,6	4,6
Kassan riittävyys, pv	117	0
Quick ratio	2,09	0,12
Current ratio	1,26	0,11

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	648 999,30	520 967,18
Muut pitkävaikutteiset menot	138 562 703,68	143 377 319,36
	139 211 702,98	143 898 286,54
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	53 000 696,66	55 280 261,28
Kiinteät rakenteet ja laitteet	395 796 824,27	382 743 275,81
Koneet ja kalusto	734 255,12	691 078,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 342 563,00	13 758 239,41
	450 874 339,05	452 472 854,58
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	41 794,70	41 794,70
Muut saamiset omilta liikelaitoksilta	210 093,66	210 093,66
	251 888,36	251 888,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 841 156,69	5 840 699,53
Saamiset kunnalta	1 106 792,85	164 861,70
Muut saamiset	983 439,21	7 082 801,75
Siirtosaamiset	51 865,53	369 512,22
	6 983 254,28	13 457 875,20
Rahat ja pankkisaamiset	23 804 783,51	4 628,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	621 125 968,18	610 085 532,88

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	60 166 371,50	60 166 371,50
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	37 161 926,16	26 057 227,84
Tilikauden yli-/alijäämä	14 778 266,26	11 104 698,32
	112 106 563,92	97 328 297,66
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	250 090 711,39	246 861 036,66
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	14 650 000,00
	250 090 711,39	261 511 036,66
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	234 400 000,00	130 000 000,00
Lainat kunnalta	0,00	1 880 204,33
	234 400 000,00	131 880 204,33
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 600 000,00	0,00
Lainat kunnalta	1 880 204,33	1 880 204,37
Ostovelat	1 645 449,39	9 314 794,55
Korottomat velat kunnalle	940 742,93	2 021 808,84
Velat konsernin yrityksille	4 199,07	122 155,86
Muut velat	10 072 647,93	95 042 875,32
Siirtovelat	4 385 449,22	10 984 155,29
	24 528 692,87	119 365 994,23
Vieras pääoma yhteensä	258 928 692,87	251 246 198,56
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	621 125 968,18	610 085 532,88
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	59,3	59,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	304	255
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	51 940	37 162
Lainakanta 31.12., 1 000 e	241 880	220 790
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	210	210

HKL -LIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO		
Lipputuotot	115 615 219,27	116 641 226,52
Tariffituki	116 695 000,00	108 301 000,00
Muut myyntituotot	274 213,55	267 294,67
	232 584 432,82	225 209 521,19
Valmistus omaan käyttöön	5 687 429,94	5 996 451,14
Liiketoiminnan muut tuotot	22 426 479,13	17 788 361,31
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-13 263 062,73	-12 448 254,54
Palvelujen ostot	-147 777 024,40	-142 235 137,39
	-161 040 087,13	-154 683 391,93
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-40 105 425,79	-37 795 765,58
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 540 895,61	-11 017 799,23
Muut henkilösivukulut	-2 393 111,22	-2 672 898,15
	-54 039 432,62	-51 486 462,96
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 323 145,65	-24 895 624,34
	-26 323 145,65	-24 895 624,34
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-4 921 022,29	-4 338 925,32
Muut kulut	-4 709 929,75	-3 422 404,68
	-9 630 952,04	-7 761 330,00
LIKEYLIJÄÄMÄ	9 664 724,45	10 167 524,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	197 433,46	1 482 904,88
Muut rahoitustuotot	46 576,41	11 806,82
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 156 993,22	-1 678 581,57
Muille maksetut korkokulut	-129 915,83	0,00
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Muut rahoituskulut	-64 842,07	-1 830,72
	-9 549 741,25	-8 627 700,59
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	114 983,20	1 539 823,82
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-3 304 333,61	-10 336 788,44
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	4 707 544,67	8 796 964,62
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	1 518 194,26	0,00
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,1	2,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,2	2,6
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	4,2	4,5

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	9 664 724	10 167 524
Poistot ja arvonalentumiset	26 323 146	24 895 624
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000	-8 442 000
Kunnalle maksetut korkokulut	-1 156 993	-1 678 582
Muut	49 252	1 492 881
	26 438 129	26 435 448
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tuotantoinvestoinnit	-18 416 697	-13 170 995
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-27 518 618	-39 283 644
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 422 187	1 897 339
Pysyvien vastaavien myyntituotot	17 646	0
	-44 495 482	-50 557 300
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-18 057 353	-24 121 852
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Muilta saatujen lainojen lisäys	30 000 000	0
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen vähennys	-1 987 675	-1 987 675
	28 012 325	-1 987 675
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0	13 088 438
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	495 228	-740 524
Saamisten muutos kunnalta	-1 685 659	633 570
Saamisten muutos muilta	-2 508 824	-194 026
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 031 796	-183 142
Korottomien velkojen muutos muilta	-7 928 156	8 498 346
	-10 595 615	8 014 225
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	17 416 709	19 114 988
RAHAVAROJEN MUUTOS	-640 644	-5 006 864
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	28 565 105	29 205 749
Rahavarat 1.1.	-29 205 749	-34 212 613
	-640 644	-5 006 864
Tunnusluvut		
Investointien tulo-rahoitus, %	37,7	32,2
Pääomamenojen tulo-rahoitus, %	39,4	33,5
Lainanhoitokate	5,5	4,9
Kassan riittävyys, pv	36,4	37,7
Quick ratio	1,0	0,8
Current ratio	1,1	0,9

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	996 820,99	524 838,17
Muut pitkävaikutteiset menot	154 382,73	212 567,36
Ennakkomaksut	8 241,00	561 376,72
	1 159 444,72	1 298 782,25
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	125 680 002,18	126 589 656,20
Kiinteät rakenteet ja laitteet	157 788 523,37	149 433 448,28
Koneet ja kalusto	121 214 120,92	118 748 179,66
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	40 174 727,43	32 891 419,22
	444 857 373,90	427 662 703,36
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	28 205 319,18	27 088 315,52
	28 205 319,18	27 088 315,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	3 894 339,48	4 389 567,16
	3 894 339,48	4 389 567,16
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	0,00	3 874,24
	0,00	3 874,24
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	11 624 469,28	10 596 377,75
Saamiset kunnalta	2 195 035,23	509 376,35
Muut saamiset	5 070 986,57	4 265 089,16
Siirtosaamiset	736 893,90	58 184,87
	19 627 384,98	15 429 028,13
Rahat ja pankkisaamiset	28 565 104,50	29 205 748,84
VASTAAVAA YHTEENSÄ	526 308 966,76	505 078 019,50

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	286 213 492,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	3 486 028,34	3 486 028,34
Tilikauden yli-/alijäämä	1 518 194,26	0,00
	385 021 840,23	383 503 645,97
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	32 459 537,18	29 155 203,57
Vapaaehtoiset varaukset	1 850 500,75	6 558 045,42
	34 310 037,93	35 713 248,99
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	28 974 192,82	30 961 868,31
Lainat rahoituslaitoksilta	30 000 000,00	0,00
	58 974 192,82	30 961 868,31
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	1 987 675,49	1 987 675,49
Saadut ennakot	25 386,53	27 663,75
Ostovelat	17 092 361,25	25 532 833,02
Korottomat velat kunnalle	6 268 836,95	5 237 041,22
Muut velat	11 299 517,15	10 685 006,45
Siirtovelat	11 329 118,41	11 429 036,30
	48 002 895,78	54 899 256,23
Vieras pääoma yhteensä	106 977 088,60	85 861 124,54
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	526 308 966,76	505 078 019,50
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	79,7	83,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	41,9	35,3
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	5 004 222,6	3 486 028,3
Lainakanta 31.12., 1 000 e	60 961,9	32 949,5
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0,0	0,0

HELSINGIN KAUPUNGIN PALMIA -LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	115 936 508,71	106 711 911,22
Liiketoiminnan muut tuotot	2 632 309,07	2 618 870,60
Tuet ja avustukset kunnalta	49 800,00	50 000,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-24 825 235,06	-21 829 472,92
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	146 279,83	74 046,32
Palvelujen ostot	-16 817 568,53	-15 271 893,44
	-41 496 523,76	-37 027 320,04
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-54 085 515,95	-50 264 143,34
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 587 908,52	-8 089 984,72
Muut henkilösivukulut	-3 483 337,53	-3 858 410,18
	-66 156 762,00	-62 212 538,24
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 137 830,92	-952 877,92
	-1 137 830,92	-952 877,92
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrat ja muut kulut	-7 221 639,75	-6 432 261,35
	-7 221 639,75	-6 432 261,35
LIKEYLIJÄÄMÄ	2 605 861,35	2 755 784,27
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	71 802,80	638 207,43
Korvaus peruspääomasta	-168 000,00	-168 000,00
	-96 197,20	470 207,43
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	2 509 664,15	3 225 991,70
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	14,4	39,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	14,4	39,1
Liikelylijäämä % liikevaihdosta	2,2	2,6

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	2 605 861	2 755 784
Poistot ja arvonalentumiset	1 137 831	952 878
Rahoitustuotot ja -kulut	-96 197	470 207
	3 647 495	4 178 869
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 096 957	-1 767 866
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	179 690
	-1 096 957	-1 588 176
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 550 538	2 590 693
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-146 280	-74 046
Saamisten muutos muilta	-1 024 348	4 488 608
Korottomien velkojen muutos muilta	1 067 264	2 095 161
	-103 364	6 509 723
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-103 364	6 509 722
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 447 174	9 100 415
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	24 274 539	21 827 365
Rahavarat 1.1.	-21 827 365	-12 726 950
	2 447 174	9 100 415
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	332,5	236,4
Pääomamenojen tulorahoitus, %	332,5	236,4
Lainanhoitokate	..	..
Kassan riittävyys, pv	76,3	74,0
Quick ratio	1,9	1,9
Current ratio	2,0	1,9

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	403 203,59	373 104,56
Muut pitkävaikutteiset menot	53 213,25	138 453,97
	456 416,84	511 558,53
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	2 645 435,02	2 631 167,17
	2 645 435,02	2 631 167,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	869 531,63	723 251,80
	869 531,63	723 251,80
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	6 438 457,49	5 644 518,94
Muut saamiset	1 044 440,51	1 112 946,17
Siirtosaamiset	999 256,38	700 340,98
	8 482 154,38	7 457 806,09
Rahat ja pankkisaamiset	24 274 538,90	21 827 365,31
VASTAAVAA YHTEENSÄ	36 728 076,77	33 151 148,90
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 098 818,22	2 098 818,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	15 273 352,36	12 047 360,66
Tilikauden yli-/alijäämä	2 509 664,15	3 225 991,70
	19 881 834,73	17 372 170,58
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 654 415,33	3 982 950,29
Muut velat	1 087 248,97	1 159 696,80
Siirtovelat	12 104 577,74	10 636 331,23
	16 846 242,04	15 778 978,32
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	36 728 076,77	33 151 148,90
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	54,1	52,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,2	14,4
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	17 783	15 273
Lainakanta 31.12., 1 000 e	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0	0

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSHALLINTOPALVELU -LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	24 372 325,47	ei vertailulukuja
Liiketoiminnan muut tuotot	79 237,29	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-250 869,52	
Palvelujen ostot	-5 619 156,80	
	-5 870 026,32	
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-11 860 847,44	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 414 500,99	
Muut henkilösivukulut	-714 833,51	
	-15 990 181,94	
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-415 840,96	
	-415 840,96	
Liiketoiminnan muut kulut	-2 450 864,42	
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-275 350,88	
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	14 094,96	
Korvaus peruspääomasta	-56 000,00	
	-41 905,04	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-317 255,92	
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-48,7	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-48,7	
Liikelyjäämä % liikevaihdosta	-1,3	

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		Ei vertailulukuja
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-275 350,88	
Poistot ja arvonalentumiset	415 840,96	
Rahoitustuotot ja -kulut	-41 905,04	
	98 585,04	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-174 102,42	
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-75 517,38	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-489 572,05	
Korottomien velkojen muutos muilta	1 262 466,41	
	772 894,36	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	772 894,36	
RAHAVAROJEN MUUTOS	697 376,98	
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	4 021 288,46	
Rahavarat 1.1.	-3 323 911,48	
	697 376,98	
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	56,6	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	56,6	
Lainanhoitokate	..	
Kassan riittävyys, pv	60	
Quick ratio	0,98	
Current ratio	0,98	

TASE	31.12.2009	01.01.2009
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	221 738,44	449 017,69
	221 738,44	449 017,69
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	231 424,30	245 883,59
	231 424,30	245 883,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	19 369,82	0,00
Muut lyhytaikaiset saamiset	444 809,82	0,00
Siirtosaamiset	25 392,41	0,00
	489 572,05	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	4 021 288,46	3 323 911,48
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 964 023,25	4 018 812,76
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	694 901,28	694 901,28
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	0,00	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä (-)	-317 255,92	0,00
	377 645,36	694 901,28
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	727 289,89	0,00
Muut velat	285 828,67	0,00
Siirtovelat	3 573 259,33	3 323 911,48
	4 586 377,89	3 323 911,48
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 964 023,25	4 018 812,76
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	7,6	..
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	18,8	..
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	-317 255,9	..
Lainakanta 31.12., 1 000 e	0,00	..
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0,00	..

METROPOLILAB -LIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIIKEVAIHTO	3 437 590,29	3 024 710,07
Liiketoiminnan muut tuotot	661 005,54	715 206,40
Tuet ja avustukset kunnalta	176 000,00	338 000,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-449 431,19	-409 451,90
Palvelujen ostot	-329 078,10	-410 956,93
	-778 509,29	-820 408,83
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 559 963,03	-1 673 324,87
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-448 116,28	-485 142,40
Muut henkilösivukulut	-93 603,43	-123 989,31
	-2 101 682,74	-2 282 456,58
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-401 184,55	-443 363,32
	-401 184,55	-443 363,32
Liiketoiminnan muut kulut	-515 485,90	-434 632,15
LIIKELYJÄÄMÄ	477 733,35	97 055,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 785,07	26 050,03
Korvaus peruspääomasta	-94 000,00	-88 000,00
	-89 214,93	-61 949,97
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	388 518,42	35 105,62
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	34,5	6,7
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	34,5	10,2
Liikelyjäämä % liikevaihdosta	11,3	3,2

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	477 733	97 056
Poistot ja arvonalentumiset	401 185	443 363
Rahoitustuotot ja -kulut	-89 215	-61 950
	789 703	478 469
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	0	0
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	789 703	478 469
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-105 700	-165 129
Korottomien velkojen muutos muilta	112 727	641 119
	7 027	475 990
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	7 027	475 990
RAHAVAROJEN MUUTOS	796 730	954 459
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 751 189	954 459
Rahavarat 1.1.	-954 459	0
	796 730	954 459
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	..	..
Pääomamenojen tulorahoitus, %	..	..
Lainanhoitokate	..	..
Kassan riittävyys, pv	183	..
Quick ratio	3	..
Current ratio	3	..

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	45 257,81	128 930,12
Muut pitkävaikutteiset menot	100 709,06	210 573,53
	145 966,87	339 503,65
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 592,85	7 512,28
Koneet ja kalusto	175 647,82	379 376,16
	179 240,67	386 888,44
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Myyntisaamiset	270 828,89	165 129,06
	270 828,89	165 129,06
Rahat ja pankkisaamiset	1 751 189,34	954 459,47
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 347 225,77	1 845 980,62
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 169 755,41	1 169 755,41
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	35 105,62	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	388 518,42	35 105,62
	1 593 379,45	1 204 861,03
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	77 522,07	59 649,86
Muut velat	99 413,90	104 689,29
Siirtovelat	576 910,35	476 780,44
	753 846,32	641 119,59
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 347 225,77	1 845 980,62
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	67,88	..
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	17,64	..
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	423 624,04	..
Lainakanta 31.12., 1 000 e	0,00	..
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0,00	..

HELSINGIN KAUPUNGIN KEHITTÄMISPALVELUT -LIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2009	01.01.–31.12.2008
LIKEVAIHTO	3 039 477,66	ei vertailulukuja
Liiketoiminnan muut tuotot	11 345,10	
Tuet ja avustukset	420 996,68	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-76 711,06	
Palvelujen ostot	-1 590 624,77	
	-1 667 335,83	
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 068 398,43	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-306 533,25	
Muut henkilösivukulut	-62 175,74	
	-1 437 107,42	
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-93 868,22	
	-93 868,22	
Liiketoiminnan muut kulut	-291 223,45	
	-291 223,45	
LIIEKELYJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-17 715,48	
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	-1 025,25	
Korvaus peruspääomasta	-12 000,00	
	-13 025,25	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-30 740,73	
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-12,64	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-12,64	
Liikeylijäämä % liikevaihdosta	-1,01	

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		Ei vertailulukuja
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-17 715,48	
Poistot ja arvonalentumiset	93 868,22	
Rahoitustuotot ja -kulut	-13 025,25	
	63 127,49	
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-91 582,82	
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-28 455,33	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-508 303,39	
Korottomien velkojen muutos muilta	329 257,41	
	-179 045,98	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-179 045,98	
RAHAVAROJEN MUUTOS	-207 501,31	
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	25 733,62	
Rahavarat 1.1.	-233 234,93	
	-207 501,31	
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	68,93	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	68,93	
Lainanhoitokate	..	
Kassan riittävyys, pv	2,68	
Quick ratio	0,95	
Current ratio	0,95	

TASE	31.12.2009	01.01.2009
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	63 887,14	115 289,28
	63 887,14	115 289,28
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	89 312,16	40 195,42
	89 312,16	40 195,42
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	146 734,73	0,00
Muut lyhytaikaiset saamiset	84 062,98	0,00
Siirtosaamiset	277 505,68	0,00
	508 303,39	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	25 733,62	233 234,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ	687 236,31	388 719,63
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	155 484,70	155 484,70
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä (-)	0,00	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	-30 740,73	0,00
	124 743,97	155 484,70
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	214 349,30	0,00
Muut velat	24 255,31	0,00
Siirtovelat	323 887,73	233 234,93
	562 492,34	233 234,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	687 236,31	388 719,63
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	18,15	..
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,20	..
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	-30 740,73	..
Lainakanta 31.12., 1 000 e	0,00	..
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	0,00	..

5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat

ASUNTOLAINARAHASTO

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maksutuotot	1 023,10	771,70
	1 023,10	771,70
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/-ALIJÄÄMÄ (-)	1 023,10	771,70
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	716 090,75	1 300 146,75
Muut rahoitustuotot	85 261,39	89 379,94
	801 352,14	1 389 526,69
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	802 375,24	1 390 298,39

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/-alijäämä (-)	1 023	772
Rahoitustuotot ja -kulut	801 352	1 389 526
	802 375	1 390 298
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	802 375	1 390 298
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-572 641	-446 634
Antolainasaamisten vähennykset muilta	6 759 204	7 316 888
	6 186 563	6 870 254
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	89 709	92 128
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 020	-80
	88 689	92 048
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	6 275 252	6 962 302
RAHAVAROJEN MUUTOS	7 077 627	8 352 600
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	72 776 269	65 698 642
Rahavarat 1.1.	-65 698 642	-57 346 042
	7 077 627	8 352 600

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	15 831 973,20	22 018 535,93
	15 831 973,20	22 018 535,93
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	79 221,79	85 983,98
Muut saamiset	23 587,11	55 899,52
Siirtosaamiset	47 884,07	98 518,04
	150 692,97	240 401,54
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	72 776 268,67	65 698 641,78
	72 776 268,67	65 698 641,78
VASTAAVAA YHTEENSÄ	88 758 934,84	87 957 579,25
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	87 956 183,09	86 565 884,70
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	802 375,24	1 390 298,39
	88 758 558,33	87 956 183,09
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	376,51	1 396,16
Vieras pääoma yhteensä	376,51	1 396,16
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	88 758 934,84	87 957 579,25

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Maksutuotot		
Muut maksutuotot	0,00	8,00
	0,00	8,00
Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	16 196 482,33	15 607 866,22
Muut tuotot	13 984,34	19 493,66
	16 210 466,67	15 627 359,88
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-59 444,23	-28 051,27
Palvelujen ostot	-855 506,98	-1 675 994,61
	-914 951,21	-1 704 045,88
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-16 912 051,57	-14 193 421,67
	-16 912 051,57	-14 193 421,67
LIIKEYLIJÄÄMÄ/-ALIJÄÄMÄ (-)	-1 616 536,11	-270 099,67
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 157 028,61	2 436 822,84
	2 157 028,61	2 436 822,84
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	540 492,50	2 166 723,17
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot	286 108,46	0,00
	286 108,46	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	826 600,96	2 166 723,17

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/-alijäämä(-)	-1 616 536	-270 100
Rahoitustuotot ja -kulut	2 157 029	2 436 823
Satunnaiset erät	286 108	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 604 099	-1 864 159
	-777 498	302 564
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-777 498	302 564
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-1 845 783	-4 125 347
Antolainasaamisten vähennykset muilta	473 341	644 032
	-1 372 442	-3 481 315
Oman pääoman muutokset	14 030 918	245 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	313 426	-52 258
Korottomien velkojen muutos muilta	11 081	61 182
	324 507	8 924
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	12 982 983	-3 227 391
RAHAVAROJEN MUUTOS	12 205 485	-2 924 827
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	80 585 261	68 379 776
Rahavarat 1.1.	-68 379 776	-71 304 603
	12 205 485	-2 924 827

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	53 956 331,68	52 583 890,16
	53 956 331,68	52 583 890,16
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	376 046,62	427 871,26
Siirtosaamiset	660 956,11	922 557,50
	1 037 002,73	1 350 428,76
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	80 585 260,74	68 379 775,90
	80 585 260,74	68 379 775,90
VASTAAVAA YHTEENSÄ	135 578 595,15	122 314 094,82
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	118 173 660,97	115 761 937,80
Rahastopääoman lisäys	14 030 918,20	245 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	826 600,96	2 166 723,17
	133 031 180,13	118 173 660,97
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset		
Myllypuron ympäristövaraus	2 200 000,00	3 804 099,45
	2 200 000,00	3 804 099,45
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	347 415,02	336 334,40
Vieras pääoma yhteensä	347 415,02	336 334,40
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	135 578 595,15	122 314 094,82

URHEILU- JA ULKOILULAITOSRAHASTO

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	886 296,40	1 087 053,43
Muut rahoitustuotot	21 244,69	1 056,38
Muut rahoituskulut	0,00	-18 830,93
	907 541,09	1 069 278,88
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	907 541,09	1 069 278,88

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Rahoitustuotot ja -kulut	907 541	1 069 279
	907 541	1 069 279
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	907 541	1 069 279
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-4 558 831	-6 243 169
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 706 692	1 787 898
	-2 852 139	-4 455 271
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-64 863	-32 511
	-64 863	-32 511
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 917 002	-4 487 782
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 009 461	-3 418 503
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	21 989 134	23 998 595
Rahavarat 1.1.	-23 998 595	-27 417 098
	-2 009 461	-3 418 503

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	28 191 676,96	25 339 537,79
	28 191 676,96	25 339 537,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	21 310,00	11 212,62
Muut saamiset	118 034,24	4 167,24
Siirtosaamiset	41 500,42	100 601,67
	180 844,66	115 981,53
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	21 989 133,91	23 998 595,12
	21 989 133,91	23 998 595,12
VASTAAVAA YHTEENSÄ	50 361 655,53	49 454 114,44
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	49 454 114,44	48 384 835,56
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	907 541,09	1 069 278,88
	50 361 655,53	49 454 114,44
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	50 361 655,53	49 454 114,44

VAKUUTUSRAHASTO

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Liiketoiminnan muut kulut		
Muut kulut	-6 933 203,45	-190 091,43
	-6 933 203,45	-190 091,43
LIIKEYLIJÄÄMÄ/-ALIJÄÄMÄ (-)	-6 933 203,45	-190 091,43
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 396 045,09	2 318 987,89
	2 396 045,09	2 318 987,89
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-4 537 158,36	2 128 896,46

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/-alijäämä (-)	-6 933 203	-190 092
Rahoitustuotot ja -kulut	2 396 045	2 318 988
Tulorahoituksen korjauserät	3 540 000	0
	-997 158	2 128 896
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-997 158	2 128 896
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos	1 459 034	0
	1 459 034	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 459 034	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	461 876	2 128 896
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	56 408 693	55 946 817
Rahavarat 1.1.	-55 946 817	-53 817 921
	461 876	2 128 896

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	56 408 692,91	55 946 817,02
	56 408 692,91	55 946 817,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ	56 408 692,91	55 946 817,02
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	55 946 817,02	53 817 920,56
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	-4 537 158,36	2 128 896,46
	51 409 658,66	55 946 817,02
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	3 540 000,00	0,00
	3 540 000,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Siirtovelat	1 459 034,25	0,00
	1 459 034,25	0,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	56 408 692,91	55 946 817,02

INNOVAATORAHASTO

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.2009	1.1.–31.12.2008
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-476 729,06	-294 663,72
Palvelujen ostot	-1 644 257,78	-1 121 778,13
	-2 120 986,84	-1 416 441,85
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-688 101,80	-664 403,09
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-199 260,66	-194 619,21
Muut henkilösivukulut	-46 073,30	-49 783,56
	-933 435,76	-908 805,86
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokrakulut	-127 773,79	-117 643,32
Avustukset	-1 487 407,50	-1 400 922,55
Muut kulut	-2 086,06	-4 588,98
	-1 617 267,35	-1 523 154,85
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-4 671 689,95	-3 848 402,56
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	-4 671 689,95	-3 848 402,56

RAHOITUSLASKELMA	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/alijäämä (-)	-4 671 690	-3 848 403
	-4 671 690	-3 848 403
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-4 671 690	-3 848 403
Oman pääoman muutokset	10 000 000	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	10 000 000	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	5 328 310	-3 848 403
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	12 850 214	7 521 904
Rahavarat 1.1.	-7 521 904	-11 370 307
	5 328 310	-3 848 403

TASE	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahaston käyttötili	12 850 214,29	7 521 904,24
	12 850 214,29	7 521 904,24
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 850 214,29	7 521 904,24
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	7 521 904,24	11 370 306,80
Rahastopääoman lisäys	10 000 000,00	0,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	-4 671 689,95	-3 848 402,56
	12 850 214,29	7 521 904,24
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 850 214,29	7 521 904,24

6 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Helsingissä maaliskuun 29. päivänä 2010
HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

Risto Rautava

Jan D. Oker-Blom

Sirpa Asko-Seljavaara

Osku Pajamäki

Arto Bryggare

Terhi Peltokorpi

Juha Hakola

Mari Puoskari

Tarja Kantola

Laura Rissanen

Minerva Krohn

Laura Rätty

Elina Moisio

Ville Ylikahri

Outi Ojala

Jussi Pajunen
Kaupunginjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun . . . päivänä 2010

Ernst & Young Julkispalvelut Oy
JHTT -yhteisö

Tiina Lind
JHTT, KHT

7 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta

---

Luettelot kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta tilitoimen yksiköittäin sisältyvät keskuskirjanpidon sidottuun tase-erittelyt -kirjaan.

Helsingin kaupunki

Pohjoisesplanadi 11-13
00170 Helsinki
PL 20
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte (09) 310 2505
www.hel.fi/taske